- తెలుగు సినీజగత్తు కళావారసత్వం - కె.విశ్వనాథ్
- ఉత్తర తెలంగాణ తెలుగుపై మరాఠి, ఉర్దూ, హిందీ భాషాల ప్రభావం
- రావిశాస్త్రి కథా వైశిష్ట్యం
- అపురూపమైన 'అతిరూపవతి' యక్షగానం
- పోతన భాగవతంలో సరస్వతీ ప్రస్తావనలు
- మాడభూషి సంపత్‌కుమార్ కవిత్వం - రైతు జీవిత చిత్రణ
- పర్యావరణ సమస్య, నీటి సంక్షోభం - దాడి నవల పరిశీలన
- శబరిగిరుల యాత్ర

మూసీ
MUSI

• Samputi : 26 • Sanchika : 04 • Pages : 64 • Rs. 20
• February 2023

UGC Care List
Approved Journal

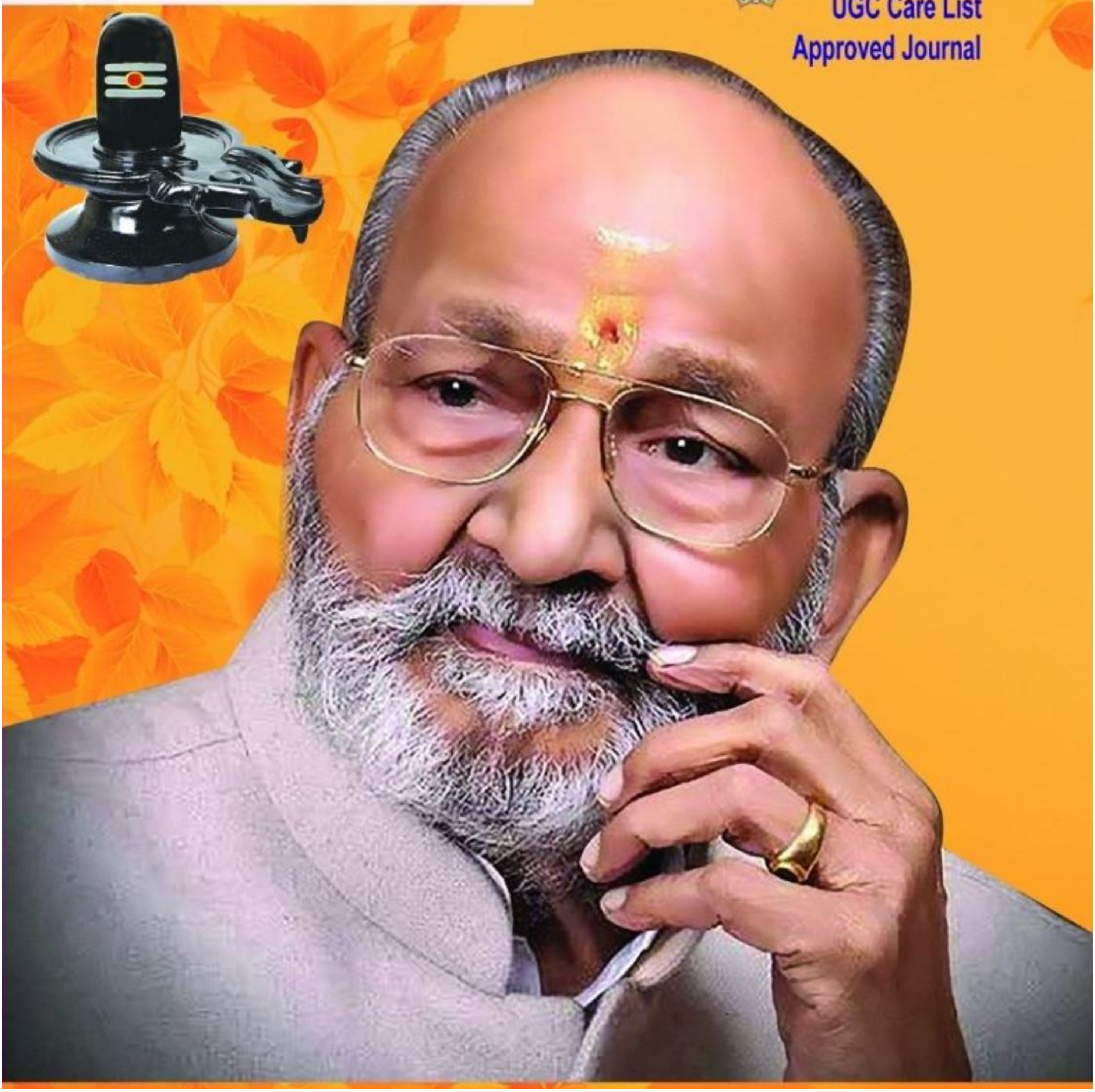

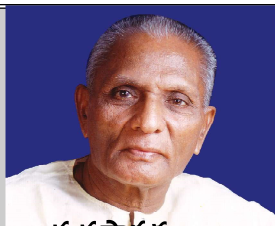

వ్యవస్థాపకులు
శ్రీ బి.ఎన్.శాస్త్రి

సంపుటి : 26 సంచిక : 4
ఫిబ్రవరి - 2023
'శుభకృత్' మాఘ మాసం
సంపాదకులు (EDITOR)
సాగి కమలాకర శర్మ
SAGI KAMALAKARA SHARMA
సహ సంపాదకులు (ASSOCIATE EDITOR)
డా. దత్తయ్య అట్టెం
Dr. DATTAIAH ATTEM

Printed and Published by
B. Anantha Laxmi

Type Setting at :
Kavyasree Graphics
Ph: 934 797 1177

Printed at : Sri Sai Process
Ph. 27563075

విడిప్రతి : 20/-
సంవత్సర చందా : 200/-
శాశ్వత సభ్యత్వం : 2500/-
(పది సంవత్సరాలు మాత్రమే)

చెక్కులు, డి.డి.లు **'మూసీ తెలుగు మాసపత్రిక' (MUSI Telugu Monthly Magazine)** పేరుపై మాత్రమే పంపాలి.

వివరాలకు : మేనేజర్, మూసీ మాసపత్రిక,
2-2-1109/బికె - ఎల్ఐజి-10,
బతుకమ్మకుంట, బాగ్ అంబర్‌పేట,
హైదరాబాద్ - 500 013
ఫోన్ : 934 797 1177
email : editormusi@gmail.com

INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER
ISSN 2457-0796
UGC APPROVED JOURNAL

మూసీ

సాహిత్య సాంస్కృతిక చారిత్రక
చదివి దాచుకోదగిన ఏకైక తెలుగు మాసపత్రిక

ఈ సంచికలో ...

వ్యాసాలు

తెలుగు సినీజగత్తు కళావారసత్వం - కె. విశ్వనాథ్ ... టి. లక్ష్మీనారాయణ 7
పద్య మనోహరం - 39 ... డా. గన్నమరాజు గిరిజా మనోహర్ బాబు 12
మనసు పాడుగాను మనసు (బందారం కథలు -15) ... డా. నందిని సిధారెడ్డి 13
ఉత్తర తెలంగాణ తెలుగుపై మరాఠీ, ఉర్దూ, హిందీ భాషల ప్రభావం ... డా. మంత్రి శ్రీనివాస్ 17
భారతీయీకరణ9 : ఆంగ్లమూలం : బలరాజ్ మధోక్, తెలుగు : కోవెల సంపత్కుమార 21
గురు సంస్మృతి (గ్రంథాంతరంగం-21) ... ఘట్టమరాజు 25
రావిశాస్త్రి కథా వైశిష్ట్యం ... ఆచార్య ఎం. గోనానాయక్ 29
అపురూపమైన 'అతిరూపవతి' యక్షగానం ... డా. అక్కెనపల్లి వెంకటరాంరెడ్డి 32
పోతన భాగవతంలో సరస్వతీ ప్రస్తావనలు ... శ్రీవైష్ణవ వేణుగోపాల్ 35
గడివేముల బుచ్చయ్య (తెలంగాణ విస్మృత కవులు -7) .. డా. పెబ్బేటి మల్లికార్జున్ 37
మాడభూషి సంపత్‌కుమార్ కవిత్వం - రైతు జీవిత చిత్రణ ... బి.వి.ఎస్.గౌతమ 40
పర్యావరణ సమస్య, నీటి సంక్షోభం - దాడి నవల పరిశీలన... హిలావత్ రాజేష్ 43
పోరాట స్వభావ ప్రతీక 'కొమురంభీముడో..' పాట ... ఇమ్మిడి మహేందర్ 47
శబరిగిరుల యాత్ర ... ప్రవీణ్ కుమార్ బోళ్ళ 51

కవితలు

వందే శంభు ముమాపతిం... అవుసుల భానుప్రకాశ్ - 5; అక్షరం ... ముక్కపల్లి సాగర్ -6; తుకారాం అభంగం ... డా. మంత్రి శ్రీనివాస్ -6; అజరామరుడు ... అరుణ ధూళిపాళ-11; బరువెంత ... డా.పి.హంసమ్మ - 16; కులం నవ్వుతోంది ... గుండమీది కృష్ణమోహన్- 34; కాలానికి వేడుకోలు ... బి. అంజనీదేవి - 39; ప్రేమదేశి ... డా. కందుల శ్రీను - 42; గ్రంథాలయానికి నమస్కరిస్తూ ... వనపట్ల సుబ్బయ్య - 46; ఆమె ... జి. గోపి - 62.

సమీక్షలు

ఆనంద రామాయణం ... డా. శ్రీరంగాచార్య 55
రెడ్ స్ట్రింగ్ బంధాన్ని గమనించాలనిపిస్తుంది... గడ్డం సత్యపాల్ రెడ్డి 57
తెలుగు సామెతలను విభిన్న కోణాలలో ఆవిష్కరించిన గ్రంథం... డా. అట్టెం దత్తయ్య 59

ఈ పత్రికలోని వ్యాసాలు, కథలు, కవితలు, అభిప్రాయాలు ఆ యా రచయితల సొంతమే కాని పత్రికకు ఆ అభిప్రాయాలతో ఎటువంటి సంబంధం లేదు.

Printed, Published and Owned by : **B. Anantha Laxmi,** 3-4-245/1, Lingampally, Kachiguda, Hyderbad - 500 027. Telangana.
Office : 2-2-1109/BK-LIG 10, Bathukammakunta, Bagh Amberpet, Hyderabad - 13.
Printed at Sri Sai Process, 3-4-612/1, Narayanguda, Hyderabad - 500 029. Telangana.
Editor : **Dr. Sagi Kamalakara Sharma.** **RNI No. 37723/80**

సంపాదకీయం

వ్యక్తి శక్తి కావాలి

మనిషి మనీషి కావాలి

**మానవుడు
మహనీయుడు కావాలి**

**ఉన్న స్థానం నుండి
ఉన్నత స్థానానికి చేరాలి**

**పరిమితుడు
అపరిమితుడు కావాలి**

స్థాయి విస్తరించాలి

దైవత్వం మేల్కొనాలి

**తనను తాను నిరంతరం
ఉద్ధరించుకోవాలి**

**అందరికీ ఆదర్శంగా
ఆమృతమూర్తిగా
మారాలి**

**నీలో దీపం వెలిగించు
నీవే వెలుగై వ్యాపించు**

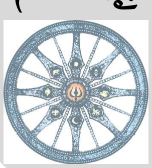 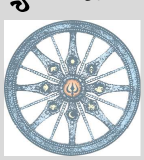

వాహిక

మోసేవన్నీ వాహికలే అనే అర్థంలో వినియోగిస్తే, తమ ద్వారా జలాన్ని పంపిచే పెద్దవైన నాళికలను వాహికలుగా పేర్కొనవచ్చు. శరీరంలో కూడా రక్తాన్ని సరఫరా చేసే వేరు వేరు ధమనులు, సిరలు వంటివి రక్తవాహికలు అవుతాయి. నాడీవ్యవస్థ ద్వారా శక్తిని ప్రసారం చేసే అనేక రకాల నాడులన్నీ శక్తి వాహికలే అవుతున్నాయి. ఇటువంటి వాహికల ద్వారా మంచి, చెడు అన్నీ కూడా ప్రసారం అవుతూనే ఉంటాయి. మనం ఎటువంటి వాహికలము కావాలో నిర్ణయించుకొని సాధించాల్సింది మనమే. దీనికి తగిన జ్ఞానం, ప్రయత్నం తప్పనిసరి అవసరమే.

మనకు కలిగే వేరు వేరు ఆలోచనల వల్ల మన శరీర వ్యవస్థలలోని అనేక వాహికలలో, ఆలోచనలకు అనుగుణమైన శక్తి, ఇతరమైన రసాయనాలన్నీ ప్రసారం అవుతూ ఉంటాయి. ఆయా ఆలోచనలల్లోని గుణదోషాలవల్ల ఆ యా వాహికలకు గుణదోషాలు అంటుతూ ఉంటాయి. ఎటువంటి ఆహారం తీసుకుంటే అటువంటి శక్తి శరీరానికి ఏర్పడుతుంది. తీసుకునే ఆహారం కూడా ఒక వాహిక ద్వారానే లోపలికి చేరాలి. వాహిక కేవలం ఏది దానిలో వేస్తే దానినే మోస్తుంది. ఒకే రకమైన పైప్‌లలో మంచినీళ్ళు, మురికినీళ్లు రెండూ సప్లై అవుతూనే ఉంటాయి. పైప్‌కు ఏ సంబంధం ఉండదు. దానిలో ప్రవహిస్తున్న దానిని బట్టి దానికి మంచి, చెడు అనే పేర్లు మాత్రం పెట్టబడుతాయి.

మన ఆలోచనలన్నీ నిరంతరం ఉన్నతిని, ఉత్తమత్వాన్ని, శక్తిని, చైతన్యాన్ని కోరుకుంటూ వాని చుట్టూ ఉంటే అవే మన నుండి అత్యధికంగా ప్రసారం అవుతూ ఉంటాయి. అదేవిధంగా మన ఆలోచనల్లో దిగులు, చికాకు, బాధ, ఒత్తిడి, కోపం, క్రోధం, కామం వంటి చెడు భావనలు ఉంటే మనం కూడా వాటికి వాహికలం అవుతుంటాం. మనని మనం ఉద్ధరించుకోవడానికి ఈ లోకానికి వస్తున్నామని మనం మరిచిపోయి చిన్న చిన్న భావాలను, కుటుంబ పరిమితులను, ఉద్యోగ పరిమితులను ఆలోచిస్తూ అక్కడే ఉంటూ వాటినే నలుగురికీ మనం పంచుతూ వాటికి మాత్రమే వాహికలము అవుతున్నాము. విశ్వాన్ని నిరంతరం ఊహిద్దాం, నక్షత్ర లోకాన్ని భావిద్దాం, ఆకాశంలో విహరిద్దాం, సూర్యుని వేడిమి, వెలుతురులతో పులకిద్దాం, చంద్రుని వెన్నెలలో నడయాడుదాం... ఇలా ప్రకృతి, పంచభూతాలు, సూర్యుడు, విశ్వం చుట్టూ మన భావనలు ఎప్పటికీ వుంటుంటే మన ఆలోచనల్లో మనకు ఉన్నతి ఏర్పడుతుంది. మనం ప్రయత్నపూర్వకంగా సద్భావనతో ఉంటే మనం మంచికి వాహికలం అవుతాం. వ్యతిరేకతలతో కూడి ఉంటే దానికి వాహికలమవుతాం.

శక్తివంతుడైన వాడే ఈ లోకంలో అత్యున్నతమైన కార్యకలాపాలు నిర్వహించగలడు. శక్తిహీనుడు నిరంతరం బాధలలోనే ఉంటాడు. శక్తిని సముపార్జించుకోవాలంటే మనస్సును మనకన్నా ఉన్నత శక్తి దగ్గర కేంద్రీకరించాల్సిన అవసరం ఉంది. మన బలహీనతల దగ్గర మనస్సును కేంద్రీకరిస్తే మనమే లోపాలకు వాహికలం అవుతాం. సకారాత్మక ఆలోచనలను పెంచుకోవాలి. ఉన్నతమైన లక్ష్యాలవైపు దృష్టి పెట్టుకోవాలి. వ్యతిరేకతలను ఆలోచించకూడదు. తాత్కాలికమైన సౌఖ్యాది వ్యవహారాలను నిరంతరం ఆలోచించే క్రమంలో పెంచినా మనం నకారాత్మక భావనలకు వాహికలం అవుతాం. అందుకే సకారాత్మక (పాజిటివ్) భావనలు చేయడం ద్వారా మనం మంచికి, పుణ్యానికి వాహికలం అవుతూ తరువాతి వారికి ఆదర్శమవుతాం. పుట్టింది కేవలం ఏదో పని చేసి మరణించ డానికి కాదు, తనను తాను శుద్ధి చేసుకొని ఉత్తమ వాహికగా, వాహనంగా మారి చైతన్యాన్ని అన్ని వైపులా ప్రసరింపజేయడానికే.

ISSN 2457-0796
మూసీ మాసపత్రిక సంపుటి -26 : సంచిక - 4

UGC Care List Approved Journal
హైదరాబాద్ ఫిబ్రవరి : 2023

వందే శంభు ముమాపతిం...

ఒక కంట రవియంట నొకకంట శశియంట
నడిమింట మంటతో నగుదు వీవు!
ఉరముపై ఫణిరాజు శిరముపై రేరాజు
మారాజ నటరాజ మహితుడీవు!
తలమీద జలధార లొలికించ పులకించి
వెలలేని సిరులిచ్చు వేల్పువీవు!
స్మరియించినంతనిన్ కరుణనే కురిపించి
వరణీయ వరమిచ్చు వాగ్మివీవు!
దీపాలు వెలిగించ పాపాలు తొలగించి
కాపాడు మా పాలి కాంతివీవు!
భక్తితో గొల్చినన్ శక్తులన్ గురిపించి
ముక్తి గూర్చెడి దివ్య యుక్తి వీవు!
కార్తిక మాసాన నార్తితో నర్చింప,
కీర్తులన్ ఘటియించు స్ఫూర్తివీవు!

నీవె శంకర శుభములు నిత్యమొసగి
మా వశంకరుడిగ నిల్చి మమ్ము బ్రోచి
జయములొసగుము భారత జాతికెపుడు!

ప్రమిద హృదయమ్ము తైలమా? భక్తి! వత్తి
మాదు కాంక్షలు పెనవేసి, నీదు చెంత
వెలుగజేసితి! పద్యమై జిలుగు లొలికె!!

అవుసుల భానుప్రకాశ్ అవధాని,
ఫోన్: 960 320 4507

అక్షరం

భారత స్వాతంత్ర్య సమరంలో,
బానిస సంకెళ్ళ బందీలో,
భగ్గుమనే పాటల మంటలు,
కవితల కాగడాలు వెలిగించెను
అక్షరం.................

సాయుధ పోరాటమందు
"ఓ నిజాం పిశాచమా "అని
అన్యాయంపై అణు బాంబులు
పేల్చెను అక్షరం...........

అంటరాని వాడని అవమానించి
అవతలనెడితే, రాజ్యాంగాన్ని
రచించి దేశానికి దిక్సూచియై
దారి చూపెను అక్షరం........

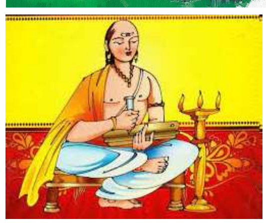

గొర్రెల్ని కాసుకుని బతికే
అనాగరికుడిని, మహాకవిలా
నిలబెట్టింది అక్షరం.........

అణగారిన జాతులకి విద్యెందుకని..?
అడ్డుకుని అవమానిస్తే, దేశానికి
మొదటి ఉపాధ్యాయురాలిని
చేసింది అక్షరం...........

పాతాళంలో ఉన్న పామరుడిని
సైతం ప్రపంచానికి
పరిచయం చేస్తూ....
అజ్ఞాన అంధకారమును
అధిరోహించిన అక్షరమా
నీకివే నా వందనాలు.......

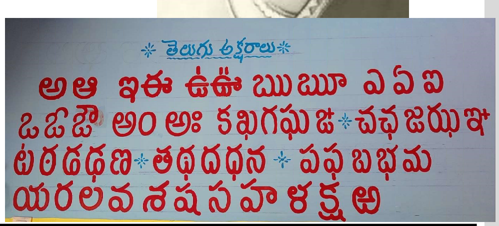

ముక్కపల్లి సాగర్
ఫోన్ : 98662 09436

తుకారాం అభంగం

పందరీ శ్రీపురి నివాస
ఉంచు నామీద ధ్యాస
హృదయ భాండమందు నింపు
నిండు కుండ నీదు ప్రేమ

వస్తి దాత నీ ద్వారము
వేడుకుంటి నిదే ఇవ్వు వరము
ఇచ్చి తీర్చిదిద్ది నన్ను
నిలుపు భక్త జనుల త్రోవ

పందరీ శ్రీపురి నివాస
ఉంచు నామీద ధ్యాస...

సకల జనుల సేవలోన
సాధు జనుల నీడలోన
వరలు భాగ్యమదె భాగ్యం
అదే నాకు శ్రీరామరాజ్యం

పందరీ శ్రీపురి నివాస
ఉంచు నామీద ధ్యాస...

తుకా ప్రాణి సేవలోన
తరియించు తన్మయాన
దేవా విఠల నీదు ప్రేమ
నింపి ఒంపు నామీద

అనువాదం : డా॥ మంత్రి శ్రీనివాస్
ఫోన్ : 83283 33720

ISSN 2457-0796 UGC Care List Approved Journal
మూసీ మాసపత్రిక సంపుటి -26 : సంచిక - 4 (7) హైదరాబాద్ ఫిబ్రవరి : 2023

తెలుగు సినీ జగత్తు కళా వారసత్వం – కె. విశ్వనాథ్

టి. లక్ష్మీనారాయణ, తెలుగు పరిశోధక విద్యార్థి, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం. ఫోన్ : 9704829254

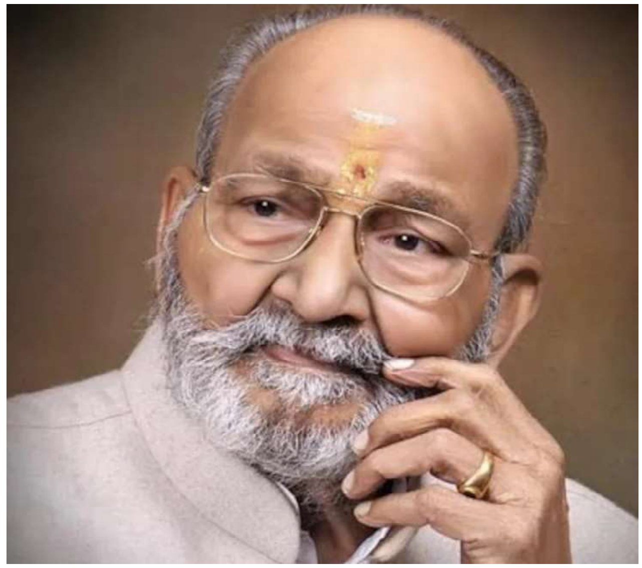

స్వరం మూగబోయింది, కలం ఆగిపోయింది, నాట్యం నేర్చిన నెమలి నడది! ఏమిటా? అని ఆరా తీస్తే గురువుగారు నటరాజ పాదాన తల వాల్చాడంది. అంతలోపే తెలుగు సినీ ప్రపంచం గుండె కటువు చేసుకునే మాటొకటి చెవిన పడింది. అదే అద్వైత సిద్ధికి అమరత్వ లబ్ధికి గానమె సోపానమూ, వేదం అణువణువున నాదం నా పంచప్రాణాల నాట్య వినోదం అంటూ తనలోరేగిన గాన, నాట్య ద్వయాల దృశ్యకావ్యాలను ఆ పరమేశ్వరుడిలో ఐక్యం చేయడానికి "కళాతపస్వి కె.విశ్వనాథ్" హంస రాగం అందుకున్నాడని. తెలుగు చలనచిత్ర ఖ్యాతిని కళకు సరిహద్దులు లేవని విశ్వవ్యాప్తం చేసిన చిత్రం శంకరాభరణం. ఈ చిత్రం ఫిబ్రవరి 2, 1980న విడుదలైంది. సరిగ్గా 43 సంవత్సరాల తర్వాత అదే తేదీన సప్త స్వరాలకై తపించి శాస్త్రీయ సంగీతం యొక్క ఔన్నత్యాన్ని మన హృదయ నేత్రాలకు కనువిప్పు కల్పించిన రోజునే ఆయన పరమపదించడం యాదృచ్ఛికంగా జరిగిన విధి విచిత్రం ఎంత మాత్రం కాదు, ఖచ్చితంగా అది దైవ సంకల్పమే అయి ఉంటుంది.

కళాతపస్వి కె.విశ్వనాథ్ పూర్తి పేరు **కాశీనాథుని విశ్వనాథ్.** గుంటూరు జిల్లా పెద పులివర్రు ఆయన స్వస్థలం. తల్లిదండ్రులు కాశీనాథుని సుబ్రహ్మణ్యం,సరస్వతమ్మ లు. డిగ్రీ పూర్తి చేసి వాహినీ స్టూడియోలో ఆడియో గ్రాఫర్ గా తన సినీ ప్రస్థానాన్ని ప్రారంభించారు. ప్రముఖ దర్శకుడు ఆదుర్తి సుబ్బారావు వద్ద **'ఇద్దరు మిత్రులు'** (1961), **'డాక్టర్ చక్రవర్తి'** (1964), **'మూగమనసులు'** (1964) వంటి చిత్రాలకు సహాయ దర్శకుడిగా పనిచేశారు. అదే సమయంలో కథా చర్చల్లో తన ఆలోచనా తీరుతో అందర్నీ ఆకర్షించారు. దానికి ఉదాహరణ **'సుడిగుండాలు'** చిత్రం, ఈ చిత్రానికి కథా రచనలో పాలుపంచుకున్నారు. ఈ చిత్రంలో కేవలం న్యాయస్థానం ఎపిసోడే 55 నిమిషాలకు పైగా వుంటుంది. తొలిసారిగా 1965లో **'అన్నపూర్ణ పిక్చర్స్'** ఆధ్వర్యంలో **"ఆత్మగౌరవం"** చిత్రానికి దర్శకత్వం వహించారు. తొలి చిత్రంతోనే నంది అవార్డును అందుకున్నారు. నాటినుండి అర శతాబ్దం పాటు తెలుగు తోపాటు పలు హిందీ చిత్రాలకు దర్శకత్వం వహించారు. 1995లో తొలిసారిగా శుభసంకల్పం చిత్రంలో నటించారు. అంతేకాక ఆయన చిత్రాల్లో కొన్ని తమిళం, కన్నడ, మలయాళంలోకి అనువాదం అయి విజయవంతం అయినాయి. హిందీలోకి తన చిత్రాలను దర్శకత్వం చేసే సందర్భంలో రీమేక్ చిత్రాలకు సంబంధించి ఆయన చెప్పిన అభిప్రాయం **"రీమేక్ అంటే ఫ్రేమ్ టు ఫ్రేమ్ కాపీ కొట్టడం కాదు మాతృకలోని ఆత్మను పోగొట్టకుండా లోటుపాట్లు సవరించడం"** అంటారు. ఆత్మగౌరవం చిత్రం తర్వాత **ప్రైవేట్ మాష్టారు** (1967) చిత్రం నిర్మించారు. ఈ చిత్రంలో మనందరికీ సూపర్‌స్టార్ గా పరిచయమైన కృష్ణ గారిచే విలన్ పాత్ర చేయించారు. అనంతరం విశ్వవిఖ్యాత నటుడైన ఎన్టీఆర్ తో **'కలిసొచ్చిన అదృష్టం'**(1968) చిత్రానికి దర్శకత్వం వహించారు. **నిండు హృదయాలు**(1969), **నిండు దంపతులు** (1971), **చిన్ననాటి స్నేహితులు** (1971) వంటి నాలుగు చిత్రాల్లో కె.విశ్వనాథ్ దర్శకత్వంలో ఎన్టీఆర్ నటించారు. గ్రామీణ వాతావరణం నేపథ్యంగా కుటుంబ కథా చిత్రంగా, సంస్కృతీ సంప్రదాయాలకు పెద్దపీట వేస్తూ తీసిన చిత్రం **'ఉండమ్మా బొట్టు పెడతా'** (1968). చేసిన పాపం ఒకరిది, శిక్ష అనుభవించేది మాత్రం మరొకరా? అంటూ సంపన్న కుటుంబానికి చెందిన యువకుడు వేగంగా వాహనాన్ని నడిపి తన విలాసాన్ని అనుభవించే క్రమంలో చేసిన రోడ్డు ప్రమాదానికి ఏర్పడిన పర్యవసనాలను చూపించిన చిత్రం **'నేరము –శిక్ష'** (1973). ఈ చిత్రంలో కృష్ణ కథానాయకుడిగా నటించారు. సినీ ప్రేక్షక లోకం సోగ్గాడుగా కొలిచే శోభన్ బాబు చేత అందవిహీనుడుగా నటింపజేసిన చిత్రం **'చెల్లెలికాపురం'** (1971). దర్శకుడు కె.విశ్వనాథ్ ఈ చిత్రంతో తన ప్రయోగాల పంతాకు శ్రీకారం చుట్టాడు. అన్నాచెల్లెల మధ్య అనుబంధాన్ని కథలో ప్రధానంగా తీసుకొని ఆత్మ న్యూనతతో జీవించే వ్యక్తి అంతరంగాన్ని, కష్టాలను తెరపరిచారు. 1970 వ దశకంలో కె.విశ్వనాథ్ శోభన్ బాబుల కలయికలో ఏడు చిత్రాలు రూపొందాయి. వాటిలో జీవనజ్యోతి (1975) ఒకటి. ఈ చిత్రంలో నటి వాణిశ్రీ చేత మానసిక స్థిమితం లేని తన పసిబాబు కోసం తాపత్రయం చెందే అమ్మ పాత్రలో నటింపజేశారు. తర్వాత **'కాలం మారింది'**(1972) చిత్రంలో

ఆచారాలు, కట్టుబాట్లు, కుల చాందసాలను పాటించే బామ్మ సూర్యకాంతం కు మనుమడిగా శోభన్ బాబు నటించారు. ఈ చిత్రంలో కుల కట్టుబాట్లను పట్టుకు వేలాడే బామ్మ తన మనుమడికి వివాహ భాగస్వామిని తెచ్చే విషయంలో మనిషి గుణగణాలు, ఆలోచన తీరు, ప్రవర్తన, ప్రేమ వంటివి వివాహానికి నిజమైన అర్హతలు తప్ప కులం కాదని గ్రహిస్తుంది. అంతేకాక **'ప్రేమబంధం'** (1976), **అమ్మ మనసు** (1974), **జీవిత నౌక** (1976)లో నటించాడు. ఆయన దర్శకత్వంలో ఎన్టీఆర్ తో కలిసి శోభన్ బాబు నిండు హృదయాలు (1969), **చిన్ననాటి స్నేహితులు** (1971) చిత్రాల్లో నటించాడు.

కె.విశ్వనాథ్– శోభన్ బాబు–శారద కాంబినేషన్లో 1973లో వచ్చిన చిత్రం **'శారద'**. ఈ చిత్రం సహజనటి 'శారద'కు నటనా పరంగా పేరు ప్రఖ్యాతులు తీసుకురావడమే కాక, ఆమె స్థాయిని పెంచింది. ఈ చిత్రంతో ఆయన చిత్రాలకు 'ఎస్/స' అక్షరంతో చిత్రాలకు పేరు పెట్టే ఒరవడి మొదలైంది. ఆయన చిత్రాల్లో 18 చిత్రాలకు 'స' తో ప్రారంభమయ్యేలా నామకరణం చేశారు. శారద చిత్రం ప్రేమ కథా చిత్రం గా గుర్తింపు పొందింది. ఈయన చిత్రాల తాలూకు చిరునామాను మారుస్తూ అంతకుముందు ఆ తర్వాత అని సినీ లోకం చెప్పుకునే చిత్రం **సిరిసిరిమువ్వ** (1976). చంద్రమోహన్ –జయప్రదల కాబినేషన్ లో హైమ అనే పాత్రలో మూగ అమ్మాయి అయినా నృత్య కళాకారిణిగా పేరుపొందేందుకు ప్రయత్నాలు చేస్తు వుంటుంది. మరోవైపు సవతి తల్లి హింసలను ఎదుర్కొనే పాత్ర ఆమెది. తండ్రి మరణం తర్వాత ఆమెకు చేదోడు వాదోడుగా ఉండే సాంబయ్యతో ప్రేమలో పడడం వంటి అంశాలతో కథాకథనం ఆసక్తికరంగా కొనసాగుతుంది. ఆ రోజుల్లో ఈ చిత్ర ప్రకటన చిత్రం డప్పు – మువ్వలతో కలిపి డప్పుకు మువ్వలతో దండ వేసినట్లు ఉ ండడం ప్రేక్షక లోకాన్ని ఆశ్చర్యపరిచింది. డప్పు మువ్వలను సమాజంలోని అల్ప – ఉన్నత స్థాయిలకు ప్రతీకగా చూపుతూ వాటిని జతపరిచే దిశగా చిత్రం కొనసాగే సంకేతాన్ని ఇస్తుంది. సంగీతం, నృత్యంతో పాటు విశ్వనాథ్ గారి అభ్యుదయ భావజాలానికి చిహ్నంగా కనిపిస్తుంది ఈ చిత్రం. కథానాయిక రోజా రమణిని సీత పాత్రలో నటింపజేసిన చిత్రం **'ఓ సీత కథ'**. స్త్రీ మాతృమూర్తిగా, అర్ధాంగిగా, తాను తలిస్తే శక్తి స్వరూపురాలుగా ఇలా ఏ స్థాయిలో అయినా నిలువ గల ధీశాలి అని చెప్పేలా రూపొందించిన చిత్రం 'ఓ సీత కథ' (1974). స్త్రీ సాధికారతను దానికి మించి స్త్రీ యొక్క ధైర్యాన్ని, తెగింపుని, తెలివిని బలంగా వ్యక్తీకరించిన చిత్రం ఓ సీత కథ. ఏ పని పాట చేయకుండా సోమరిగా ఉంటూ తన జీవితంలోకి వచ్చే అమ్మాయి ఆస్తులతో, కట్నంతో దర్జాగా బతకాలని ఆలోచించే చాలామంది యువకుల ఆలోచన తీరును ప్రతిబింబించేలా రూపొందించిన చిత్రం **'శుభోదయం'** (1980). చంద్రమోహన్– రామేశ్వరి నాయకా నాయికలుగా బావ మరదల మధ్య ప్రేమను, అనుబంధాన్ని నొక్కి చెప్పిన చిత్రం **'సీతామాలక్ష్మి'** (1978). ఈ చిత్రంలో తన మరదల్ని సినీతార చేయాలని కలలుకనే బావ, తీరా ఆమె పెద్ద స్థాయికి ఎదిగిన తర్వాత వారి అనుబంధంలో చిచ్చుపెట్టే బంధువులు, దానికి తోడు చిత్ర పరిశ్రమలోని ఎగుడు దిగుడు వ్యవహారాలను కళ్ళకు కట్టినట్టుగా సహజంగా చిత్రీకరించారు. నూతన ప్రసాద్ – కవిత నాయకా నాయికలు గా రూపొందించిన చిత్రం **'ప్రెసిడెంట్ పేరమ్మ'** (1979). ఊరు జనం అంతా పెద్దదిక్కుగా కొలిచే ప్రెసిడెంట్ అరాచకాలను దుయ్యబడుతూ ఈ చిత్రం నిర్మించారు. ఇందిరాగాంధీ లాంటి మహిళ దేశాన్ని పాలించినప్పుడు గ్రామ పరిపాలనకు ప్రెసిడెంట్ గా మహిళ ఎందుకు ఉండకూడదు? అనే వాదనతో మహిళల నేతృత్వం లోనూ గ్రామాలు అభివృద్ధి పథంలో నిలుస్తాయి అని ఈ చిత్రం ద్వారా తెలియపర్చారు. అంతేగాక అభివృద్ధి పేరుతో వచ్చిన కార్పొరేట్ వ్యవస్థలు భవిష్యత్తులో చేతివృత్తులు, కుటీర పరిశ్రమలు, వృత్తి కులాలను ఎలా కూలదోస్తాయో చిత్రీకరించారు.

కె.విశ్వనాథ్ సినీ ప్రస్థానంలోనూ, తెలుగు చలనచిత్ర పరిశ్రమ లోనూ ఒక సంచలనాన్ని నమోదు చేసిన చిత్రం **'శంకరాభరణం'** (1980). తెలుగు చలనచిత్ర చరిత్రను గురించి శంకరాభరణంకు ముందు ఆ తర్వాత అని చెప్పుకునేలా చేసిందంటే ఆ చిత్ర విజయం దాని ప్రభావం ఎలాంటిదో గమనించవచ్చు. చాగంటి వంటి ప్రవచనకారులచే గంటలకొద్దీ ప్రసంగింపజేసిందంటే అది ఏ స్థాయి చిత్రమో చెప్పాల్సిన పనిలేదు. కె.విశ్వనాథ్, కె.వి.మహదేవన్ , వేటూరి వంటి వారి దర్శకత్వ, సంగీత, సాహిత్య పటిమ తెలుగు సినీ జగత్తులోని సగటు మనిషి హృదయాల్లో పవిత్ర అనుభూతికి స్థానం పొందేలా చేసిందీ చిత్రం. చిత్ర పరిశ్రమ అంటే వ్యాపారం, స్టార్ ఇమేజ్, అందాల ఆరబోత, యువతను హుషారులో ముంచే సంగీతం అంటూ చెవులు కొరుక్కునే చాలామందికి ఇవేవీ నిజమైన సమీకరణాలు కాదు, కేవలం ఊహలు మాత్రమే అనే చేదు నిజాన్ని చెప్పిన చిత్రం శంకరాభరణం. పాశ్చాత్య సంగీత ప్రభావంతో సత్సంప్రదాయాలను, మనదైన సంస్కృతిని లోకువగా చూసే ధోరణికి

మెలకువను కల్పిస్తూ శాస్త్రీయ సంగీతం యొక్క గొప్పదనాన్ని గూర్చి మౌనంగా, స్తుతి మెత్తగా తెలియపర్చిన చిత్రం. శాస్త్రీయ సంగీతంలో ఒక్క వెలుగు వెలిగి ప్రభను కోల్పోయి పేదరికంలోకి జారిన శంకరశాస్త్రి జీవన విధానం ఒకవైపు, కళను ఆరాధించే తులసి పాత్ర మరోవైపు వీరి మధ్య గల అనుబంధాన్ని నిర్ణయించే సమాజం ఇంకోవైపు అన్నీ వెరసి ఏ రక్తపాతం లేని మానసిక సంఘర్షణతో మన హృదయాలను బరువెక్కించేలా ఈ చిత్రాన్ని కళాఖండంలా చెక్కారు. ఈ చిత్రంలో సాక్షాత్తు శివకేశవుల స్నేహనుబంధాన్ని గుర్తుకు తెచ్చేలా సోమయాజులు – అల్లు రామలింగయ్య పాత్రలను తీర్చిదిద్దారు కె.విశ్వనాథ్. ఒకచోట కె.విశ్వనాథ్ తన సినిమాలను గూర్చి ఇలా చెప్తాడు **"నేను చేస్తున్నది వర్కౌట్ అవుతుందా? లేదా అనే సందేహాలతో కాకుండా ఇది ఇలా చేసి తీరాల్సిందే అన్న పట్టుదలతో చిత్రాలను తీశాను అంటాడు"**. ఆ ఒక్క మాట చాలు ఆయనకు ఆయన చేస్తున్న పని పట్ల ఉన్న నమ్మకం, నిబద్ధత.

'శంకరాభరణం' తర్వాత ఆ స్థాయిలో సంచలనాన్ని సృష్టించిన చిత్రం 'సప్తపది'. సమాజంలో నిచ్చెన మెట్ల కుల వ్యవస్థను ప్రస్తావిస్తూ ఆచారాలు అనేవి మనుషుల జీవనాన్ని క్రమ పద్ధతిలో కొనసాగించ డానికి మాత్రమే తప్ప మనుషుల మధ్య దూరాన్ని పెంచడానికి కాదు అని సందేశం ఇస్తారు. ఈ చిత్రంలో విశేషమైన సన్నివేశం గౌరీనాథం శోభనం గదిలో తన భార్య మనసు అన్యాక్రాంత స్థితిలో ఉందని గ్రహించి ఆమెలో దేవతా రూపాన్ని కాంచడం. ఈ సన్నివేశం చలన చిత్రాల్లో అరుదుగా వచ్చే అత్యుత్తమ సన్నివేశాలకు మచ్చుతునక వంటిది. వరకట్నం నేపథ్యంలో చదువుకున్న అమ్మాయిలోని చైతన్యాన్ని, పెద్దల ప్రోద్భలానికి తలవంచక స్వతంత్ర భావాలతో సాధికారతతో కూడిన జీవితాన్ని కోరుకునే అమ్మాయి వ్యక్తిత్వానికి ప్రతినిధిగా చూపుతూ రూపొందించిన కథాంశం **'శుభలేఖ'**(1982). మొదటిసారిగా కె.విశ్వనాథ్ గారి దర్శకత్వంలో మెగాస్టార్ చిరంజీవి తన మాస్ ఇమేజ్ కు విభిన్నంగా ఒక హొటల్ వెయిటర్‌గా సాధారణ పాత్రలో నటించారు. వీరి కాంబినేషన్లో మూడు చిత్రాలు రూపొందాయి. శుభలేఖతోపాటు **'స్వయంకృషి'**(1987), **'ఆపద్బాంధవుడు'**(1992). ఎంత ఎదిగినా మూలాలు మరువని వ్యక్తిత్వాన్ని, కష్టాన్ని నమ్ముకుని జీవించే వ్యక్తి ఎన్ని ఉత్థానపతనాలైనా ఎదుర్కొనగలడనే సందేశంతో 'స్వయంకృషి' చిత్రాన్ని రూపొందించారు. తదనంతర కాలంలో 'ఆపద్బాంధవుడు'. ఈ చిత్రంలో గృహహింస, లైంగిక దాడి వంటి అంశాల నేపథ్యంలో కథను అల్లుతూ, మాధవ పాత్రను రాజభక్తికి సంకేతంగా చూపుతూ తను ఆరాధించే మనుషులు, వారి కుటుంబం కష్టాల్లో కూరుకుపోయినప్పుడు అడుగడుగునా ఆపద్బాంధవుడిలా అండగా వుంటూ వారిని కాపాడుతూ వుండే పాత్రలో నటించారు చిరంజీవి. ఈ చిత్రంలో మతిస్థిమితం లేని వ్యక్తి పాత్రలో చిరంజీవి చేసిన నటన ప్రేక్షకుల హృదయాన్ని తడిచేస్తుంది.

కె.విశ్వనాథ్ దర్శకత్వంలో కమల్ హాసన్ తన నట విశ్వరూపాన్ని ప్రదర్శించారు. చిరంజీవి మాదిరిగానే కమలహాసన్ కూడా ఆయన దర్శకత్వంలో మూడు చిత్రాల్లో నటించారు. తెలుగు చలనచిత్ర పరిశ్రమలోనే కాక కమలహాసన్, కె విశ్వనాథ్ ల కెరీర్ లో కూడా ఆ చిత్రాలు అగ్రస్థానంలో నిలుస్తాయి. వీరి కాంబినేషన్లో మొదటి చిత్రం **'సాగర సంగమం'**(1983). కళను ఆరాధించిన నృత్యంలో ప్రత్యేకమైన భారతీయ నృత్యాన్ని సృష్టించాలని కలలు కన్న యువకుడు, ఆల్ ఇండియా డాన్స్ ఫెస్టివల్ నృత్య ప్రదర్శన చేయాలని తపించిన బాలు, డబ్బుకోసం తన కళను పతనం చేయను అని విలువలతో జీవించిన నాట్య పిపాసి ఇలా బాలు పాత్రను పలు కోణాల్లో హృదయం ద్రవించేలా తెరకెక్కించారు కళాతపస్వి. డబ్బు, ప్రేమ, అమ్మ, కలలు అన్నీ కోల్పోయి జీవితంలో పూర్తిగా విఫలమైన బాలుగా కమల్‌హాసన్ పాత్ర వుంటుంది. ఆ పాత్రకు అనుబంధంగా స్నేహం, ప్రేమ, గురు శిష్య బంధాన్ని గూర్చి దృశ్యీకరించి కళకు ముగింపు లేదని చెప్పారు. కళ చేత కలిగిన కీర్తికి మరణం లేదని 'జయంతి తే సుకృతినో' శ్లోకం ద్వారా చెప్పారు. ఆలిండియా డాన్స్ ఫెస్టివల్ ఆహ్వాన పత్రంలో తన పేరును చూసినప్పుడు బాలు వ్యక్తపరిచే భావోద్వేగానికి సంబంధించిన సన్నివేశంను చిత్రించిన తీరు అద్భుతం. వీరి కాంబినేషన్లో మరో గొప్ప చిత్రం **'స్వాతిముత్యం'**. పసిబాబును కలిగిన వితంతు స్త్రీ సమాజం, కుటుంబం చేత ఎదుర్కొనే కష్టాలు, ఆ నిస్సహాయ స్థితిలో పడే పాట్లు ఒకవైపు, ఏ స్వార్థం లేకుండా చెప్పింది తు.చ తప్పకుండా చేసే బుద్ధి మాంద్యత గల యువకుడు ఒకవైపు వారిద్దరి మధ్య వివాహ బంధాన్ని ఏర్పరిచి రూపొందించిన చిత్రం స్వాతిముత్యం. **'లాలీ లాలీ లాలీ లాలీ– వటపత్ర శాయికి వరహాల లాలి'** అంటూ లలిత పాడే పాట పసిబాబు కోసమే కాదు, పసిబాబు మనసత్వం కలిగిన భర్త కోసం కూడా అనే ఆలోచన వస్తేనే అది ఎంత కటువుగా ఉంటుందో ప్రత్యేకంగా చెప్పనక్కర్లేదు. వితంతు స్త్రీగా రాధిక, బుద్ధి మాంద్యత కలిగిన పాత్రలో కమలహాసన్ దానికి తోడు ఇళయరాజా సంగీతం వెరసి స్వాతిముత్యం ప్రేక్షకుల హృదయాలలో ఆణిముత్యంగా కొలువు తీరింది. 1995లో

ISSN 2457-0796
UGC Care List Approved Journal
మూసీ మాసపత్రిక సంపుటి -26 : సంచిక - 4

హైదరాబాద్ ఫిబ్రవరి : 2023

రాయుడు పాత్రలో మొదటిసారిగా నటుడిగా కె. విశ్వనాథ్ **'శుభ సంకల్పం'** చిత్రంలో నటించారు. ఈ చిత్రంలో రాయుడు- దాసుల మధ్య పరస్పర గౌరవాభిమానాలతో కూడిన అనుబంధం, దాసు- గంగల మధ్య ప్రేమ, అన్యోన్య దాంపత్య జీవితం చూడముచ్చటగా వుంటుంది. ఈ చిత్రంలో దర్శకుడు బెస్త కులం యొక్క జీవన విధానంను సహజత్వం ఉట్టిపడేలా చిత్రీకరించారు. ఈ చిత్రం కథ, డ్రామా, సంగీతం, నటీనటుల నటన, భావోద్వేగాలు, విలనిజం, మొదలైన అన్ని అంశాలను తగురీతిలో కల్గి వుంటుంది.

కలల ప్రపంచంలో విహరిస్తూ విలాసమైన జీవితాన్ని కాంక్షించే యువతి మీనాక్షి. ఏ రూపాన్నైనా తన చేతిలోని బ్రష్ తో ఒడిసిపట్టే చిత్రలేఖనం నైపుణ్యం గల యువకుడు చంద్రశేఖర్. మీనాక్షిది సంప్రదాయ కుటుంబం. తండ్రి నాట్యాచార్యుడు. తన కూతుళ్ళను సంగీత, నృత్యకారిణిలుగా తీర్చిదిద్దాలని తపించే వ్యక్తి. నృత్యం ఇష్టంలేని మీనాక్షి, నృత్యకారిణిగా మీనాక్షి రూపాన్ని కలలు కనే చంద్రం. ఈ పాత్రల్లో వెంకటేష్ -భానుప్రియలను నాయకా నాయికలుగా ఎన్నుకొని తెరకెక్కించిన చిత్రం **'స్వర్ణకమలం'** (1988). చంద్రం ఒకసారి ఆమెకు ఇష్టం లేని వేదికపై ఆమె ప్రతిభను అందరికీ తెలిసేలా చేసేందుకు నృత్యప్రదర్శన ఏర్పాటు చేస్తాడు. ఆ ప్రయత్నం వికటించి మీనాక్షి కుటుంబ పరిస్థితులు తలక్రిందులు అవుతాయి. నిజానికి ఈ చిత్రంలోని మీనాక్షి మానసిక డోలాయమాన స్థితి మనం నిత్య జీవితంలో ఏదో ఒక సందర్భంలో ఎదుర్కొనేదే!. ఇక చిత్ర సమాప్తానికి మీనాక్షి తనలో ఉన్న నృత్య కళపై మనసును లగ్నం చేసి అలౌకిక అనుభూతిని పొందడం ద్వారా ఒక కొత్త మనిషిగా స్వర్ణకమలమై వికసిస్తుంది. ఇలాంటి మరొక చిత్రం **'శ్రుతిలయలు'** (1987). తండ్రి కలలు కన్న సంగీత కళాక్షేత్ర నిర్మాణానికై డబ్బు సంపాదన నిమిత్తం పట్నం వెళ్లిన సోదర త్రయం అక్కడ విలాసాలకు, చెడు వ్యసనాలకు, మగువకు అలవాటై కుటుంబాన్ని, బాధ్యత ను విస్మరిస్తారు. ఈ చిత్రంలో సుమలత పాత్రను తీర్చిదిద్దిన విధానం అద్భుతం. గురుశిష్యుల బంధాన్ని ఆవిష్కరిస్తూ నిర్మించిన చిత్రం **'స్వాతికిరణం'**. వ్యక్తి అభ్యున్నతిని కాంక్షించే, గర్వించే స్థానం తల్లిదండ్రుల తర్వాత గురువుది. అలాంటి గురువు తన శిష్యుడి ప్రతిభ పట్ల అసూయ, ద్వేషాలను పెంచుకుంటే దాని పర్యవసానంగా ఎలా పతనమయ్యాడని చెప్పిన కథాంశమే 'స్వాతి కిరణం'(1992). కె.విశ్వనాథ్ గారు స్వయంగా తనను కష్టపెట్టిన చిత్రం అంటూ ప్రస్తావించిన చిత్రం **'సిరివెన్నెల'** (1986). కథానాయకుడు అంధుడు, కథానాయికలు మూగ,వేశ్యలు. కథా నేపథ్యం త్రికోణీయ ప్రేమకథ. ఏ దర్శకుడు కూడా ఈ కలబోతతో కథను ఆలోచించ డానికి సాహసం చేయలేదు, అలాంటిది విశ్వనాథ్ ఆ సాహసం చేశారు. ఈ చిత్రం కళాత్మక విలువల పరంగా, సంగీతం, సాహిత్య పరంగా కాలానికతీతంగా నిలిచే స్థాయిలో వుంటుంది. ఈ చిత్రానికి సాహిత్యం సమకూర్చిన సీతారామశాస్త్రి ఇంటిపేరు ఈ చిత్రం తర్వాత సిరివెన్నెలగా స్థిరపడడం విశేషాంశం. 'అహింస పరమోధర్మః' అన్న సూక్తిని ఆధారంగా చేసుకొని గంగిరెద్దుల వారి వృత్తి జీవనాన్ని చిత్రిస్తూ పెత్తందారీ వ్యవస్థకు మెలుకువ కలిగించడానికి అహింసను ఆయుధంగా చేసుకొని ఉద్యమించిన తండ్రీకొడుకుల కథ **'సూత్రధారులు'** ధనిక పేద వర్గాల మధ్య వైషమ్యాలను అహింసతో రూపుమాపడం కథా ఇతివృత్తంగా గల చిత్రం 'సూత్రధారులు' (1989). అక్కినేని నాగేశ్వరరావుతో మొదటి చిత్రం నిర్మించిన పాతిక సంవత్సరాల తర్వాత రెండవ చిత్రాన్ని నిర్మించడం విచిత్రాంశం. ప్రముఖ సంగీత కళాకారులుగా పేరుపొందిన అన్నదమ్ములను నేపథ్యంగా చేసుకుని 2000 సంవత్సరంలో స్వరాభిషేకం చిత్రాన్ని నిర్మించగా ఈ చిత్రానికి జాతీయ ఉత్తమ సంగీత దర్శకత్వ పురస్కారం లభించింది. చివరి చిత్రం **శుభప్రదం** (2010). కె విశ్వనాథ్ మొత్తంగా తెలుగులో 40చిత్రాలకు దర్శకత్వం వహించగా హిందీలో పది చిత్రాలకు దర్శకత్వం వహించారు ఆయన చిత్రాల్లోని ప్రముఖ చిత్రాలు రష్యా భాషలో అనువదించబడి ప్రదర్శితమయ్యాయి. ఫ్రాన్స్ లోని బెకాసన్ చిత్రోత్సవంలో, జాతీయ చలనచిత్రోత్సవాల్లోనూ ప్రదర్శించబడ్డాయి. ఆయన సినీ ప్రస్థానంలో వివిధ చిత్రాలకు గాను 5 నంది అవార్డులు, 10 ఫిలింఫేర్ అవార్డులు పొందారు. శంకరాభరణం చిత్రానికిగాను జాతీయ అవార్డు, సప్తపది చిత్రానికి గానూ జాతీయ సమైక్యత పురస్కారాలు లభించాయి. భారతదేశం తరపున అకాడెమీ అవార్డుకు ఎంపికైన తొలి చిత్రంగా ఘనతకెక్కింది కె.విశ్వనాథ్ గారి "స్వాతిముత్యం" చిత్రం. ఆయన చిత్ర ప్రస్థానానికి గానూ **"పద్మశ్రీ"** పురస్కారం, **"దాదాసాహెబ్ ఫాల్కే"** పురస్కారం, **"రఘుపతి వెంకయ్య"** పురస్కారాలు లభించాయి.

తెలుగు చలనచిత్ర పరిశ్రమలో సంగీతం, సాహిత్యం, నృత్యాలను ప్రధాన భూమికగా చేసుకొని చలన చలనచిత్రాలను నిర్మించే ఒరవడికి శ్రీకారం చుట్టడమే కాక వాటిని విజయవంతమైన చిత్రాలుగా మలిచారు. శాస్త్రీయ కళలు, భారతీయత, సంస్కృతి - సంప్రదాయాలు, మానవీయ విలువలు, సున్నితమైన భావోద్వేగాలు,

అత్యున్నత స్థాయి వ్యక్తిత్వం, స్త్రీ సాధికారత వంటి అంశాలను మిళితం చేసి చిరకాలం జనరంజకంగా ఉండిపోయేలా మన అందరి హృదయాలపై చెరగని ముద్ర వేశారు ఆయన చిత్రాలతో **'ఓంకార నాదాలు సంధానమౌగానమే', 'ఏ కులము నీదంటే గోకులము నవ్వింది', 'సువ్వీ సువ్వీ సువ్వాలమ్మా', 'ఆది భిక్షువు వాడినేమి అడిగేది', 'సిగ్గు పూబంతి విరిసే సీతామాలక్ష్మి', 'ఔరా అమ్మకుచెల్ల', 'చినుకులన్నీ కలిసి చిత్ర కావేరి', 'చరణ కింకిణులు ఘల్లు ఘల్లుమన', 'నరుడు బ్రతుకు నటన ఈశ్వరుడి తలుపు ఘటన, ఆరెంటి నట్టనడుమ నీకెందుకింత తపన'** లాంటి అజరామరమైన పాటలెన్నో ఆయన చిత్రాల్లో కొలువుతీరాయి. అంతేకాక పాటల రచనలో ఆయన గేయ రచయితలకు పల్లవులు అందించేశారు. వాటికి ఆయన పెట్టుకున్న పేరు 'అబద్ధపు సాహిత్యం'. ఆయన పాటల్లోని ప్రసిద్ధి చెందిన పాటల పల్లవులను అన్నింటినీ ఒకచోటకు చేర్చి ముద్రించినా ఒక పుస్తకం అవుతుంది అంటే అతిశయోక్తి కాదు.

"మనిషిలోని ఒకానొక ఎదిగిన ఉన్నత స్థితికి సంబంధించిన కథలు కె.విశ్వనాథ్ చిత్రాలు" –సిరివెన్నెల

"ఆయన ఒక్కొక్క చిత్రం ఒక వ్యక్తిత్వ వికాస పుస్తకం" – త్రివిక్రమ్ శ్రీనివాస్

ఎస్.పి.బాల సుబ్రహ్మణ్యం, వాణీ జయరాం వంటి గాన గంధర్వుల నిర్యాణంతో స్వరం మూగబోయింది వేటూరి, సిరివెన్నెల వంటి సాహితీస్రష్టల మహనిర్యాణంతో కలం ఆగిపోయింది. కలాన్ని గలాన్ని ఉచ్ఛ్వాసలు, నిచ్ఛ్వాసలుచేసి ప్రాణనాడులకు స్పందన నొసగి తెలుగు చలనచిత్ర ఖ్యాతిని ఖండాంతరాలకు పయనింపజేసిన "కళాతపస్వి" మహాభినిష్క్రమణంతో తెలుగు చలన చిత్ర ప్రపంచంలో గంభీరమైన నిశ్శబ్దం ఆవరించింది.

హృదయంలో చిరకాలం మధురానుభూతిగా కొలువుతీరడం "కళ" స్వభావం అని చలనచిత్రాల పట్ల మనకొక కొత్త నిర్వచనాన్ని పరిచయం చేసిన దర్శకస్రష్ట "కళాతపస్వి కాశీనాథుని విశ్వనాథ్".

ఆయన మన హృదయాల్లో చెదిరిపోని జ్ఞాపకం, చెరపలేని సంతకం, తిరిగిరాని వసంతం, గొప్పనైన మధురానుభూతుల స్వర్ణకమలం.

కాలాలకతీతంగా తెలుగు సినీ జగత్తు మొత్తం ముక్తకంఠంతో మళ్ళీ ప్రభవించాలని కోరుకునే కళా వారసత్వం "కాశీనాథుని విశ్వనాథ్"

అజరామరుడు

ఆ పేరు వింటేనే....
నాడులు నాదమయమై నాట్యం చేస్తాయి....
లక్షల మనసులు
ప్రశాంత ఒడిలో నిద్దరోతాయి...
ఆ ముఖంపై చిరునగవు
కంటి మెరుపులతో పలకరిస్తుంది ఆత్మీయంగా...

ఆయన .....
సిరిసిరి మువ్వలతో శ్రుతిలయలు మీటుతాడు
శుభలేఖలు లిఖించి సప్తపదులు నడిపిస్తాడు
సాగర సంగమంలో మునిగి,
స్వాతి ముత్యాలు ఏరతాడు ...
నిండు హృదయాలతో
ప్రేమ బంధాన్ని ముడివేస్తాడు...

సీతామాలక్ష్మిగా
ఓ సీత కథ వినిపిస్తాడు
సుడిగుండాల నుండి జీవిత నౌకను దాటిస్తాడు
శుభోదయంలోనే స్వాతి కిరణాలు ప్రసరిస్తాడు
స్వయంకృషితో శుభసంకల్పాన్ని సాధిస్తాడు
చిన్ననాటి స్నేహితులతో
సిరివెన్నెలలు పూయిస్తాడు
మెండైన ఆత్మగౌరవంతో
ఆపద్బాంధవుడై అక్కున చేర్చుకుంటాడు
ప్రణవనాద తేజానికి
శంకరాభరణాలు అలంకరిస్తాడు ...

ఆ మహామనీషి ...
శారద రూపుడై సాహితీ సంగీత సినీ జగత్తులో
కళాతపస్సుచేసి
అమృత రాగధారలతో
స్వరాభిషేకం చేస్తూ
తెలుగు భాషామతల్లిని
స్వర్ణకమలంపై అధిష్ఠింపజేసిన
కాశీనాథ విశ్వనాథుడు...
అజరామరం ఆయన సంకల్పం
తెలుగు నేల తల్లికి వరప్రసాదం ...

అరుణ ధూళిపాళ
ఫోన్ : 871 234 23 23

పద్యమనోహరం - 3౭

గన్నమరాజు గిరిజామనోహర్ బాబు
వరంగల్, ఫోన్ : 994 901 3448

వేమనార్యుని బోలు విజ్ఞానియును లేదు
కాళిదాసుని బోలు కవియు లేదు
పోతలూరయ్యంత బోధకుండును లేదు
సిద్ధప్పయంత శిష్యుడును లేదు
ఘన కబీరును బోలు కనిన దాసుడు లేదు
సుమతితో సరిబోలు సుమతి లేదు
రామదాసును బోలు రాజయోగియు లేదు
తల్లిదండ్రుల బోలు ధనము లేదు
ఘటము కంటెను వేరైన మఠము లేదు
ఆత్మకంటెను వేరైన హరియు లేదు
వినుడి మాయప్ప సిద్ధప్ప విహితమప్ప
కనుడి కరమొప్ప కవికుప్ప కనకమొప్ప

వినడానికి వేదాంతం చెప్పినట్టనిపించినా చాలామంది శతక కవులు మానవజాతికి మంచి మంచి విషయాలు అనుసరించాల్సిన ధర్మాలను తమ శతకాల్లో గొప్పగా చెప్పి మనకు జ్ఞానోపదేశం చేశారు. ఆ విధంగా బోధ చేసిన కవుల్లో వరకవిగా ప్రసిద్ధులైన సిద్ధప్ప కవి ఒకరు. సిద్ధప్ప కవి పద్యాలు తెలంగాణా జిల్లాల్లో నిత్యం ప్రతినోటా వినిపించే పద్యాలే. ముఖ్యంగా కిందితరం వాళ్ళంతా పిల్లలతో నిత్యం వల్లె వేయించే శతకాల్లో ఈ సిద్ధప్పకవి శతకపద్యాలు విధిగా ఉండేవి. వేమన, శేషప్పకవి పద్యాలు, సుమతి శతక పద్యాలతో కలిపి సిద్ధప్పకవి పద్యాలను కూడా నిత్యం బోధించేవారు.

ఈ సీస పద్యాల మకుటమైన ఎత్తుగీతిలూని చివరి రెండు పాదాల్లో చక్కని శబ్దాలంకారపు పోహళింపు పద్యాన్ని మరింత గుబాళింపజేసింది. లోకంలో వేమనవంటి విజ్ఞాని, కాళిదాసువంటి మహాకవి, పోతులూరి వీరబ్రహ్మం గారి వంటి బోధకుడు, ఆయన శిష్యుడైన సిద్ధప్పవంటి శిష్యుడు, కబీర్‌దాసువంటి భక్తుడు, సుమతివంటి మహా పతివ్రత, గొప్ప బుద్ధిమంతురాలు, రామదాసువంటి రాజయోగి, తల్లిదండ్రులను మించిన ధనరాశి, శరీరాన్ని మించిన ఏ మఠము, ఆత్మను మించిన పరమాత్మ లేదంటూ చెప్పిన ఈ పద్యం సరళమైన భావసంయుతమే ఐనా లోతులకు వెళ్ళినప్పుడు మరిన్ని విశేషాలు స్ఫురిస్తాయి.

ఏదైనా ఒక విషయాన్ని గురించి,దాని గొప్పతనాన్ని గురించి చెప్పే సందర్భంలో మరొకదానితో పోల్చడమేగాక తాము చెప్పే విషయం కన్నా మరొకటొ గొప్పది లేదన్న భావంతో చెబుతుంటాము. ఈ పద్యం ఆ ధోరణిలోనే సాగింది. వేమనను మించిన జ్ఞానవంతుడు లేడు అన్నప్పుడు ఈ 'జ్ఞానం' అనే పదం అనేక విశేషాల్ని తెలుపుతుంది. లోకజ్ఞానం, మానవ స్వభావాన్ని ఎట్లాంటి ముసుగులు లేకుండా చెప్పే జ్ఞానం, నిజాల్ని నిర్భయంగా చెప్పే జ్ఞానం ఇట్లా అనేక విధాలుగా అన్వయించుకోవచ్చు.

అదే మార్గంలో కవి, బోధకుడు, శిష్యుడు, దాసుడు, సుమతి, రాజయోగి, ధనసంపద, మఠము, హరి మొదలైన అనిన పదాలకు ప్రత్యేకమైన వాటికున్న అర్థాలుగాక సందర్భోచితంగా విశేష భావ స్ఫురణ కలుగుతుంది. అదే ఇక్కడ కవి ప్రతిభకు నిదర్శనం. మకుటంలో కూడా 'మాయప్ప' అన్నప్పుడు ఆత్మీయత, విహితమప్ప అన్నప్పుడు సమర్థత, కవికుప్ప అన్నప్పుడు కవుల సమూహము, కనకమొప్ప అన్నప్పుడు బంగారపు నిధి అనే అర్థాలు విషయం యొక్క ప్రాధాన్యాన్ని తెలుపుతున్నాయి. ప్రతి పద్యంలోని విషయాలన్నీ అతి ముఖ్యమన్న సంగతిని సరళ సుందరంగా తెలిపే ఈ శతకం మహోన్నతమైనదని నిర్ద్వంద్వంగా చెప్పవచ్చు.

ISSN 2457-0796 UGC Care List Approved Journal
మూసీ మాసపత్రిక సంపుటి -26 : సంచిక - 4 (13) హైదరాబాద్ ఫిబ్రవరి : 2023

బందారం కథలు 15

మనసు పాడుగాను ... మనసు

డా. నందిని సిధారెడ్డి, ఫోన్ : 9440 381148

కంటికి మసక వచ్చినట్టుంది. ఎంత ప్రయత్నించినా సూదికి దారం ఎక్కించలేక పోతున్నది. కండ్లు నులుముకుని చూసింది. దారం కొసను మళ్ళా సన్నగా తాల్చింది. సూది రంధ్రంలోకి దారం కొసను ఒడుపుగా ఎక్కించాననుకున్నది. అవతలివైపు నుంచి కొసను అందుకొని లాగితే తెలిసింది. దారం సూది బయటే ఉండిపోయింది. నాలుగోసారి ప్రయత్నించినా భంగపాటే ఎదురైంది. మసక పొర వచ్చినట్టే అనిపించింది. వయసు అంత పైబడకపోయినా చేతికుట్టు కావటం వల్ల ప్రతికుట్టూ తీక్షణంగా చూడటం వల్ల, దారం సూది రంధ్రంలోంచి జారిపోయినప్పుడల్లా తిరిగి ఎక్కించటానికి పడే శ్రమవల్ల అకాలంగా మసకవచ్చినట్టు అనుమానంగా వుంది.

"రామలక్ష్మి – ఏం చేస్తున్నవురా గీ దారం పెట్టిపోబిడ్డా" అని పిలిచింది కోడలును. **"అక్కా పొయికాడున్న. గటుకకు ఎసరొచ్చింది. పోసివస్తనక్కా"** అన్నది రామలక్ష్మి. అన్నబిడ్డ వరుసకు కోడలు అయినా ఆమెకు అక్కా అని పిలవడం ఇష్టం. ఆమే కాదు ఆ కుటుంబమంతా 'అక్కా' అనే పిలుస్తారు. కుటుంబమే కాదు ఆ వాడకట్టంతా ఆమెను 'అక్కా' అనే పిలుస్తారు. అక్కంటే వజ్రక్క. ఆమెకంటే చిన్నవాళ్ళు ఆమెకంటే పెద్దవాళ్ళు అందరికీ వజ్రక్కే.

వజ్రక్కకు చిన్నప్పుడే పెళ్లయింది. చిన్నప్పుడే కాపురం పాడయింది. తొమ్మిదో ఏట పెళ్ళి. పదోఏట పెనిమిటి చావు. అత్తింటి వాళ్లు నష్టజాతకురాలని ఆడిపోసుకున్నారు. ఆస్తులేమీలేవు గనుక తమ కులకశ్పి ఊరివాటా చేసుకొని బతుకుమన్నారు. వడ్రంగం అందరు చేసేపనికాదు. వారసున్నివ్వకుండానే పెనిమిటి దాటిపోయి నందువల్ల వజ్రక్కకు ఆ ఊరూ నచ్చలేదు. ఆ సంసారమూ నచ్చలేదు. అప్పటి దుఃఖంలో అన్న గట్టిగానిలబడ్డాడు. పుట్టింటి ప్రేమ అండగా నిలబడింది. తల్లి, తమ్ముడు, వదిన, మరదలు అందరూ అక్కున చేర్చుకున్నారు. ఊరికే ఉండటం, ఊరికేతినటం వజ్రక్కకు నచ్చలేదు. కుట్టుపని నేర్చుకున్నది. మిషన్లులేవు. మేరవాళ్ళు లేరు. చేతికుట్టు. ఆడవాళ్ళ రవికెలు, చంటిపిల్లల కుల్లలు, అంగీలు కుట్టి అంతో ఇంతో ఆదాయం చేసి ఇంటికి పెడుతుంది. అంతకుముందే చేనుపనులు నేర్చి ఉండటం బలువుపనుల కాలంలో చేనుపనికి కూడా వెళుతుంది.

"రాజన్నా, ఇగో గీ దారం పెట్టిపోదువురా బిడ్డా" తమ్ముడు ఎల్లయ్య కొడుకును పిలిచింది వజ్రక్క. గోలీలాడుతున్నాడు తోటిపిల్లలతో. రాలేదు. మళ్ళాపిలిచింది. రాలేదు. **"వస్తలెవ్వుగద, చెక్కరిగోలి గావాలని వచ్చినపుడు జెప్తబిడ్డ"** అన్నది. అయినా రాజురాలేదు. ఆటజోరులో ఉన్నాడు.

సూదిలోకి దారం పట్టినట్టనిపించి కొసలాగింది. నిజమే. రంధ్రంలోంచి దారం వచ్చింది. సాధించలేనిదేదో సాధించనట్టు సంతోషపడింది వజ్రక్క. దొరికినట్టే దొరికి జారిపోయేదే జీవితం అనుకునేది. అంతలోనే జారియినట్టే జారిపోయి దొరికేదే జీవితం అనిపించింది. కత్తిరించిన కనుము ముక్కల్ని జత చేసి కుట్టడంలో మునిగిపోయింది వజ్రక్క. కత్తిరించడం వచ్చు. కుట్టుటం వచ్చు. ఎవర్ని ఎక్కడ కత్తిరించాలో తెలుసుకున్నది. ఎప్పుడు ఎట్లా అతికించాలో, అతుకువేసి కుట్టాలో తెలుసుకున్నది. చిన్నతనంలో విరిగిన పడిన భారాలవల్ల ఎదురైన ఎత్తిపొడుపుల వల్ల వజ్రక్క రాటుదేలింది. అనుభవంతో పండిపోయింది. ప్రేమగా ఉంటుంది. నిక్కచ్చిగా ఉంటుంది. జాలిగా ఉంటుంది. కటువుగా ఉంటుంది. అనవలసినప్పుడు ఏదీ దాచుకోదు. పెట్టవలసినప్పుడు ఏదీ దాచుకోదు. ఆ వాడందరికీ వజ్రక్క అంటే ఎక్కువ ఇష్టం. కొంచెం కష్టం. వజ్రక్క ఆ ఇంటికే కాదు ఆ వాడకే ఆడబిడ్డ. **"ఉన్నవానవ్వా, వజ్రక్క. ఏమాయె నా రయిక కుట్టినవా"** విసురుగా వచ్చింది లచ్చవ్వ. **"ఏడనవ్వా, ఇంకకుట్టలేదు. నిన్నమొన్న పటేలు నాట్లున్నయంటే పోయిన కుడుత."** అన్నది వజ్రక్క. **"అఁ.... కుట్టినట్టే ఉన్నది. నేను తొడిగినట్టే ఉన్నది. పోయినా అమాసకిచ్చిన. మల్ల అమాస రావట్టె. ఇగెప్పుడు కుడతవు గిన్నిరోజులా"** విసుక్కున్నది లచ్చవ్వ. **"యాష్టకురాకు, చేతిమీదిది అయిపోంగనే నీదేకుడుత. రేపులేదు**

ఎల్లుండి తప్పకుంట ఇస్త... ఏమనుకోకు" సర్దిచెప్పింది వజ్రక్క. **"అనుకునేదేమున్నది. అనేదేమున్నది. ఒక్కదానినేనాయె కుట్టింది. ఏంజేసెటట్టున్నది. ఆశవెట్టుకోవాలె గని రైకలేకుంట తిరుగాలె." "గట్లనకు లచ్చుక్కా, ఎల్లుండి కుట్టి నేను తెచ్చిస్తెనే మాట్లాడు."** వజ్రక్క సమాధానం అతికినట్టు ఉంటుందని లచ్చవ్వకు తెలుసు. అందుకే మారు మాట్లాడకుండా వెళ్లిపోయింది.

కొంచెం సేపు కుట్టగానే అలసట అనిపించింది. ఆకువేసుకుంటే బాగుండునని పించి తమలపాకు సంచితీసింది. ఆకు తొడిమె చుంచి తుడిచింది. వేలి కొసతో సున్నం తీసి రాసింది. చిన్న డబ్బాలోంచి కాచుతీసి రాసింది. పొడవాటి బడ్డాలోంచి జర్దాతీసి అరచేతిలో పోకున్నది. మరోచేతి బొటనవేలుతో నలుపుతున్నది. అంతే పక్క ఇంటినుంచి దబాదబా చప్పుడు వినిపించింది. అంతలోనే పిల్లవాడి ఏడుపు వినిపించింది. **"చావు...ముండకొడుకా, చావు. పీడపోతది. నా ఉసురు పోసుకుంటున్నవు"** తిట్లు... దబదబా చప్పుడు వినిపించింది. జర్దా ఆకులో కుమ్మరించి అట్లానేలేచి ఉరుకొచ్చింది వజ్రక్క. **"ఏ ఆగు... పోరదుంటడా... గట్లకొడితే"** అనుకుంటూ వచ్చి పిల్లవాన్ని దగ్గరకు తీసుకున్నది. సూరవ్వ చేయి చూసుకుంటూ రైక ముడివేసుకుంటున్నది. **"ఏందే... కొడితే పోరదుంటడా..."** మళ్లా అడిగింది వజ్రక్కా. **"అవు... కొడితే పోరదుండడు... కాని, కొరికితె నేనుంటనా..."** అన్నది సూరవ్వ. **"ఏమయిందే... పిలగాడు గాదే ..." "ఆc ఆc మొల్లి. ముద్దికిందికి మూడేండ్లొచ్చినయి. వానికో చెల్లె పుట్టింది. దానికార్నెల్లు. వీనికింకా పాలు గావాల్నంట. దానికే చాల్తలెవ్వంటే వీనిదోలొల్లి. దాన్ని గుంజేసి వీడు సీకుతడు. కొడుకుగద పోనితియు అని ఊకుంటే జెరసేపు సీకి ఊకోవాలె గద పాలయిపోతె కొరుకుతడు. నేను మనిషినిగానా... జెప్పక్క ఎవలకు చెప్పుకునే ముచ్చటగాదాయె. కొట్టక ఏం జెయ్యాలె"** యాష్ట పడుతూ విషయమంతా చెప్పి బొటబొట కన్నీళ్ళుపెట్టుకున్నది సూరవ్వ. వజ్రక్కకు బాధనిపించింది. పిల్లతల్లి తిప్పలు తను అనుభవించ పోయినా ఆ బాధలన్నీ తెలుసు. **'ఆడోల్ల అవస్తలే వేరు. అండ్ల, పిల్లతల్లుల అవస్త చెప్పరాదు.'** సగం చూసినవి, సగం తెలుసుకున్నవి, అర్థం చేసుకున్నది వజ్రక్క. అక్కున ఉన్న పిల్లవాడికి అమ్మను కొరుకొద్దని బుద్ధి చెప్పింది. బుదగరించింది. చెప్పుకుంటూ చెప్పుకుంటూ గుడ్లు తెరిచి బెదిరించింది. వజ్రక్క కనుపాపలు పచ్చగా ఉంటాయి. కొందరు పిల్లికండ్లని గుసగుసలు పోతారు. కండ్లు తెరిచే సరికి రంగుగుడ్డు చూసి పిల్లవాడూ భయపడ్డాడు. పిల్లవాడిని సముదాయించి కొంగుతో కళ్ళనీళ్లు తుడిచింది. ఇంటికి తీసుకెళ్లింది. రాజును పిలిచి పైస ఇచ్చి శక్కరగోళీలు తెప్పించింది. ఒకటి రాజుకిచ్చి ఒకటి ఆ పిల్లవాడికి ఇచ్చింది. నోట్లోవేసుకొని చప్పరిస్తూ వాడు సంబుర పడ్డాడు. **"దినాం కొనిస్త అమ్మను పాలు అడుగొద్దు"** అని సముదాయించింది. వజ్రక్క ఆకువైపు చూసింది. తమలపాకు అట్లానే ఉన్నది. జర్దాపడిపోకుండా జాగ్రత్తగా మలిచి దవడకు పెట్టుకున్నది. సూది తీసుకొని రవికె కుట్టటంలో మునిగి పోయింది.

రెండో రోజు చీకటి పడుతున్నది. రవిక సరిగా కుట్టిందీ లేనిదీ మరోసారి చూసుకున్నది. లచ్చవ్వకు ఇచ్చిరావటానికి తానే స్వయంగా బయలుదేరింది వజ్రక్క. ఎదురుపడిన వాళ్ళను ఆప్యాయంగా పలకరిస్తూ లచ్చవ్వ ఇల్లు చేరుకన్నది. బాయిదగ్గరి నుంచి అప్పుడే వచ్చినట్టుంది లచ్చవ్వ. పొయ్యిదగ్గర సదురుతున్నది. కొత్తరవికె లచ్చవ్వకు అందజేసింది. విప్పిచూసుకున్నది. తొడిగి చూసుకున్నది. దగ్గట్టు ఉండటం వల్ల లచ్చవ్వ సంబుర పడింది. ఆఠాణ తెచ్చి వజ్రక్క చేతిలో పెట్టింది. కొద్దిసేపు ముచ్చట పెట్టి ఆ పక్కింటి వాళ్ళను పలకరించి సందు తిరిగింది. చీకటి పడింది. దిగూళ్ళల్లో దీపాలు వెలుగుతున్నాయి.

అన్న సీతయ్య రాగం తీసుస్తున్నాడు. **"చెప్పలేదంటనక పొయ్యేరు"** వాకిట్లో నుంచి దీపం కాగడల నుంచి పాట గాలిలో తేలివస్తున్నది. అన్న సంతోషంగా ఉన్నట్టు వజ్రక్కకు అర్థమైంది. అన్న పాడుతుంటే చెల్లెకు పరమానందం. అన్నకు కూడా అకాలంగా భార్య చనిపోయింది. ఆయనదొకరకం దుఃఖం. తనదోరకం దుఃఖం. భార్య వియోగమైనా, భర్త వియోగమైనా బతుకంతా దుఃఖమే. అన్నయితే తాగి రాగమందుకుంటాడు. తనకు రాగానికి అవకాశమే లేదు. దుఃఖానికి అంతకంటే కుదరదు.

"వాక్కా... సంపుతుండు. వాన్నా కొట్టి సంపుతుండు... నీ కాడుగాల..." సాపించుకుంటూ వాకిట్లోంచి పరుగెత్తుకొచ్చింది రాజవ్వ. వజ్రక్క ఇంటివైపు ఉరకు పోయి సీతయ్యను చూసి మరలింది. ఇటు ఉరుకపోతుంటే వెంటపడ్డాడు సిద్దయ్య. **"లంజె బజారెక్కుతావే. ఇనకుంటయినవు, ఇయ్యాల నువ్వో నేనో ఉండాలె..."** అని ఉరు కొస్తున్నాడు. వజ్రక్క దబదబ నడుస్తూ వచ్చింది. రాజవ్వ వజ్రక్క చాటుకు చేరింది. వజ్రక్కను చూడగానే సిద్దయ్య దూకుడు చల్లబారింది.

"పొయ్యేకాలమా... సిద్దన్నా మల్లెందుకు దానెంబడి బడ్డావు. ఉంచుతవా సంపుతవా..." అడ్డం పోయింది వజ్రక్క. అడ్డమడ్డం వస్తున్నాడు సిద్దయ్య. వజ్రక్క చాటుకు అటూ ఇటూ దాక్కుంటుంది రాజవ్వ. **"చూడక్కా... ఎట్ల మీదికొస్తుండో... ఇగో... ఈపంతా కొట్టిండు..."**

వజ్రక్క సిద్దయ్యను నూకేసింది. **"ఆడిదాన్ని కొడ్తవా... అదో తెల్వా..." "దొంగముండ దాని సంగతి నీకు తెలువది. నువ్వు జరుగు... అదోనేనో ఉండాలె" "ఏం తప్పు చేసిందది. సంపే మొగోని వైనవా... ఎందుకెగుర్తవే..."** సిద్దయ్య రెండు చేతులు పట్టుకున్నది. **"ఏమయింది చెల్లే... ఏందట..."** అడిగింది. **"పొద్దంత పనిచేసొస్త... బలువు పని... పెద్దబాడిసె పట్టుడెంత కష్టం. రెక్కలు పోతయి. తిండికాడికి పోతె పచ్చిపులుసు జేసిపెట్టింది." "అట్ల గాదక్క తెచ్చిపెట్టు మను. ఈ సంసారానికి గుడ్లుతెచ్చి పొయ్యాన్నా. కూరగాయ**

దిక్కులేదు." "గంతదానికి గింతకోపమాయె అన్నా... అందరిండ్లల్ల గదే పులుపు... పా..." సిద్దయ్య గదువపట్టుకున్నది. ఇంట్లోకి తీసుకెళ్ళింది. తినేదాకా కూచున్నది. రాజవ్వను ఊరడించింది. తినిపించింది. సర్దుకున్న తర్వాత బయల్దేరింది.

వజ్రక్క మాటకారితనానికి వాడ ప్రశాంతంగా నిదురపోతుంది. ఎక్కడ అలికిడయినా వజ్రక్క చేరుకుంటుంది. తిట్లు వినిపించినా అదమాయిస్తుంది. ఏడుపు వినిపిస్తే ఓదారుస్తుంది. దెబ్బలు వినిపిస్తే గదమాయిస్తుంది. కొందరికి తాయిలాలకు, కొందరికి తాగటానికి ఉన్నంతలో పైసలు సర్దుతుంది. అందుకనే ఆమె అందరికి వజ్రక్క.

''ఈశ్వరా, భగవంతా నీదే భారం'' అనుకుంటూ కళ్ళు నులుముకుంటూ నిదురలేచింది. ఇంకా తెల్లారలేదు. చీకటి చీకటి గానే వుంది. అయినా ఎదురింట్లో నుంచి వడ్లు దంచుతున్న చప్పుడు వినిపించింది. **'బాయికాడ పనుందేమో.. ఒంటి సంసారం.. పాపం'** అనుకున్నది. **'పటేండ్లయినా రట్నక్కకు తప్పదు పాపం'** అనుకుంటూ బట్టలు మడిచింది. బయటికెళ్ళింది. ముఖం మీద నీళ్ళు చల్లుకున్నది. జాలాట్లో బోళ్ళు పడి ఉన్నాయి. తోముదామనుకున్నది. **'పాపం రట్నక్క...'** నీళ్ళు పుక్కిలించి ఊసింది. తమలపాకు సంచి రొంటికి చెక్కుకొని బయలుదేరింది. **"రట్నక్కా... రట్నక్కా" "వజ్రక్కా"** రత్నవ్వ తలుపు గొళ్లెం తీసింది.

''ఒక్కదానివే దంచుతున్నవు. పిలువకపోయినవక్కా. రాకపోదునా..." "లేశినవో లేదోనని పిలువలే... జరసేపయితె అయిపాయె... నా నిద్రేకాక నీ నిద్ర సెదగొట్టాల్నా..." వజ్రక్క రోకలి తీసుకున్నది. ఇద్దరు వడ్లు దంచారు. చెరిగారు, తెల్లారింది. బియ్యం తీసి కుండలో పోసింది. జొన్నలు తీసి ఇసుర్రాయిలో పోసింది రత్నవ్వ. మాట్లాడకుంటూ గటుక ఇసిరారు. రత్నవ్వ చాయి చేసి ఇచ్చింది. ఇద్దరు తాగారు. వజ్రక్క తమలపాకు మడిచి ఇచ్చింది. ఇద్దరు నమిలారు.

జర్దాపాను లేకుండా వజ్రక్కకు నడువదు. కల్లుబొట్టు లేకుండా సీతయ్యకు నడువదు. సీతయ్య కులకశ్పి చెయ్యంగా బాడిసె పట్టంగా ఎవ్వరు చూడలేదు. ఊరి తన వాటా తమ్ముడికి అప్పజేప్పాడు. తమ్ముడే అన్నను సాదాలె. చెల్లె అన్నకు తాగటానికి సదురాలె. సీతయ్య ఉద్వేగంలో తత్వగీతాలు పాడుతాడు. చెల్లె తన్మయంలో తేలిపోతుంది. జర్దాతినకుమంటుంది రత్నవ్వ. **'తినకపోతే కాళ్ళు గుంజుతాయి. కళ్ళు గుంజుతాయి. ఈశ్వరా, భగవంతా'** అనుకుంటూ ఆమె జర్దా తింటుంది. జర్దా ఆమె ఊపిరితిత్తులు తింటుంది. కుట్టుపని మీదనె కోడలు పెండ్లి చేసింది. తమ్ముడి పిల్లలను చదివిస్తున్నది. తల్లికి చీరలు కొంటుంది. కుడుతుంటే కుడుతుంటే కళ్ళు పాడయి అద్దాలొచ్చాయి. వజ్రక్క మునుపటి వలె బట్టలు కుట్టలేక పోతున్నది. జర్దా మానలేక పోతున్నది. అదొకరకం. అదొక మైకం.

వజ్రక్క, రత్నక్క కంచెలో మోతుకాకులు తెంపుతున్నారు. చెరొక జోరసించి. తెంపిన ఆకులు సంచి నింపుతున్నారు. మోతుకుచెట్టు దగ్గరికి వెళ్తుంటే గాలి సుడితిరిగింది. ఆకు తెంపిన చప్పుడుకు బుస్ మనిపించింది. చెట్టునడుమ పుట్ట. పుట్టలో ఏదో కదిలినట్టని పించింది. నిదానంగా పాము పడగవిప్పి కనిపించింది. రత్నవ్వ భయపడి వజ్రక్క వెనుక చేరింది. వజ్రక్క భయపడలేదు. రెండు చేతులు జోడించింది. **"ఈశ్వరా, భగవంతా... నీదేభారం."** చదువుతున్నది. నములుతున్నది. పాము నిటారుగా లేస్తున్నది. వజ్రక్క వెనుకకు చూసింది. రత్నక్క కనబడలేదు. భయం కాలేదు. మొక్కుతూ కళ్ళుమూసుకున్నది. ఎవరోతాకినట్టు, ఏదో తడిమినట్టు.... పారినట్టు... కళ్ళుతెరిచింది. నాగదేవుడు. పాము మారుతున్నది. "శంకరా, భగవంతా' తలుచుకుంటున్నది. పాము నీలిసర్పం. నీలి శరీరం... శంకరా... శంకరుడా.. శంకరుడేనా... భగవంతుడేనా... వజ్రక్క భక్తికి పరీక్షా... దర్శనమేనా... మానవుడు రూపంలో శంకరుడు. వజ్రక్క చెక్కు చెదరలేదు. శంకరుడు కాదా.... మానవుడేనా... మగరూపం దగ్గరవుతున్నది. శంకరుడు... శంకరుడు దగ్గరికొచ్చాడా. పరవశంతో మొక్కుతున్నది. చెక్కు చెదరకుండా నిలబడిందా... పడిపోతున్నదా... శంకరుడు పట్టుకున్నాడు. తను ధన్యమైందా... వజ్రక్క కరిగిపోతున్నదా.... కలిసిపోతున్నదా... మైకమా... మోహమా... తెలియనితనమేదో... తెలుసుకోలేక పోతున్నదా... మైకం కమ్ముకొస్తున్నది... మగవాసన కమ్ముతున్నది. సాక్షాత్తు శంకరుడే... ఎక్కడో కదలిక... ఏదో సుఖం... కాదు, మైకం... కాదుకాదు సుఖం. ఇంత హాయిగా ఉంటుందా జీవితం... ఇంత సుఖంగా ఉంటుందా సంసారం. శంకరుడెందుకొస్తాడు? మరి మగమనిషి.. ఎవరు? మరి... పామో.. పాము తలపు... కరువదేమి... చుట్టుకొంటున్నది... అయ్యో... తాను.... తాను... తలుపు చప్పుడయ్యింది. గొళ్ళెం ఘళ్ళుమని చప్పుడయి ఊగుతున్న చప్పుడు... వజ్రక్క మేలుకున్నది. నిద్ర చెదరింది. కలచెదిరింది. సీతన్న లేచి బయటకు వెళ్ళినట్టు అర్థమైంది. కొంచెం ఎక్కువైతే ఎక్కువసార్లు బయటికి వెళతాడు. దగ్గుతూ వచ్చి పడుకున్నాడు సీతయ్య. పడుకోలేకపోతున్నది వజ్రక్క. అదేమి కల... అట్లావచ్చింది. పాపం కాలిపోను... శంకరుడెందుకొచ్చాడు....మగరూపమైతే ఎవరిదది... "ఈశ్వరా, భగవంతా...' ఎంతపని... రామరామ... ఎంతపని... ఇంత పాపమా... వజ్రక్క ఎటు పొర్లినా నిద్రపట్టటం లేదు. లేచి ఇంత జర్దా నోట్లో వేసుకున్నది.

పొద్దున్నే వజ్రక్క లేచింది. ముఖం కడిగింది. బాయిమీకి చేదతోడి నీళ్ళు తచ్చుకున్నది బడాబడా నాలుగు చెంబులు పోసుకున్నది. జాలాట్లో తిన్న బోళ్లు వెక్కిరిస్తున్నాయి. వజ్రక్క గబగబా చీర పిండుకున్నది. ఉతికిన చీరకట్టుకున్నది. ఎదురింటి వెనుకతలుపు తట్టింది. "రట్నక్కా" అని పిలిచింది. పొద్దెకుతున్నది. శానుపు చల్లుతున్నది ఆపి వచ్చి తలుపు తీసింది రత్నవ్వ. భయం భయంగా,

సిగ్గుసిగ్గుగా, బాధబాధగా వుంది వజ్రక్క. వజ్రక్కలో ఎన్నడూ కనిపించని 'ఆగం' కనిపించింది.

"ఏ కొడుకు లెవ్వలేదా?" అందరు అప్పుడే లేసింద్రు. యాడ ఆడుతుండ్రో... అప్పుడే సోమన్న లోపలికి వస్తున్నడు. ఆటకు బలపాలకోసం వచ్చాడు.

"ఇటురా కొడుక, ఒకసారి" పిలిచింది వజ్రక్క. వినయంగా వచ్చాడు.

"చెప్పినట్టు చెయ్యాలె..." ఎనుకకు చూడొద్దు కొడుక... నా కొండగద..." ఇంటి పెద్ద దర్వాజ దాకా వెళ్ళారిద్దరు. రత్నవ్వకేమి అర్థంకాలేదు.

దర్వాజ చేరెళ్ళు పట్టుకొని నిలబడుమన్నది. అటూ ఇటూ పట్టుకొని వాకిలివైపు చూస్తూ సోమన్న నిలబడ్డాడు. "వెనుకకు చూడొద్దు" మళ్లా చెప్పింది.

వజ్రక్క సోమన్న వెనుక నిలబడింది. సోమన్న ఎడుమకాలు తీసి పట్టుకున్నది. ఎదమీద తాకించి జాడించుమన్నది. బతిలాడి మూడుసార్లు అట్లా జాడించుకున్నది. సోమన్న పిలగాడు. అందరూ గౌరవించే వజ్రక్క ఎందుకట్లా చేస్తున్నదో అర్థం కాలేదు. వజ్రక్కను తనుకాలితో జాడించినందుకు బాధయింది. కాని... వజ్రక్క మనసు తేలికయింది.

"ఏమైందవ్వా..." అడిగింది రత్నవ్వ.

వజ్రక్క మొఖం చిన్నబుచ్చుకుంటూ చెప్పింది.

"కల... పాడుకల... పాడుగాను"

బరువెంత...

నాన్న కాళ్ళెందుకో
మూగబోయాయి
మాట్లాడటం లేదు....
ఉలుకు లేదు
పలుకు లేదు
ఎంత పిలిచినా..
నాన్న కాళ్ళకేమయిందనే
ఆలోచన
నన్ను వేధించింది.
ఎందుకో అడగమనీ
నా మనసు
నన్నే ప్రశ్నించడం
నన్నెందుకో
కృంగదీసింది....

ఏమని అడగను
చిన్ననాటి నుండి
అన్నీ చూసిన దాన్ని
కారణం తెలిసిందే....

తెల్లవారు జామునే
నాన్న కాళ్లు మాట్లాడేవి.
ముత్తిగా లారొచ్చింది
అనగానే
మొదలయ్యేది ...

నాన్న కాళ్ళల్లో పరుగు ....
మోములో చిరునవ్వు
నాకు అర్థం అయ్యేది కాదు
ఎంత ఆలోచించినా ....

బస్తా ఎత్తుకొని
లారీ ఎక్కినా
లారీ దిగినా
నాకనిపించేది
ఆకాశంలో మేఘాన్ని
తన భుజాల మీద
మోసుకొస్తున్న
భగీరథునిలా

బస్తా ఎత్తుకొని
నడుస్తున్న
నాన్న కాళ్ళను
చూస్తుంటే
ఎక్కడ తడబడని
ఆ కాళ్లు
మోములో
చెరగని చిరునవ్వు
ఇదేలా సాధ్యమనే
ఆలోచన
నన్ను వేధించింది....

నాకు అర్థమైంది

బస్తానీ బరువని
భావించకుండా
భాధ్యతగా మోస్తున్నాడనీ...
నాన్నంటేనే
బాధ్యత కదా....
వీపు మీద
బస్తాతో
అలా నడుస్తుంటే
వేలు పట్టి
నడిపించిన
నా చిన్ననాటి
ఆ బుడిబుడి అడుగులు
ఇలా ఉన్నాయేమో అనే
ఆలోచన..

నాకైతే గుర్తుకులేదు
తడబడిన
నా అడుగులు....
బస్తా ఎత్తుకొని
నాన్న అలా
పరుగులు తీస్తుంటే
ఆ బస్తా బరువు
నాకు అర్థం కాలేదు
ఆనాడు ....

ఇప్పుడు
మా నాన్న కాళ్ళను
చూస్తుంటే
అర్థమవుతుంది
గా బస్తా బరువు
ఇంతా అని.....

డా. పి. హంసమ్మ
ఫోన్ : 77300 47278

ఉత్తర తెలంగాణ ప్రాంత తెలుగుపై మరాఠి, ఉర్దూ, హిందీ భాషల ప్రభావం

డా. మంత్రి శ్రీనివాస్, ఫోన్ : 95509 45096

తెలుగు భాష తనదైన భిన్నతతో మాట్లాడబడుతున్న రాష్ట్రం తెలంగాణ. ఇక్కడి తెలుగులో ప్రాంతీయ పరిమళంతో పాటు ఆదాన ప్రదానాల అందం తారసపడుతుంది. వివిధ రాష్ట్రాలతో సరిహద్దు సంబంధాన్ని పంచుకుంటున్నది కావున భాషలో ఈ సుందరతకు తావు ఏర్పడింది. మహారాష్ట్ర, కర్నాటక, ఆంధ్రప్రదేశ్ వంటి రాష్ట్రాలతో రాజకీయ సరిహద్దులతో పాటు సాంస్కృతిక సంబంధాలు పంచుకుటుంది ఈ రాష్ట్రం.

మౌర్యులు, శాతవాహనులు, చాళుక్యులు, కాకతీయులు, మరాఠాలు, కుతుబ్షాహీలు, మొగలులు, అసఫ్జాహీలు, నైజాం నవాబుల పాలన వంటివి ఈ మూడు రాష్ట్రాల ప్రజల్ని జీవనసూత్రంలో బంధించాయి. ఈ జీవన సుగంధం భాషా భిన్నత్వ నిర్మాణానికి కారణమయ్యింది. చారిత్రక, రాజకీయ పరిణామాల ప్రభావం పడడం చేత ఇక్కడ మాట్లాడబడే తెలుగు భాషలో అనేక మార్పులు చోటుచేసుకున్నాయి.

ఉమ్మడి మహబూబ్ నగర్, మెదక్ జిల్లాల ప్రజల మాటల్లో కన్నడ సుగంధం కనిపిస్తుంటుంది. ఆదిలాబాద్, కరీంనగర్, నిజామాబాద్ లపై మహారాష్ట్ర, కర్నాటక భాషా ప్రభావం కనిపిస్తే ఖమ్మం, నల్గొండలపై ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రజలు మాట్లాడే కోస్తాంధ్ర మాండలికంతో కూడిన ఉచ్చారణ కనిపిస్తుంది. ఆనాటి పాలనా పరంగా ఉర్దూ ప్రభావం గురించి ఇక చెప్పనవసరం లేదు. అయితే మరాఠీ, హిందీ ఉర్దూ భాషల ప్రభావానికి అధికంగా లోనైంది ఉత్తర తెలంగాణ ప్రాంతం. ఉమ్మడి జిల్లాలు పలు జిల్లాలుగా విభజింపబడ్డ ఉత్తర తెలంగాణలో జిల్లాకోవిధమైన భాషా వ్యవహారికత ఉన్నా కొన్ని విషయాల్లో అన్ని ప్రాంతాలు సమాంతరంగా వ్యవహరిస్తున్నాయి.

మరాఠి, హిందీ, ఉర్దూ భాషల ఆదానత వల్ల ఉత్తర తెలంగాణ ప్రాంతపు తెలుగు భాషపై పడిన ప్రభావాన్ని ప్రజల నిత్యం వాడే పదజాలంలో, సందర్భాన్ని బట్టి వాడే సామెతల్లో, జాతీయాల్లో, సంఖ్యా పదాలు, పరిపాలనా సంబంధమైన, ఆర్థిక పరమైన వ్యవహారాల్లో, సాంస్కృతిక అంశాల్లో, మానవీయ సంబంధాల్లో ముఖ్యంగా చూడవచ్చు.

నిత్య జీవితంలో పరుల సహకారం లేనిదే జీవితం సఫలం కాదు. మనిషి సంఘజీవి. వ్యక్తిగత ప్రయోజనాలు, సాంఘిక ప్రయోజనాలు నెరవేరాలంటే ఒకరిపై ఒకరు ఆధారపడవలసిందే. ఈ జీవన చక్రం అనుదినం కొనసాగాలంటే భాష ఒక్కటే అందరినీ కలిపి ఉంచే మాధ్యమ సూత్రం. మనిషి పొద్దున లేచినప్పటినుండి రాత్రి పడుకునేంతవరకు తన చుట్టూ ఉన్నవారితో సంభాషిస్తూనే ఉంటాడు. ఈ నిత్య వ్యవహారంలో భాగంగా వాడే ఎన్నో పదాల్లో భాగంగా ఇతర భాషల పదాలు దొర్లడం మనం గమనించవచ్చు. ఈ క్రమంలోనే ఉత్తర తెలంగాణ ప్రాంతంలో వాడే నిత్య వ్యావహారిక పదాల్లో మరాఠి, ఉర్దూ, హిందీ పదాలు అసంఖ్యాకంగా మాటల అలుగు దుంకడం చూడవచ్చు. అందులో భాగంగా ....

మరాఠి పదాలు :

ఖరా = నిజం (ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్ వ్యవహారం) ఖరా అనగా నిజం. పెద్దలు చెప్పిన విషయాలు జీవన సత్యాలుగా తారసపడ్డప్పుడు, ఒప్పందం కుదిరినప్పుడు, ఏదేని విషయం ఖాయం అయినప్పుడు ఈ ఖరా అనే పదం వాడుతారు. (ఉదా.వాక్యం – నేను అన్నమాట ఖరా అయిందా లేదా ?)

పోరి=అమ్మాయి; (ఉమ్మడి కరీంనగర్, ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్)

పోర్గ అనే పదం నుండి పోరడు అనే మాట ఆవిర్భవించింది. (గ) కారం ఎగిరిపోగా ప్రథమవిభక్తి చేరికతో తెలంగాణ పదజాలంగా ఉద్భవించింది. ఈ 'పోరి, పోరడు, పోరగాండ్లు, పోరగాళ్ళు' అనే పదాలు అమ్మాయి, అబ్బాయిలను సంబోధిస్తూ వాడబడడం నేటికి మనం తెలంగాణలో గమనించవచ్చు. (ఉదా: ఈ పోరి బద్మాష్ ఉన్నది. చెప్తే ఇనది., పోరగాండ్లు జాగ్రత్త)

దమ్మెల్తలేదు=ఊపిరి ఆడడంలేదు

దమ్మువట్టు=ఓపికపట్టు(ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్, కరీంనగర్)

దమ్ము అంటే ప్రాణం, ఊపిరి, ఓపిక అనే అర్థాలున్నాయి తెలంగాణలో. ప్రాణం, ఊపిరి అనే అర్థాన్నిచ్చే దమ్ము అనేది మహారాష్ట్ర నుండి దిగుమతి అయిన పదం. వారు నేటికి ప్రాణం పోయేవేళ **'దమ్ గేలయ్'** అంటారు. అంటే ప్రాణం పోయింది అని అర్థం. అనుకోని ప్రమాదంలో చిక్కుకొన్న బాధితుడు తనకు ఊపిరాడనప్పుడు పలికేమాట 'దమ్మెల్తలేదు'. అలాగే మనిషి ఏదైనా విషయం చెబుతున్నప్పుడు ఓపికతో పూర్తివిషయం వినకుండా అడ్డు తగిలేటప్పుడు 'దమ్మువట్టు' అంటారు పెద్దలు. దమ్మువట్టు అనే పదంలోని దమ్ము **'దమ్'** అనే మరాఠి పదం నుండి ఏర్పడింది.

బాయి = అక్కా, స్త్రీ. భావ్ జి =బావ (ఆదిలాబాద్, నిర్మల్, నిజామాబాద్ జిల్లాల్లోని కొన్ని ప్రాంతాలు)

తోడబుట్టిన అక్కను, చెల్లిని 'బాయి' అని; అక్క భర్తను 'భావ్

జి' అని సంబోధిస్తుంటారు. ఆదిలాబాద్, నిర్మల్, నిజామాబాద్ ప్రజలు. ఈ మరాఠి పదాలు యథాతథంగా వాడబడుతున్నాయి. సాంస్కృతిక, సామాజిక సహసంబంధ ఆదానాల్లో భాగంగా ఈ పదాలు ఇక్కడి ప్రజల వాచికంలో స్థిరపడిపోయాయని చెప్పవచ్చు.

దుబ్బ=దుమ్ము (ఉమ్మడి కరీంనగర్, ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్) దుమ్మును దుబ్బ అనే మరాఠీ పదంతో ఉన్నది ఉన్నట్టు మాట్లాడు తారు ఉత్తర తెలంగాణ వాసులు. దుబ్బ అనే పదం ఎంతగా కలిసిపోయిందంటే తమ స్వంతపదమే అన్నంతగా ఇక్కడి ప్రజల్లో కలిసిపోయింది. 'ఏం దుబ్బ లేపుతున్నావ్ రా' 'దుబ్బ దుబ్బ అయింది ఆకిలి' అంటూ సందర్భాన్ని బట్టి ఈ పదప్రయోగం జరుగుతున్నది.

తొగొర్లు = కందులు (ఉమ్మడి నిజామాబాద్, ఆదిలాబాద్) కందులను తొగొర్లు అని పిలుస్తారు ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్ వాసులు. ఈ తొగొర్లు అనే పదం తురి అనే మరాఠి ఆపదం నుండి ఏర్పడింది. తు –తోగా, రి – గోగా మార్చి వాడడం మనం గమనించవచ్చు. తొగొరిపప్పు, తొగొళ్ళు అనే మాట నేటికి విరివిగా వాడబడడం మనం ఆ ప్రాంతాల్లో గమనించవచ్చు.

బిగెదు = ఎకరం (ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్, కరీంనగర్) భూమి హక్కుదారు తనకున్న భూమిని పరిమాణంలో చెప్పేటప్పుడు ఎకరం అనే పదం కంటే కూడా అధికంగా బిగెదు అనే పదాన్ని ఎక్కువగా పలకడానికి ఇష్టపడతాడు. ఈ బిగెదు అన్నది 'బిగా' అనే మరాఠి పదం నుండి ఆవిర్భవించింది. బిగా అనే పదం తెలుగులో ప్రథమవిభక్తిని ఆలింగనం చేసుకొని బిగెదు అనే మాటగా ఏర్పడింది.

గోలి = మాత్ర (ఉమ్మడి కరీంనగర్, ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్) మాత్ర అనే మాట తెలంగాణాలో సాధారణంగా అధికంగా వినబడదనే చెప్పాలి. అందరూ డాక్టర్లు ఇచ్చే మందు బిళ్ళలను గోలిలనే అంటారు. ఈ గోలి అనే మాట 'గోళి' అనే మరాఠి పదం ఆధారంగా ఏర్పడింది. గోళి లోని 'ళి' 'లి' గా పరిణామం చెంది గోలి అనే మాటగా పలకబడుతున్నది.

పటాకులు = బాణాసంచ (ఉమ్మడికరీంనగర్, ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్) దీపావళి సందర్భంగా, సంతోష సమయాల్లో, ఉత్సవాల్లో కాల్చే బాణాసంచాను పటాకులు అని సంభోదించడం జరుగు తుండడం ఉత్తర తెలంగాణా ప్రాంతంలో చూస్తాం. ఈ పదం ఉత్తర తెలంగాణానే కాదు ఇతర జిల్లాలలోనూ పలకబడడం గమనార్హం. ఈ పటాకులు **పాటాక్ డ్యా** అనే అనే మరాఠి పదం నుండి ఏర్పడిన పదం. మహారాష్ట్రతో సాంస్కృతిక సంబంధాలు ఉండడం వల్ల ఈ పదం ఇక్కడికి తరలి తనదైన మార్పుకు లోనై పలుకబడుతుండడం విశేషం.

గాండు = అదృష్ట హీనుడు (ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్) అదృష్టం బాగాలేక కష్టాలు అనుభవించే సమయంలో పలికే మాట ఇది. గాండు అనే పదం ఇరు భాషల్లోనూ ఒకే విధంగా పలకబడడం ఈ రెండు జిల్లాల్లో చూడవచ్చు. **'ఏం గాండు జల్మంరా నాది. గాచారం సంపుతున్నది'** లాంటి కష్ట సమయాల మాటల్లో ఈ పదం దొర్లుతుంది.

సమాధానం= సమాధానపరచడం, శాంతపర్చడం (ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్ లోని కొన్ని ప్రాంతాలు) సమస్యల్లో ఇరుక్కున్నప్పుడు గాని, ఎటు తేల్చుకోలేని పరిస్థితుల్లో ఉన్నప్పుడు గాని ఈ సమాధానం అనే మాటను వాడతారు. ఉదా: 'తమ్ముడికి సమాధానం జేసి పో' లాంటి మాటలు పెద్దలచేత పలకబడడం ఈ ప్రాంతాల్లో చూడవచ్చు. **సమాధాన్** అనే మరాఠి పదం నుండి ఈ పదం ఏర్పడింది.

తశ్వ = పరిష్కారం (ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్ జిల్లాలు) పంచాయితీల్లో గాని పెద్ద మనుషులు చేసే నిర్ణయాల్లో గాని సమస్యకు పరిష్కారం చూపెట్టినప్పుడు ఈ మాటను వాడతారు. తశ్వ అనే మరాఠి పదాన్ని యథాతథంగా వాడుతుండడం విశేషంగా చెప్పవచ్చు.

అంగీ = చొక్కా (తెలంగాణ వ్యాప్తంగా వాడబడుతున్న పదం) అంగారఖ అనే మరాఠి పదం నుండి ఆవిర్భవించిన అంగీ అనే మాటను ఇరు రాష్ట్రాలు వాడుతుండడం గమనించవచ్చు.

అత్తాబాయి = అత్తమ్మ (ఆదిలాబాద్, నిర్మల్ జిల్లాల్లోని కొన్ని ప్రాంతాలు) నిర్మల్ జిల్లాలోని ముధోల్, ఆదిలాబాద్ జిల్లాలోని ఆదిలాబాద్, ఇచ్చోడా, గుడి హత్నూర్ వంటి ప్రాంతాల్లో అత్తమ్మను అత్తాబాయి అని సంబోధించడం జరుగుతుంది. బాయి అంటే స్త్రీ లేదా ఆడబిడ్డ అనే అర్థాలున్నాయి. ఈ పదాన్ని యథాతథంగా వాడుతున్నారు ఈ ప్రాంత ప్రజలు.

సమ్తి = సవతి (ఉమ్మడిఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్ జిల్లాలు) కుటుంబంలో భర్తకు ఇద్దరు భార్యలున్నప్పుడు మొదటి భార్యకు రెండవభార్య సమ్తి అవుతుంది ఆలాగే రెండవభార్యకు మొదటి భార్య. సవతి అనే పదాన్ని ఉత్తర తెలంగాణలోని ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్ జిల్లాల ప్రజలు సమ్తి అనే మాటగా ఉచ్చరిస్తారు. **సవత్** అనే మరాఠి పదం సమ్తి గా రూపాంతరం చెందింది. హిందీలో సవతిని **సౌత్** అంటారు. ఈ రెండు భాషల మధ్య ఈ భేదాన్ని గమనిస్తే తెలుగులో అసలు పదానికి మూలం ఎక్కడిదో తెలుస్తుంది.

పట్టి = రసీదు (ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్,నిజామాబాద్) పంటలు పండాక మార్కెట్‌లో పంటను అమ్మినప్పుడు ఇచ్చే రసీదును పట్టి అని సంబోధిస్తారు ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్ వాసులు. పట్టి అనే మాటను మహారాష్ట్ర, తెలంగాణలోని ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్ జిల్లాలు సమాంతరంగా వాడడం చూడవచ్చు.

పోన్ బాటు = తూకం రాళ్ళు (ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్, కరీంనగర్) త్రాసులో ఉంచి అమ్మబడే వస్తువుల బరువుల్ని తూకం వేసే రాళ్ళను పోన్ బాట్ అంటారు. పై బ్రాకెట్లో ఇచ్చిన జిల్లాల ప్రజలు. నేటికి కూరగాయలు అమ్మే వర్తకుల వద్ద ఈ పదాన్ని

వినవచ్చు, **బాట్** అనే మాట నుండి బాటు అనే మాట పుట్టుకొచ్చింది.

ఇవేకాకుండా 'బాపు(తండ్రి), మాయి (అమ్మ), మామి (అత్తమ్మ), బటాయ్ (చేన్లు సగంసగం లాభం కింద పట్టా ఆసామి చేత కాకుండా వేరొకరు పండించడం) లగన్ (లగ్గం) సళాక (ఇనుపచువ్వ) గమండి (పొగరుబోతు) గుత్తా (కాంట్రాక్టు) సాలు (సంవత్సరం) లాగోడ్ (పెట్టుబడి) భేగి (తొందర) వాడ (వీధి) సంగత్ (సాంగత్యం) ఆసామి (మోతుబరి రైతు, యజమాని) గొంగడి (గొర్రె వెంట్రుకలతో చేసిన రగ్గులాంటిది), ధనగర్ (కురిమ గొల్ల), భేగి (తొందరగా), తోడెం (కొంచెం), మామాయి (అమ్మమ్మ) వంటి మరాఠీ పదాలు యథాతథంగా వాడుతున్నారు ఉత్తర తెలంగాణ ప్రజలు.

ఉర్దూ భాషా ప్రభావం :

తెలంగాణ అసఫ్జాహీలు, కుతుబ్షాహీల పాలన కింద ఉండడం వల్ల ఉర్దూ ప్రభావం ఈ ప్రాంతం మీద కనబడుతుంది. పరిపాలనా వ్యవహారాలన్నీ ఉర్దూలోనే కొనసాగడం, ఉర్దూ మాధ్యమంలోనే విద్యాబోధన జరగడం వల్ల ఈ భాషా ప్రభావం తెలంగాణపై పడింది. రాజ్యం సుభాలుగా విభజింపబడడం, వరంగల్ సుభా కింద ఉత్తర తెలంగాణ జిల్లాలు ఉంచడం జరిగింది. సుబేదార్, తాలుక్ దార్, తహసీల్దార్ , పట్వారి, దేశ్ముఖ్ వంటి పాలనాధికారుల కింద ప్రజలు ఉండడం చేత తెలుగుభాషపై ఉర్దూ భాష తనదైన ముద్రను వేసింది. ఉర్దూ ఇండో ఆర్యన్ భాష. ఈ భాష భారతదేశపు అధికారిక భాషల్లో ఒకటి. ఇది హర్యాని, బ్రజ్, టర్కీ, పర్షియన్, హిందీ భాషల సమ్మేళనం వల్ల ఏర్పడింది. ఈ ఉర్దూ హైదరాబాద్ రాజ్యంలో నాడు మాట్లాడే ఉర్దూను దక్కనీ ఉర్దూ అని పిలిచేవారు. ఈ భాషా సాహిత్యం లోంచి కవ్వాలి, గజల్ వంటివి తెలుగు భాషా సాహిత్యంలోకి ఆదానమయ్యాయి.

ఉత్తర తెలంగాణ ప్రాంతంపై ఈ భాషా ప్రభావాన్ని గమనించినట్లైతే ....

కపాయించు = కొట్టేయడం, దొంగిలించడం. (ఉమ్మడి కరీంనగర్, ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్, మెదక్, సంగారెడ్డి)

వ్యక్తులు తమవద్ద నున్న ఏదేని వస్తువును ఇతరులు అనుమతి లేకుండా తీసుకెళ్ళినప్పుడు వెంటనే పలికే మాట ఈ కపాయించు. **'అబ్బా వాడు కపాయించుక పొయిండురా'** అని ఎదుటివారితో తమ మనసులోని భావాన్ని ప్రకటిస్తారు. ఈ కపాయించు అనే మాట ఉర్దూ భాషా పదమైన **'కపాన'** నుండి ఏర్పడింది. యించు అనే క్రియార్థకాన్ని జోడించి కపాయించు అనే పదప్రయోగం చేయబడింది.

అందాజా = ఊహ (ఉమ్మడి కరీంనగర్, ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్) భవిష్యత్తు పరిణామాలను ఊహించేటప్పుడు ఈ అందాజా అనే మాటను వాడుతారు. ఈ అందాజా అనే పదాన్ని యథాతథంగా ప్రజలు వాడుతుండడం గమనార్హం. ఉర్దూ నుండి ఆదానంగా వచ్చి చేరిన పదమిది.

ఇజ్జత్ = పరువు. వ్యక్తులు పనికిమాలిన పనులు చేసి కుటుంబ పరువు తీసినప్పుడు పెద్దలు మాట్లాడే పదం ఇజ్జత్. ఇజ్జత్ అనే మాట ఉర్దూ మాట. ఈ పదం కూడా ఉన్నది ఉన్నట్టుగానే పలకబడడం గమనార్హం.

కబ్జా = ఆక్రమణ. ఆస్తులుగాని,భూములు గాని పరాయీకరణ జరిగినప్పుడు, అన్యాయంగా ఆక్రమణలకు గురైనప్పుడు కబ్జా అనే ఉర్దూ మాటను యథాతథంగా ప్రయోగిస్తారు ఇక్కడి ప్రజలు.

ఆపతి = ప్రమాదం, కష్టకాలం. (ఉమ్మడి కరీంనగర్,ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్)

'ఆపతిల సోపతి ఉండాల' అంటూ పలికే మాటలు స్నేహం గొప్పతనాన్ని తెలుపుతాయి. ఈ మాటల్లో దాగున్న ఆపతి అనే మాట **ఆఫత్** అనే ఉర్దూ పదం నుండి వచ్చి మరాఠీ భాషలో కూడా విడదీయ లేనంతగా చేరిపోయింది. ఉర్దూ పదమైన ఆఫత్ నుండి, ఆపతి అనేది **సోఫత్** నుండి సోపతి ఉద్భవించినవిగా చెప్పుకోవచ్చు. నేటికి ఉత్తర తెలంగాణా ప్రజలే కాదు రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ఉన్న ప్రజలచే విరివిగా వాడబడుతున్న పదాలివి.

జబర్దస్తీ = బలవంతంగా. బలవంతంగా అనే శబ్దాన్ని వినియోగించే సందర్భంలో జబర్దస్తీ అనే పదాన్ని వినియోగిస్తారు. ఉత్తర తెలంగాణ వాసుల శబ్ద జాలంలో ఎక్కువగా ఈ పదం కనిపిస్తుంది. ఎవరైనా బలప్రయోగం చేసి ఇబ్బందుల పాలుచేసినప్పుడు గాని, ఇష్టం లేకుండా పీడనం వేసినప్పుడు గాని ఈ పదాన్ని వాడతారు. ఉదా:'జోర్ జబర్దస్తి తోని ఇల్లు ఖాళీ జేయించిండు' 'జబర్దస్తి నాతోని పని జేపిచ్చిండు'

జమానత్ = బెయిల్. పోలీస్ స్టేషన్లో గాని, కోర్టుల్లో గాని బెయిల్ లభించినప్పుడు జమానత్ అనే మాటను పలుకుతారు. ఈ పదం అరబిక్ భాషలోంచి ఉర్దూలోకి వచ్చి చేరింది. ఎవరి పూచికత్తు మీదనైనా ఖైది విడుదల అయినప్పుడు, ఏదేని విషయంలో పంచాయితీలలో వ్యక్తులు సాక్ష్యం చెప్పినప్పుడు కూడా ఈ పదాన్ని వాడుతారు. ఇదే కాకుండా బాధ్యత వహించే విషయంలో **'జిమ్మేదార్' 'జిమ్మా' 'జిమ్మేదారి'** వంటి పదాల వాడకం కనబడుతుంది.

ఫాయిదా=లాభం, ఇన్కార్=అడ్డుజెప్పడం, షరీక్=చేరడం, జిద్దీ= మొండి, పహాడ్=గుట్ట, నారాజ్=చిన్నబుచ్చుకోవడం, బరాబర్= తప్పకుండా, దావత్=విందు, మస్తీకోర్=మదమెక్కినోడు, ఫుండాకోర్ = చెప్పుడు మాటలు చెప్పువాడు, బహదూర్=సాహసి, పర్దేషి = వేరే దేశం మనిషి, షురు= ప్రారంభం, మునాఫా=లాభం, ఫిర్యాద్ = ఫిర్యాదు, ఫర్యాద్ =అభ్యర్థన, ఫకీర్=సన్యాసి, జాగిర్దార్=భూస్వామి, గిర్దావార్ = రెవెన్యు అధికారి, ఖబర్=సమాచారం, భికారి = యాచకుడు, ఈనాం=బహుమానం, నగద్=నగదు, సుదరాయించు= మార్పుకు దగ్గరవ్వడం, సతాయించు=ఇబ్బందిపెట్టు, బనాయించు = కావాలని ఇరికించడం, ఉడాయించు= ఎగిరిపోవడం, ఖాన్గి =

ప్రైవేటు, యాది=జ్ఞాపకం, కిర్ కిరి =రొంపి,అచానక్ = అకస్మాత్తుగా, అగావ్= అనవసరంగా, లగాంచి =గట్టిగా, వకీల్ = న్యాయవాది, దట్టీ = భుజానికికట్టే కీర్తి, దవాఖానా = ఆసుపత్రి, పాయిఖాన = మరుగుదొడ్డి, దఫా=వంతు, కితాబ్=పుస్తకం, కటోరా = గిన్నె. మొదలైనవి ఉత్తర తెలంగాణ ప్రజల నిత్య భాషణంలో తారసపడుతాయి.

హిందీ పదాలు :

ధ్యానం = మనసు పెట్టడం, ఏకాగ్రత అన్న అర్థాలు ఈ పదానికి ఉన్నాయి. '**ధ్యాన్**' అనే హిందీ పదం సంస్కృతం నుండి పుట్టింది. విరివిగా హిందీలో వాడబడుతున్నది. ఈ పదాన్ని లక్ష్యపెట్టడం అనే మాటకు బదులుగా 'ధ్యానం' అనే మాటను వాడుతున్నారు. అంతేకాదు 'జ్ఞాపకం' అనే మాటకు బదులుగా కూడా ఈ పదాన్ని వాడడం విశేషం. ముఖ్యంగా నిర్మల్, నిజామాబాద్, ఆదిలాబాద్ ప్రాంతాల్లో ఈ పదం అధికంగా వినబడుతుంది.

ఉదా : ధ్యానం బెట్టి సదువు, చెప్పిన మాట ధ్యానం లేదా?

సడక్ = రోడ్డు అనే అర్థానిచ్చే ఈ పదం రోడ్డుకు బదులుగా వాడబడుతుంది. రహదార్లను సహితం ఇదే మాటతో పిలవడం చూడవచ్చు. నిర్మల్, భైంసా, బాసర్, భాన్సువాడ , ఆర్మూర్, కామారెడ్డి వంటి ప్రాంతాల్లో పెద్దల వాడుక భాషలో నేటికి ఈ పద ప్రయోగం కనిపిస్తుంది.

మదత్ = సహాయం అనే అర్థాన్నిచ్చే ఈ మాట. అనేకమార్లు ఉత్తర తెలంగాణలో వినబడుతుంది. 'మస్తు పెద్ద మద్దత్ జేసినవ్ బిడ్డా' అని ఎవరైనా పెద్ద ఎత్తున సహాయం జేసినప్పుడు గాని, మనసు నిండా సహాయం జేసినప్పుడు గాని కృతజ్ఞతా రూపంలో ఎదుటి వరి నోటినుండి ఈ మాటను వింటుంటాం.

'కదంబం'

(తెలుగు సాహిత్య ప్రక్రియలు - రూపాలు)

మూసీ మాసపత్రిక ప్రచురించిన ప్రత్యేక గ్రంథం

ప్రాచీన, అధునాతన, జానపద ప్రక్రియలన్నింటిపై ప్రత్యేక వ్యాసాలు

(పురాణం, ఇతిహాసం, కావ్యం మొదలైన ప్రక్రియలు మొదలు నానీలు, హైకూల వరకు 82 సాహిత్య ప్రక్రియలపై ప్రముఖ సాహితీవేత్తల కలాల నుండి జాలువారిన ప్రత్యేకాంశాల సమాహారం. పోటీ పరీక్షలకు, కళాశాలలకు, వ్యక్తిగతంగా అందరికీ వినియోగపడే ఉత్తమ గ్రంథం '**కదంబం**'.

440 పేజీలతో వెలువడిన ఈ గ్రంథం వెల రూ. 350/-

'ఖుషీ' ఎప్పుడైనా ఆనందం కలిగినప్పుడు పలికే పరభాషా పదం ఖుషి. మనిషి జీవితంలో సంతోషకరమైన సందర్భాలు చోటు చేసుకున్నప్పుడు కలిగే ప్రమోదానికి మారుగా ఖుషి అనే పదం నోటిమీద ఆడుతుంది. 'మస్తు ఖుషి అయ్యింది బిడ్డా' అని పెద్దలు అనడం మనం గమనించవచ్చు.

గిర్వి = తాకట్టుపెట్టడం, కుదువ పెట్టడం. (ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్, కరీంనగర్) భూమి పత్రాలనుగాని, నగల్ని గాని డబ్బున్నవాళ్ళ దగ్గర తాకట్టుపెట్టి అప్పు తెచ్చుకున్నప్పుడు 'గిర్వి' అనే పదాన్ని వాడుతారు ఉత్తర తెలంగాణా ప్రజలు. ఈ గిర్వి అనేది హిందీ పదం. "పుస్తెలతాడు గిర్విపెట్టి పైసల్ దెచ్చినా" అంటూ ఇంట్లో కష్టాలు తీర్చడానికి మహిళలు పడుతున్న ప్రయాసను ఇతరులతో పంచుకుంటారు. ఈ వాక్యంలో తాకట్టుకు బదులు గిర్వి అనే పదప్రయోగం జరిగింది.

'జాగా' స్థలం అనే అర్థాన్ని ఇస్తున్న పదం ఇది. పల్లెల్లోనే కాదు పట్టణాల్లో , పామరులు, చదువుకున్న నాగరికులు సహితం వాడుతున్న పదం ఇది. 'బార్ హమేషా' ఎల్లప్పుడూ మాటకు బదులుగా 'బార్ హమేషా' అనే మాటను వాడుతారు. 'ధోకా' మోసానికి బదులుగా, 'చిట్టీ' ఉత్తరానికి, 'దందా' పనికి, 'కానూన్' చట్టానికి, 'భయ్యా' అన్నకు, 'అల్కగా' సునాయాసంగా అనడానికి, 'పలంగ్' మంచానికి బదులుగా వాడుతారు.

పాత తరాల నుండి భిన్న భాషల కలబోతయైన ఈ సహృదయ భాషణం ఇరు ప్రాంతాలతో మనల్ని ముడివేసి ఉంచుతున్నది. ఒకనాడు ఒకే పాలనా ఛత్రం కింద వున్న ప్రాంతాలు విడివడినా ప్రత్యేకమైన ఆదాన ప్రదానంగా నేటికి కలిపే ఉంచుతున్నది భాష. ఈ భిన్న సుందర భాష చక్కటి మాధ్యమ సంచారిణిగా ఉత్తర తెలంగాణను ప్రత్యేకంగా నిలుపుతున్నది. చెవిని హృదయానికి ఆనించి వినాలేగాని సరికొత్త పద సంపద ఆదాన రూపంలో వీనులవిందు చేస్తుంది.

ISSN 2457-0796 UGC Care List Approved Journal
మూసీ మాసపత్రిక సంపుటి -26 : సంచిక - 4 (21) హైదరాబాద్ ఫిబ్రవరి : 2023

భారతీయాకరణ – 9

ఆంగ్ల మూలం : బలరాజ్ మధోక్, అనువాదం : కోవెల సంపత్కుమార

బలరాజ్ మధోక్ దేశశాంతి సమైక్యతలను పరిరక్షించడానికి భారతీయ ప్రజల ఆలోచనలను భారతీయాకరించవలసిన అవసరాన్ని చెబుతూ ఇంగ్లీష్ లో వ్రాసిన Indianness కు అనువాదం ఈ భారతీయాకరణ. భారతీయాకరణ అంటే అన్ని రకాల దీపాసనా మార్గాలను స్థలాలను సమానంగా గౌరవించడం. ఒక వ్యక్తి తాను ఏ కుల, మత, భాషావర్గాలకు చెందినవాడైన వాటి ప్రయోజనాలన్నిటి కన్నా దేశ ప్రయోజనానికి అధిక ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం ప్రధానమన్న అభిప్రాయాలు బలరాజ్ మధోక్ ఆలోచనల్లో కనిపిస్తాయి.

రాజకీయ వ్యవస్థలో జాతీయ భావన స్వరూపాన్ని, భారతీయాకరణ విషయంలో జరుగుతున్న చర్చలు, వ్రాసిన వ్యాసాలు, లేఖలు వాదోపవాదాలు ఈ గ్రంథ రచనకు బలరాజ్ మధోక్‌ను ప్రేరేపించాయి. భారతీయాకరణను గురించి ఒక జాతీయ భావన గల మేధావి ఆలోచనల ప్రతిబింబం భారతీయాకరణ. 1970లో వచ్చిన ఈ రచనను సంపత్కుమార తర్వాత కాలంలో సుమారు 80లకు ముందే అనువదించిందంటారు.

భారతదేశం భౌగోళిక స్వరూపం, జాతీయత – భారతీయత మధ్య గల తేడా, భారతీయాకరణ అంటే ఏమిటి? ఎందుకు? దానివల్ల ప్రయోజనమేమిటి? అది జరగవలసిన తీరు ఏమిటి? అన్న విషయాలను యథామూలంగా సంపత్కుమార అందించారు. అనువాదకుడిగానూ జాతీయభావనా చైతన్యం, దేశీయ ఆలోచనా విధానం వ్యక్తమయ్యే రచనను ఎన్నుకోవడం ఆయన దేశీయ నిబద్ధతను చెబుతుంది.

కమ్యూనిస్టు సిద్ధాంతాన్ని అనుసరించి ప్రపంచంలోని కార్మికులంతా ఒకటి. వర్గ సంఘర్షణే మానవ ప్రగతికి మూలం. భగవద్భావన ఒకటే లేదు గాని, ఒక గ్రంథంతో, వాదాసహమయిన సిద్ధాంతంతో ఏర్పడ్డ ఏ కాండ (Monolithic) మతం ఇది. అసహనంలోనూ, ఏకైకత్వంలోను ప్రపంచంలోని మరియే యితర ఏకాండ మతానికి ఇది తీసిపోదు. మరీ ఆధునికంగా ప్రతి కమ్యూనిస్టు యొక్క ఆత్మవిధేయత కమ్యూనిస్టుల పుణ్యక్షేత్రమయిన సోవియట్ యూనియన్‌కే అంకితమవుతున్నది పైగా జాతీయత అనేది ఒక అభ్యుదయ నిరోధక భావనగా బూర్జువా భావనగా తలంచబడుతున్నది. పైగా జాతీయత అనేది ఒక అభ్యుదయ నిరోధక భావనగా బూర్జువా భావనగా తలచబడుతున్నది.

కానీ, ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామ కాలంలో రష్యన్ జాతీయత యొక్క పునరుత్థానం అత్యుత్సాహకరమయిన సోవియటీజం యొక్క విస్తృత సాంఘిక స్వరూపమనీ, మన కాలంలోని జాతీయతా శక్తికి అనుకోకుండా క్రొత్తగా రూపొందిన యోగ్య చిహ్నమనీ భావించ బడింది. దీనితో కమ్యూనిజంలో ఒక నూతనాధ్యాయం ప్రారంభమయింది.

ఈ రష్యన్ జాతీయతా పునర్నవీకరణ యొక్క పరిణామాలు కమ్యూనిస్టు ప్రపంచంలోని ఇతర ప్రాంతాలకూ సోకినయి. సోవియట్ యూనియన్ యొక్క రష్యన్ జాతీయతతో కమ్యూనిస్టు చైనా యొక్క చైనా జాతీయత ఘర్షణ పడింది. వ్యక్తుల మధ్య, జాతీయ ప్రయోజనాల మధ్య కలిగిన ఘర్షణ వల్ల ఈ రెండు దేశాలకూ, రష్యేతర చైనేతర మధ్యాసియా ప్రాంతం మీద నిర్వివాదమయిన అధికారం సంపాదించడం తప్పనిసరి అయింది. ఇది పరిస్థితిని మరింత చెడగొట్టింది. దీనివల్ల మాస్కో- పేకింగ్ కేంద్రాలుగా, కృశ్చేవ్, మావ్ –సే – టుంగ్ నాయకత్వాలతో కమ్యూనిస్టుల ఏకత్వం రెండు శిబిరాలుగా చీలిపోయింది.

అంతర్జాతీయ కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంలో వచ్చిన ఈ చీలిక వల్ల అనేక దేశాల కమ్యూనిస్టు పార్టీలలో గూడా చీలిక వచ్చింది. భారతదేశంలో గూడా అదే జరిగింది. CPI మరియు CPI(M) ల మధ్యలో విభేదాలు, కేవలం సోవియట్ యూనియన్- కమ్యూనిస్టు చైనాల, మరియు అక్కడి కమ్యూనిస్టు పార్టీల విభేదాలకు ప్రతిబింబాలు మాత్రమే. వాటి లక్ష్యం మాత్రం ఒక్కటే. కాకపోతే వాటి ప్రేరణలకు ఆధారాలు సహాయాలు మాత్రం భిన్నం.

ప్రభుత్వాన్ని హస్తగతం చేసుకోవడంలో పార్లమెంటరీ విధానానికి కమ్యూనిస్టు పద్ధతిలో స్థానం లేదు. కాని, పార్లమెంటరీ రాజకీయాలలో తాను పాల్గొనకపోతే, రాజకీయ జీవితంతో తనకు సంబంధం పూర్తిగా

తెగిపోతుందని భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ భావించి, ఎన్నికలలో పాల్గొనడానికి నిశ్చయించింది. వాటి నిర్వహణకు పార్లమెంటరీ విభాగాన్ని ఏర్పరచుకున్నది. వారీ విధంగా నిశ్చయించుకోనడంలో, భారత రాజకీయాలలో తమకు ప్రత్యేకంగా సంబంధించినవాడని కమ్యూనిస్టులచే భావించబడిన పండిత జవహర్ లాల్ నెహ్రూ ప్రభావం కూడా కొంత పని చేసింది.

భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీలో ఈ నిశ్చయాన్ని కంటగించుకున్న సైద్ధాంతిక,అతివాద వర్గాలవారు క్రమంగా చైనా ప్రభావానికి లొంగిపోవడం మొదలయింది. సోవియట్ యూనియన్ – కమ్యూనిస్టు చైనాల మధ్య చీలిక విస్తృతమవుతున్నకొద్దీ, భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీలోనూ ఈ చీలిక స్పష్టతరమయింది. ఈ విభేదించిన చైనా అనుకూల వర్గం CPI నుంచి CPI (M) పేరిట బయటికి వచ్చింది. అంతేకాదు, CPI ని ఈ వర్గం "పునరావర్తకులు" అని నిందించింది. ఎందుకంటే, అది పార్లమెంటరీ రాజకీయాల్లో పాల్గొంటున్నది. అంతేకాదు, విప్లవభావ తీవ్రతను గూడా కోల్పోయింది.

అయితే,ఎన్నికలలోని విజయావకాశాలూ, తద్వారా ప్రభుత్వాన్ని హస్తగతం చేసుకునే వీలూ CPI (M)ను గూడా పార్లమెంటరీ రాజకీయాల వలలోకి లాగినయి. తప్పనిసరిగా పార్లమెంటరీ రాజకీయాలలో పాల్గొనవలసిరావడంవల్ల ఆ వర్గం తన బహిరంగ రీతినీ, నీతినీ, ప్రవృత్తినీ మార్చుకోక తప్పిందికాదు.

ఈ స్థితి మూడవ కమ్యూనిస్టు పార్టీగా CPI (ML) పుట్టుకకు అవకాశం కలిగించింది. అది పార్లమెంటరీ రాజకీయాలకు దూరంగా ఉండి తన విప్లవభావ తీవ్రతను నిలబెట్టుకోవలెననీ, సాయుధ సంఘర్షణకై చేసే ప్రయత్నాలపై దృష్టి కేంద్రీకరించవలెనని వాంఛించింది. CPI (M) శాసనసభల్లోకి ప్రవేశించిన తరువాత బహిరంగంగా కమ్యూనిస్టు చైనా తోడి సంబంధాలను స్వీకరించ లేకపోయింది. అయితే, అనేక సందర్భాల్లో లభించిన సాక్ష్యాలవల్ల CPI (ML) అనేది CPI(M) కు ముందు దారిని నిరాటంకంగా చేసే చొపుదారు వంటి "ఆర్గనైజేషన్" మాత్రమే అన్న భావం విస్తృతంగా దేశంలో వ్యాపించింది.

మొత్తం మీద భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ యొక్క ఈ మూడు విభాగాలు కూడా విదేశ విధేయత కలిగి ఉన్నాయనే అంశం. భారత రాజకీయాలలో నిస్సందిగ్ధమయిన సత్యం. భారతదేశంలో రష్యా ప్రతినిధిగా CPI బహిరంగంగానే వ్యవహరిస్తున్నది. కాగా CPI (M) పరోక్షంగా, CPI (ML) ప్రత్యక్షంగా చైనా పాట పాడుతూనే ఉన్నాయి. కమ్యూనిస్టు పార్టీలో నక్సలైట్ వర్గంగా ప్రసిద్ధికెక్కిన CPI(ML) అత్యంతం బాహాటంగానే పేకింగ్ పై తన భక్తి ప్రపత్తు లనూ, తన ప్రవృత్తిలో సాయుధ సంఘర్షణనూ,బహిరంగంగా చాటుతూనే ఉన్నది. చైనాలో సాగిన కమ్యూనిస్టు విప్లవం ఆదర్శంగా ఈ దేశంలో కూడా కర్షక, కార్మిక విముక్తి సేనను సృష్టించి సాయుధ విప్లవాన్ని సాగించే తన ఉద్దేశ్యాన్ని అది ఏమాత్రం దాచుకోలేదు. గాంధీ గ్రంథాలయాలమీద ఒక క్రమపద్ధతిలో అది సాగించే దాడులలో, గాంధీ మహాత్ముని చిత్రాలను ముక్కలు ముక్కలుగా చించడంలో, గాంధీ అహింసా సిద్ధాంతాన్ని వివరించే సాహిత్యాన్ని తగలబెట్టడంలో చైనాలోని సాంస్కృతిక విప్లవరేఖలు స్పష్టంగా కనిపిస్తూనే ఉన్నాయి.

ఇన్నేళ్లుగా భారతీయ ప్రజల ఊహల్లో వ్యాపించిన గాంధీజీని క్రమంగా హీనపరిచి,తొలగించి, ఆ స్థానంలో ఒక క్రొత్త ప్రవక్తగా మావ్–సే–టుంగ్ రూపాన్ని క్రమంగా నెలకొల్పే యత్నం సాగుతున్నది. మావో సిద్ధాంతాలు, మావో బొమ్మలు, మావో నినాదాలు వీలయినన్ని విధాలుగా, సర్వత్రా – ప్రధానంగా పశ్చిమ బెంగాల్, దాని చుట్టుపట్ల ప్రాంతాల్లో విశ్వవిద్యాలయావరణాలలో వ్యాపింపజేయడం జరుగుతున్నది.

కమ్యూనిస్టులు ఏనాడూ తమ విదేశ విధేయతను మరుగు పరుచుకోలేదు. భారత రాజ్యాంగాన్ని భగ్నం చేసే ఉద్దేశ్యాన్ని గానీ, భారతదేశంలో కమ్యూనిస్టు శ్రామికవర్గ పాలనా విధానాన్ని నెలకొల్పే నిశ్చయాన్ని గానీ దాచుకోలేదు. ఈ అంశాలన్నింటినీ బాహాటంగా, బహిరంగంగా, చెప్పటం నిజంగా కమ్యూనిస్టుల గొప్పదనమే మరి. కమ్యూనిస్టుల్లో ప్రధానమయిన విభేదం ఒక్కటే. సోవియట్ యూనియన్ లో ఒక భాగంగా ఎర్ర భారతదేశాన్ని CPI కోరితే, మిగిలిన రెండు పక్షాలు విస్తరిస్తున్న మావ్– సే– టుంగ్ సామ్రాజ్యం లో భారతదేశం ఒక భాగంగా ఉండవలేనని కోరుతున్నయి.

అందువల్ల ఈ దేశం తన స్వాతంత్ర్యాన్ని కోల్పోకుండా తన అస్తిత్వాన్ని నిలుపుకొనవలెనంటే, అత్యావశ్యకంగా కమ్యూనిస్టుల భారతీయీకరణ వెంటనే జరగవలసి ఉన్నది.

భారత రాజకీయ నాయకులకూ, మేధావులకూ, కమ్యూనిస్టు సిద్ధాంతాలూ, పద్ధతులూ తెలియక పోవడం శోచనీయమయిన విషయం. వారి స్వేచ్ఛావాదం అస్థానపతితమయింది. సహజంగా వారికి USA అన్నా, పశ్చిమ వలస ప్రభుత్వాలన్నా,ఉన్న విరోధభావం వల్ల కమ్యూనిస్టు దేశాలను గూర్చి కమ్యూనిజాన్ని గూర్చి, ఆ వాస్తవిక మయిన ఊహలను వారు పెంచుకుంటున్నారు. కమ్యూనిస్టులను ప్రగతిశీలురని అనడం తప్పు. ఊహాత్మక సిద్ధాంతాలతో ప్రమేయం లేకుండా, ఒక విషయాన్ని దాని మంచి చెడ్డలను బట్టి మాత్రమే నిర్ణయించడానికి సంసిద్ధత, విశాల దృక్పథం అనేవి ప్రగతిశీల లక్షణాలు. కమ్యూనిస్టుల బుద్ధి అతిసంకుచితమయినది. అది వాదాసహమైన మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతానికి కట్టుబడిపోయింది. వారి ఈ

స్థితి, జాతీయ–అంతర్జాతీయ సమస్యలను గూర్చి వారు ద్వంద్వ ప్రమాణాలను ఎందుకనుసరించవలసివస్తున్నదో స్పష్టం చేస్తుంది. కమ్యూనిస్టు చైనా, వారి సంబంధికులూ టిబెట్ ను ఆక్రమించినా, దక్షిణ వియత్నాంలో జాతి విచ్ఛేదన కాండ నెరపినా అది విమోచనోద్యమం కింద లెక్క. కానీ ఒక కమ్యూనిస్టేతరదేశం, మరొకదేశానికి, ఆ దేశం మీద కమ్యూనిస్టు సేనల ఆక్రమణను నిరోధించడంలో సహాయంగా వెళితే అది దురాక్రమణ కింద లెక్క.

సామాన్యుడికి కమ్యూనిస్టు దేశాలు స్వర్గ భూములేమీ కాదు. ప్రభుత్వానికే సర్వోన్నతాధికారాలు తొలగించడానికీ, శ్రామికవర్గ ప్రభుత్వ స్థాపనకూ ఒక మెట్టుగా ఉత్పత్తులు, పంపిణీలు సంపూర్ణంగా ప్రభుత్వ యాజమాన్యంలోకి తీసుకురావడాన్నే వారి సామ్యవాదం ఉద్దేశిస్తూన్నది తప్ప సామాన్య ప్రజాశ్రేయస్సును మాత్రం కాదు. భారత ప్రభుత్వం గొప్పగా చెప్పుకుంటున్న సామ్యవాద విధానాలు వ్యాధిజ్యాన్ని, బ్యాంకులనూ, పరిశ్రమలనూ జాతీయం చేయడంలో ప్రతిఫలిస్తున్నవి. అయితే, ఈ జాతీయం చేయడం ధనిక – పేదవర్గాల మధ్య మరింత దయనీయంగా ఆఖాతాన్ని ఇంతకుముందెన్నడూ లేనంతగా విస్తృతపరిచింది. సంపూర్ణ కమ్యూనిస్టు దేశాలలో గూడా ఉన్నస్థితి ఇంతే. పశ్చిమ జర్మనీ, ఫ్రాన్స్, బ్రిటన్ లలోని సామాన్యుని జీవనస్థాయి, తూర్పు జర్మనీ, పోలెండ్, USSR లలో కన్నా చాలా ఉన్నతంగా ఉన్నది.

అందువల్ల కమ్యూనిస్టులు కేవలం జాతీయ సమైక్యతకూ, ప్రజల ప్రజాస్వామిక స్వేచ్ఛలకు మాత్రమే ప్రమాదం కాదు. దేశపు ఆర్థికారోగ్యానికి కూడా ఒక పెద్ద ప్రమాదం. సోవియట్ యూనియన్ – కమ్యూనిస్ట్ చైనాలపై మూఢభక్తి కారణంగా, వారు తమ శరీర మనఃప్రాణాలను ఆ దేశాలకే తాకట్టు పెట్టినారు. అందువల్ల, భారతీయీకరణ ద్వారా వారిని పునర్విజ్ఞలను చేయడం, ఆ తాకట్టులను విడిపించడం ఒక తప్పనిసరి అవసరమవుతున్నది.

వీరి తరువాతివారు తమ తమ మతవర్గాల ప్రయోజనాలకే మిగిలిన అన్నింటికన్నా అత్యధికంగా విధేయులయి ఉండే మతతత్వ వాదులు, వీరు కమ్యూనిస్టుల కన్నా తక్కువ ప్రమాదకరులేమికాదు. ప్రాధాన్య వివక్షతో వీరి భారతీయీరణ అత్యవసరం.

1947 కు ముందు మాతృభూమి విభజన కోసం పోరాడి, ఇప్పటికీ – అంటే, స్వాతంత్రం వచ్చిన ఈ ఇరవై రెండేళ్ల తరువాత గూడా ప్రేరణ కోసం, మార్గదర్శకత్వం కోసం పాకిస్తాన్ వైపే అర్రులు చాచే వర్గం– ముస్లింలలోని ఒక వర్గం– మతతత్వ వాదులందరిలో కెల్లా అతిదుష్ప్రసిద్ధమేకాదు. అతి ప్రమాదకరమయినది కూడా.

ఇదివరకే వివరించినట్లుగా, ఈ వర్గపు ముస్లింల దేశ అవిధేయతా ప్రవృత్తికీ, విదేశ విధేయతా ప్రవృత్తికీ కారణాలు లేకపోలేదు. ఒక వ్యక్తి ఇస్లాం మతానికి మారినంతలోనే, అతడు తన ముస్లిమేతర పూర్వీకులను, వారినుంచి సంక్రమించే వారసత్వాన్నీ నిరసించి, కించ పరచేందుకు ఇస్లాం చేసే వత్తిడీ, ప్రాచీన మహాపురుషులపై, వారసత్వంపై ప్రత్యేక గౌరవాన్ని కలిగించే సమగ్ర జాతీయ భావనను గూర్చి దానికున్న విరోధభావమూ ఒక ప్రధాన కారణం.

మరో ప్రధానమైన కారణం, నేటి భారత ముస్లిం నాయకత్వం, 1947 కు ముందు దేశ విభజన కోసం పోరాడిన ముస్లింలీగు చేతుల్లో ఉండడం. శ్రీ హమీద్ దల్వాయి పరిస్థితులను నిశితంగా పరిశీలించి వ్రాసిన భారతదేశంలో ముస్లిం రాజకీయాలు (Muslim politics in india) అన్న గ్రంథంలో, దేశవిభజనను వ్యతిరేకించి నట్లుగా చెప్పుకొంటున్న జమాయత్– ఉల్– ఉలేమా యొక్క దూరాలోచనలను స్పష్టంగా వెలుగులోకి తెచ్చినారు. ఆ సంస్థ భారతదేశం మొత్తాన్ని పాకిస్తాన్ గా చేయవలెనని వాంఛించింది. అందుకని ముస్లిం అధికారాన్ని భారతదేశం లోని ఒక భాగానికి మాత్రమే పరిమితం చేయడాన్ని ఆ సంస్థ వ్యతిరేకించింది. ఈ అంశం, స్వాతంత్ర్యం వచ్చినప్పటినుంచీ మతతత్వం, విభాజక వాదం– వేర్పాటు ధోరణి– ఆధారంగా సాగే జమాయత్ రాజకీయాలనూ, దాని ప్రచారాన్నీ బాగా అర్థం చేసుకోవడానికి ఉపకరిస్తుంది.

1947 కు ముందు భారతదేశంలో ఆంగ్లేయ– ముస్లిం కూటమికి మేధావర్గ కేంద్రం అలీఘర్ ముస్లిం విశ్వవిద్యాలయం. ఈ విద్యా స్థానానికున్న బ్రిటిష్ ప్రిన్సిపాల్ యొక్క ప్రేరేపణతో,1906లో మతతత్వ వ్యవహారాలను ఆగాఖాన్ నిర్వహించిన తీరు భారత రాజకీయాల్లోకి విడి విడి ఓటర్ల జాబితా అనే విషాన్ని ఎక్కించింది. దాని వల్ల నేరుగా కలిగిన ఫలితం, దేశ విభజన. పాకిస్తాన్ కోసం దేశం మొత్తం లోనూ జరిగిన ప్రచారానికి సమగ్ర ప్రణాళిక అలీఘర్ లోనే తయారయింది. అందుకనే దేశ విభజన తరువాత అలీఘర్ ముస్లిం విశ్వవిద్యాలయంలోని అనేకమంది విద్యార్థులూ ఉపాధ్యాయ వర్గమూ పాకిస్తాన్ కు తరలిపోవటం జరిగింది. అలీఘర్ ముస్లిం విశ్వవిద్యాలయావరణను DAV (దయానంద ఆర్య విద్యాలయ్) ఆవరణకు బదులుగా మార్చు కొనడానికి చేయబడిన సూచనను అంగీకరించకపోవడం భారత ప్రభుత్వం చేసిన ఒక పెద్ద పొరపాటు. లాహెూర్ లోని DAV ఆవరణ అలీఘర్ ఆవరణ కన్నా పెద్దది. పైగా, DAV సంస్థలో విద్యార్థుల సంఖ్య చాలా అధికం. పండిత జవహర్లాల్ నెహ్రూ ఈ అలీఘర్ యొక్క అనారోగ్యకరమైన, దేశవ్యతిరేకమైన పాత్ర తెలియని వారేమీకాదు. అందుకనే ఆయన 1948లో – అలీఘర్ ముస్లిం విశ్వవిద్యాలయ స్నాతకోత్సవ సందర్భంలో ఉపన్యసిస్తూ, అక్కడి ఉపాధ్యాయ, విద్యార్థి వర్గాలను కొన్ని ఖచ్చితమైన ప్రశ్నలడిగినారు. (సశేషం....)

సాధన పంచకమ్

క్షుద్వ్యాధిశ్చ చికిత్స్యతాం ప్రతిదినం భిక్షౌషధం భుజ్యతాం
స్వాద్వన్నం న తు యాచ్యతాం విధివశాత్ ప్రాప్తేన సంతుష్యతామ్
శీతోష్ణాది విషహ్యతాం నతు వృథావ్వాక్యం సముచ్చార్యతాం
ఔదాసీన్య మభీప్స్యతాం జన కృపా నైష్ఠుర్య ముత్సృజ్యతామ్॥

తాత్పర్యం : 1. ఆకలి రోగమును నయం చేసికొనవలెను. 2. ప్రతిదినము భిక్షాన్నమును ఔషధముగా భుజింపవలెను. 3. రుచికరమైన ఆహారమును కోరకుండా ఉండవలెను. 4. విధివశాత్తుగా లభించిన దానితో తృప్తి చెందవలెను. 5. శీతోష్ణాదుల వంటి ద్వంద్వములను సహించవలెను. 6. వ్యర్థమైన మాటలను మాట్లాడకుండా ఉండవలెను. 7. ఉదాసీనమును ఇష్టపడవలెను. 8. జనుల యొక్క కృపను కోపగించుటను (నిష్ఠురత్వమును) విడిచి పెట్టవలనెను.

వివరణ

5. శీతోష్ణాది విషహ్యతామ్ –

శీతోష్ణాదుల వంటి ద్వంద్వములను సహింపవలెను. ద్వంద్వములను అంటే శీతోష్ణములు, సుఖదుఃఖములు, మానావమానములు, జయాపజయములు, లాభాలాభములు మొదలగునవి. ప్రారబ్ధవశంగా లభించే ఈ ద్వంద్వాలు వచ్చిపోయేవే. అనిత్యములే అని తెలిసికొని శోకరహితంగా, సమదృష్టితో సహింపవలెను. “..శీతోష్ణ సుఖదుఃఖదాః – ఆగమాపాయినః అనిత్యాః తాంస్తితిక్షస్వ భారత॥ (గీత. 2/14) శీతోష్ణములు, సుఖదుఃఖములు రాకపోకలు గలవి. అనిత్యమైనవి. కనుక వాటిని సహింపుము అని భగవద్వచనము. స్థిరమైన బుద్ధిగలవాడు అని అంటుంది భగవద్గీత. అందువలన జీవితంలో వచ్చిపోయెడు సుఖదుఃఖాది ద్వంద్వాలను సమదృష్టితో సహించడం నేర్చుకోవలెను.

4. న తు వృథా వాక్యం సముచ్చార్యతామ్ –

సాధకుడు అవసరమైన వృథా ప్రసంగాలను కట్టిపెట్టవలెను. నలుగురు కూడితే చాలు, ఇతరుల తీరుతెన్నులు, వారి తప్పులను గురించే మాట్లాడుకుంటారు. ఇంకా విషయ సుఖాల గురించి, తమ శత్రువులు లేదా మిత్రల గురించి పరస్పరం చర్చించు కుంటారు. దీనివలన అనర్థమే కాని, ప్రయోజనం ఉండదు.

ధ్యాయతో విషయాన్ పుంసః సంగస్తేషూపజేయతే ।
సంగాత్ సంజాయతే కామః కామాత్ క్రోధోఽభిజాయతే॥ (గీత)

విషయ చింతన వలన మనిషికి ఆ విషయములందు ఆసక్తి ఏర్పడుతుంది. ఆసక్తి వలన వాటిని పొందాలనెడు కోరిక కలుగుతుంది. కోరిక తీరనప్పుడు క్రోధము కలుగుతుంది. కోపం వలన అనర్థాలు జరిగిపోతాయి. ఇంద్రియసుఖాలు తాత్కాలికాలు. కోరిక సాధకుడిని బలహీన పరుస్తుంది. మార్గాన్ని మళ్ళిస్తుంది. మనస్సును యోగం నుండి భోగం వైపు మరల్చుతుంది. కావున సాధకుడు మితంగా మాట్లాడాలి. అది హితంగా, సముచితంగా ఉండాలి. ఇందుకు తగిన సాధన చేయాలి.

సత్సంగం

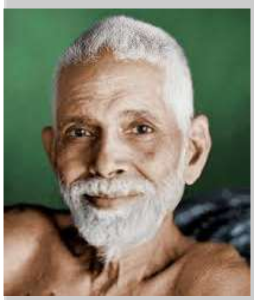

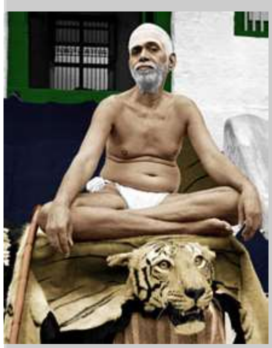

జగత్తు – మిథ్య

ఆధ్యాత్మిక సాధకునిగా, జగత్తు మిథ్య అనే అనాలి. వేరే మార్గం లేదు. సత్యము, నిత్యము, సర్వశక్తి సమన్వితమూ అయిన బ్రహ్మమే తానని మనిషి మరచి, జగత్తులో వస్తూ పోతూండే అనేక పదార్థాల వలె తాను కూడా కేవలం ఒక దేహాన్నే అన్న భ్రమ ఉంటే, జగత్తు మిథ్యేననీ, ఒక భ్రమేననీ అతనికి గుర్తు చేయవలసిన అవసరముంది. ఎందుచేత? అతను ఆత్మను మరచాడు. అతని దృష్టి ఎంత సేపూ బాహ్యమైన, భౌతికమైన ప్రపంచంలోనే ఉంది కాబట్టి. అతను అంతర్ముఖుడై, విచారణ కొనసాగించాలంటే బయటి భౌతికమైన ప్రపంచమంతా మిథ్యే అని చెప్పాల్సి వస్తుంది. అతనికి ఆత్మ సాక్షాత్కారమైతే, ఆత్మ తప్ప వేరే ఇంకేమీ లేదని తెలుస్తుంది. అప్పుడు విశ్వాన్నంతా బ్రహ్మంగానే పరిగణిస్తాడు. ఆత్మ లేకుండా విశ్వంలేదు. అన్నిటికీ మూలమైన ఆత్మని గమనించక, బయటి ప్రపంచమే వాస్తవము, శాశ్వతము అనుకుంటున్నంత కాలము అతనికి బయటి ప్రపంచం కేవలం భ్రమేనని గుర్తు చేస్తూనే ఉండాలి. ఇది అనివార్యం. ఒక కాగితాన్ని తీసుకో. దానిమీద ఉన్న అక్షరాలనే గమనిస్తాం. ఆ అక్షరాలు వ్రాయబడిన కాగితాన్ని ఎవ్వరూ గమనించరు. అక్షరాలను వ్రాసినా వ్రాయకపోయినా, కాగితముంటుంది. అక్షరాలే వాస్తవమనుకొనే వారికి, “కాదు అది వట్టి భ్రమే”ని చెప్పాలి. ఆ అక్షరాలు కాగితం మీద ఆధారపడిన కారణం వల్ల. జ్ఞాని, కాగితాన్నీ దానిపైన లిఖింపబడిన దానినీ కలిపి ఒకటిగానే భావిస్తాడు. బ్రహ్మము జగత్తు కూడా అంతే.

నిప్పుని పొగ మరుగుపరుస్తుంది. అట్లాగే, చైతన్యకాంతిని నామరూపాల సమ్మేళనమైన ప్రపంచం మరుగుపరుస్తుంది. కరుణామయమైన భగవదనుగ్రహం లభిస్తే మనస్సు పరిశుద్ధమవుతుంది. అప్పుడు, ప్రపంచపు నైజం, భ్రమకొల్పే రూపాలే కాదు, సత్యమేనని విశదమవుతుంది.

‘జగత్తు సత్యమ’నే వాక్యాన్ని ఎవరు అర్థం చేసుకోగలరు?

గ్రంథాంతరంగం
21

గురు సంస్మృతి

శ్రీ ఘట్టమరాజు, బెంగుళూరు, ఫోన్ : 9964082076

"సృష్టిలో తీయనిది స్నేహమే నోయి
వృష్టి జీవము వొట్టి చేదు ఫలమోయి"

సుమారు ఎనభై యేళ్ల క్రితం ఇంద్రగంటి హనుమచ్ఛాస్త్రిగారు రాసిన ఈ మాటలు ఎంత అర్థవంతాలని ! ఎంత నిత్య సత్యాలని ! ఎంత ఆనందతుందిలాలని !

చిన్ననాటి చెలికాళ్లని, హైస్కూలు, కాలేజి రోజుల సావాస గాళ్లని, ఉద్యోగకాలం నాటి వృత్తి బాంధవుల్ని తల్చుకుంటుంటే ఎంత సంతోషం కలుగుతుందని ! సంసార సాగరంలోని ఆటుపోట్లకు తట్టుకొని, వృద్ధాప్యదశలో అత్యంత ఆత్మీయుల్నీ, ప్రాణస్నేహితుల్నీ కోల్పోయి, రోగాలతో, రుజినాలతో బాధపడుతూ, హితులూ సన్నిహితులూ కరువై, దుర్భిక్షంలో అధికమాసంలా అప్పుల వాళ్లు వేధిస్తుంటే రోజులెలా గడుస్తుంటాయని? కవి సార్వభౌముడు శ్రీనాథుని చివరి రోజులు జ్ఞాపకం రావడం లేదూ? అలాగే ఘన విద్వాంసుడు, గొప్ప నాటక కర్త వేదం వేంకటరాయశాస్త్రి (1853-1929) అంతిమదశ ఎంత వేదనా భరితంగా, ఎంత దుర్భర దారిద్ర్యంలో గడిచిందో తెలుసా? ప్రేమతో పలకరించే వ్యక్తులు దరిదాపుల్లో లేక, స్నేహ హస్తాలకు చేతులు చాస్తూ విలవిలలాడిన వేదం వేంకటరాయశాస్త్రిగారి కడపటి దినాల్ని కరుణార్ద్రంగా చిత్రించిన పుస్తకం గుజ్జుం సుబ్బరామయ్య గారు రచించిన **'గురు సంస్మృతి'.**

'కళాప్రపూర్ణ' వేదం వారి గురించి వారి మనుమడైన వేదం వేంకటరాయ శాస్త్రి (జూనియర్) ఒక మోనోగ్రాఫ్, ధరణికోట వేంకట సుబ్బయ్య గారు జీవితచరిత్ర రాశారు. వేదం వారితో సన్నిహిత పరిచయమున్న నెల్లూరివాసి గుజ్జుం సుబ్బరామయ్య ఆయన జీవితం గురించి ఆత్మీయ కథనాల్ని వెల్లడించారు. సుబ్బరామయ్య గారు 1936లో మద్రాసు నుంచి వెలువడే 'స్వతంత్ర' మాసపత్రికలో 12 వ్యాసాలు వరుసగా ప్రచురించారు. తర్వాత కొన్ని మార్పులు, చేర్పులు చేసి వేదంవారు తనకు ఇంగ్లీషులో రాసిన ఉత్తరాల్ని సమకూర్చి 'గురు సంస్మృతి' పుస్తకాన్ని 1938 నవంబర్ లో వెలువరించారు. 108 పేజీల ఈ విలువైన రచనను వావిళ్ల ప్రెస్ అధిపతులు ప్రచురించారు.

ఆధునిక తెలుగు సాహిత్యంలో మహాకవులకు, మహా పండితులకు కొదువలేదు. కాని కందుకూరి, చిలకమర్తి, ఆదిభట్ల నారాయణదాసు, కె.ఎన్.కేసరి, దరిశి చెంచయ్య, ఆచంట జానకిరాం, దువ్వూరి వేంకటరమణ శాస్త్రి లాంటి వారు కొంత మంది మాత్రమే స్వీయ చరిత్రలు రాసుకొన్నారు. గొర్రెపాటి వెంకట సుబ్బయ్య మహోదయులు డాక్టర్ సి. ఆర్. రెడ్డి, నవ మేధావి నార్ల, చలం మొదలైన వాళ్ల జీవిత చరిత్రలు రాసారు. అలాగే ప్రసిద్ధ విమర్శకులు కె.వి. రమణారెడ్డి గారు గురజాడ, దువ్వూరి రామిరెడ్డి గార్ల జీవితాలు - సాహిత్యం గురించి సాధికార గ్రంథాలు రచించారు. కాని ప్రసిద్ధ ఆంగ్ల సాహిత్య వేత్త డా. సామ్యుయెల్ జాన్సన్ గురించి బాస్వెల్ లాంటి నిజాయితీపరుడైన వ్యక్తి రాసినటువంటి జీవిత చరిత్ర తెలుగులోకి వెలువడకపోవడం విచారకరం. చేసుకొన్నవారికి చేసుకొన్నంత అన్నట్లు గుజ్జుం సుబ్బరామయ్య గారు రాసిన ఈ చిన్ని పొత్తం వేదం వేంకటరాయశాస్త్రి గారి జ్ఞాపకాలు -'గురు సంస్మృతి' విశిష్టమైన రచనే.

వీరి 'పీఠిక' లో అన్న ఈ మాటలు గమనించదగ్గవి-**"ఇట నాయుద్దేశ్యము శాస్త్రుల వారిని భూషించుట గాదు, దూషించుటయు గాదు. చదువరులకు వినోదము నేని, వివేకము నేని గూర్పజాలి, శాశ్వతమగు విలువ గలిగిన యుదంతముల నా యెఱుక కొలది యథాతథముగ లిఖించుటయే మదీయ సంకల్పము. ఈ వ్యాసములలో నెచ్చటను, ఏ వ్యక్తులకును మనస్సు నొవ్వకుండునట్లు జాగరూకత వహింతును."** గ్రంథకర్త వేదం వారి ప్రతిభా విశేషాల్ని - పాఠ ప్రవచనాల నైపుణ్యాన్నీ, నాటక రచనా సామర్థ్యాన్నీ, కావ్య వ్యాఖ్యాన వైశారద్యాన్నీ హృదయానికి హత్తుకొనేలా చిత్రించారు. సుబ్బరామయ్య గురువుగారి విషాదాంత జీవితం పట్ల సానుభూతి ప్రకటిస్తూ, ఆయన్ను పలు విధాలా ఓదార్చారు.

సుబ్బరామయ్య గురువు గారితో సుదీర్ఘ సంభాషణలు జరుపుతూ ఆయన జీవితంలోని మిట్టపల్లాల్ని, వినోద విషాదాల్ని సన్నిహితంగా చూచి, అనుభవించిన సచ్ఛాత్రులు. వేదం వారి విద్యాభ్యాసం, సాహిత్య అవగాహనల గురించి స్వతః గురుముఖాన విని, గురువు మాటల్లోనే ఇలా రాశారు– **"ఆద్యంతము నావిద్యాభ్యాసము స్వయం కృషియే. మాతండ్రి గారి వలన నాకు లభించిన శ్రుత పాండిత్యమే. చిన్ననాటనేవారిని శుశ్రూషించి విద్య నేర్వనందులకు నేనిపుడు చింతింపవలయునో, స్వశక్తిపై నాధారపడి చదువు సాధించినందులకు సంతసింపవలయునో నేనెఱుగను. కాని యిది మాత్రము నాకు దోచును. ప్రతిభగల వానికి తదితర సహాయము కన్న దనబుద్ధికి సూటి యగు దారినే తాను నడచుట శ్రేయము. ఆత్మావలంబనమే పురోభివృద్ధికి మేలి సాధనము.**

అల్పకాలములో నధికపాండితి నార్జింపగలుగు రహస్యమునకుం గీలకము అవధారణ తోడి యవలోకనమే. నిరంతర మననమే. తదేక ధ్యానమే. గట్టి పట్టుదల గలదేని యెట్టి దురవగాహ కావ్యము నేని, యెట్టి దుర్ఘట కార్యము నేని సాధింపగలుగుదుము, ఎంత చిక్కుగల విషయము నేని, చక్కగ దఱచి విశాల దృక్పథముతో అంగాంగి తారతమ్య విచక్షణతో విమర్శింపగల సామర్థ్యము చాలవఱకు బాశ్చాత్య విద్యావిధాన పరిచయము వలన నలవడినవే.

నేను యావజ్జన్మము విద్యార్థినే. ఎంత చదివియు ఎఱుకవడినది యల్పమే యని? భావింతును. నేర్చుకొలది ఇంకను నేర్వవలయు ననుకోర్కె పెరుగుచునే యున్నది. సాహితి యే మదీయ జీవితసారము సరస్వతి యే నా యిష్ట దేవత. తద్వరివస్య యే నా జన్మసాఫల్యము." (పేజి: 11–12)

వేదం వారు లక్ష్యశుద్ధి, పట్టుదల, దీక్షాతత్పరతలతో చదువుల తల్లిని సేవించి జ్ఞానార్జన చేశారనీ, అంతిమశ్వాస వరకు సాహిత్యపఠనాన్ని ఆపలేదనీ పై మాటల వల్ల తెలుస్తుంది. వేదం వారి దైత్యపఠనాసక్తికి శిష్యుడు గుఱ్ఱం సుబ్బరామయ్య ఇచ్చిన నిదర్శన సంభాషణ – **"ఈవల నొకనాడుసాయంతనము శాకుంతలము బాఠము చెప్పించుకొను చుండిన బాలుర బంపివేసి నాతో 'చూపు తగ్గిపోవు చున్నదే ఇక నేను శాకుంతల మెట్లుచదువగలను?' అని నిట్టూర్పు వుచ్చిరి. నేను విస్మయముతో 'తమరు ఇప్పటికి ఛాత్రసాహస్రములకు శాకుంతలము బాఠముసెప్పియుందురు గదా. నాటక మెల్ల దమ నోటికి వచ్చి యుండునను కొందును. ఇంకను మీరు శాకుంతలమును జదువవలెనా' అని యంటిని. అందులకు వారు 'ఇంతవఱకు శిష్యులకు బాఠము చెప్పుటకై శాకుంతలము జదివితిని. ఇక నాకై నేను జదువుకోవలయును' అని యుత్తరమిచ్చిరి."** ఇది విన్నప్పుడు దీని యందు గ్రందుకొనిన శాస్త్రులవారి కావ్యరస పిపాసయు విశ్లేషించి శాకుంతలాభిమానమును దెందమును బందిగొనెను. ఇదియే శాకుంతలమును గూర్చి శాస్త్రుల వారి కడసారి ప్రస్తావము." (పేజి: 24–25)

వేదం వేంకటరాయశాస్త్రి గారి గుణగ్రహణ పారీణ శక్తి విలక్షణమైనది. ఒకసారి గుఱ్ఱం సుబ్బరామయ్య గారు వేదం వారితో వారి 'ప్రతాపరుద్రీయ' నాటక ప్రదర్శన విజయం గురించి నాతో ఇట్లనిరి– **"ఈ ప్రేక్షక సమూహములో బహుళ సంఖ్యాకులు తురక తెలుగు యొక్కయు, పేరిగానియొక్కయు, పిచ్చివాని యొక్కయు వికృత హాస్యాదులకు ఉబ్బితబ్బిబ్బగువారే గాని, వస్త్వైక్యము, అంగాంగి తారతమ్యము, కల్పన చమత్కృతి, నిర్మాణ సౌభాగ్యము, పాత్రౌచిత్య పోషణము, ప్రధాన రసము ఇత్యాదుల బరిశీలించి, దీని విలువ బరిగణించు వారు వ్రేళులపై గుణింప దగియుందురు. ఇది ప్రౌఢ నాటక మని శ్రీ వేంకటగిరి మహారాజాగారు తమ విమర్శలో సూచించినారు గదా. మచ్చునకొక ప్రశ్నము. ఈ నాటకములో అంగిరసమేది? యని పలువుర నడిగి చూడుడు. వీర మనువా రేయొకరోయున్న, హాస్య మనువారు వేవురుందురు. కావున మూక మెచ్చుకోలు కన్న సహృదయుడగు నొక్క రసజ్ఞుని యామోదమే నా కెక్కువ ప్రీతికరము అని."** (పేజి: 27) ఈ మాటల వల్ల వేదం వారు ప్రేక్షక సముదాయం ప్రకటించే అభిప్రాయం కంటే విద్యావంతులైన రసజ్ఞులు వెలిబుచ్చే అభిమతానికే ఎక్కువ విలువ ఇస్తారని తెలుస్తుంది.

వేంకటరాయశాస్త్రి గారు అస్పృశ్యతానివారణం గురించి తమ అభిప్రాయాన్ని ఇలా చెప్పారు– **"ఈ యస్పృశ్యతకు మూలకారణము మానవ ప్రకృతి యందేకన్పట్టుచున్నది. అది యేమన 'నేను ఇతరుల కన్న హెచ్చుగా నుండవలయును' అను దురహంకారము. ఈ యహంభావమే యెల్లయనర్థములుకును మూలము. ఇదియే మానవ సౌభ్రాతృత్వమునకు వేరు పురుగు. ఇది యందఱిలోనుకొద్దిగనో, గొప్పగనో కాన్పించుచున్నది. ప్రతి మానవుడును ఆత్మపరీక్షణ మొనర్చికొని యీ దురహంకార రూపమగు నస్పృశ్యతను రూపుమాపి సర్వసమత్వము నలవఱచుకొనుటయె శ్రేష్ఠమగు నస్పృశ్యతా నివారణము."** (పేజి: 67–68) శాస్త్రిగారు వైదిక సంప్రదాయ పరాయణులే ఐనా అస్పృశ్యత నివారణ ప్రయత్నానికి సుముఖులే అయినట్లు తెలుస్తుంది. వారితో గుఱ్ఱం సుబ్బరామయ్య సంభాషిస్తూ సంఘ సంస్కరణ పట్ల వారికున్న ఆశయాన్ని ఇలా పొందుపరిచారు– **"మన సంఘము బాగుపడ వలయుననిన, నొక యాస్తికమహాజన పరిషత్తు స్థాపితము గావలెను. అందు హైందవ మతమున నమ్మిక గల శ్రద్ధావంతులు. ధర్మశాస్త్ర పారంగతులగు పండితులు. స్వార్థ త్యాగులగు మహనీయులు సభ్యులుగా నుండవలెను. ఈ పరిషత్తు వారు సాంఘిక దోషముల నెల్ల సమగ్రముగ జర్చించి, యార్యధర్మమూల సూత్రములకు విరోధము గాని విధమున సవరింప వలెను. వారి యను శాసనములకు హైందవ సంఘీయులెల్లరు బద్ధులు గావలెను. ఇది మదీయ నిశ్చితాభిప్రాయము. ఇట్టి పరిషత్తును నెలకొల్పుటకు సజ్జను లెవరేని యుద్యమించు వెడల**

నాచేతనైన సాయ మొనర్పగలవాడను” అని. దీనిని శాస్త్రిగారి విమర్శకులు, సంఘ సంస్కారాభిమానులును, సనాతనులును ముఖ్యముగా జిత్తగింపప్రార్థితులు.” (పేజీ: 69) ఈ మాటల వల్ల వేదం వారు పిడివాదులుకాదనీ, సకలజనుల సుఖ సంతోషాల్ని ఆకాంక్షించే వారనీ బోధపడుతుంది.

వేదం వారు తమ చివరి దశలో సుమారు ఐదేళ్ల పాటు మానసికంగా కుంగిపొయ్యారు. మాతృశ్రీ మరణం, కుమారుని చావు, ఆర్థికదైన్యం, తలకు మించిన అప్పులు ఆయన్ను ఎంతగానో వేధించాయి. శాస్త్రిగారు ఈ కారణాల వల్లా, చెన్నపట్నంలో ఆత్మీయంగా పలకరించే చెలికాళ్ల లేమి వల్లా విలవిలలాడారు. ఆ అనాథ స్పృహ ఆయన గుఱ్ఱం సుబ్బరామయ్యకు రాసిన సుమారు యాభై ఇంగ్లీషు ఉత్తరాల్లో ప్రస్ఫుటమై సంవేదనాశీలుల హృదయాల్ని కదలించి వేస్తుంది. సుబ్బరామయ్య గారు శాస్త్రిగారు వేదనాభరితాలైన లేఖల్లోని కొన్ని అంశాల్నే ఈ పుస్తకంలో వుల్లేఖించారు. ఆయన తమ గురుదేవులు తనకు రాసిన జాబుల గురించి ఇలా అంటారు– **“శాస్త్రుల వారి జాబు చదువునప్పుడు వారి మూర్తి సాక్షాత్కరించ వలసినదే. వారి లేఖను బఠించుటనగా వారి గోష్ఠియే. వారి లేఖలో అధిక భాగము ప్రాయికముగా** Post Scripts **(ముగింపు వెనుక వ్రాతల) తో నిండి యుండును. ఒక్కొక్కప్పుడవి అసలు జాబు కన్నను విలువ గలిగి మనోహరములై యుండును. ముందు వెనుక ఆలోచన యేమియు లేక తోచినది తోచినట్లు వెంటనే వ్రాసి వేయుట యీ లేఖారచనకు ముఖ్య లక్షణము”** (పేజీ: 80) వారే గురువుగారి లేఖల్లోని విశిష్టతను ఇలా ఉగ్గడిస్తారు– **“శాస్త్రుల వారి మిత్ర ప్రీతియు, శిష్య వాత్సల్యమును, ఇష్ట గోష్ఠీ ప్రియత్వము అతిలోకమైనవి. వానికి ఈ లేఖలందు అసంఖ్యాకములగు నిదర్శనములు గలవు.”** (పేజీ: 81)

గుఱ్ఱం సుబ్బరామయ్యగారు ‘గురు సంస్మృతి’ లోని 12 వ అధ్యాయాన్ని గురువుగారు తనకు ఇంగ్లీషులో రాసిన లేఖల్ని ఉదాహరిస్తూ, వాటికి గ్రాంథిక భాషలో అనువాదాన్ని కూడా ఇచ్చారు. వేదం వారు ఇంగ్లీషులో రాసిన సుమారు 50 లేఖల్లో గుఱ్ఱం సుబ్బరామయ్య గారు దాదాపు పాతిక ఉత్తరాల్లోని కొన్ని అంశాల్నే ‘లేఖలు’ అధ్యాయంలో ప్రస్తావించారు. ఈ లేఖల్లో ఉదహరింపబడ్డ మొదటిది 4-10-1929 నాటిది. ఈ వుత్తరం తర్వాత 6 నెలలకే వేదంవారు– 18-6-1929 న మద్రాసులో దివంగతులైనారు. ‘గురు సంస్మృతి’ లోని ‘లేఖలు’ అధ్యాయం 78 వ పేజీ నుంచి 101 పేజీ దాకా విస్తరించింది. ఈ లేఖాంశాల్ని చదివితే వేదం వారు స్నేహితు లతో సంభాషించడానికి ఎంతగా పరితపించేవారో, కంటిచూపు తగ్గినందువల్ల, చెయ్యి వణుకుతున్నందు వల్ల ఎంత బాధపడేవారో వూహించవచ్చును. శిష్యుడు రాసిన జాబుకు బదులివ్వడంలో జాప్యమైనందుకు మరింతగా చింతిస్తూ ఇలా అంటారు శాస్త్రిగారు. you may know from my awkward hand how I am tottering under the weight of old age **(నా గజిబిజి వ్రాత వలన జరాభారముచే నే నెట్లు తడబడుచున్నదియు నీవు గ్రహింపవచ్చును.)** (27-6-27) మరో సుహృల్లేఖ లోని ఈ పంక్తులు చూడండి. “ I follow these lines very closely while writing them, or else I cannot write at all……Each letter I write is an uphill work I hope therefore that you will excuse my silence.” **(ఈ పంక్తులు వ్రాయు చున్నప్పుడు మిక్కిలి దగ్గఱగా గలుపు కొనుచున్నాను. లేనియెడ వ్రాయనే లేను.... నేను వ్రాయు ప్రతి జాబును పర్వతారోహణము వంటిది. కావున నేను ఊరకున్నందులకు క్షమింపగోరెదను.”** (6-8-28) – (పేజీ 79-80) వేదం వారు మిత్రులకు జాబులు రాయడం ద్వారా తమ గుండెల మీది బరువును తగ్గించు కొని, అపారమైన ఆనందాన్నీ, ఉల్లాసాన్నీ అనుభవించినట్లు ఒక లేఖలోని ‘తాజాకలం’ పాఠకులకు తెలియచేస్తుంది– “I

sent copies of ‘అలంకార’ for such friends as yourself. See I have grown a young man again.” (నీకును ఇతర మిత్రులకును ‘అలంకారసార సంగ్రహము’ ప్రతులను బంపినాను. నేను తిరిగి యువకుడు నైతిని జూడుము!) (6-6-27. పేజీ: 80-81.) మిత్రుల సుహృల్లేఖానందం బాధాతప్త హృదయులకు ఎంత వూరట కలిగిస్తుందో కదా! శక్తులుడిగిన ముసలి వారికి ఎంత సత్తువ నిస్తుందోకదా!

వేదం వేంకటరాయశాస్త్రి గారికి సమకాలంలో మిత్రప్రేమ కంటె శత్రుబాధే ఎక్కువగా లభించింది. వారిని బాధించింది కూడా. చివరి దశలో ఇది శ్రుతి మించి రాగాన పడింది. ఆయన నెల్లూరిలోని సాహితీ మిత్రుల్ని కలవడానికి తహతహలాడేవారు. పరితపించే వారు, శాస్త్రిగారు ఏమంటారో చూడండి– “ I miss my happy evenings in Nellore in the company of friends like you.” (నెల్లూరి లోని నీ బోటి మిత్రుల సాంగత్యము గలిగి యస్మదీయ సాయం సమయ గోష్ఠులిచ్చట లేమికి వగచెదను.) (19-12-26) (పేజీ:82) నెల్లూరు మిత్రులతో కాస్సేపు మాట్లాడి సంతోషించేందుకు ఎంతగానో ఉ

బలాట పడేవారు. తన ఆరోగ్యం కూడా బాగుపడుతుందని భావించేవారు. "I think my health may frighten, up if I spend a month or so." (నేను సుమారు నెలదినములు నా మిత్రులతో గడపు నెడల నా యారోగ్యము బాగవుననని తలంచెదను.") (6-6-27. పేజి 82) నెల్లూరి స్నేహితుల్ని కలవాలని ఎంత ఆర్తి చెందారో శాస్త్రిగారు! వినండి వారేమంటారో! "I am yearning to have a sight of my friends……as old man' desire to see his young friends must us excused" (నేను నా మిత్రుల సందర్శనమున కువ్విళ్లూరుచున్నాను. వృద్ధులను దన యువ మిత్రులను జూడవలయునను కోరిక క్షంతవ్యము." (27-6-27 పేజి: 82)

వేదం వారు వయోధర్మం వల్ల శారీరకంగా దుర్బలులు కావడంతో పాటు మానసికంగా మరింతగా దిగాలు పడిపోయ్యారు. అంతేకాక మృత్యు ద్వారానికి దినదినమూ దగ్గరవుతున్నానని వ్యథ చెందారు- "I am very ill --I shall he happy to be in your midst……I am sorry I am but a few days only to live in your midst.

(నేను చాలా జబ్బుగా నున్నాను…… నాకు మీ నడుమనుండుట సుఖముగా నుండును…. మీ సహవాసము నికగొలది దినములు మాత్రమే అనుభవింపగలుగుదు నని చింతిల్లు చున్నాను.)

శాస్త్రిగారు ఇంకా ఇలా రాస్తారు. "may god give me that measure of life to spend some time more in the company of N.R. your self-etc.," (నే.రా- నేలటూరి రామదాసయ్యంగారు, నీవు, మున్నగు వారి కూటమిలో ఇంకను గొంతకాలము గడుపుటకు వలయు జీవిత పరిమాణము భగవంతుడు నాకు బ్రసాదించునుగాక (15-12-28) పేజి: 83)

అంతిమ దశలో వేదం వారితో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాల్ని జరిపిన ఆత్మీయులు గుఱ్ఱం సుబ్బరామయ్యగారు తప్ప ఇంకెవ్వరున్నారో తెలియదు కాని ఇతని నుంచి బదులు రానందుకు ఆ మహానుభావుడు ఎంతో బాధపడ్డారు.

వేదం వారిని అప్పుల బాధలు పెట్టినంత క్లేశము, వ్యథ మరేవీ సతాయించ లేదు. ఉద్యోగ విరమణ తర్వాత పింఛను లేకపోవడంతో వారింట్లో దారిద్ర్యదేవత తాండవ మాడినట్లయింది. పెద్ద పెద్ద పుస్తకాల ప్రచురణ తలకు మించిన భారమయింది. ఆయన ఓ ఉత్తరంలో ఇలా అంటారు-"The debt is a wound in my heart" (ఋణము నా హృదయములో వ్రణమై యున్నది.) (29-1-28. పేజి: 90) "when will the nightmare loan cease of visit me" (ఋణ మను పెనుభూతం నన్ను పీడించుటను మానుట ఎన్నటికో?) (15-12-28. పేజి: 90-91.)

వేంకటరాయశాస్త్రి గారి అప్పుల్ని తీర్చి, ఆయన్ను గండం నుంచి గట్టెక్కించిన పుణ్యాత్ముడు శ్రీ గునుపాటి యానాది రెడ్డిగారు. ఈయనకు వేదం వారంటే అపారమైన గౌరవాదరాలు. శాస్త్రి గారి అప్పులు తీర్చడానికై ఎంతో మంది కాళ్లా వేళ్లాపడి, నానా కష్టాలు భరించి, వారిని ఋణ విముక్తులు కావించారు. వేదం వారు గుఱ్ఱం సుబ్బరామయ్య గారికి రాసిన ఎన్నో వుత్తరాల్లో యానాది రెడ్డిగారి ప్రస్తావన పదే పదే వస్తుంది. వేంకట రాయశాస్త్రి గారు ఓ లేఖలో ఇలా అంటారు. Mr. Yanadi Reddy writes that he will clear my loan on the 15th December. I should consider myself very fortunate if I live till that day to know the event. (యేనాది రెడ్డిగారు నా యప్పును డిసెంబరు 15-వ తేదీనాడు తీర్చెదనని వ్రాసినారు. ఆ ఫలితార్థము దెలియుటకై నేను ఆనాటి వఱకు జీవింతునేని మిక్కిలి యదృష్టవంతుడనని భావింపవలయును.) (29-11-28 పేజి: 91) వేదం వారు యేనాది రెడ్డిగారి సాంత్వన వాక్యాలకు కొండంత మురిసిపొయ్యారు. ఆయన సహాయానికి ఇలా కృతజ్ఞత ప్రకటించుకున్నారు.

"Mr. Yenadi Reddy is worrying himself for my sake night and day …………. He has taken no end of trouble …… for my sake ……. My only savior is Mr. Yenadi Reddy. Removal of loan will be my salvation." (యేనాది రెడ్డిగారు నా కొఱకై రేయిం బవలు సంకట పడుచున్నారు. నా కొఱకు వారు పడిన క్లేశమునకు మేరయే లేదు…..నా మోక్ష ప్రదాతలు యేనాది రెడ్డిగారే. ఋణ నివృత్తియే నా మోక్షము.) (15-12-28. పేజి: 91)

కళాప్రపూర్ణ వేదం వేంకటరాయ శాస్త్రి వారి పాండిత్య ప్రకర్ష, నాటక రచనా కౌశలం గురించి తెలుసుకున్నామే కాని వారి జీవితంలోని చీకటి వెలుగుల్నీ మానసిక క్షోభనీ వ్యక్తం చేసిన రచనల్ని చదివిన పాపాన పోలేదు మనం.

ఎందరో మహానుభావుల ప్రభామండిత జీవితాల వెనుక దాగివున్న కఠోర సత్యాలు, దయనీయ దృశ్యాలు. తెలుసుకోవాలంటే, చూడాలంటే వాళ్లు మిత్రులకు రాసిన లేఖలే శరణ్యం. కాని అవి చాలా మటుకు కాలగర్భంలో కలిసి పొయ్యాయి. విస్మృత సాగరంలో అట్టడుగున దాగి వున్నాయి. ఇప్పటికైనా మించిపోలేదు. ఆ మహాభాగుల లేఖా సంపదను వెలికి తీసేందుకు కొందరైనా కంకణ బద్ధులవుతే మన తెలుగు సాహిత్యం సమృద్ధ మవుతుంది. సుసంపన్న మవుతుంది. అస్తు.

(గుఱ్ఱం సుబ్బరామయ్య గారి 'గురు సంస్మృతి' ని నాకు చదివే భాగ్యం కలిగించిన డా. మాచవోలు శివరామ ప్రసాద్ (నెల్లూరు) గారికి నా కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనాలు)

రావిశాస్త్రి కథా వైశిష్ట్యం (కార్నర్ సీటు కథా విశ్లేషణ)

ఆచార్య ఎం. గోనానాయక్, తెలుగుశాఖ, హైదరాబాదు కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయం. ఫోన్ : 98490 93300

తెలుగు కథ అగ్నిపురాణం నుండి ఆధునిక వర్తమాన కాలం వరకు అలుపు లేని ప్రయాణం చేసింది. కథ ఎంత బలమైనదంటే విశ్వంలో ప్రతి జీవి జీవితాన్ని అన్ని కోణాల్లో పసికట్ట కలిగి కౌన్సిలింగ్ ఇవ్వగలిగిన ఏకైక వాహిక. అందుకే కాళోజీ గారు **'నాణానికి బొమ్మ బొరుసు ఎలా ఉంటుందో జీవితానికి వెలుగు, చీకట్లు అలా ఉంటాయని పసికట్ట గల టార్చిలైట్ కథ'** అంటారు.

'కథలేని ప్రపంచాన్ని చూడలేం' అంటారు ప్రముఖ కథా రచయిత కాంచనపల్లి చిన వెంకటరామరావు గారు. కథే జీవితం. జీవితాన్ని కథనుండి వేరు చేయలేము అంటారు మాలతి చందర్. ఇవన్నీ ఒకటైతే **'మూడు అక్షరాల జీవితంలోంచి రెండక్షరాలుగా వచ్చిందే కథ'** అని ఏకంగా కథకు నిర్వచనం ఇచ్చినవారు రావిశాస్త్రి. రావిశాస్త్రి నవలా ప్రక్రియలో కన్నా కథకునిగా శాశ్వతులయ్యారు. 1922లో పుట్టిన రావిశాస్త్రి 1932లో సెకండ్ ఫారంలో రహస్యంగా కథలు రాశారు. కుటుంబ జీవితం చిన్నతనంలో దుర్భరంగా ఉండటం కథ రచనకు ఒక కోణం అయితే 1937 శ్రీశ్రీ మహాప్రస్థానం ప్రభావంతో కవి అవతారం ఎత్తారు. అయితే కవిత్వం కన్నా కథా ప్రపంచం వారిని అక్కున చేర్చుకున్నా కారణంగా కథ వైపే మొగ్గారు. 1938లో వీరి తొలి కథ **'దేముడే చేశాడు'** దినపత్రికలో ముద్రితమైంది. తరువాత 1940 లో ఆంధ్ర విశ్వ కళాపరిషత్ లో చదివే రోజుల్లో చెకొవ్ రాసిన 'మిజరీ' అనే కథను **'దౌర్భాగ్యం'** పేరిట అనువదించారు. ఇది చిత్రగుప్త పత్రికలో ముద్రితమైంది. 1940 నుండి వారి కథాప్రస్థానంలో వేగం పెరిగింది.

పంజరంలో చిలుక, ఉద్యోగం దొరక్కపోతే, ప్రేమ ఫలితం, మీరే ఆలోచించండి, వ్యామోహం, పోరు పడలేక, స్వప్నమా సత్యమా! వంటి కథలు రాశారు. అన్నీ నాడు చిత్రగుప్త, ప్రజాబంధు, కథాంజలి పత్రికలలో ముద్రితమయ్యాయి. ఇక 1953లో తాను చూసిన మధ్యతరగతి జీవితాలనే కథ వస్తువులుగా తీసుకొని **జరీ అంచు తెల్లచీర, మగవాడు, ఆడమనిషి, కార్నర్ సీటు, నల్లమేక** కథలను రాశారు. 1951–57 మధ్యకాలంలో వచ్చిన కథలన్నిటిని సూదిగుచ్చి ఒక కథ సంకలనంగా ముద్రించారు. దీనికి 1967లో ఈ కథ సంకలనానికి (రాచకొండ విశ్వనాథ శాస్త్రి కథలు పేరుతో వచ్చింది) ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ బహుమతి వచ్చింది. తరువాత ఆరుసార కథలు, మరో ఆరు చిత్రాలు అనే రెండు వేరు వేరు కథా సంకలనాలు ముద్రితమయ్యాయి.

1967– 68 సంవత్సరంలో **వెన్నెల, బుద్బుదం, తప్పు, జాతక కథలు, పాతదేకథ, బేదరు, పిపీలికం** కథలు రాశారు. పై కథల్లో డబ్బు వల్ల అంతరిస్తున్న మానవ విలువలను కర్మ సిద్ధాంతం పేరుతో దోపిడీ చేస్తున్న విధానాలను ఎండగట్టారు. రావిశాస్త్రి పుట్టుకతోనే మధ్యతరగతి బాధలు స్వయంగా అనుభవించాడు. చిన్ననాటి తీరని తన కోరికకు పేదరికమే ప్రబల కారణమై వారి జీవితం అంతా గుర్తుండేలా చేసింది. ఈ నేపథ్యంలో మధ్యతరగతి కుటుంబ వ్యవస్థ స్వీయానుభూతి వారిచే కలం పట్టించి కథలు రాయించింది. అలాగే 1931లో 'ఆగదిలోనే' అనే కథ రాసిన 'సత్యబాల సుశీల దేవి' ప్రభావం రావిశాస్త్రి గారిని జీవితాంతం వరకు వెన్నాడింది.

అలాగే పాశ్చాత్య రచయితలలో 'జేమ్స్ జాయిస్' ప్రభావం కూడా చోటుచేసుకుంది. దీని ఫలితంగా విలువలు, జరీ అంచు తెల్లచీర కథలను రచించాడు. ఇక్కడో విశేషం చెప్పాలి అదేమిటంటే అల్పజీవి నవలను చైతన్యస్రవంతి పద్ధతిలో రాసిన వీరే పైన పేర్కొన్న విలువలు, మెరుపు మెరిసింది, జరీ అంచు తెల్లచీర వంటి కథలను చైతన్య స్రవంతి పద్ధతిలో రాశారు. శ్రీశ్రీ రావిశాస్త్రి కథలను ప్రధానంగా ఆరు సారా కథలను ఎంతో ఇష్టపడ్డారు. అయితే ఇష్టంగా ముందుమాట కూడా రాశారు. అందులో ఈ విధంగా రావిశాస్త్రిని అభినందించారు. **'రావిశాస్త్రి గారికి ఏకకాలంలో అనేక రసాలను సృష్టించే రచన శక్తి వీరికివుంది'** అని కితాబిచ్చారు.(ఆధారం డా. కమటం వీరయ్య రావిశాస్త్రి పరిశోధన గ్రంథం)

రావిశాస్త్రి ప్రధానంగా ఆరుసారా కథలను అట్టడుగు వర్గాల జీవితాలను, వారు దోపిడీకి గురయ్యే విధానాలను వాస్తవ దృష్టితో రచించారు. రావిశాస్త్రిలోని వర్గ దృక్పథం వారిలోని కథకుని అనేక విధానాల్లో కథలు రాసేలా చేసింది. 'మూడు కథల బంగారం' నవలల్లో వరకట్న సమస్యను వివరించారు. ఇక్కడ నవల ప్రస్తావన ఎందుకు చేయవలసి వచ్చిందంటే నవలల్లోని అంతర్భాగం కథేనని చెప్పడానికి ఈ ఉదాహరణ పేర్కొనడం జరిగింది. రావిశాస్త్రి గారి సామాజిక పరిశీలన

ప్రధానంగా సమకాలీన అంశాలపై ఎక్కువగా ఉండడమే కాక ఆ సమకాలీన అంశాలే కథ వస్తువులై కథ నిర్మాణంలో వైవిధ్యం కలిగి ఉన్న కారణంగా కథకునిగా వారు ప్రజా హృదయాలను గెలిచారు.

రావిశాస్త్రి గారిలో ఉన్న గొప్పతనం ఏమిటంటే సమాజంలోని వివిధ సమస్యలను వాస్తవ దృష్టితో పరిశీలించి, వాటికి గల కారణాలను తెలియజేయడంతో ఆగకుండా పరిష్కారాలు కూడా చూపేవారు. ఈ విషయాలు గమనిస్తే రావిశాస్త్రి గారు సిద్ధాంతకర్తగా కంటే సిద్ధాంత ఆచరణ కర్తగా తెలుగు కథకుల్లో అగ్రస్థానంలో ఉంటారనే విషయం స్పష్టం అవుతుంది. పెట్టుబడి దారి వ్యవస్థలో క్రింది తరగతి ఉద్యోగులు చాలీచాలని జీతాలతో జీవితాలను దుర్భరంగా గడుపుతున్న వైనాన్ని 'ముగ్గురు గుమస్తాల' కథలో తెలియజేశారు. ప్రధానంగా మధ్యతరగతి కుటుంబాలల్లోని ఆర్థిక ఇబ్బందులను వారి దయనీయ స్థితిని ఒక్క కోణంలో చూపితే, మరొక కోణంలో అదే వర్గపు వ్యక్తులలో చోటు చేసుకున్న ఈర్ష్యా ద్వేషాలనూ, అధికార అహంకార స్వభావాలను వస్తువులుగా తీసుకొని అనేక కథలు రాశారు.

వర్గ దృక్పథాన్ని మార్క్సిస్టు ధోరణిలో సొంతం చేసుకున్నా రావిశాస్త్రి గారు వ్యవస్థ వికృత రూపం చెందడానికి ప్రధానంగా రాజ్యాంగ యంత్రంలోనిచట్టాలు, కోర్టులు, జైళ్ళు, పోలీసులను ఒక కారణంగా చూపెట్టి వాటిని కూకటి వేళ్ళతో పెకలించాలనే ధ్యేయంతో అనేక కథలు రాశారు. వీరు కర్మ సిద్ధాంతాలను ఖండించి శ్రామిక, పీడిత, జనపక్ష పాతిగా కథలను నిర్మాణం చేశారు. ఆ కథల్లో వర్గ సంఘర్షణ అనివార్యమని స్పష్టం చేశారు. అయితే వారు రాజ్యాంగ వ్యతిరేకి కారు. పైన పేర్కొన్న వాటిలో లొసుగులను కనిపెట్టి వాటిని తన కథల ద్వారా తెలియజేశారు. ప్రజాస్వామ్య సూత్రాల కనుగుణంగా నిర్మితమైన మన దేశ రాజ్యాంగంలో అనేక లోపాలు ఉన్నాయని రావిశాస్త్రి అభిప్రాయపడ్డారు. దీనికి ప్రత్యక్ష ఉదాహరణ వీరి 'మాయ' కథ.

'మోసం' కథలో ప్రభుత్వ స్వరూపాన్ని వ్యంగ్యాత్మకంగా తెలియజేశారు. న్యాయ వ్యవస్థలోని లొసుగులను 'సారా' కథల్లో తెలియజేశారు. న్యాయవ్యవస్థలోని పద్ధతులన్నీ ధనవంతుల కొమ్ము కాయడానికే తప్ప సామాన్య జనం కోసం కాదన్న విషయాన్ని 'మాయ' కథలో తెలియజేశారు. అయితే సామాన్యులు ఎల్లకాలం సహనంతో ఉండరని ఏదో నాడు తిరగబడతారని సత్యాన్ని తమ 'పుణ్యం' కథలో తెలియజేశారు. అలాగే సమాజ స్వరూపాన్ని అవగాహన చేసుకోలేని మేధావులు మేజిస్ట్రేట్లుగా మారితే నిర్దోషులెలా శిక్షకు గురవుతారో 'న్యాయం' కథలో తెలియజేశారు. ఇక రావిశాస్త్రి గారు తమ కథల్లో పోలీసు వ్యవస్థను, దానిలోని లొసుగులను బహిర్గతం చేశారు. ప్రధానంగా పోలీసు వ్యవస్థ ధనవంతులకు, రాజకీయ నాయకుల చేతుల్లో లొంగిపోయి (ఈ లొంగి పోవడాన్ని రావిశాస్త్రి గారు కక్కుర్తిగా తెలియజేశారు) చట్ట విరుద్ధమైన నేరాలను అరికట్టాల్సింది పోయి సామాన్య ప్రజానీకానికి రక్షణ లేకుండా చేస్తుందో తమ కథల ద్వారా తెలియజేశారు. 'తలుపు గొళ్ళెం' కథలో పోలీసు వ్యవస్థను నిరసిస్తూ ఇలా అంటారు. "నేరమనేది ఈ వ్యవస్థలో పూర్తిగా అరికట్టబడదు. అలాగని నేరాన్ని పోషించదు కానీ దానిని నాకు మోతాదులో ఉండేటట్లు మాత్రం చూస్తుంది. భూమ్మీద మనిషికి ముఖ్యమైన పనుల్లో మొదటిది దొంగతనం చెయ్యడం, రెండవది దొంగల్ని పట్టుకొని శిక్షించడం, మనిషి జీవితం, మానవ చరిత్ర రెండు ఇందులో ఉన్నాయి (రావిశాస్త్రి తలపు గొళ్ళెం, ఋక్కులు కథా సంపుటి పుట :152)

మరొక కథ 'పాపి'లో పోలీసులు, కాంట్రాక్టర్ల నుండి పెద్ద మొత్తంలో మామూలు తీసుకొని శాంతిభద్రతలను కాపాడుతారని వర్తమాన సత్యాన్ని తెలియజేశారు. అది ఒక కోణం అయితే మరొక కోణంలో కింది తరగతి పోలీసులకు పని భారం ఎక్కువగా ఉంటుందని, వారి జీతం తక్కువని, పై అధికారులు వారిని నీచంగా చూస్తారని సానుభూతిని ప్రదర్శించారు. అలాగే కర్మ సిద్ధాంతాలలో ఉన్న వైరుధ్యాలను హాస్య ధోరణిలో ఖండించారు రావిశాస్త్రి. 'పిపీలికం' కథలో కష్టించి పని చెయ్యకుండా ఇతరులను మోసగిస్తూ వేదాంతాన్ని బోధించే వారిని ప్రశ్నిస్తూ చురకలంటించాడు. అలాగే కర్మ సిద్ధాంతం దోపిడిదారులకు ప్రయోజనకరంగానూ, రక్షణగాను ఉంటూ శ్రామికులను మోసగిస్తుందని చెబుతూ కర్మవాదం పేరిట మోసపోతున్న శ్రామికులు ఏదో ఒకనాడు తిరగబాటు చేస్తారని రావిశాస్త్రి దోపిడి వర్గాన్ని హెచ్చరించారు ఈ 'పిపీలికం' కథలో.

ఈ విధంగా పరికిస్తే రావిశాస్త్రి గారి ప్రతి కథా విశిష్టంగా ఉండడానికి వారు కథానిర్మాణంలో చూపే శ్రద్ధ అవసరమైన చోట్ల ప్రయోగించే సంభాషణలు కథ అర్థాన్ని బలంగా చేయడానికి తగు మోతాదులో మాత్రమే ప్రవేశపెట్టడం ద్వారా సందర్భాన్ని బలోపేతం చేస్తారు. తర్వాత కథల్లో సంఘటనలు ఆ కథ ఇతివృత్తాన్ని విస్తరించడంలో, కథలో ప్రాముఖ్యం వహిస్తాయి. అన్నీ సూత్రాలను చక్కగా ఎనలైజ్ చేస్తారు. కథ ఎత్తుగడ సంఘటనాత్మకంగానో, సంభాషణల తోనో లేదా వాస్తవికతకు అద్దం పట్టే నేపథ్యంలోనూ (వర్ణన ప్రాధాన్యతతో) ప్రారంభించడం పాఠకునికి హత్తుకుపోయే విధంగా నిర్మాణం చేయడం వారి కథ విశిష్టతగా పేర్కొనవచ్చు.

రావిశాస్త్రి గారి కథల్లో వ్యక్తికరణ స్పష్టంగా ఉండడమే గాక, ఏ యిజాన్ని సమర్థించడం జరగదు. అయితే వారు ఈ ఇజాలన్నిటిలోనూ హ్యూమనిజంకే ప్రాధాన్యత ఇస్తారని మాత్రం ఘంటాపథంగా చెప్పవచ్చు. మరో విశేషం ఏమిటంటే రావిశాస్త్రి హృదయ స్పందన ఎలా ఉంటుందో కథ స్పందన అలాగే ఉంటుంది. ఎక్కడ స్కిప్పింగ్ అవడం కనిపించదు. ఇంకా కథల్లో పాత్రలు అన్నీ సమాజంలోని మనుషులే వారిని ప్రత్యక్షంగా చూసిన దానికంటే కథలో దర్శించడం ద్వారా కొత్తదనం పొందుతామన్నది నిజం. అంటే కథ పాత్రలు అన్నీ సమాజత్వం కలిగి సమాజగతంగా ఉండడం వీరి కథల వైశిష్ట్యం.

అయితే మిగిలిన రచయితలకు ఆ పట్టు లేదా అంటే ఒక్క విషయం సూటిగా చెప్పాలి అదేమిటంటే రావిశాస్త్రి గారి వృత్తి, ప్రవృత్తి ఒకటి కావడం ఇతర రచయితల కన్నా ఒక ప్రత్యేకత వీరిది అనవచ్చు. వీరు న్యాయవాదిగా పొందిన అనుభవాలు వారిలో ఇతర కథకుల కన్నా ప్రత్యక్షంగా ఉండి ఎప్పటికప్పుడు కథాత్మకం కావడం విశేషంగా పేర్కొన్న కారణంగా తెలుగు కథావరణంలో ఒక ప్రత్యేక కథకునిగా వారిని నిలబెట్టింది. అంతేగాక కథా వైశిష్ట్యంలో వారికి వారే సాటి. లేరు పోటీ అన్న విధంగా గొప్ప కథకునిగా రావిశాస్త్రి నిలిచిపోయారు.

ఇవన్నీ ఒకటైతే నేను ఒక ప్రత్యేక అధ్యయన కోణంలో వివరిస్తున్న **'కార్నర్ సీటు'** కథ నేను చదవడం యాదృచ్ఛికంగా జరిగింది. కథను నేను నా డిగ్రీ చదివిన రోజుల్లో చదివాను. అప్పుడే ఆ కథ నన్ను కదిలించింది. నిజానికి ఆ కథల్లో రావిశాస్త్రి గారు ఎమోషన్‌ను ఎన్ల్పోగా తీర్చిదిద్దారు. నిజానికి అది కథ అని అనలేను. జీవి జీవితం చుట్టూ ఉన్న వాతావరణం జీవన ప్రయాణంలో ఒక భాగంగా రైలు ప్రయాణంలో ఒక వ్యక్తి బలహీనత ఎలా ఉంటుందో ప్రతి వ్యక్తి అంతరంగంలో చిన్న కోరిక అనండి, చిన్న విషయం అనండి అది తీర్చుకోవాలని తపనలో అవరోధాన్ని సహించకపోయిన కారణంగా బయటపడిన అజ్ఞానం అనండి లేదా మృగత్వమనండి అది ఎలా ఉంటుందో రావిశాస్త్రి గారు 'కార్నర్ సీటు' కథలో దర్శనీయం చేశారు.

ప్రధానంగా ఈ కథ మధ్యతరగతి మనస్తత్వాలను, ఈర్ష్యా ద్వేషాలను తెలియజేస్తుంది. తనకు లేని సుఖం ఇతరులకు ఉ ఒడాన్ని చూసి ఓర్చుకోలేని మనస్తత్వం చాలా మందిలో ఉంటుందని వ్యవహారంలో ఉన్న సత్యాన్ని ఈ కథలో 'రాజు' అనే యువకుని పాత్ర ద్వారా ఇస్తుంది. ఈ కథ కాలం తొమ్మిది గంటలు. కథ ప్రారంభం విశాఖపట్నం రైల్వే స్టేషన్లో ప్రారంభమవుతుంది. రావిశాస్త్రి ఈ కథల్లో ఉంచిన పేరు పాఠకునికి చదవాలనే ఆసక్తిని కలిగిస్తుంది. ఇది కథకుల టెక్నిక్ అయితే అందులోనూ ప్రత్యక్షంగా రావిశాస్త్రి గారి టెక్నిక్ అని చెప్పక తప్పదు. ఈ కథలో రైలు బోగీలో ఉండే వారి మనస్తత్వాలను కన్నెదుట నిలుపుతారు రచయిత.

అయితే 'రాజు' పాత్ర మాత్రం రైల్లో సీటు విషయంలో దొరికిన సీటుతో తృప్తి పడక కార్నర్ సీటుపై ఆసక్తి కనబరచడంతోపాటు ఆ సీటులో కూర్చున్న వ్యక్తిని అదృష్టవంతునిగా భావించడం ఒకటైతే ప్రయాణంలో తనకు ఆ కార్నర్ సీటు దొరకనందుకు అసంతృప్తి పెరిగినట్లు రచయిత ఆ పాత్రను తీర్చిదిద్దారు. రాజు పాత్ర అనుకున్నట్లు ఆ కార్నర్ సీటులో కూర్చున్న వ్యక్తి (పచ్చుకోటు వాన్ని) రాజు అనుకున్నట్లు అదృష్టవంతుడు కాదు. జీవితంలో ఎన్నో కష్టాలను ఎదుర్కొని మరణానికి చేరువలో ఉన్నవాడు అని రాజుకు తెలియదు. తెలుసుకోవలసిన అవసరం రాజుకు లేదు. ఆ పాత్రకు కేవలం కావాల్సింది ఆ కార్నర్ సీటు మాత్రమే. అంటే రాజు పాత్ర సర్దుబాటు కన్నా స్వార్థానికే ప్రాముఖ్యతను ఇచ్చిన కారణంగా కార్నర్ సీటులో కూర్చున్నవాడిని లెక్క చేయలేదు. పైగా వాడు చావాలని కోరుకున్నాడు. కేవలం తొమ్మిది గంటల ప్రయాణంలో ఆ కార్నర్ సీటు పై కోరిక అతగాడిని నీచంగా ఆలోచించేలా చేసింది. ఇదంతా అకారణ మహాత్యమే అన్నది రచయిత ఆ పాత్ర ద్వారా తెలియజేసిన సత్యం. ఇదంతా రాజు పాత్ర మనస్తత్వ కోణంలో ప్రథమ భాగం. దీనిలో స్వార్థం, ఈర్ష్య తన కోరిక నెరవేరాలని తపన. ఎవడో తెలియని వాడి పై అకాల కోపం.

ఇక మనస్తత్వంలో రెండవ భాగం పరివర్తనాత్మకత. దీనికి కారణం కార్నర్ సీటులో కూర్చున్న వ్యక్తి మరణం. (పచ్చకోటు వాడు రైలు కింద పడి ఆత్మహత్య చేసుకోవడం) నిజానికి కావాల్సిన కార్నర్ సీటు కోసం సాటి వ్యక్తి చావు కోరుకోవడం ఎంత నీచమైతే, అది నిజం కావడం అంతకంటే నీచం. ఈ భావ సంఘర్షణ రాజు పాత్రలో కార్నర్ సీటులో కూర్చున్న వ్యక్తి మరణించేలా చేశారు రావిశాస్త్రి గారు. ఇప్పుడు అంటే కార్నర్ సీటులో కూర్చున్న వ్యక్తి మరణం రాజు పాత్రను కుంగదీసింది. పరివర్తనకు లోనూ చేసింది. తాను కార్నర్ సీటు పొందాక రైలు ప్రయాణంలో పొందే ప్రాకృతిక అనుభూతులు అంతకు ముందు వరకు ఆ సీటులో కూర్చున్న వ్యక్తి పొందలేదని ఏడవటం ఒక మార్పుకు సంకేతంగా రచయిత ఈ కథలో తెలియజేశారు.

రావిశాస్త్రి గారి ఈ కథ సార్వజనీనతకు, సార్వకాలీనతకు అద్దం పడుతుంది. కథ చదివిన ప్రతి పాఠకుడు తాను రైల్లో ప్రయాణం చేసే సందర్భంలో తప్పనిసరిగా ఈ కథను గుర్తు చేసుకుంటాడు. లోకంలో మనుషులందరికీ మనసు ఉంటుంది. ఆ మనసు అందరికీ ఒకే రకంగా ఉండదు అన్న విషయాలను నూటికి నూరు శాతం ఈ కథ తెలియజేస్తుంది. కథా ప్రపంచంలో రావిశాస్త్రి కథ దృష్టి సారించిన కోణాలు అనేకం. ప్రధానంగా మనస్తత్వ పరంగా నిర్దిష్టతను, స్పష్టతను, నిర్భయత్వాన్ని కలిగి ఉంటాయి అన్నది జగమెరిగిన సత్యం.

ఈ కథ నిజానికి వ్యక్తిలోని అంతర్ సంఘర్షణకు, తదనంతరం పరివర్తన పరిణామాలకు దృశ్య రూపం ఇచ్చింది అన్నదే ఈ సదస్సు పత్రంలో నేను వ్యక్తం చేస్తున్నాను. ఈ శత జయంతి కథకుని కథకు ఆ మాటకొస్తే వారి సాహిత్య ప్రక్రియలు వేటికి మరణం లేదు. శాశ్వతత్వం తప్ప.

ఉపయుక్త గ్రంథాలు :

రాచకొండ విశ్వనాథ శాస్త్రి గారి రచనలు అన్నీ

అపురూపమైన 'అతిరూపవతి' యక్షగానం

డా. అక్కెనపల్లి వెంకట్‌రాంరెడ్డి, తెలుగు శాఖ, తెలంగాణ మహిళా విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.
ఫోన్ : 9700206444

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడ్డ తరువాత కూడా తెలుగు యక్షగానాలకు ఆదరణ లభిస్తూనే వచ్చింది. మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సాంస్కృతిక శాఖ తరపున చిత్రపటం కథలతోపాటు చిందు యక్షగానం లాంటి వృత్తి పురాణాల ప్రదర్శనలను ప్రోత్సహించింది. అంతేగాదు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 2018లో చిందు యక్షగానం కళాకారుడు గడ్డం సమ్మయ్యకు, 2020లో కూనపులి పురాణం రమేష్ కళాకారులకు అవార్డునిచ్చి సత్కరించింది. తెలంగాణ ప్రజలు ఆదరించడం వల్లే మొన్నటిదాకా జానపద కవులు, యక్షగానాలు రచించుకొంటూ వచ్చారు. అందులో అందెవేసిన చేయి బొడిగె ఉగ్రగౌడది అని చెప్పక తప్పదు. 'నానృషిః కురుతే కావ్యం' అన్నారు అలంకారికులు. నల్గొండ జిల్లాలో పుట్టిన బొడిగె ఉగ్రగౌడ ఋషి కాదు. అట్లని విద్యావంతుడు కూడా కాదు. సృజన శక్తి, భావనాబలం పుష్కలంగా ఉన్న కవి. యక్షగాన ప్రదర్శనల్లో కథానాయక పాత్రలు ధరించి పురాణాలను రక్తి కట్టించేవాడు. తెలంగాణలో చెర్విరాల భాగయ్య తరువాత చెప్పుకొనే తెలంగాణ రచయిత **బొడిగె ఉగ్రగౌడ.**

సామాన్యంగా ఆట, పాటరాని జానపదుడు ఉండడు. పల్లెలు జానపద కళలకు పట్టుకొమ్మలు. జిజ్ఞాసను బట్టి సృజనను పండించడం శక్తిపరులకే సాధ్యం. అలాంటి కోవకు చెందినవాడు బొడిగె ఉగ్రగౌడ. ఊరు నల్గొండ జిల్లాలోని ఎర్రంబెల్లి (ప్రస్తుతం యాదాద్రి భువనగిరి జిల్లా) కల్లుగీత వృత్తి సామాజిక వర్గంలో పుట్టాడు. చదువు అంతంత మాత్రమే. ఇలా 18 ఏండ్ల వయస్సులో యక్షగాన ప్రదర్శనల్లో పాల్గొంటూ వచ్చేవాడు. ఇలా 20 ఏండ్లు అనుభవం సంపాదించుకొన్న తరువాత యక్షగానాలు రాయడం, కథానాయకుడై ఆ ప్రదర్శనలో నటించడం అలవాటు చేసుకొన్నాడు. ఆ విధంగా 2022 వరకు 50కు పైగా యక్షగాన రచనలు చేశాడు. **జాంబపురాణం, కాటమరాజు, కంఠమహేశ్వర చరిత్ర నెల్లూరి యుద్ధం (రెండు భాగాలు), అతిరూపవతి (1997), ఏడు మల్లెపూల కథ** లాంటి యక్షగానాలు అనేకం ఉన్నాయి.

బొడిగె ఉగ్రగౌడ కవి యక్షగాన ప్రక్రియలో రచించిన పురాణం 'అతిరూపవతి' ఆమె పాతివ్రత్యాన్ని నిరూపించేందుకే అరుదైన ఘట్టాలు దీనిలో సృష్టించబడ్డాయి. ఈ యక్షగానంలో అద్భుత కల్పనలు, మాయలు పురాణ కథా ఇతివృత్తాన్ని దేదీప్యమానం చేస్తాయి. పరిమితమైన సన్నివేశాలతో, సంభాషణలతో కథ బాగా రక్తికడుతుంది. ఈ యక్షగాన ప్రదర్శన ప్రారంభం నుండే ప్రేక్షకులలో ఉత్కంఠను నింపి కథాంతం వరకు రసానందాన్ని కలిగిస్తుంది. సాహిత్యమంతా తెలంగాణ మాండలికంలో సాగినప్పటికీ యక్షగాన దరువులు ప్రేక్షకుల హృదయాల్ని ఉరకలు వేయిస్తాయి. రచయిత, సంధి, మాటలు యక్షగాన ప్రదర్శనకు జీవం పోస్తాయి. సాహిత్యంలోని కొన్ని ప్రక్రియలు కేవలం పండితులను, పామరులను కూడా రంజింప జేస్తాయి. యక్షగానం అలాంటి ప్రక్రియనే. ఈ ప్రక్రియలో సంగీత సాహిత్యాలతో పాటుగా, దృశ్యకావ్య మర్యాదలను కూడా పాటించడం వల్ల ఇది అందరికీ సులువుగా అర్థమై అలరిస్తుంది.

తాళ లయాన్వితమైన ఈ ప్రక్రియ దరువులు, ద్విపదులు, కందాలు, గీతాలతో వివిధ తాళాలతో కొనసాగుతూ ప్రేక్షకులను మంత్ర ముగ్ధులను చేస్తుంది. 'అతిరూపవతి' యక్షగానానికి పై లక్షణాలన్నీ ఉన్నాయి.

పురాణ కథాంశం :

చంద్రగిరినేలే గంధేశ్వరరాజు ఆయన భార్య రత్నావతి. ఆ దంపతులకు కలిగిన కుమారుడు 'రూపవంతుడు'. మహేంద్రగిరి నేలే మహేంద్రరాజు. ఆయన భార్య హంసవతి. ఆ రాజు దంపతులకు కలిగిన కుమార్తె 'అతిరూపవతి'. ఐతే రూపవంతునితో అతిరూపవతి వివాహం జరిగిన తరువాత అసామాన్యంగా కథ మలుపు తిరుగుతుంది. దేవలోకం నుండి పద్మావతి రూపవంతుడి మీద మనసుపడి ఎత్తుకు పోతుంది. కథానాయకుని కోరిక మేరకు దేవకన్య రూపవంతుడితో అతిరూపవతికి సంభోగం జరిగేట్టు చూస్తుంది. మగడు లేకుండా మగువ నెల తప్పిన కారణంగా రాజు రూపవతిని అడవుల పాలుజేస్తాడు. అక్కడ ఆమెను ఒక భోగం స్త్రీ కాపాడి చేరదీస్తుంది. రూపవతి ప్రసవంలో కుమారుని కన్నది. ఆ వేశ్య కన్ను తెరువని పసిగుడ్డును చంపి రమ్మని మంత్రసానితో పంపిస్తుంది. చంటివాణ్ణి చంపలేక ఆమె ఒక పుట్ట మీద బాలున్ని పడేస్తుంది. అందులోని నాగేంద్రుడు ఆ పసివాణ్ణి కాళికాదేవి గుడిలోకి చేరవేస్తాడు. చంద్రగరిరాజు కాళికాలయం వెళ్ళినప్పుడు అక్కడున్న బాలున్ని ఎత్తుకొని రాజ్యానికి తెచ్చుకొని, మదనశేఖరుడని పేరు పెడ్తాడు. వాడు పెరిగి పెద్దవాడైన తరువాత తన తల్లిదండ్రులెవరని రాజుని అడుగుతాడు. ఆయన జరిగిన కథంతా చెప్తాడు. అప్పుడు కన్నతల్లిని వేశ్య చెరనుండి తొలగించి, దేవకన్యను మెప్పించి తండ్రి అద్భుత మంతా దేవకన్య మాయాచేష్టలతోనే ఈ అతిరూపవతి కథలలో అద్భుతమైన సృజనగా చెప్పాలి.

గోండీ పురాణ కథకు కుదుట పుట్టింది :

గోండీ వంశోద్భవానికి కారణమైన రూపాదేవి కథతో ఈ అతిరూపవతి కథకు దగ్గరి పోలికలున్నాయి. గోండు పురాణంలో

'రంభ – రంపాల ' జీవితంలో ప్రవేశించిన దేవకన్య కథానాయకుణ్ణే ఎత్తుకొనిపోయిన చేష్టలే ఈ 'అతిరూపవతి' పురాణంలోనూ యథాతథంగా కనిపిస్తాయి. రెండింటిలోని కథానాయకుల కోరికల మేరకు దేవకన్యలు ఇద్దరినీ వారి భార్యలతో కలుపుతారు. ఆ సందర్భాలలో రాజు వర్ణన ఇలా ఉంది.

"మణి కిరీటము దాల్చియూ – మెరయు చుండ మంచి

భూషణంబులు అవ్వురా ముత్యం లింకా హారములు –" ధరించి మార సుందరుడైన గంధేశ్వర మహారాజు సభకు వచ్చాడు. కావ్యాలలో లాగే ఇందులో కూడా ప్రారంభంలో ఎర్రంబెల్లి పుర వర్ణ, రాజు వర్ణన, రాణి వర్ణనలతో యక్షగానం మొదలైంది. సభలోకి వచ్చిన రాణి రత్నావతి ఇలా అడుగుతుంది.

"వందనము ప్రాణేశ్వరా !

వసుమ తీశా ! పన్నుగ నన్ను బిల్వ నంప !

పనియు నేమి తెలుపు నీవింకా

నాతోని తేటపరచు" అని అడిగింది. దానికి మహారాజు, ఎన్ని యాత్రలు తిరిగి, ఎందరు దేవతలను పూజించినా కూడా ఏ దేవుడూ ఫలాన్ని, వరాన్ని ఇవ్వలేదని బాధపడతాడు. దానికి రత్నావతి...

"కలలోనా శివుడొచ్చి ! ఫలమిచ్చి పాయెను । ప్రాణనాథా।

రెండు మాసంబులును గడిసే నీతోదెల్పగ లేదు ।ప్రాణనాథా ।"

అని రాణి చెప్పగా సంతోషించి, ఇంత మంచివార్త ఎందుకు ఇంతకాలం చెప్పలేదు? అంటాడు. దానికి రాణి...

"పూసిన పూతలన్నీ కాతాలు గాసునా । ప్రాణనాథా ।

నిజమవ్వనో । కలయవ్వనో యని నేను దెల్పగలేదు । ప్రాణనాథా ।"

అని చెప్తుంది. ఈ మాటల వల్ల ఆ దంపతులు సంతానం కోసం ఎంత తపన పడుతున్నారో కవి సున్నితంగా తెలిపారు. అంతేకాకుండా ఒక గర్భవతి తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తలను, ఆ గర్భిణీ స్త్రీల మానసిక, శారీరక మార్పులను, బాధలను కూడా కళ్ళకు కట్టినట్లు వర్ణించారు. ఐతే గోండ్ పురాణంలో కనిపించే వీరత్వం, సాహిత్య సృజన, సంభాషణలు అతిరూపవతిలో లేకపోయినప్పటికీ కథాబలం పుష్కలంగా ఉంది. ఈ పురాణగాథను లోతుగా పరిశీలిస్తే అతిరూపవతి వంద సంవత్సరాల క్రితం వచ్చిన రూపాలదేవి కథకు కుదుట పుట్టిందనే భావన పుడుతుంది.

సరస సాహిత్యం, వరస దరువులు :

అతిరూపవతి యక్షగానంలోని సాహిత్యమంతా సరస సాహిత్యమేనని చెప్పొచ్చు. సరస సాహిత్యానికి తోడు వరస దరువులు ప్రేక్షకుల్ని రసానందంలో ముంచేస్తాయి. దరువుల్లో ఆటతాళంతో యక్షగాన ప్రదర్శన మొదలవుతుంది. రత్నవతి ప్రవేశమే జంపె తాళంలో రక్తి కట్టిస్తుంది. అతిరూపవతి ఆది తాళంలో ప్రవేశపెడతాడు. దేవకన్య రూపవంతుణ్ణి ఎత్తుకు పోయినప్పుడు శోకవళి దరువులో

కంటనీరు పెట్టిస్తాడు. అలాగే రూపవతి అడవిలో నడిపిస్తున్నప్పుడు జుల్వా రాగతాళాల్లో విషాదం గుండెను బరువెక్కిస్తుంది. సంవాదాలు లాజిక్‌గా సాగిపోతాయి. యక్షగానంలోని గీతాలు, జోలపాటలు ప్రేక్షకుల మనస్సులను అలరిస్తాయి. జానపద కవులు దృష్టాంతాలతో సృజనచేసి, రూపకంలోని సాహిత్యాన్ని పదునెక్కిస్తారు. అలాంటి కవులకు సాటివచ్చే జానపద కవి ఈ ఉగ్రకవి. దేవకన్య రూపవంతుణ్ణి ఎత్తుకుపోయిన సన్నివేశంలో దరువులు అదిరిపోయాయి. వాటిని చూద్దాం.

పద్మావతి : నేను మారుని బారికి తాళ మరి కేళి గూడుమా

రూపవంతుడు : నా సతిని గాదని వేరే సతిని ముట్టబోను

పద్మావతి : నీ రూపవతి నీవు చూడలేవు.

రూపవంతుడు : సతి పతులనిట్ల ఎడ బాప ధర్మంబా పాపిదానవమ్మా ఓర్వక దెచ్చితివమ్మా

పద్మావతి : నోరు మూసుకో గోడకు బల్లివలే నుండు వారి.

ఈ సంవాదంతో సహజ ధోరణిలో పల్లె పడుచులు యువకులను నిందించినట్టుగానే కనిపిస్తుంది. తప్పు జరిగినప్పుడు ఎవరెట్లా మాట్లాడుతారో ఈ సంవాదంలో కనిపిస్తుంది.

గంధేశ్వరరాజు : నమ్మరాదు స్త్రీల మాట నయముగా నిటు బల్కుట

అతిరూపవతి : కంపలో పడ్డట్టి కాకినైతిని నేను

గంధేశ్వరరాజు : తేనే నాకీయు నీళ్ళు తాగిన విధంబాయే

తెలంగాణ పలుకుబడులతో పాటు స్త్రీల శీలాలకున్న అల్పభావం వెల్లడవుతుంది. అలాగే రూపవంతుడు పద్మావతితో జరిగిన సంవాదం కామాతురాణం న సిగ్గు, న లజ్జలా కనిపిస్తుంది.

పద్మావతి : మారుని బారికోర్వ సుమా పొందుకు ఇటు రమ్ము

రూపవంతుడు : పొందు జేయుటకు నీతో పొలతి ఒప్పుకుంటే పాలబుగ్గలేదంటే చెంపలు ముద్దు అవు భామా

పద్మావతి : చెంప నిచ్చెదను నోట నడిమిపట్టు రాజా

ISSN 2457-0796
UGC Care List Approved Journal
మూసీ మాసపత్రిక సంపుటి -26 : సంచిక - 4 హైదరాబాద్ ఫిబ్రవరి : 2023

కులం నవ్వుతోంది

జీవం పోసి, బంధం కలిపి
బలగాన్నిచ్చి బ్రతకమంటుంటే
కుట్రల కత్తులు నాలో దూసి
నీవే దోషివని నిలదీస్తుంటే
కులం నవ్వుతోంది

మమతలు పంచి మంచిని పెంచి
మానవత్వంతో నిను చూస్తుంటే
వంచన చేసి, వంతుగా పంచి
నీవే దోషివని నిలదీస్తుంటే
కులం నవ్వుతోంది

ఆటల పాటల అందం కూర్చి
అందరి అండతో నిను నడిపిస్తుంటే
యోగం కోసం భోగం కోసం
సదాచారాల దూరం చేస్తూ
నీవే దోషివని నిలదీస్తుంటే
కులం నవ్వుతోంది

కులాన్ని చూపి వృత్తిగా మలచి
కూడు కోసమని పని చూపిస్తే
పనులను మరచి పగలను పెంచి
నీవే దోషివని నిలదీస్తుంటే
కులం నవ్వుతుంది

కుల అభివృద్ధికి బాటలు వేద్దాం
కుటిల నాయకుల తరిమి వేద్దాం

గుండమీది కృష్ణమోహన్
హసన్‌పర్తి, వరంగల్ అర్బన్. ఫోన్ : 994 955 4809

రూపవంతుడు : నేను రూపవతి జూచి నెలతారో వచ్చేదా

అంటూ యువరాజు దేవకన్యను ఒప్పించాలని చూశాడు. అది ఫలించింది. ఇక అలాగే చెలియ ఆమెను అడుగుతుంది.

చెలియా : పతిలేని గర్భంబు పరగా నీ కెతులాయె

రూపవతి : ఎక్కడి గర్భంబు ఎక్కడి మాయనే పుట్టరాని జన్మ పుట్టితి పృథ్విలో

ఇంతలో మామ రూపవతిని పిలిపించి పదంతస్తుల మేడలో ఉన్నదానివి గర్భం ఎలా ధరించావని పురుష గొంతుతో అడుగుతాడు. దేవకన్య మాయ తెలుసుకోలేని రూపవతి ఏమి చెప్పలేక పోయింది.

గంధేశ్వర రాజు : నా సుతుడు లేడాయె గర్భంబు ఎటులాయె

రూపవతి : నిద్రలోనుండగా సవతి ఎవ్వరో తీసుకువెళ్ళే

మంత్రి : కత్తి వైరాలు చుట్టును కావలి యుండిరి

చెలి : పర పురుష లెవరైనా పరగా వచ్చిరారయా

రూపవతి : వేరే పురుషుని సుఖము చెలియా నాకెందుకే

గంధేశ్వర : కొడుకు బొయినంక కోడలు వుండి ఏమి
ఖదర్ లేఖను వన్నెకు తగ్గ పని నేర్చినావు
నీ తల బోయెదు గడియ త్వరిత గతిని వచ్చు

అంటూ సాగే ఈ త్రిముఖ సంవాదంతో సంభాషణలు హోరెత్తిస్తుంటాయి. స్త్రీ శీల పరీక్షలా మాటల్లో సాగించాడు కవి.

ఆటా, పాటా, మాటా పుష్టిగా ఉన్న అత్యాకర్షణీయమైన ఇతివృత్తం ఉన్న యక్షగానమిది. భాష పాత్రోచితమైనది. కాలానుగుణమైనది. అక్కడక్కడ గ్రాంథిక వాసనలున్నా సరళ శిష్ట వ్యావహారకమనాలి. భోజనాదులను వర్ణించే సమయంలో రూపవంతుడు కోరిన వంటకాలకు, పులిహోరను చేసినట్లు ఉండడం, జానపదుల భోజన ప్రీతిని వర్ణిస్తుంది.

అర్ధ శతాధిక యక్షగాన కవి బొడిగె ఉగ్రగౌడను ఉస్మానియా యూనివర్శిటీ తెలుగుశాఖ 2012లో నిర్వహించిన సదస్సుకు ఆహ్వానించి గౌరవించింది. ఆనాడు ఆయన యక్షగాన రచనానుభవాల్ని యూనివర్శిటీ పరిశోధకులకు పంచి జానపద కళల మీద గొప్ప అవగాహన కల్పించారు. దాదాపు 75 సంవత్సరాలు పూర్తి చేసుకున్న వీరు ఇటీవల కాలంలో పరమపదించారు.

మొత్తం మీద ఈ యక్షగానం నేటికాలపు యువతకు కావాల్సిన ఒక చక్కని సినిమా కథ ఇందులో దాగి ఉంది. దృశ్య శ్రవణ మాధ్యమాల విప్లవకాలంలో పూర్వపు రచనల స్మరణ కొద్దిగా ఇబ్బందికరమే కాని చదవటం ఆరంభిస్తే మటుకు గ్రంథాన్ని ఎవరూ నేలపైన ఉంచరు. అద్భుత కథాంశ ఇతివృత్తంతో, ఆధునిక జీవనాన్ని స్మరిస్తూ సాగుతుంది ఈ యక్షగానం.

ISSN 2457-0796
మూసీ మాసపత్రిక సంపుటి -26 : సంచిక - 4 (35) UGC Care List Approved Journal
హైదరాబాద్ ఫిబ్రవరి : 2023

పోతన భాగవతంలో సరస్వతీ ప్రస్తావనలు

శ్రీవైష్ణవ వేణుగోపాల్, తెలుగు పరిశోధక విద్యార్థి, కాశీ హిందూ విశ్వవిద్యాలయం. ఫోన్ : 98487 07978

శ్రీ సరస్వతీ మాత సర్వలోకములకు జ్ఞానరూపిణి. కవులు పండితులు ఆ వాగ్దేవిని ఉపాసించి ఆమె కరుణా కటాక్షం చేత అజరామరములైన కృతులు రచించారు. సహజ పండితుడైన బమ్మెర పోతన రచించిన శ్రీమద్భాగవతంలోని ద్వాదశ స్కంధములలో సరస్వతీ ప్రస్తావనల గురించి వివరించడం ఈ వ్యాసం ప్రధాన ఉద్దేశం.

క్షోణితలంబునెన్నుదురు సోఁకఁగ మ్రొక్కి నుతింతు సైకత
శ్రోణికిఁ జంచరీక చయ సుందరవేణికి రక్షితామర
శ్రేణికిఁ దోయజాతభవ చిత్త వశీకరణైక వాణికిన్
వాణికి నక్షదామ శుక వారిజ పుస్తక రమ్య పాణికిన్.
(పో.భా.1-6)

ఈ పద్యం బమ్మెర పోతన రచించిన శ్రీమదాంధ్ర మహాభాగవతంలో సరస్వతీ స్తుతి పద్యం. ఈ పద్యంలో కనిపించే భావము సరస్వతీ రూపవర్ణన సరళంగా సాధారణంగా ఉంది. దీనితోపాటు శ్రోణి, వేణి, అమరశ్రేణి, వశీకరణైకవాణి, పుస్తకపాణి అనే ఐదు అంశాలు ఈ పద్యంలో ఉన్నాయి. ఇందులో మొదటిది అవయవసంబంధి. రెండవది అవయవ మూలంతో పెరిగినది. మూడవది భక్తజన సంరక్షత్వాన్ని తెలియజేస్తుంది. నాల్గవది బ్రహ్మ సరస్వతుల అనురాగ దాంపత్యానికి సంబంధించినది. అయిదవది అమ్మవారి చతుర్భుజాలకు సంబంధించినది. సైకతశ్రోణి పదం చేత కృష్ణుడి జీవితలైన గోపసైకత శ్రోణుల మధురభక్తిని, మరియు చంచరీక పదంచేత భ్రమరగీతాలకు గల ప్రాముఖ్యం మనకు తెలుస్తుంది. వాణి యొక్క వాణి వాక్కు తోయజాత భవుని బ్రహ్మ యొక్క చిత్తాన్ని స్వాధీనం చేసుకొనగలది. బ్రహ్మ సర్వవేదాలకు ప్రతీకం. సర్వ వేదాంతసార ప్రాతిపాదికమే ఈ భాగవతం. అన్ని ద్వంద్వాలకూ బ్రహ్మ యొక్క జగత్తుయొక్క సత్యత్వ నిత్యత్వాల విషయంలో ఏ సంశయాలకు తావులేని నిశ్చితాత్ముడు. అతనినుండి -జ -పుట్టిన, పుస్తకం ఏతద్భాగవతమే. దానితో రమ్యమైన పాణిగలది వాణి. ఈ భాగవతం వాణీ కరకమలానికి ఆంలంకారభూతమని భావం.

పుట్టం బుట్ట శిరంబునన్ మొలవ, నంభోయానపాత్రంబునన్
నెట్టం గల్గను, గాలిఁ గొల్వను, బురాణింపన్ దొరంకొంటి మీఁ
దెట్టే వెంటఁ జరింతు దత్సరణి నా కీవమ్మ! యో యమ్మ! మేల్
పట్టున్ నాకగుమమ్మ! నమ్మితిఁ జుమీ బ్రాహ్మీ! దయాంభోనిధీ!
(పో.భా.1-7)

అమ్మా సరస్వతీ! నేను శిరస్సుపై పుట్టిపెరిగిన ఆదికవి వాల్మీకిగా పుట్టలేదు. పడవలో ప్రభవించిన వ్యాసుడను కాను. కవికులతిలకుడైన కాళిదాసుడనూ కానమ్మా! అయినా తగుదు నమ్మా అని పురాణాన్ని తెనిగించటానికి పూనుకున్నాను. ఏమి చెయ్యాలో, ఏమీ తోచటం లేదు. ఇటువంటి సమయంలో ఎటువంటి మార్గం అవసరమో అది నీవే నాకు అనుగ్రహించి నా చేయి పట్టుకొని నడిపించు, ముమ్మాటికి నిన్నే నమ్ముకున్నా తల్లీ! నీవే నాకు ఆధారం. నాకు తెలుసు తల్లీ! నీ కరుణ అపార పారావారం.

శారదనీరదేందు ఘనసార పటీర మరాళ మల్లికా
హార తుషార ఫేన రజతాచల కాశ ఫణీశ కుంద మం
దార సుధాపయోధి సితతామర సామర వాహినీ శుభా
కారత నొప్పు నిన్ను మదిఁ గానగ నెన్నడు గల్గు భారతీ!
(పో.భా.1-8)

ఈ సరస్వతీ? స్తుతి పద్యం కూడా బమ్మెర పోతన రచించిన శ్రీమదాంధ్ర మహాభాగవతం లోనిదే. భారతి దేహవర్ణానికి తుల్య సామాగ్రిగా శారదనీరదం మొదలైనవి చెప్పడంతో పాటు భారతీ దేవి తన హృదయంలో సాక్షాత్కరించాలనే ఔత్సుక్యం పోతన ఈ పద్యంలో వ్యక్తం చేశాడు. వాగ్దేవి యొక్క వ్యక్తమైన రూపం కావ్యం. ఈ కావ్యానికి ప్రధానమైన సాధనా సామగ్రి ప్రతిభా ప్రభావితమైన వాక్కులు. ఈ వాక్కులు కవి తన మదికి భాషించాలనేదికూడా తాను అనుభూతి పొందే ఔత్సుక్యంలో విషయమే. ఆ వాక్కులు నిర్మలమైన శారదనీరదంవలె ఉండాలి.

సరస్వతీదేవిని ఒక్క ఉపమానంతో వర్ణించడం సాధ్యం కాదు. అందుకే పోతన పై పద్యంలో పదిహేడు ఉపమలు చెప్పాడు. ఒక్కొక్క ఉపమలో ఒక్కొక్క స్వారస్యమే కనిపిస్తుంది. ఈ పద్యంలో చెప్పబడ్డ శరత్కాలమేఘం, చంద్రుడు, పచ్చకర్పూరం, చందనం, హంస, మల్లెపువ్వు, ముత్యాలహారం, మంచు, నురుగు, వెండికొండ, రెల్లు, ఆదిశేషుడు, మొల్ల, తెల్లజిల్లేడు పువ్వు, పాలసముద్రం, తెల్లతామర, ఆకాశగంగ... ఇవన్నీ కూడా తెల్లనివే. వాగ్దేవి తెల్లదనం స్వచ్ఛమూ, శ్వాశ్వతమూ కాబట్టి ఈ ఉపములు కూడా ఆ తల్లిని వర్ణించడానికి చాలనివే. అలాంటి తెల్లనికాంతితో ప్రకాశించే భారతీ! నిన్ను నేను మనసారా దర్శించే అవకాశం ఎప్పుడు కలుగుతుందో అని పోతన పై పద్యంలో ఆశిస్తున్నాడు. శుకమహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుతో భాగవతాన్ని భగవంతుని లీలా విశేషాల్ని గురించి ప్రస్తావిస్తూ

జగదుత్పాదనబుద్ధి బ్రహ్మకు మదిన్ సంధింప నూహించి యే
భగవంతుండు సరస్వతిం బనుప, నా పద్మాస్య దా నవ్విభున్
మగనిం గా నియమించి తద్భువన సామ్రాజ్యస్థితిన్ సృష్టి పా
రగుఁ జేసెన్ మును బ్రహ్మ నట్టి గుణి నారంభింతు సేవింపఁగన్.

(పో.భా. 2-67) అని చెప్పాడు.

అంటే ఇందులో సరస్వతే వచ్చి బ్రహ్మను వరించి సృష్టి కార్యానికి ప్రేరేపించింది. కర్దముడు సరస్వతీ నదీతీరంలో తపస్సు చేశాడని, శ్రీమహావిష్ణువు కర్దముడిని అనుగ్రహించి సరస్వతి తీరం నుండి వైకుంఠానికి వెళ్ళింది. కర్దముణ్ణి శ్రీమహావిష్ణువు అనుగ్రహించినప్పుడు అతని కంటి నుండి జాలువారిన ఆనందబాష్పాలే సరోవరమై సరస్వతీ నదీ చుట్టూ తిరిగి బిందు సరోవరమైందని భాగవతంలో కనిపిస్తుంది.

జగత్కంటకుడై యజ్ఞభాగాలు కావాలని మునులను బాధించిన వేన మహారాజును తమ మంత్రశక్తితో సంహరించిన మునీశ్వరులు సరస్వతి నదీ తీరంలో అగ్నికార్యాలు నిర్వర్తించుకొని, ఎంతో ఆసక్తితో సత్పురుషుల కథలు చెప్పుకుంటూ వినోదించారని అప్పుడే అంగరాజ్య అరాచకమైనదని వేనుని శరీరం నుండి రాజ్య వారసుణ్ణి సృష్టించాలని సంకల్పించారని పృథు చక్రవర్తిలో శ్రీమన్నారాయణుని అంశతో జన్మించిన పృథు చక్రవర్తికి సరస్వతీ దేవి ముత్యాల హారాన్ని కానుకగా బహూకరించినట్లు ఉన్నది.

ఏర్చూరి సింగనకు సరస్వతీ దేవి సాక్షాత్కరించి నీకు నేను అండగా ఉంటాను కమ్మని కవిత్వం చెప్పమని ఆనతి ఇచ్చినట్లుగా చెప్పుకొన్నాడు. కలలో కన్పించిన సరస్వతి దేవి వర్ణన ఇలా ఉన్నది.

ఉరవడి ప్రాగ్వీథి నుదయించు మార్తాండ
కోటిబింబచ్ఛాయ గూడినట్లు
హరిహర బ్రహ్మల యాత్మలలో నుబ్బి
కరుణ యొక్కట మూర్తి బెరసినట్లు
ఖరకర కర తీవ్రగతినిఁ గరంగుచు
హేమాద్రి సోగ పెల్లెగసినట్లు
ఫణిరాజ ఫణరాజి మణిగణ విస్ఫూర్తి
సుషిరంపు వెలిదల చూపినట్లు

ఉట్టిపడ్డట్లు కట్టెల్ల నూదినట్లు,
తేజ మెసగంగ నా మ్రోల దివ్యవాణి
పూని సాక్షాత్కరించి సంపూర్ణదృష్టిఁ,
జూచి యిట్లని పలికె మంజులముగాను. (పో.భా.6-17)

క్షీరసాగర మధనంలో ప్రభవించిన లక్ష్మీదేవికి మిగిలిన దేవతలతో పాటు సరస్వతి దేవి ఒక ముత్యాల హారాన్ని తెచ్చి ఇచ్చిందని చెబుతూ **"భారతియొక మంచి తారహారము నిచ్చెను"** అని చెప్పాడు. వామనమూర్తి అదితి గర్భంలో జన్మించినప్పుడు మహర్షులు ఉపనయన సంస్కారం జరిపినప్పుడు సరస్వతీ దేవి అక్షమాలను బహూకరించి నట్లు భాగవతంలో ఉన్నది.

అంబరీషుడు సరస్వతినదీ తీరంలో వసిష్ఠుడు మొదలైన ఋషులతో కూడి యజ్ఞేశుడైన శ్రీహరిని గూర్చి సరస్వతీ నదీ తీరంలో లెక్కించరాని దక్షిణలు పెట్టి ఎన్నో అశ్వమేధయాగాలు చేశాడని భాగవతం పేర్కొన్నది.

భగీరథుడు గంగను శివుని జటాజూటం నుంచి భూమికి ఆహ్వానించినప్పుడు, ఆ గంగానది ప్రవాహమహిమను వర్ణించి చెప్పే సందర్భంలో **"ఆ ప్రవాహాల వెంట అక్కడక్కడ కనిపించి తొలగిపోయే బాలసరస్వతి కుచకలశాలను మించి అధికమైన నీటి బుడగలను"** కలిగినదిగా వర్ణించబడింది.

దేవకీ గర్భంలో జన్మించిన ఏడుగురు కుమారులను వధించిన కంసుడు యాదవులకు భయకారకుడయ్యాడు. కంసునివలన ఆ విషయాన్ని తెలిసిన శ్రీమన్నారాయణుడు యోగమాయతో యశోదాదేవి గర్భవాసంలో జన్మించమని **"నిన్ను మానవులు దుర్గ, భద్రకాళి, విజయ, వైష్ణవి, కుముద, చండిక, కృష్ణ, మాధవి, కన్యక, మాయ, నారాయణి, ఈశాన, శారద, అంబిక యను పదునాలుగు నామంబులం గొనియాడుదు రయ్యైస్థానంబులయందని"** చెప్పిన దానిని బట్టి సరస్వతి యోగమాయలో భాగమని తెలుస్తుంది.

నందుడు మొదలైన గోపకులు అంబికావనంలో చేసే జాతర సందర్భంలో సరస్వతీనదిలో స్నానం చేసి పార్వతీ పరమేశ్వరులను పూజించి కానుకలర్పించారు. ధర్మజ రాజసూయయాగ సందర్భంలో శ్రీకృష్ణుడు సరస్వతీ నదిని దాటి హస్తినకు చేరుకున్నట్లు కన్పిస్తుంది. ఇలా భాగవతంలో సరస్వతీ ప్రస్తావన నదీ రూపముకంటె దేవతా మూర్తిగా ఎక్కువగా కన్పిస్తుంది.

01. పోతన భాగవతం. 3 - 747
02. పోతన భాగవతం. 3 - 760
03. పోతన భాగవతం. 3 - 763
04. పోతన భాగవతం. 4 - 431
05. పోతన భాగవతం. 4 - 442
06. పోతన భాగవతం. 8 - 271
07. పోతన భాగవతం. 8 - 517
08. పోతన భాగవతం. 9 - 84
09. పోతన భాగవతం. 9 - 230
10. పోతన భాగవతం దశమ. పూర్వ - 61
11. పోతన భాగవతం దశమ. పూర్వ - 1112
12. పోతన భాగవతం పదవ. ఉత్తర భాగం - 684

ఆధార గ్రంథాలు

1. పోతన భాగవతం - 5 సంపుటములు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.

తెలంగాణ విస్మృత కవులు – 7

గడివేముల బుచ్చయ్య

డా. పెబ్బేటి మల్లికార్జున్, ప్రధానాచార్యులు, పాలెం, ఫోన్: 9491881916

పరిశోధన నిమిత్తం తెలంగాణ వ్యాప్తంగా పర్యటిస్తున్నప్పుడు **'గుట్టల నృసింహశతకం, ఆంజనేయ నవపుష్పమాలికలు'** అనే తాళపత్ర గ్రంథాలను చూశాను. మొదటి గ్రంథంలో 105 పద్యాలున్నాయి. రెండవ దానిలో 9 సీస పద్యాలు మాత్రమే గలవు. ఈ రెండు గ్రంథాలు పూర్తిగా క్రిమిదంష్ట్రమై అనేక రంధ్రాలతో ఉన్నాయి. కొన్ని పత్రాలలో అక్షరాలు అక్కడక్కడ మాత్రమే ఉన్నాయి. కొన్ని తాళపత్రాలు సగం మాత్రమే ఉన్నాయి. ఏ పద్యం కూడా సంపూర్ణంగా లేదు. పూర్తి జీర్ణదశలో ఉన్న ఈ గ్రంథాలను పఠించడం మహాకష్టంగా ఉంది.

గుట్టల నరసింహ శతకాన్ని ప్రెగడరాజు నరసింహయ్య రచించినట్లు ప్రసిద్ధ పరిశోధకులు ఒకరు పేర్కొన్నారు. వీరిని అనుసరించి కొంతమంది సాహిత్య చరిత్రకారులు తమ సాహిత్య చరిత్రలలో నరసింహయ్య రచించినట్లుగా పేర్కొన్నారు. కానీ వీరెవ్వరూ కూడా ఆ తాళపత్ర గ్రంథాలను చూడలేదు. ఈ శతకంలో కర్త పేరు కూడా కన్పడదు. ప్రారంభ, ముగింపు పద్యాలలో కూడా కర్తపేరు లేదు. కానీ ఆంజనేయ సీసమాలికలో 9 పద్యాల తరువాత **"స్వస్తి శ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవర్షంబులు 1747.... ఇందువారం వరకు బెక్కెములో వుండే చవ్వరాజు బుచ్చయ్యగారి పౌత్రుడైన గడిమేముల సంజీవయ్య గారి పుత్రుడైన గడివేముల బుచ్చయ్య వీపనగండ్లలో చదువు చెప్పుకుంటాత్మబోధకంగాను వ్రాసుకున్న గుట్టల నృసింహశతకం, ఆంజనేయుమీదా నవపుష్ప మాలికలు సంపూర్ణం"** అని ఉంది.

ఈ ప్రతి రచనాకాలాన్ని నిర్ణయించడానికి ఇందులో స్పష్టమైన ఆధారాలున్నాయి. శాలివాహన శకవర్షంబులు 1747... ఇందువారం వరకు పూర్తయ్యిందని చెప్పడం వలన ఆంగ్ల సంవత్సరాలలోకి మార్చుకోవాలంటే 78 సంవత్సరాలు కలపాలి. అపుడు ఈ ప్రతి రచనాకాలం క్రీ.శ 1825 అవుతుంది. అంటే ఈ తాళపత్ర గ్రంథాలు దాదాపుగా 200 సంవత్సరాల క్రితానికి చెందినవి.

కర్త గురించిన సమాచారం గత పరిశోధకులకు సరియైన సమాచారం లభించలేదనే చెప్పాలి. నాకు లభించిన ప్రతిలో మాత్రం కర్త గురించి స్పష్టంగా ఉంది. ఇందులో బెక్కెములో వుండే చవ్వరాజు బుచ్చయ్యగారి పౌత్రుడైన అని చెప్పడం వలన కర్తది బెక్కెం అనే గ్రామం అని తెలుస్తుంది. ప్రస్తుతం ఈ గ్రామం కొల్లాపూర్ తాలుకా పరిధిలో ఉండి, వనపర్తి జిల్లాలో కలుపబడింది. శ్రీశైలం ప్రాజెక్ట్ వలన నిలువజలాలలో పూర్తిగా ముంపునకు గురైంది. ఆ గ్రామ ప్రజలు సురక్షిత ప్రాంతంలో కొత్తగా నాలుగు గ్రామాలను

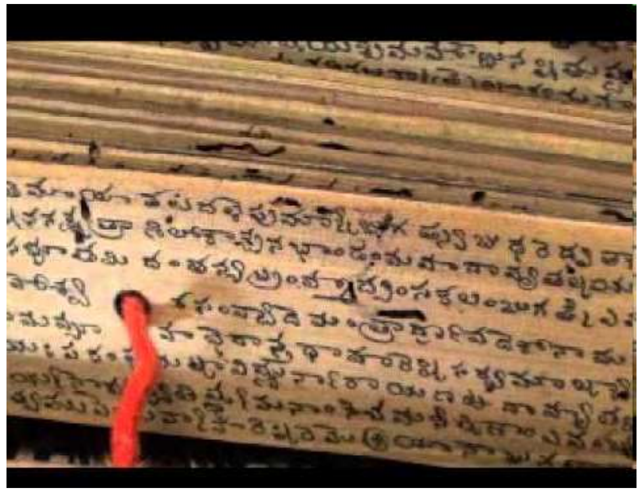

నిర్మించుకున్నారు. ఈ గ్రామానికి మొదటి పేరు 'నర్సింగాయపల్లె'. పూర్వం ఒక ఆవు పుట్ట దగ్గర పిల్లికి పాలు ఇవ్వడం, అక్కడ కొన్ని శివలింగాలు లభించడం వలన 'బెక్కేశ్వరము' అని నామకరణం చేశారు. 'బెక్కు' అనగా కన్నడంలో పిల్లి అని అర్థం. 12వ శతాబ్దంలో కన్నడ పాలకుల వలన ఈ ప్రాంతంలో కన్నడం వాడుకలో ఉండేది. చాళుక్య త్రిభువనమల్ల ఆరవ విక్రమాదిత్యుని సామంతుడు ఈ ప్రాంత పాలకుడు. ఇతను నాలుగు కిలోమీటర్ల పొడవైన చెరువును త్రవ్వించి 'ఉదగారపోషణ' బిరుదు పొందాడు. ఈ చెరువు మధ్యలో ఉన్న శివాలయాన్ని శాలీవాహనశకం 1195లో నిర్మించినట్లు దేవాలయ స్థంభం పై ఉంది. పరిశోధన నిమిత్తం ఈ గ్రామాన్ని నేను సందర్శించడం జరిగింది. ఈ గ్రామానికి చుట్టూ 15 కి.మీ దూరంలో పంచమహాక్షేత్రములు మల్లేశ్వరం, సోమేశ్వరం, సిద్ధేశ్వరం, సంగమేశ్వరం, కపిలేశ్వరం ఉండటం గమనార్హం. ఇవన్నీ కృష్ణానది వెంట ఉండటం విశేషం. మల్లికార్జునా పండితారాధ్యుడు బసవేశ్వరున్ని దర్శించడానికి వెళ్తూ, బసవేశ్వరుడు కాలం చేశాడని తెలిసి, బెక్కెం గ్రామంలో కొంతకాలం నివాసం ఉండి, అక్కడే సమాధి అయ్యాడు. చరిత్రలో ఒక స్థానాన్ని సంపాదించుకున్న గ్రామం ఇది.

బుచ్చయ్యగారు తండ్రి పేరు గడివేముల సంజీవయ్యగా, తాతపేరు చవ్వరాజు బుచ్చయ్యగా చెప్పుకున్నాడు. హిందూ సమాజంలో తాతపేరును మనవడికి పెట్టడం సర్వసాధారణం. వీపనగండ్ల గ్రామంలో చదువు చెప్పుకుంటూ ఆత్మబోధకంగాను రాశానని చెప్పాడు. బెక్కెం గ్రామానికి వీపనగండ్ల మండల కేంద్రంగా మొదటి నుండి ఉన్నది. గుట్టల నరసింహ ఆలయం వీపనగండ్లకు 5 కి.మీ దూరంలో 'సంగినేనిపల్లి, తూముకుంట, వల్లాపురం గ్రామాల మధ్యలో ఉంటుంది. బుచ్చయ్యగారు వీపనగండ్లలో అధ్యాపకవృత్తిని

నిర్వహిస్తూ, దగ్గరలోనే ఉన్న గుట్టల నరసింహుని గురించి రాయడానికి అన్ని విధాల అవకాశం ఉంది. గ్రంథస్థ ఆధారాలు స్పష్టంగా ఉన్నందున గుట్టల నరసింహశతక కర్త గడివేముల బుచ్చయ్యగా నిర్ధారిస్తున్నాను.

నృసింహశతకం : ఇందులో మొత్తం 11 తాళపత్రాలు ఉన్నాయి. రెండు వైపుల రాయబడింది. ప్రతి పత్రంలో ఆరు పంక్తులు ఉన్నాయి. **'గుట్టల నృసింహపక్షిరాడ్వాహనా'** అనేది మకుటం.

ప్రారంభ పద్యం:

శా. శ్రీకాంతా...ద యుష్మదంఘ్రి.... గావించినే
నాకాళీశు భజించి వాగ్భవుని సమ్యద్భక్తి వర్ణించి య
స్తోక ప్రీతి గజాస్యుగొల్చి హనుమంతుం నెమ్మది నిల్పినే
వాకీర్తించెద నిన్ను గుట్టల నృసింహ పక్షిరాడ్వాహనా!

ఈ దేవాలయం మూడు గ్రామాల మధ్యలో ఉన్న ఒక గుట్ట పై ఉంటుంది. పూర్వం దట్టమైన అడవిని కలిగి ఉండవచ్చు. అందుకే ఎలుగుబంట్లు, పులులు, ఏనుగులు, సింహాలు కూడా సంచరించలేని అడవులలో కొలువైనావని, శివుడు, విష్ణువు, బ్రహ్మకూడా నిన్ను తెలుసుకోలేరు, నిన్ను పొగడటం ఎవరి తరం కాదని తన భక్తిని ప్రకటించాడు.

మ అజరుద్రాదులెరుంగ రెన్న నిను శక్యంబౌనాకం....
... జేసి నుతింతు నెట్టులనినున్ భల్లూక శార్దూలసా
మజ కంఠీరవ దుర్గమాటవులు చీమల్ దూర చందంబునన్
యజరారాతిరి రామగుట్టల నృసింహ పక్షిరాడ్వాహనా
(అ.ప్ర.పద్యం -2)

మ. అభవుండ....యుత ప్రమేయుదగుణుండాద్యంత శూ - ప్రభూ
దభయుం దప్రతిమ ప్రభావుడనర్ఘుండాత్మాదికుండబ్జ జా
విభుదానందమయుండటుంచు నిను భావించున్ బుధ శ్రేణిం ది
వ్యభుజంగ - నృత తల్ప గుట్టల నృసింహ పక్షిరాడ్వాహనా
(అ.ప్ర.పద్యం -3)

ఈ దేవాలయంలోని నరసింహుని పూజించిన వారు అరిషట్ వర్గాలైన కోపం, అసూయ, ద్వేషం, ఈర్ష్య .... మొదలైన వాటిని జయించి శాంతిని పొందుతారని చెప్పిన పద్యం.

మ. అరిషడ్వర్గముల జయించిన షయవ్యాపారముల్ హాని దు
స్తర తాపత్రయమున్ హరించి బహుళా... పాశముల్...
...దృభిమానముల్ విడిచి శాంతింబొంది సన్మానిం
న్నరయూ మానస వీధి గుట్టల నృశింహ్మపక్షిరాడ్వాహనా
(అ.ప్ర.పద్యం -5)

కొన్ని పద్యాలలో నిను భక్తితో కొలుస్తానని విన్నవించి, విష్ణువు గురించి గొప్పగా చెప్పాడు.

మ. సకల స్థావర జంగమ ... విశ్వంబెల్ల బుట్టంచు బ్రం
హ్మ కుమారుండట నీకు భవతతులన్ మన్నించునయ్యబ్ధక
న్యక యిల్లాలట ఫాలనేత్రాని...నెయ్యంబంట వైకుంఠ నా
యక నిన్ననదరంబె గుట్టల నృసింహ్మ పక్షిరాడ్వాహనా
(అ.ప్ర.పద్యం -15)

శా. నే భక్తిన్ వినుతింతు నిశ్చల పయోనిధ్యంతర ద్వీసమ
ద్యాభోగోంన్నత భోగిభోగ సురయాభావ విజ్ఞాన ముద్రా
భద్రాత్మ సమాధివశ నిద్రా .... యత్తు ప
ద్మాభామా.... నిన్ను గుట్టల నృసింహ్మ పక్షిరాడ్వాహనా

ఈ శతకంలో కొన్ని చోట్ల కవి భక్తావేశంతో భావానికి తగినట్లుగా పద్యాలను పరుగెత్తించాడు. భారతం, రామాయణం, షట్‌శాస్త్రాలు, అష్టాదశ పురాణాలన్నింటిని ఔపోసన పట్టినా ముక్తిపొందరు. గుట్టల నరసింహుని తలిస్తేనే ముక్తి పొందుతాడని, ఆ క్షేత్రానికి ఒక గొప్ప ఉన్నతిని ఆపాదించాడు.

మ."..తం రామాయణములభ్యసించి షట్శాస్త్రంబులు నేర్చియు సం
నతి దష్టాదశ సంఖ్యలంగా .... పురాణంబుల్ విచారించ
డితుడై మర్త్యుడు మిమ్ము రాదలచెనే నినుం ముక్తుడౌవేని బో
నతడుం ముక్తుడుగాడు గుట్టల నృసింహ పక్షిరాడ్వాహనా"
(అ.ప్ర.పద్యం-18)

శా. నీకన్నంఘనుడు జగత్రయమునన్ లేదయ్య .... గా
నాకన్నం పతితుండు భూస్థలిని గానంరాడు...
నీకున్నాకు బొసగియున్నది కదున్ న్నెమిక నా విన్నపం
బాకన్నిన్..... గుట్టల నృసింహ పక్షిరాడ్వాహనా
(అ.ప్ర.పద్యం-30)

తెలుగు శతక కవులు, సంకీర్తనా కవులు సంపదలు, సంబంధాలు అశాశ్వతమని, చపల మనస్సును జయించాలని చెప్పారు. ఈ కవి కూడ అదే భావాన్ని ఒక పద్యంలో చెప్పాడు.

మ.కలుముల్ నిల్పవటంటనన్య సతులం గాంక్షించరాదంట..
చలనం జందుకు ...ట పాపముల ... జారలంటనే
పలుమారెంతయు జెప్పినన్వినదు నా పాపిష్టి చిత్తంబును
-ల హీసంన్నుతి .. య గుట్టల నృసింహ పక్షిరాడ్వాహనా
(అ.ప్రతి.పద్యం-31)

కొన్ని పద్యాలు శబ్దాలంకారాలతో వీనులవిందు చేస్తాయి. నరసింహుని కరుణ పొందడం దేవతలకు కూడా సులభతరం కాదని అపరిమిత భక్తితో చెప్పిన పద్యాలు కొన్ని ఉన్నాయి.

మ. నిజభక్తావన .... నీ కరుణ .... పొంద శక్యంబెవం
కజగర్వాదులకైన నెట్లని .... రక్షస్వామి .... హోలాదుల నా
తృజుడంబెంచె ... బాధవెట్టగ సమస్త వ్యా - వై బ్రోవవె
యజనాచార విధిగా గుట్టల నృసింహ పక్షిరాడ్వాహనా
(అ.ప్ర.పద్యం-54)

మ.చెలువప్పన్ గరుడా దేవేంద్రము పయిన్ జెందమ్ముతో గూడి భా
వ్యలతా మంజుకుంజ పుంజసుమ శయ్యాకేళి సౌఖ్యంబులన్
కలకంఠీభ్రమరీ శుకనినదముల్ -- పాదువై
యల రంబా --దయ్య గుట్టలనృసింహ పక్షిరాడ్వాహనా
(అ.ప్ర.పద్యం -55)

ఈ శతకంలో ముగింపు పద్యం.

శా. నీ పేరం శతకం బొనర్చిన తదున్నిద్రార్థమా .... చిమే
లాపాదిల్లగ తూముకుంటనుతవాగౌధస్థ చూతాంతర
వ్యాపిక్షత్రము -- సువంశాదీశ్వ కృష్ణాది పుం
... ణ్యోన్నతికిచ్చె గుట్టల నృసింహ పక్షిరాడ్వాహనా
(అ.ప్ర.పద్యం - 105)

'గుట్టల నృసింహశతకం సంపూర్ణం శ్రీరామార్పణమస్తు' అని చివరిలో ఉంది.

ఇంకొక మూడు తాళపత్రాలు కలిపి ఉన్నాయి. అందులో ప్రారంభంలో శుభమస్తు! అవిఘ్నమస్తు! ఆంజనేయశతకం అని ఉంది. రెండువైపులా పద్యాలు ఉన్నాయి. ఆరు పంక్తులు కలిగి ఉంది. 9 సీస పద్యాలు ఉన్నాయి.

ప్రారంభ పద్యం

సీ. శ్రీరామునాత్మ.....................
.... చిత్తంబులోన వసియింపుమయ్య
కదలావుమై చోట కదలిదోటినధీర
క.......................... మయ్య
... వుని శేవంబు శీనకు నొసంగిన తండ్రి
.... పతినామ మొసంగి చేపట్టుమయ్య
.... న్చిమ ....లో .... చ్చిన
దేవ జీవనౌషదమిచ్చి బ్రోవుమయ్య
అనుద నీవు సమర్థుండవైన .... న్న
రక్షించ అనాధ .... మదనగోపాల.... ద
భక్తమత విధేయ ఆర్తజన రక్షణోపాయ ఆంజనేయ

సీ. నిడుదవాలంబుతో నిలపు నామంబుతో
నిగనిగ మెరయు నెమ్మోముతోడ
సహజీవర్ణంబుతో సవరినముంజతో
సలిలపూరిత కమండలముతోడ
పసిడి అందియలతో
జన్నిదముతో పా....లలోచనా.... ములతోడ
కరములు మూద్యుచో కటిహేమ పటముతో
కమనీయ కుండల కాంతితోడ
తత్పసమ్మతి గొలచిన దాసులకును
ప్రాణనాయ........తనయ
.........మత.......య
ఆర్తజన రక్షణోపాయ ఆంజనేయ
(అముద్రిత ప్రతి పద్యం-09)

ఉత్తమశ్రేణి పద్య రచనను కొనసాగించిన బుచ్చయ్య పేరు 200 సం.ల నుండి తాళపత్ర గ్రంథాలలో నిక్షిప్తమై, కాలగర్భంలో కలిసిపోవడానికి సిద్ధంగా ఉన్న సమయంలో నా పరిశోధన ద్వారా సాహిత్య లోకంలోకి తీసుకవస్తున్నాను. చిరంజీవిగా సాహిత్య చరిత్రలలో నిలిచిపోనున్నాడు. ఇలాంటి జాతిరత్నాలు ఎన్ని మట్టిలో కలిసిపోయాయో, ఇప్పటికైనా లభించినంతవరకు విస్మృత కవులను స్మృతిలోకి తీసుకు వచ్చే ప్రయత్నం చేయాల్సిందే.

కాలానికి వేడుకోలు

కాలమంటే కరగి పోయేది కాదు
జరిగిపోయేది మాత్రమే

అనుభవాలు అనుభూతులతో
నిండిన పుటల పుస్తకమది

నిన్న నేడు రేపు మెట్ల నిచ్చెన
మా స్నేహాలను బంధాలను
కలిపి నిలబెడుతున్న
కాలానికి వందనం

చెలిమి చెలిమెల సాదృశ్యం
కష్ట సుఖాల్లో కలగలపుతనాల
తనువులకు అభివందనం

ఒకరి జీవిత పుటల్లో మరొకరు
ఆనందాన్ని నింపే అక్షరాలవుతున్న
కాలానికి వందనం

ఇదిలాగే కొనసాగింప జేయాలని
కాలానికి వేడుకోలు

బి. అంజనీ దేవి
హనుమకొండ,
ఫోన్ : 990 896 2730

ISSN 2457-0796
UGC Care List Approved Journal
మూసీ మాసపత్రిక సంపుటి -26 : సంచిక - 4 (40) హైదరాబాద్ ఫిబ్రవరి : 2023

మాడభూషి సంపత్‌కుమార్ కవిత్వం – రైతు జీవిత చిత్రణ

బి.వి.ఎస్. గౌతమ్, పరిశోధక విద్యార్థి, మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయం. ఫోన్ : 96522 41621

ఆధునికులైన తెలుగు సాహితీవేత్తలలో మాడభూషి సంపత్ కుమార్‌గారిది ఒక విశిష్టమైన స్థానం. కవిగా, రచయితగా, పత్రికా సంపాదకునిగా, అనువాదకునిగా, విశ్వవిద్యాలయ ఆచార్యులుగా పేరు మోసిన ఆయనను రెండు తెలుగురాష్ట్రాలతోపాటు, కర్ణాటక, తమిళనాడు రాష్ట్రాలలోని సాహితీవేత్తలకు సైతం ప్రత్యేకించి పరిచయం చేయనవసరం లేదు.

కవిగా సంపత్ కుమార్ గారు ఇప్పటిదాకా 7 కవితాసంపుటాలను వెలువరించారు. అందులోని కవిత్వమంతా సామాజిక చైతన్యాన్ని కలిగించే అంశాలతో నిండి ఉంటుంది. అది ఆయనకు సమాజం పట్ల ఉన్న నిబద్ధతకు నిదర్శనం. మన సమాజంతో గాఢమైన అనుబంధం ఉన్న రైతుల జీవితంలోకి కూడా ఆయన తొంగి చూశారు. అందుకు ఆయన కవితలే తార్కాణం. రైతుల జీవితాలకు అద్దం పట్టే ఎన్నో కవితలను ఆయన రాశాడు. వాటిలో కొన్నిటిని విశ్లేషించడం ఈ వ్యాసం యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశం.

భారతదేశం వ్యవసాయ ఆధారిత దేశం. వ్యాపార, వాణిజ్య రంగాలలో కూడా కొంత ప్రభావాన్ని చూపుతున్నప్పటికీ 41.49 శాతం అంటే భారతదేశ జనాభాలో దాదాపు సగం శాతం ప్రజలు వ్యవసాయం మీదనే ఆధారపడి జీవిస్తున్నారు. ఆహార, ఆహారేతరమైన పంటలను పండిస్తున్నారు. కొందరు రైతులు ఇప్పటికీ వర్షాధారిత వ్యవసాయాన్నే నమ్ముకుని జీవనాన్ని సాగిస్తున్నారు. అలాంటి దశలో ప్రకృతి వైపరీత్యాలు సంభవించినపుడు పంటకు నష్టం వాటిల్లి నష్టపోతున్నారు. నష్టాన్ని భరించలేని సన్నకారు రైతులు ఆత్మహత్యలు చేసుకుంటున్నారు. భారతదేశంలో 2021 సంవత్సరంలోనే 10881 మంది రైతులు ఆత్మహత్య చేసుకున్నారు. అలాంటి రైతుల పక్షాన కవిత్వంతో అండగా నిలబడ్డారు సంపత్ కుమార్ గారు.

రైతు ఆత్మకథ అనే కవితలో రైతు గొప్పతనాన్ని వివరించారు.

"రైతు ఆత్మకథ
వాడి స్వేదం నుండి జాలువారుతుంది
మట్టే వాడికి వస్తువు
ఒళ్ళంతా మట్టి పూసుకొని
ఆత్మీయంగా, ఆప్యాయంగా
చూసుకున్నప్పుడు
కలిగే ఆనందం
ఎందులో ఉంటుంది!
రైతు ఆత్మకథలో
అప్పులుంటాయి, ఆత్మహత్యలుంటాయి,
అవమానాలుంటాయి, అవరోధాలుంటాయి
ఆనందాలుంటాయి" (వికారి. 2019:60) అంటూ అద్భుతంగా వర్ణించారు. సమాజంలో మోసపోవడమే తప్ప మోసం చేయడం చేతకాని వృత్తికారునిగా రైతుని చిత్రించారు కవి. సంఘాలు పెట్టుకోవడం చేతకాదు, సంఘటితం కాలేదు, సంఘానికి ద్రోహం చెయ్యలేదు అని రైతుని ఒక పవిత్రమైన వృత్తికారునిగా చిత్రించారు. తాను పడ్డ కష్టమంతా పరోపకారం అనుకుంటాడని, అర్థం కోసం, స్వార్థం కోసం బతకని, బతక నేర్వని వ్యక్తిగా రైతును, అతని గొప్పతనాన్ని ఆకాశంలో నిలబెట్టారు కవి. అలాంటి రైతు ఇప్పుడు ఎలాంటి జీవితాన్ని అనుభవిస్తున్నాడో అద్భుతంగా వర్ణించారు.

నేడు కార్పొరేటు వ్యవస్థీకృత సర్పం రైతరికం నెత్తిమీద పడగెత్తి ఆడుతుంది. వ్యవసాయం తల్లి వేరు తెంపే యోచనలు జరుగుతున్నాయి. పల్లెతనాన్ని హరింపజేస్తూ, పట్టణానికి హారతులెత్తే రాజకీయం ముందు రైతు జీవితం ఓడిపోతూనే ఉంది. దానికి లక్ష్యప్రాయమైన కవిత –

"మట్టిని పిసుక్కుంటూ
ఆనందించే రైతు
ఇప్పుడు చేతులు పిసుక్కుంటూ
ఆవేదన చెందుతూ ఉన్నాడు
అప్పిచ్చినవాడు
అరుగుమీద కూర్చున్నాడు
పొలం ఎండిపోయి వెక్కిరిస్తోంది
ఆకాశం ఎండమావిలా ఉంది
పిల్లల కడుపులు కాయితం పొరల్లా అతుక్కుపోయాయి –
అరుగు అప్పులవాడికి దఖలుపడ్డ స్థలం
అస్తితోపాటు అరుగుకూడా వాడికి దఖలైపోయింది
రైతుకు ఇప్పుడు తలదాచుకోవడానికి కుడా స్థలం లేదు
తల తాకట్టు పెట్టడానికి కూడా మార్గంలేదు" (మూడోమనిషి. 2017: 34, 35)

అంటూ రైతు దయనీయ స్థితిని, అతనిని ఆత్మహత్యకు ప్రేరేపించే పరిస్థితిని కళ్ళకు కట్టినట్టు వర్ణించారు కవి. రైతు క్షేమంగా ఉంటే రాజ్యం క్షేమంగా ఉంటుందని పెద్దలు అంటారు. అలాంటి రైతు నేడు అతివృష్టి, అనావృష్టి తాకిడికి నష్టం వాటిల్లి, పండిన పంటకు

గిట్టుబాటు ధర రాక, చేసిన అప్పులు తీరక ఆత్మహత్యకు పాల్పడు తున్నాడు. అలాంటి వారి పట్ల మానవత్వాన్ని చూపాలని, రైతులను కాపాడుకోవాలని సమాజానికి విజ్ఞప్తి చేశారు. గిట్టుబాటు ధరలకోసం, రసాయనిక ఎరువులకోసం, పురుగుమందుల కోసం, పంట విత్తనాల కోసం రైతు డిపోల ముందు పడిగాపులుపడే పరిస్థితి నుండి రైతులు ముందుకు రావాలి. పల్లె జీవితం పచ్చ పచ్చని వెచ్చని కలలతో నిత్యనూతనంగా వెలుగొందాలంటే, రైతు జీవితం అప్పుల ఊబి లోంచి, ఆత్మహత్యల ఆలోచనల నుండి బయటపడాలని ఒక ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు.

వ్యవసాయమే ప్రధాన వ్యాసంగంగా ఎదిగే శ్రమజీవులైన రైతుల జీవితాల్లో ఎడారి విస్తరించి, ఇసుకలెత్తి పోతుంది. నేటి పాలకుల వాగ్దానాల జలపాతాల్లో నిలబడ్డా, తడి అంటని దౌర్భాగ్యం రైతుది. ఇంకా అమాయకత్వపు చంటిపాపగానే సేద్యం కూర్చుంది. రైతు దేశ ప్రగతికి కంటిపాప అంటూనే కపట నాటకాలతో పాలకులు రైతుకే కళ్ళను పొడిచేస్తున్నారు. ప్రభుత్వ ఆధీనంలో ఉన్న పరిశ్రమ లను ప్రైవేటీకరణచేసి, కార్పోరేట్ శక్తులకు అప్పగించి చేతులు దులుపు కోవాలనే పనిలో పడ్డారు పాలకవర్గాలు. పరిశ్రమలు లాగానే వ్యవసాయాన్ని కూడా కార్పోరేట్ వ్యవస్థ చేతికప్పగించాలని తీవ్ర ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. అందుకే రైతులు పొలాల్లో ఏ పంటలు వేయాల్సింది, మార్కెట్లో ఎంతకు ఆ పంటను అమ్మాల్సింది నిర్ణయిస్తున్నారు. రైతులు చేసే ఆందోళనలు పెడచెవిని పెడుతున్న ప్రభుత్వాన్ని మనం చూస్తూనే ఉన్నాం.

రైతే కూలి అనే కవితలో

ఎవరో ఇచ్చిన
విత్తనాలు విత్తాలి -
ఎవడో చెప్పిన
ఎరువు వెయ్యాలి -
ఎవడి ఆజ్ఞ ప్రకారమో
పంటలు పండించాలి
ఎవరో నిర్ణయించిన ధరకు
అమ్మకాలు సాగించాలి -
రైతు తన భూమిలో తనే కూలి!
తన భూమిలో తానే నిలబడి
దళారీ దయాదాక్షిణ్యాల కోసం చెయ్యి చాస్తున్నాడు.
అంటూ అన్నం పెట్టిన చెయ్యి
అప్పు కోసం పడిగాపులు కాస్తోంది
వేలకోట్లు ఎగ్గొట్టిన వాడి ముందు మోకరిల్లుతున్న బ్యాంకులు

(చివరకు నువ్వే గెలుస్తావు. 2016: 80) అంటూ ఆవేదనను వ్యక్తం చేశారు.

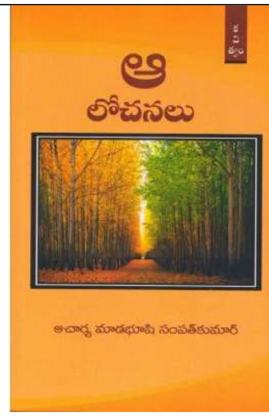

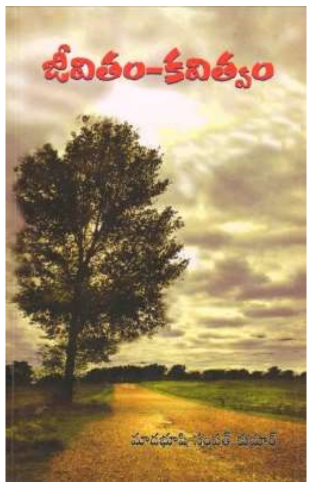

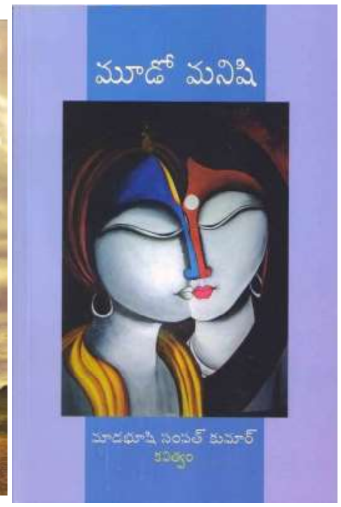

"రైతేరాజు", "రైతులేనిదే రాజ్యం లేదు", "రైతు దేశానికి వెన్నెముక", "జైకిసాన్" లాంటి నినాదాలు పదేపదే వినిపిస్తుంటాయి. కానీ ఋణాలను ఇవ్వడంలో గానీ, ఋణాలను మాఫీ చెయ్యడంలో గానీ బ్యాంకులు పాటిస్తున్న విధానాలను, రైతులకు జరిగే అన్యాయా లను ఎండగట్టారు కవి. కార్పోరేట్ సంస్థలకు సరైన పత్రాలు లేకపోయినా వేల కోట్ల అప్పులను ఇస్తున్నాయి బ్యాంకులు. వేల రూపాయల అప్పు కోసం రైతు బ్యాంకుల చుట్టూ చెప్పులు అరిగేలా తిరిగినా పనవుతుందన్న నమ్మకం లేదు. ఒక వేళ అప్పు పుట్టినా వాటిని తీర్చేదాకా రైతు రక్తాన్ని పీల్చేస్తాయి. అదే ఒక కార్పోరేట్ యజమాని ఆ అప్పు ఎగ్గొట్టి విదేశాలకు పారిపోవచ్చు. బ్యాంకుల బాధను తట్టుకోలేక రైతు ఆత్మహత్య చేసుకుంటుంటే కార్పోరేట్ యజమాని మాత్రం విదేశాలలో విలాసవంతమైన జీవితాన్ని అనుభవిస్తున్నాడు. అలాంటి వాళ్ళను ప్రభుత్వం కూడా ఏమీ చేయలేకపోతోంది. వాళ్ళను గౌరవ మర్యాదలతో పాలకులు అధికారులు, మంత్రులు చూస్తున్నారు. **'చేసిన అప్పులు ఎగ్గొట్టిన చేపల రాజును సముద్రంలో వదిలేసి/ అప్పు తీర్చడానికి అవస్థలు పడుతున్న చేప పిల్లను గట్టున పడేస్తున్నారు. అప్పు తీర్చమని వాణ్ణి (గొప్పోణ్ణి) మాలలు వేసి బతిమాలుతున్నారు! అప్పు తీర్చకుంటే రైతుకు**

ప్రేమదేశి

వేల శతాబ్దాల పరిచయం నీది నాది
వెలలేని ప్రేమ చరితాధ్యాయం నీది నాది
గువ్వ కన్నుల నీ చిలిపితనం
ఆ అడవిపూల సుకుమారత్వం...
నా గుండెలో పుట్టించెను నవ వసంతోత్సవం
ఏ మయూరి నాట్యకత్తెవు నీవు
ఏ ఏటి అలల నాదానికి నీవు
రాచకన్యవు అనుకుంటినా...
మరి అనంతమైన ప్రణయాత్మవనుకుంటినా..
కాకుంటే
నీ పాదాల సవ్వడికి ఉలిక్కిపడటమేమిటి..
నీ రూప లావణ్యం అరుదైన అందానికి
కాల పూల తేనె మేఘమవడమేమిటి..
పలికే పసిడి లేత పలుకులతో..
నా కలలకు వెన్నెల త్రోవ చూపించావు
కలికి వన్నెల రాశివై
నా ఊహల ఊయలలో ఊగుతున్నావు
లోకోత్తమైన సొగసా...
తూరుపు కొండపై నుండి దిగి వస్తున్న
ఓ పొగమంచు రుక్కు మనసా...
నన్ను అలరించడానికి అవతరించావా..
నన్ను బతికించడానికి కనిపించావా...
నాకు నీవన్నది లోకమయ్యిందనడానికి
నన్ను నేనుగా గుర్తించక
ఆకాశంలోని చుక్కల నడుమ తిరుగుతున్నాను
నీ అనుగ్రహం ఓ నవ్వు అయితే
అప్పటికే నీ ఆలోచనల్లో నేను బందీనయ్యాను
నీ అణువణువులకి అంకితమైపోయాను
విధి నెదరీద గలనని
మరణానికి కూడా మనసివ్వగలనని
నీ తోడు సాక్షిగా... ఈ జన్మకు మాటివ్వగలను
నాకింతకంటే మిగిలిందింకేం లేదు
కలలు మంటలైతే
ఆశలు ఉరితాళ్ళను చూస్తాయి.
నీవులేని నా కన్నుల కన్నీరు
సముద్రపు కెరటాల పొంగులై
దివినంటుకుంటాయి....

డా. కందుల శ్రీను, ఫోన్: 96526 74834

ఉరితాడని బెదిరిస్తున్నారు! అందుకే అవమానం భరించలేక 'రైతు తన భూమిలో తానే ఉరేసుకుంటే/ ఊరంతా చోద్యం చూస్తూ ఉంది'.

'ఎక్కువ మొత్తాలు ఎగ్గొట్టిన బడాబాబు జైలుకు వెళ్ళినా రాజభోగాలు/ ఛానళ్ళలో చర్చలు, కథనాలు, కోర్టులు, తీర్పులు/ ఇంకా మహారాజు దొరికేంత వరకూ ఊరేగింపులు' అంటూ నిజాన్ని నిక్కచ్చిగా కవిత్వీకరించారు.

రైతుకు ఉన్న ఎన్నో ఇబ్బందుల్లో దళారీ వ్యవస్థ ఒకటి. రైతు దగ్గర తక్కువ ధరకు కొని బయట వినియోగ దారులకు ఎక్కువ ధరకు అమ్మే వ్యవస్థ. రైతుకు, వినియోగదారునికి మధ్య ఉండి ఎక్కువ లాభపడుతున్నది ఈ దళారులే.

"కొనేవాడికి
అమ్మేవాడు లోకువ
దళారి వాత పడ్డ రైతు" (ఆలోచనలు. 2015:13) అంటూ దళారీలు చేతుల్లో పడి రైతు లోకువైపోతున్న విధానాన్ని మూడు పంక్తుల్లో అత్యద్భుతంగా వర్ణించారు. దళారుల నోటి నుండి రైతు బయటపడాలి అంటే ప్రభుత్వమే సరుకు కొనుగోలు చేసి గిట్టుబాటు ధర ఇవ్వాలని సంపత్ గారు నొక్కి చెప్పారు.

భిక్షగాని కంటే హీనంగా మారిపోయిన రైతు జీవితాన్ని మైనాన్ని చెప్తూ

"భిక్షగాడు వెళుతున్నాడు
జోలెనిండిపోయింది
దుర్భిక్షకుడైనరైతు" (ఆలోచనలు. 2015: 13) అంటారు.

ఇలా రైతు మొత్తం జీవితాన్ని ఎన్నో కోణాల నుండి చిత్రీకరించారు సంపత్‌కుమార్ గారు. ఆయన లాగానే మిగిలిన కవులు కూడా రైతరికాన్ని రక్షించడానికి కలం పట్టి, చలనమై, జ్వలనమై, అనలమై, అనిలమై, సమరమై, సకలమై, పోటెత్తే సాహితీ సముద్రమై "రైతుకవిత్వం" రాయాలి. రైతుకు వ్యతిరేకంగా వస్తున్న చట్టాల్ని రద్దు పరచే వరకు ప్రభుత్వ వైఖరిని ఖండిస్తూ కవిత్వం వెలువడాలి. రైతు జీవితానికి భరోసాగా నిలబడాలని ఆశిస్తున్నాను. అందుకు ఈ వ్యాసం ఉపకరించాలని కోరుకుంటున్నాను.

ఉపయుక్త గ్రంథాలు :

సంపత్ కుమార్, మాడభూషి కవితా పుస్తకాలు : జీవితం – కవిత్వం, ఆలోచనలు, శత్రువుతో ప్రయాణం, చివరికి నువ్వే గెలుస్తావు, మూడో మనిషి, వికారి, మొదటి అబద్ధం.

పర్యావరణ సమస్యలు, నీటి సంక్షోభం – దాడి నవల పరిశీలన

హేలావత్ రాజేష్, పరిశోధక విద్యార్థి, ఇఎఫ్ఎల్ విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాదు. ఫోన్ : 70130 55449

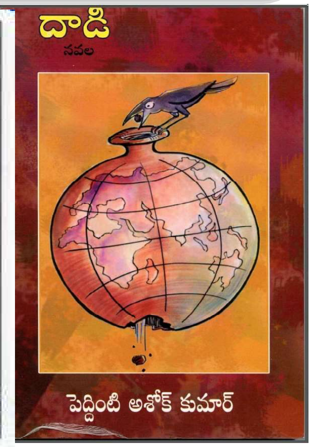

మానవాళి ఎదురుకుంటున్న అనేకమైన సమస్యలలో పర్యావరణ సమస్యలు అతి ముఖ్యమైనవి. వీటి ప్రభావం దినదినానికి తీవ్రం అవుతున్నాయి. మానవాళి మనుగడకు ముంపుకు వాటిల్లే ప్రమాదం ఉందని చాలామంది నిపుణులు, శాస్త్రవేత్తలు హెచ్చరితున్నారు. అందుకే గత కొన్ని శతాబ్దాలుగా ఈ సమస్యలు సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ రంగాలలో చర్చనీయ అంశంగా మారింది. వాతావరణంలో మార్పులు, పర్యావరణ సమస్యలపై అవగాహన చాలా అవసరం. ఈ సమస్య యొక్క ప్రభావం, పరిష్కారం ఏ ఒక రంగంపై ఆధారపడి లేదు. సాంకేతిక రంగం లోను, సాహిత్య రంగం లోను ఈ సమస్యలపై విశ్లేషణ అవసరం ఉన్నది. భారత నాగరిక సమాజం, జీవన విధానం ప్రకృతితో మమేకం అయి ఉంటుంది. మన ప్రాచీన సాహిత్యంలోను ప్రకృతి, పర్యావరణం గురించి చాలా వివరంగా ప్రస్తావించారు. అయితే ప్రస్తుత పర్యావరణ సమస్యలు, మానవ జీవన శైలి, అభివృద్ధి ధోరణితో తక్కువ రచనలు వచ్చాయి. “దాడి” నవల, గ్రామీణ స్థితిగతులు, కులవృత్తులు, సంబంధాలు, వ్యవసాయంలో మార్పులు మరియు నీటి సంక్షోభం గురించి రాసిన ఒక అరుదయిన నవల. ఈ వ్యాసంలో ముఖ్యంగా ప్రాచీన నీటి పారుదల విధానాలు, జలవరుల వినియోగం, వ్యవసాయ రంగంలో మార్పులు మరియు భూగర్భజలాల తగ్గుదల, నీటి సంక్షోభం దిశగా విశ్లేషణ ఉంటుంది.

కీలక పదాలు : పర్యావరణ సమస్యలు, నీటి సంక్షోభం , భూగర్భ జలాలు, దాడి, యాతం, మోటబావి

పరిచయం : ప్రస్తుతం మానవాళి ఎదురుకుంటున్న సమస్యలలో పర్యవరణ సమస్యలు వాటి ప్రభావం అతి ముఖ్యమైనవి. ప్రకృతి విపత్తులకు, నేటి పర్యావరణ సమస్యలకు ఒక చిన్న తేడా ఉంది. ప్రకృతి సమస్యలు సహజంగా సంభవిస్తాయి. వాటిపై మనిషి యొక్క నియంత్రణ ఉండదు. అవి మానవ శక్తికి మించి ఉంటాయి. ప్రకృతి విపత్తుల నుంచి మనిషి తనను తాను రక్షించుకోవాలి లేదా ముందుగా పసిగట్టి వాటి ప్రభావం తగ్గిచుకోవాలి. కానీ వాటిని నిర్మూలించలేము. అదేవిధంగా పర్యావరణ సమస్యల ప్రభావం కూడా విస్తరణంలో కానీ, ధన, ప్రాణ నష్టాలు పోల్చుకుంటే ఎక్కువగానే ఉంటుంది. వీటి ప్రభావం ఒక మానవాళిపై మాత్రమే కాదు, చెట్లు, మొక్కలు, పంటపొలాలు, అడవులు, జంతువులూ, పక్షులు, చీమలు, పురుగులు, ఇలా ప్రతి ప్రాణికోటికి నష్టం కలగజేస్తుంది. కాపోతే, పర్యవరణ స్మమస్యలు సహజంగా ఏర్పడవు, ఇవి మానవ కార్యకలాపాల వలన సంభవిస్తాయి. మానవ సమాజం విచక్షణ రహితగా సహజవనరులను ఉపయోగించటం వలన, ప్రకృతి నిలయమైన అడవులను, నదులు, కొండలను నాశనం చేయటం వలన ప్రకృతి సమతౌల్యం దెబ్బతిని వాటి పర్యవసానంగా ఉద్భవించినవే పర్యావరణ సమస్యలు. అందుకే, ఈ శతాబ్దంలో, చాలా మంది ప్రముఖులు, రాజకీయవేత్తలు, వివిధ రంగాల నిపుణులు దీనిపై విస్తృత చర్చలు, ఉపన్యాసాలు కొనసాగిస్తున్నారు. ఈ సమస్యలలో అతి ముఖ్యమైనది నీటి సమస్య. భూగోళముపై మూడువంతులు నీరు ఉన్న సమస్త జీవరాశులకు ఆధారం భూమిపై లభించే నీరు. మానవ వ్యవస్థ యొక్క అభివృద్ధి, మనుగడ దీనిపైనే ఆధారపడివుంది.

పెద్దింటి అశోక్‌కుమార్ ప్రముఖ తెలుగు రచయత. అశోక్‌కుమార్ తెలంగాణ రాష్ట్రంలో రాజన్న సిరిసిల్ల జిల్లా కు చెందినవారు. 1992 వ సంవత్సరం నుండి ఆయన రచనలు ప్రచారంలో వచ్చాయి. మొదటిది ఆశ – నిరాశ కథ ఆంధ్రప్రభ పత్రికలో అచ్చు అయింది. ఇప్పటివరకు 250 పైగా కథలు, 7 నవలలు, 4–నాటకాలు వ్రాసినారు. ఆయన రచనలో తెలంగాణ పల్లె జీవన విధానం ప్రతిబింబిస్తుంది. రచనలు కూడా చక్కటి కథా వస్తువుతో తెలంగాణ యాసలో పాఠకులకు అర్థమయేలా, ఆకర్షించేలా ఉంటాయి. ఆయన ఎంతో దూరదృష్టితో సామాజిక స్పృహతో, ప్రకృతిపై ప్రేమతో, వాస్తవికంగా రాసిన నవల “దాడి”. నీటి వనరులపై దాడి. ఈ నవలలో గ్రామీణ వాతావరణం, పల్లెటూరి సమాజం, కుల వృత్తులు, మనుషుల మధ్య సంబంధాలు, సమస్యలు, వీటితో పాటు వ్యవసాయ రంగంలో మార్పులు, నీటి సంక్షోభం మూలంగా రాసిన ఒక మంచి నవల “దాడి”. ఒక సాధారణ రైతు కుటుంబం ఆధారంగా ఒక ఊరిలో మూడుతరాలలో వ్యవసాయరంగం , నీటి సేద్యంలో మార్పుల వివరణ ఈ నవల.

నవల విశ్లేషణ : గ్రామీణ వాతావరణం, పుష్కలమైన జలవనరులు వివిధ రకాలైన పంటలు:

ఈ నవలలో ముఖ్యమయినవి రెండు పాత్రలు, ఒకటి వెంకయ్య ఓ సాధారణ రైతు, అతనికి ఒకతే కూతురు అవటం వల్ల భూమయ్యను ఇంటి అల్లుడుగా తీసుకువస్తాడు. మొదటితరంలో రచయత వివరించినట్టు ఆ ఊరు వివిధ రకాలైన పంటలు, పశువులు పుష్కలమైన ప్రకృతి వనరులతో నిండి ఉంటుంది. **"సుయ్య సుయ్య మని పాలు పిండే చప్పుడు , సానువు చల్లే చప్పుడు, ఆవులు ల్యాగల అరుపులు విన్పిస్తున్నాయి. ఊరును గీత గీచి విడదీసినట్లు నడుమల నుంచి మూడు పారె కాలువలు. ఊరు కిందనే ఇపుడే పారె వాగు".** (పేజీ : 22). నీరు పుష్కలంగా ఉన్న వెంకయ్యకు చెరువు కింద పారే భూమి లేదు. వెంకయ్య దాని గురించే ఆలోచిస్తుండేవాడు, ఎక్కడ అయినా కౌలుకు భూమి తీసుకోవాలని అనుకుంటాడు కానీ దొరకటం కష్టం. ఎందుకంటే ఇచ్చేవాళ్ళు తక్కువ, ధర కూడా ఎక్కువే. వెంకయ్య తన మనుసులో ఇలా అనుకుంటాడు **"ఊర్లలో ఎవరైనా కొత్తగా వస్తే 'మీ ఊర్లో నీళ్లు తాగి బ్రతుకచ్చు' అంటారు. ఇంత నీళ్లు ఉన్నా నీళ్లు పారే భూమి లేకపాయె. ఏం లాభం అనుకున్నాడు".** (పేజీ :23). రెండు సందర్భాలు గమనిస్తే ఆ ఊరిలో మొదటి తరంలో నీటి వనరులు ఎంత పుష్కలంగా ఉన్నాయో అర్థమవుతుంది. అయితే వెంకయ్యకు చెరువు కింద నీళ్లు పారే భూమి లేదు కనుక ఎక్కువగా పునాస పంటలు వేసేవాడు. పునాస పంటలు అంటే వర్షాధార పంటలు, ఉదాహరణకు రాగులు, ఉలవలు, సజ్జలు, శనగలు మొదలైనవి. అంటే ఈ పంటలకు పైనుంచి పడే వర్షం సరిపోతుంది. ప్రత్యేకంగా వాటికి నీటి సేద్యం అవసరం ఉండదు. భారతదేశంలో చాలావరకు వర్షాధార పంటలే పండించేవారు. నైరుతి ఋతుపవనాలకు భారతీయ వ్యవసాయానికి ఒక అవినాభావ సంబంధం ఉంటుంది. ఋతు పవనాల రాకతోనే వ్యవసాయ పనులు ప్రారంభం అవుతాయి. అదేవిధంగా చాలావరకు పండే పంటలకు ఆధారం నైరుతి ఋతుపవనాలే.

అయితే వెంకయ్య తనకున్న భూమిలోనే, కొంతభాగం వరి పండించేవాడు. వరి సాగుకు నీటి అవసరం ఎక్కువ. అందుకే వరిని ముఖ్యంగా డెల్టా ప్రాంతంలో పండిస్తారు. కానీ భూమయ్యకు వరి బువ్వ అంటే చాలా ఇష్టం, తన సొంత ఊరిలో కూడా ఎక్కువగా పునస పంటలే వేసేవారు. ఆ కాలంలో వరి బువ్వను ఎక్కువగా దొరలు , భూస్వాములు తినేవారు. ఎందుకంటే వరి సాగుకు మంచి భూమి, పుష్కలమైన నీటి సౌలభ్యం అవసరం. అటువంటి భూమి, నీళ్లు, పని వాళ్ళు దొరలకు మాత్రమే ఉండేది. మిగతా సాధారణ రైతులు పునస పంటలు పండించేవారు, రాగి, జొన్న గుటకలు వారి ముఖ్య ఆహారం. భూమయ్య మాటల్లో వరి అన్నం గురించి **"వూరు చుట్టూ నీళ్ళున్నాయి. అడుగు లోతులో ఊటలున్నాయి. వడ్ల పంట ఎందుకు తీయరాదు? వరి బువ్వ ఎంత కమ్మగా ఉంటది. కూర కలుపుకొని తింటే ఎంత బాగా ఉంటది .. అనుకుంటూ నిద్ర పోయాడు"** (పుట :38)

నీటి సేద్యంలో మార్పులు నీటి ఎద్దడి :

అలా వరి బువ్వమీద మక్కువతో భూమయ్య , రెండు మడులు తడిపి, వడ్ల గింజల్ని రాత్రికి రాత్రి చల్లి వచ్చేస్తాడు. ఇంట్లో వాళ్ళు, ఊర్లోవాళ్ళు అందరు వాణ్ణి తిడతారు. కానీ ఐదవ రోజు మొలకలు వస్తాయి. ఆ తరువాత భూమయ్య ఒకడే అంత జాగాను ఎలా తడిపేడో అందరికి తెలుస్తుంది. కొంతమంది భూమయ్య మంచి పనిగాల్లోడో అని పొగుడుతారు కూడా. భూమయ్య రెండు చోట్ల గుంటలు తవ్వి, నీళ్లు తోడుతాడు. ఈ పద్ధతినే 'పొక్క' లేక 'గుడా' అంటాము. ఈ విధానం ముఖ్యంగా దక్షిణ భారతదేశంలో నీటి సేద్యాన్ని ఉపయోగించే విధానం. ఈ పద్ధతి నవలలో ప్రస్తావించినట్టు ఊళ్ళో అందరికి తెలిసిందే కానీ అంత భూమిని గుడాతో కానీ, యాతంతో కానీ ఎవరు తడపలేదు. ఆ తరువాత ఊళ్ళో వాళ్ళు అందరు యాతం బొక్కెనను కొనుక్కొని, వరి చల్లటం ప్రారంభిచారు. **"చెరువు పారుకం లేక బీడుపడ్డ భూములు ఇప్పుడు పచ్చగా మొలకెత్తుతున్నాయి...చిత్త కార్తి పంట అని, యాసంగి, వానకాలం కాక ఒక కొత్త పంట మొదలైంది."** (పేజీ :48) అంటే ఊళ్ళో వాళ్ళు గుడా, యాతం నీటి సేద్యం విధానాన్ని అన్ని పంటలకు ఉపయోగించటం మొదలుపెట్టారు. అంతకు ముందు పునస పంటలు వేసి మిగితా కాలంలో బీడు భూములుగా ఉండేవి , పశుగ్రాసానికి ఉపయోగపడేవి. కానీ, ప్రజలు ఈ పద్ధతిని ఒక వరి పంటకే కాదు వేరే పంటలకు ఉపయోగించటం ప్రారంభించారు. భూగర్భ జలాలు మంచి ఉండటం వలన రెండు మూడు పంటలు వేయటం మొదలుపెట్టాయారు. గుడాతో నీటి సేద్యం విధానాన్ని మనం పాత సినిమాలో గమనించవచ్చు, ఉదాహరణకు తోడికోడళ్లు సినిమాలో 'ఆడుతూ పడుతూ పనిచేస్తుంటే అలుపుసొలుపూ ఏమున్నది ..' ఈ పాటలో గుడా నీటి సేద్యం విధానాన్ని కళ్ళకు కట్టినట్టు చూపించారు.

ఒక ఏడాది వర్షాలు సరిగ్గా పడలేదు. **"వానలు లేక పోవటంతో యాసంగి పంటలకు ఊటలూ తగ్గినాయి. ఒక మడి పారేది సగం మడికి వచ్చింది... వాన కొడితేనే పండె పునసపంటలు పండలేదు... యాతం పొక్కల్లో నీళ్లు ఉన్నాయి కానీ యాతం బొక్కెనలకు అందుట లేవు."** (పేజీ:48) అంటే కొంత కాలంలో మార్పు కనిపించింది. నీటి వాడుక పెరగటం వలన మరియు వర్షాలు తగ్గటం వలన భూగర్భ జలాలు తగ్గటం ప్రాంభవిచాయి. తద్వారా నీటి ఎద్దడికి నాంది పండింది.

ఆ తరువాత కొంత కాలానికి నీటి ఎద్దడితో పాటు కరువు వచ్చింది. అప్పుడు దొర ఊళ్ళో వాళ్ళందరిని పోగేసి సమస్య పరిష్కారం ఏదయినా ఉపాయం కోసం చర్చిస్తాడు. అప్పుడు

భూమయ్య వాగు నీళ్లు చెరువుకు మళ్ళించాలి అని ఉపాయం చెపుతాడు. ఎలా మళ్ళించాలి, ఎవరు, ఎవరు ఏ ఏ పనులు చేయాలో దొర నిర్ణయిస్తాడు. కాందారి అని ఒక వ్యక్తి ప్రశ్నించగా, దొర మాటల్లో **"నీ బుద్ధి తెలిసిననుండి ఎప్పుడన్నా కరువు పడి చెరువు ఎండిందా?... ఎపుడు కాలమయ్యేది. వరద నీటికే చెరువునిండె. వాగుకు మళ్లు గట్టాలన్న ఆలోచన రాలేదు. ఇపుడు ఎండింది కాబట్టి ఆ అవసరం వచ్చింది."** (పేజీ :51) పై వివరణ బట్టి తెలిసేది ఏమిటంటే, అప్పటివరకు ఆ ప్రాంతంలో నీటి వనరులు ఎంత పుష్కలంగా ఉండేవో అర్థం అవుతుంది. నీటి వాడకం కూడా అవసరాలకు మించి లేదు అని తెలుస్తుంది. మనిషి అవసరాలనుంచి కొత్త ఉపాయాలు పుట్టుకువస్తాయి అని కూడా అర్థం అవుతుంది.

క్రమేణా నీవాడుకం పెరిగి, వాతావరణంలో కూడా మార్పులు వచ్చాయి. గుడా, పొక్కమ్ గుంటలలో నీళ్లు లోతుకు చేరుకున్నాయి. నీటి గుంటలు కాస్త మోట బాయిగా మారాయి. **"మోటబాయి ఇప్పటిది కాదు, కానీ ఆ ఊరిలో మోటబాయి మొదటిది వెంకన్నదే. ఊర్లో మోటగొట్టే మొగోడు లేడు. మోట నడిచే ఎడ్లు లేవు".** (పేజీ :62). మోటబాయి నీటి సేద్యం, అంటే ఎడ్లతో బావిలో నీళ్లను తోడే విధానం. ఆధునిక పద్ధతులు రాకముందు వరకు ఈ విధానాన్ని మన దేశంలో చాల విరివిగా ఉపయోగించేవారు. అంటే ఆధునిక గొట్టపు బావులు, బోరింగ్ బావులు రాక ముందువరకు మోటబావులు ముఖ్యంగా వ్యవసాయ పనులకు ఉపయోగించేవారు. ఈ విధానంతో మనిషికి కొంత పని భారం తగ్గింది. మనిషి పశువులను రవాణా, వ్యవసాయంలో దున్నటానికి ఉపయోగించేవాడు, ఈ విధానంతో నీటి సేద్యానికి కూడా వాడటం ప్రారంభిచాడు. అంటే, పశువులపై ఆధారం మరింత పెరిగింది. వ్యవసాయం చేయాలంటే మంచి ఎడ్ల పెంపకం కూడా ముఖ్యం అని తెలుస్తుంది.

ఆ తరువాత కొన్ని ఏళ్లకు అత్తమామలు మరణించారు. పరిస్థితులు బాగాలేక, భూమయ్య, భార్య ఎల్లవ్వ ఇద్దరు కలిసి కొన్నిరోజులు ఊరికి దూరంగా ఉన్నారు. రెండేళ్లకు తిరిగి వచ్చేటపుడు **"నీటి ఊటలూ బందయినాయి. కాలువకు బురద అంటుటాలేదు. అపుడు ముందట మామ నడిచింది. ఇపుడు తను నడుస్తున్నాడు. భుజం మీద ఐదేళ్ల కొడుకున్నాడు, వెంట ఎల్లవ్వ ఉంది."** (పేజీ: 109) ఇపుడు తరం మారింది, దానితో పాటే పరిస్థితులు, వాతావరణ మార్పులు జరిగియాయి. నీటి వాడకం పెరగటం వలన 'యాతం' నుంచి 'మోటబాయిలు' వచ్చాయి, వాటి సంఖ్యా కూడా పెరిగినాయి. అందువలన భూగర్భ జలాలు క్రమేపి క్షీణించాయి. ఊటలు లేకపోవటం వలన వాగులు, కాలువలు ఎండిపోయాయి.

వ్యవసాయ రంగంలో యాంత్రీకరణ నీటి సంక్షోభం :

మనిషి అవసరాలకు అనుగుణంగా, పెరుగుతున్న జనాభా దృష్ట్యా ప్రభుత్వాలు కొత్త అభివృద్ధి ప్రణాళికలు చేపట్టాయి. కొత్త సాంకేతిక పరిజ్ఞానం, నూతన యాంత్రీకరణ విధానాలు అందుబాటులో వచ్చాయి. ఇతర రంగాలతో పాటు వ్యవసాయంలో కూడా యంత్రీకరణ మొదలైంది. "మోట వచ్చినాక యాతం కంటే తేలికగా అనిపించింది. నాలుగు మడులు పారినయి. ఇపుడు 'రాటు' వచ్చినాక అన్నిటికంటే అలుక అనిపిస్తుంది. ఎనిమిది మడుల పారకం అవుతుంది. (పేజీ:148). యాంత్రీకరణతో మనిషికి పని భారం తగ్గింది. పెరుతున్న జనాభా అవసరాలకు తగ్గట్టు సాగు భూమి విస్తరణ కూడా పెరిగింది. రాటు అంటే డీసెల్ ఇంజిన్. దీనితో నీటి సేద్యానికి పశువులపై ఆధారపవలసింది లేదు. భూమి, బావిలో నీళ్లు ఉంటే చాలు.

కొన్ని ఏళ్లకు ఊళ్ళో కరెంట్ వచ్చింది. చాలామందికి కరెంట్ అంటే భయం, అపోహలు ఉండేవి. ముఖ్యంగా ముసలివాళ్లుకు **"తీగల కింద నిలవడితే సగం బలం పోతాదట. తీగలను అంటుకుంటే విడువదట. రక్తాన్ని పీలుస్తాదట.."** (పేజీ: 154). ఇలా అనేక భయాలు, ఆందోళనలు ఉండేవి. కరెంట్ రాకతో ఊళ్ళోనే కాదు చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలలో చాలా మార్పులు వచ్చాయి. డీసెల్ ఇంజిన్లు పోయి కరెంట్ మోటార్లు వచ్చాయి. **"ఎంకన్న మోట పొలం మొత్తం అచ్చు కట్టిండు. ఐదెకరాల పొలం. గడ్డ మీద చెట్లు, తండ్రి నాటిన మామిడి చెట్లు, నీడన్నది లేదుండా మొత్తం నరికి సాగు చేసినాడు. ఐదెకరాల పొలం ఇపుడు రెండు పంటలు పండుతోంది."** (పేజీ:156). వ్యవసాయం ఆహారం కోసం కాకుండా అధిక దిగుబడి, ఎగుమతుల కోసం చేయటం ప్రారభవిచారు. అధిక దిగుబడి కోసం ఆధునిక పరిజ్ఞానం, యంత్రాలతో పాటు కృత్రిమ ఎరువులు వాడటం మొదలుపెట్టినారు.

ముగింపు : త్రాగునీటి సమస్య, కలుషితమైన నీళ్ళ వాడకం మనం ప్రతి రోజు వినే వార్తలు. అయితే, నీటి వనరులు వుండి, విచక్షణారహితంగా నీటిని వాడటం వలన, నూతన వ్యవసాయ విధానంలో అధిక భూమి సాగుబడి మరియు అధిక దిగుబడి వంటి పోకడలతో భూగర్భ జలాలు క్షీణిస్తాయని తెలుస్తుంది, నీటి సంక్షోభం వలన ఒక వ్యవసాయానికే కాదు మనిషి మనుగడకు ముప్పు. మనుషులతో పాటు మొక్కలు, చెట్లు, జంతువులూ అన్నిటిపై ఉంటుంది. ఇది ఒక పర్యావరణ సంక్షోభం. నీటి సంక్షోభ తీవ్రత గురించి రాబోయే తరాలకు హెచ్చరిక ఈ నవల.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. పెద్దింటి అశోక్ కుమార్, దాడి, 2008, పత్తిపాక గ్రాఫిక్స్ అండ్ డిజిటల్, సిరిసిల్ల.

2. ఎన్. వేనుగోపాళ రావు, ఏది అసలైన హరిత విప్లవం, ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్, హైదరాబాద్.

ISSN 2457-0796
UGC Care List Approved Journal
మూసీ మాసపత్రిక సంపుటి -26 : సంచిక - 4 46 హైదరాబాద్ ఫిబ్రవరి : 2023

గ్రంథాలయానికి నమస్కరిస్తూ ...!

పుస్తకం
మహానదులను దాటించిన వంతెన
చూపుడు వేలుతో
ప్రపంచాన్ని పరిచయంచేసిన మార్గదర్శి
వంద హృదయాలను కలబోసుకున్న స్నేహితుడు
ఎవరెస్టు శిఖరాన్నెక్కె మెట్లు
పూలపరిమళాల సుగంధం పుస్తకం !

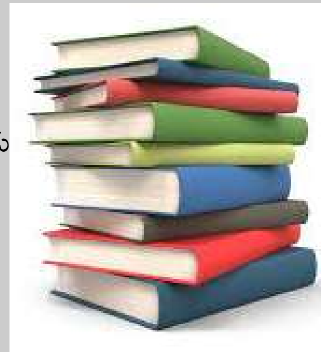

పుస్తకం
ఎడారికాదు గుండె చెలిమె
విధ్వంసం కాదు విప్లవ శంఖం
మూఢనమ్మకం కాదు చైతన్య స్రవంతి
అమ్మ పాలఏరు
నాన్న ధైర్యాల సూర్య తేజం

నడిపించే చరిత్ర సంస్కృతి
ఆకలితీర్చే సామాజిక అధ్యయనాలు
చైతన్యీకరించే సాంఘిక సంస్కరణలు
మెదళ్లను పదునెక్కించే
జాతీయ అంతర్జాతీయ వాదాలు
బాధ్యతనిచ్చే పోరాటాల తడులు
ఆత్మకథల అనుభవాలు, నవలా విజయాలు
విమర్శ ప్రతివిమర్శల సంవాదాలు
కమ్మని రుచుల కలెకూరల గంప పుస్తకం

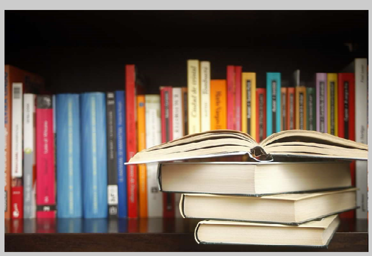

నూరు దేవాలయాల
మెట్లెక్కినా దొరుకని మోక్షం
సప్త నదులెల్ల స్నానమాచరించినా
తొలగని మురికి
తోటలోని పండ్లన్ని తిన్నా కలుగని రుచి
వేలచిక్కుముడులు విప్పి దరిచేర్చే పుస్తకం
విజ్ఞాన తారల ఆకాశం పుస్తకం

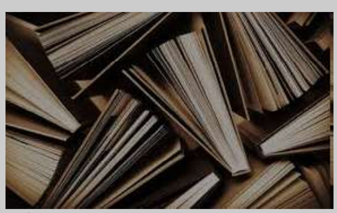

చౌరస్తాలో ఒంటికాలిపై నిలబడి
ఎదురుచూసే ప్రతి లేబరడ్డా పుస్తకమే
రోడ్డుపై దీనంగా చెయ్యిచాచే అవ్వ పుస్తకమే
గొంతారంగా అరిసే కూరగాయల బండి పుస్తకమే
మండల్ కమీషన్ మంటలు పుస్తకమే
అంటరాని రుధిరక్షేత్రాలు పుస్తకమే
భారతమాత నుదుట గాయాలు పుస్తకమే
ప్రయాణానికీ కాళ్లున్న ప్రతి నడక పుస్తకమే
కదిలించి విప్లవించే ప్రతి సమస్య పుస్తకమే!

పుస్తకం
మెదడులో బూజును దులిపి
భాస్వరాన్ని మండించె అగ్నిజ్వాల
బానిస చేతులల్ల ఉద్యమాన్ని మండించే సిద్ధాంతం
ఊరును జనతేరుల చేసే ఆలోచనల పొత్తం
పెత్తనాల చెంపలు వాయించే చెర్నకోలలు

జైలు జీవితాలు పుస్తకమే
ఛిద్రమై పోతున్నన బతుకులు
మానవ హక్కులు పుస్తకమే
కార్మిక కర్షక శ్రామికులహక్కులు పుస్తకమే
ధార్మిక గ్రంథాలు పుస్తకమే
భారత రాజ్యాంగం పుస్తకమే

పిట్టకు గూడు చినుకుకు చెరువులా
కంకులకు గుమ్మి నక్షత్రాలకు ఆకాశంలా
ప్రేమకు హృదయం మనిషికి ఇళ్లులా
పుస్తకానికి గూడే గ్రంథాలయం
ఆ నీడలే ఊరూర జ్ఞాన దారులు
ఆ అక్షర క్షేత్రాలే మన బతుకు తోవలు

మానవీయ మానవతా విలువల రచ్చబండ
జీవన తార్కిక విధానాల పరిచయ పాఠశాల
కరువుకాటకాల అస్తిత్వ గాథల ఏక్ తార
బతుకుదెరువుల యూనివర్సిటీ
సకలచరిత్ర సంస్కృతుల సమ్మేళనం గ్రంథాలయం

అక్షరదీపానికై సమురైంది
భాషకోసం ఊరూర కాలువై ప్రవహించింది
జాతీయోద్యమానికి గుండెనిచ్చింది
తెలంగాణ సాయుధ పోరాటానికి పిడికిలెత్తింది
అస్పృశ్యత నిర్మూలనకై నడిచింది
స్త్రీ స్వేచ్ఛకు పతాకమైంది
సాంఘిక చైతన్యానికి కేంద్రమైన గ్రంథాలయం

ఆకలితో అల్లాడుతన్న పేగులకు
బువ్వముద్దల్ని తినిపించినట్లు
శిలలాంటి నా చేతులకు
రామప్ప శిల్పాలలాంటి పుస్తకాల్ని అందించిన
అమ్మతల్లి గ్రంథాలయానికీ నమస్కరిస్తూ....

వనపట్ల సుబ్బయ్య ఫోన్ : 9492 765358

పోరాట స్వభావ ప్రతీక "కొమురం భీముడో.." పాట

ఇమ్మిడి మహేందర్, తెలుగు పరిశోధక విద్యార్థి, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం. ఫోన్ : 9505 645 706

ఒక రచనను చదువుతున్నప్పుడు లేదా వింటున్నప్పుడు సమకాలీన సంఘర్షణాత్మక జీవితం స్ఫురణలోకి రావడం ఆ రచన సాధించే అత్యున్నత ప్రయోజనం. సరిగ్గా ఈ భావన ఆర్.ఆర్.ఆర్. సినిమాలోని **కొమురం భీముడో** పాట విన్నప్పుడు కలుగుతుంది. ఈ పాటను సుద్దాల అశోక్ తేజ రాశాడు. ఈ పాట ఆదివాసీ పోరాట తత్త్వాన్ని వ్యక్తీకరించింది. ప్రశ్నల రూపంలో అమరత్వాన్ని వాగ్దానం చేసింది.

పాట ఒక పోరాటాన్ని ఉరకలెత్తించగలదు. లడాయికి రక్తాన్ని అందించగలదు. చరిత్ర గమనంలో పాటకు ప్రత్యేక స్థానమున్నది. అది పీడిత ప్రజల పోరాటాలకు ఆలంబనగా నిలుస్తుంది. ముందుండి పోరాడుతుంది. పాటగాళ్లు అటు రచనలోను, పోరాటాల్లోను సాహిత్య పరిభాషలో చెప్పాలంటే **"నిబద్ధత, నిమగ్నత"** అనే రెండు భాగాల్లోను ఉంటారు. శ్రామిక జన సంస్కృతికి అద్దం పడుతారు. శారీరక శ్రమను మరచిపోయేందుకు పాటను సృష్టించుకుంది సమాజం. పనితో పాటే పాట పుట్టింది. పెరిగింది. మానవ జీవితంలోని సుఖదుఃఖాలు, ఆనందం, బాధ మొత్తానికి మానవ హృదయం స్పందించే ప్రతి సన్నివేశంలోను పాట ఉత్పత్తి జరిగింది. పాట అంటే కేవలం ఆనంద, దుఃఖ సమయాల్లో వెలిబుచ్చే అభిప్రాయం మాత్రమే కాదు. వాటి వెనుకాల దాగిన కారణాలను అన్వేషించి, వాటిని నిర్మూలించే దిశకు మనల్ని కదిలించేది. విజయం కోసం కావల్సిన చమురును అందించే గురుతర బాధ్యతను సైతం ఎంచుకుంది పాట. మానవ వికాసంలో పాటది ఉజ్వల చరిత్ర. చీకటి రాత్రిలో ఉషోదయ వాగ్దానం పాట.

సినిమా పాటకు కొన్ని పరిమితులు ఉంటాయి. సినిమాలో చిత్రిస్తున్న పాత్రకి, సంఘటనకి అనుగుణంగా పాటను రాయాలనే షరతు ఉంటుంది. సహజంగానే సినిమా పాటకు కొన్ని పరిమితులతో కూడిన స్వేచ్ఛ దొరుకుతుంటుంది. స్వేచ్ఛకు, పరిమితులకు మధ్య కొంతమంది **"జీవితం"** ఉన్న రచయితలు కొట్టుమిట్టాడుతుంటారు. సాధ్యమైనంత మేరకు స్వేచ్ఛను స్వయంగా సాధించుకుంటారు. సుద్దాల అశోక్ తేజ **'నేను అడవిని మాట్లాడుతున్న', 'శ్రమ కావ్యం'** వంటి రచనలు ఎవరు అడగకుండానే రాసారు. ఎవరు అడగకుండా ప్రజావసరాల కోసం రాసేది (రచయిత చెప్పకుండా ఉండలేని తనం కూడా ఇందులో భాగమే) ప్రజా రచన అవుతుంది. ఈ రచనలకు ఎటువంటి పరిమితులు ఉండవు. సహజంగా ఉంటాయి. నిజాన్ని నిగ్గు తేల్చేలా ఉంటాయి. సుద్దాల హన్మంతు ఆచరణ అప్పుడప్పుడు అశోక్ తేజను ఇలా బహిర్గతం అయ్యేలా చేస్తుంది. ఆ ఆచరణే పరిమితులతో కూడిన సినిమా పాటలో సైతం భావస్వేచ్ఛను

వెతుక్కుంటుంది. అనుకున్న భావాన్ని కళాత్మకంగా వ్యక్తం చేస్తుంది. సరిగ్గా ఇలాంటి పనినే సుద్దాల అశోక్ తేజ 'కొమురం భీముడో' పాటలో చేశాడు. పాత్రకి, సమాజానికి రెండింటికి ఒకే రచనలో సమన్వాయం చేయడం ఈ పాట సాధించిన విజయం. పాటను పాత్ర, సన్నివేశాలకు అనుగుణంగా చూసినా, ప్రత్యేకంగా పాటను ఒక్కదాన్ని చూసినా స్పష్టమైన భావాల వ్యక్తీకరణ మనకు కన్పిస్తుంది.

ఈ పాట సందర్భం బ్రిటీష్ దొరను **"తప్పైపోయింది. మీ సార్వభౌమాధికారానికి దాసుడను"** అని మోకాళ్లపై వంగి క్షమాభిక్ష కోరుకోవాలని పోలీస్ (రామ్‌చరణ్), ఆదివాసిని (జూ.ఎన్టీర్)ని కొట్టడం దగ్గర ఈ పాట ప్రారంభమౌతుంది. ఈ పాటను అర్థం చేసుకోవాలంటే ఆదివాసి సమాజ స్వభావం అర్థం కావాలి. ప్రజా పోరాటాల త్యాగాలు అర్థం కావాలి. సుద్దాల అశోక్ తేజ ఆదివాసీలను, సమాజంలోని వ్యక్తిని, ఆయన చేసిన పోరాటాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని ఈ పాట రాశాడు. స్పష్టంగా చెప్పాలంటే తెలంగాణలో ఉన్న ఆదివాసి పోరాట వీరుడు **"కొమురం భీం"** ని దృష్టిలో పెట్టుకొని రాశాడు. ఈ సినిమా చివర్లో **"జల్, జంగల్, జమీన్"** నినాదాలతో కూడిన జెండాను చూపించడం కూడా ఆదివాసీ పోరాటాల లక్ష్యాన్ని (నేటికి నెరవేరలేదు) సూచించడమే. కనుక ఈ పాటలోని భావాలను అర్థం చేసుకోవడానికి అడవి జీవితంతో పెనవేసుకున్న ఆదివాసీల జీవితాన్ని కనీసం కొంతైనా తడమాలి. వీటన్నింటి నేపథ్యం నుంచి "కొమురం భీముడో" పాటను విశ్లేషించుకోవాలి.

అడవి అంటేనే **"కొంత ప్రమాదంతో పెనవేసుకున్న ఆత్మీయ నివాస స్థలం".** అడవిలోనే పుట్టి, పెరిగిన జాతులకు అది అమ్మ ఒడి. ఆకలికి అమ్మచేతి ముద్ద. ఆత్మీయతకు తండ్రి. అడవికి, మనిషికి మధ్య ఉన్న తల్లి పేగు బంధం. ఎంతో ఆత్మీయత, స్వేచ్ఛాకాంక్షలతో కూడిన జీవితాలు అడవి జీవుల సొంతం. మనిషి అందులో ఒక భాగం. ఈ అడవి జీవన తాత్త్వికతలోనే ఆధిపత్యాన్ని అంగీకరించని తత్త్వం, స్వేచ్ఛను కోరుకునే భావాలు సహజంగానే ఇక్కడి మనుషుల్లో

కొమురం భీముడో కొమురం భీముడో
కొర్రాసు నెగడోలె రగలాలి కొడుకో... రగలాలి కొడుకో
కొమురం భీముడో కొమురం భీముడో
రగరగా సూరీడై మండాలి కొడుకో ... మండాలి కొడుకో
కాల్మొక్తా బాంచెనని వంగితొగాల
కారడవి తల్లికి పుట్టనట్టేరో... పుట్టనట్టేరో
జులుము గద్దెకు తలను వొంచి తొగాల
దుడుము తల్లి పేగున పుట్టనట్టేరో ... పుట్టనట్టేరో
కొమురం భీముడో కొమురం భీముడో
కొర్రాసు నెగడోలె రగలాలి కొడుకో... రగలాలి కొడుకో
చర్మమొలిసే దెబ్బకు అప్పంతొగాల
సినికే రక్తము సూసి సెదిరి తొగాల
గుబులేసి కన్నీరు వొనికొ తొగాల
భూతల్లి సనుబాలు తాగనట్టేరో ... తాగనట్టేరో
కొమురం భీముడో కొమురం భీముడో
కొర్రాసు నెగడోలె రగలాలి కొడుకో... రగలాలి కొడుకో
కాలువై పారె నీ గుండె నెత్తూరూ
కాలువై పారె నీ గుండె నెత్తూరూ
నేలమ్మ నుదిటి బొట్టైతుంది సూడు
అమ్మ కాల్ల పారానైతుంది సూడు
తల్లీ పెదవుల నవ్వై మెరిసింది సూడు
కొమురం భీముడో ... కొమురం భీముడో
పుడమి తల్లికి జన్మ అరణమిస్తివిరో ... కొమురం భీముడో.

పాతుకొని ఉంటాయి. అణగదొక్కుతున్న మౌనంగా భరిస్తూనే లోలోపల అగ్నిని రాజేస్తారు. ఈ క్రమంలోనే ఆధిపత్యానికి వ్యతిరేకంగా పోరాటాలు ప్రారంభమవుతుతాయి. ఈ నేపథ్యం నుంచి ఈ పాటలోని భావాలను అర్థం చేసుకోవాలి.

ఏ ప్రజా సమూహమైనా చైతన్యం కానంతవరకు ఆధిపత్యాన్ని అంగీకరిస్తుంది. భరిస్తుంది. కొన్ని సమూహాల్లోనైతే ఆ చైతన్యం పుట్టుకతోనే వస్తుంది. ప్రకృతితో మమేకం అవడం వల్ల వచ్చే తాత్విక జీవధారలోంచి వాటిని వ్యతిరేకించే భావాలు పుట్టుకొస్తాయి. అటువంటి పుట్టుకొచ్చే జవజీవాలు కలిగిన సమాజం ఆదివాసీలది. కనుక ఆదివాసిల పోరాట తత్వాన్ని వ్యక్తీకరించడంలో ఈ పాట విజయం సాధించింది. ఈ పాటలో వ్యక్తమైన భావాలు సార్వజనీన మైనవి. పోరాటాలకు ఉద్దీపింపజేసేవి. సమాజంతో పేగుబంధం తెంచుకోని సమూహాలను ఈ భావాలు ఆకర్షిస్తాయనడంలో ఆశ్చర్యమేమీ లేదు. రాజ్యం తమ దోపిడి విధానాలను పదిలపర్చు కునేందుకు ఆధిపత్యం, అణచివేతలను ఆయుధాలుగా వాడుకుంటుంది. రాజ్యాధికారంగా వాటిని చలాయిస్తుంది.

అణచివేత ఏ స్థాయిలో ఉంటుందంటే వ్యక్తి మొదలు కుటుంబం, సమూహం, సమాజం, రాజ్యం వరకు ఇది విస్తరించి ఉంటుంది. ఆధిపత్యం అనే ఈ స్వభావానికి కారణం అధికులమనే అనే భావన. ఈ భావన ప్రతి స్థాయిల్లో ఉంటుంది. అణచివేత అధికమైనప్పుడు దాని ప్రతిఘటన కూడా అదే స్థాయిలో ఉంటుంది. ప్రతిఘటన రూపాలు ఉంటాయి. ఈ ప్రతిఘటన పోరాటాల ఉధృతి విషయంలో హెచ్చుతగ్గులు ఉండవచ్చు. కానీ, ఆకాంక్షల్లో ఎలాంటి భేదాలు ఉండవు. కనుక పోరాడే వీరులు "కొర్రాసు నెగడులా" మండుతూనే ఉండాలంటాడు రచయిత. ఇక్కడ "కొర్రాసు" అనే పక్కా తెలంగాణ పదం వాడాడు రచయిత. మండుతున్న కట్టెకు పట్టిన నిప్పును "కొర్రాసు" అంటారు. పొయ్యిలో నుంచి బయటకు తిసి విదిల్చితే దానికి ఉన్న "నివురు" (సన్నని బూడిద పొర) తొలగుతుంది. కనుక యోధుడు, తిరుగుబాటు దారుడు అనేవాడు కొర్రాసు నెగడులా మండుతుండాలని, నివురును వదిలించుకున్న రూపంలో ఉండాలని చెప్పాడు. ఇక్కడ నివురు అంటే అప్పటివరకు ఓపిక పట్టిన భరింపు అని అర్థం చేసుకోవచ్చు. దాన్ని చీల్చుకొని భయటికి రావడమే చైతన్యానికి ప్రతీక. నివురు ఉన్నంత సేపు కొర్రాసుకు "అగడు" తక్కువ ఉంటుంది. స్వాభావికంగా అగడు ఉన్నప్పటికి, నివురు వల్ల అది బయటికి కన్పించదు. నివురు తొలగించుకున్న కొర్రాసులో అగడు (మండే గుణం లేదా సెగ) ఎక్కువగా ఉంటుంది. కొర్రాసులో ఇంత అర్థం దాగి ఉంది. కొర్రాసు పదమేమో తెలంగాణ ప్రాతినిధ్యాన్ని చూపిస్తుంది. దాని స్వభావమేమో సార్వజనీన తత్వాన్ని ప్రబోధిస్తుంది. ప్రాంతీయ స్వభావాన్ని, సార్వజనీన సూత్రాన్ని ఏకపదంలో సూచించడం ఈ పదానికున్న ప్రత్యేకత. ఇక్కడే "రగరాగ" అనే కొత్త పదాన్ని సృష్టించాడు రచయిత. నా పరిమిత అధ్యయనంలో శబ్దానుకరణ, క్రియానుసరణ పదాల్లో "రగరాగ" అనే పదం ఎక్కడ కనబడలేదు. "రగలడం" అనే క్రియకు అనుకరణగా "రగరాగ" అనే పదాన్ని సృష్టించాడు.

ఆధిపత్యం ఏ స్థాయిలో ఉన్న దాని స్వభావం నిర్దాక్షిణ్యంగా అణచివేయడం. ఆధిపత్య గుణం బలంగా ఉండటం. సంఖ్యాబలం, విద్యాబలం, ధన బలం, బుద్ధి బలం, కుల బలం ఇలా ఏదైనా కావచ్చు. భౌతిక, బౌద్ధిక రంగాల్లో ఏ రూపమైనా కావచ్చు. ఆధిపత్య స్వభావం అది. కనుక ఈ బలాలకు బలవుతున్న వారికి ఇవి

బలహీనతలు. ఈ బలహీనులకు ఆత్మస్థైర్యం తోడు కావాలి. ఆ బలాలకు రాజకీయాలు ఉన్నాయని చెప్పాలి. చైతన్యపరచాలి. నమ్మకాన్ని కలిగించాలి. నమ్మకంతో పాటు సామాజిక బాధ్యతలను తెలియజేయాలి. అందుకే **"కాల్మొక్త బాంచెన్ అని ఒంగి తూగాలా"** అనే ప్రశ్న వచ్చింది. వందల యేళ్లుగా బానిసత్వానికి వ్యతిరేకంగా ఉద్యమాలే వచ్చాయి. బానిస యుగాన్ని అంతరింపజేసాయి. సమాజం ఎప్పుడు ముందుకే వెళ్తుంది. నన్నయ్య లాంటి వాళ్ల "గత కాలమే మేలు వచ్చు కాలము కంటెన్" అని అన్నప్పటికి కాలం ముందుకే సాగింది. "వచ్చు కాలము మేలు గత కాలము కంటెన్" అనే నినాదాలు పుట్టాయి. ఈ రకమైన భావాధిపత్యాలను సైతం ధిక్కరించే స్వభావాన్ని అడవి తల్లికి సమన్వయం చేశాడు రచయిత. **"కాల్మొక్త బాంచెన్ అని ఒంగితే"** అనే ప్రశ్నకు సమాధానంగా **"కారడవి తల్లికి పుట్టనట్టెరో"** అంటే ఒంగితే, లొంగితే **"అడవి తల్లికి పుట్టనట్టే".** సాధారణంగా తెలంగాణ పల్లెలో ఇచ్చిన మాటను నిలబెట్టుకోకుంటే నా తల్లికి పుట్టనట్టే. నా తండ్రికి పుట్టనట్టే అనే మాటలను విరిగిగా వాడుతుంటారు. జనాల్లోని నానుళ్లను పాటలోకి పట్టుకొచ్చాడు రచయిత. రచయిత కారడవికి అణచివేతకు ధిక్కరించే స్వభావాన్ని చెప్పాడు. అది ధ్వన్యాత్మకంగా చెబుతున్నాడు. విషయాన్ని వ్యక్తపరుస్తూనే భావాన్ని నిగూఢంగా చెప్పవచ్చు. భౌతిక జీవితంతో పెనవేసుకున్న ఇటువంటి భావాలకు నిర్వచనాలు అక్కరలేదు. నేరుగా అడవికి ఉండే స్వేచ్ఛాకాంక్ష, అణచివేత లేనటువంటి స్వేచ్ఛాయుత జీవితం, స్వతంత్రత భావం కలిగిన సమాజం ఒంగి కాల్మొక్త బాంచెన్ అని అనదు. దాన్ని అంగీకరించదు. ఇది నిగూఢ స్వభావార్థం.

ఆధిపత్యానికి **"జులుము"** అనే పదాన్ని ఉపయోగించారు. **"జులుము -గద్దె"** రూపంలో స్థిరంగా ఉంది. బలంగా ఉంది. ఒక నిర్మాణాత్మకంగా ఉంది. విధి నియమాలను, నడుచుకునే పద్ధతులను నిర్దేశించే స్థాయిలో, రాజ్యాధికార స్థాయిలో ఉంది. అయినా నువ్వు తలవంచితే - **"తుడుము తల్లి పేగులో పెరగనట్టెరో"** అంటాడు రచయిత. అడవి బిడ్డలకు ప్రకృతి వనరులతో ఆత్మీయ సంబంధం ఉంటుంది. చెట్లు, ఆకులు, ఆకులు రాలిన సంగీతం, వేట, చర్మం, చర్మ రహస్యం తెలిసిన వాళ్లు. శబ్దం పుట్టించే వాద్యం వంటి వాటితో తాదాత్మ్యం ఉంటుంది. అట్లాంటిదే తుడు వాద్యం. ఇది ఆదివాసీల ఆత్మగౌరవ సూచిక. అటువంటి వాద్యం ఆదివాసీల "తుడుం దెబ్బ" వంటి ప్రజా పోరాటాల సంఘాల నిర్మాణంలో కూడా భాగమైంది. తుడుము చేసే శబ్దం ఆ జీవితాల వ్యక్తీకరణ. ఆ జీవితాలతో అడవి స్వేచ్ఛ సంగీతానికి దగ్గరగా ఉంటుంది. ఆ బిడ్డ పోరాట వీరుడు ఆ శబ్దం వింటూనే తల్లి గర్భంలో పెరుగుతాడు. పెరుగుతూనే ఆకారాన్ని పొందుతాడు. కనుక నువ్వు తలవంచితే తుడుము తల్లి పేగు శబ్దాన్ని వింటూ పెరిగనట్టే అంటూ ఆధిపత్యాన్ని అంగీకరించని ఆదివాసీ వాద్య తత్త్వాన్ని ధ్వన్యాత్మకంగా చెప్తాడు.

భూమితో సమస్త జీవరాశులకు ఆత్మీయ సంబంధం ఉంటుంది. ఈ సమస్త జీవరాశులకు భూమి తల్లి లాంటిది. తల్లి గుణం భూమికి ఆపాదించడం జీవం ఆవిర్భావం నుండి జరుగుతున్నదే. ఆకలి అయినప్పుడు తల్లి రొమ్ము పాలు తాగినట్టు భూతల్లి సమస్త జీవరాశు లకు తల్లిగా ఉంటుంది. అడుగులకు తోడుగా, బాధలకు ఓదార్పుగా, మరణంలో తల్లి ఒడిలా లాలిస్తుంది. ఈ భూమిపై ప్రతి జంతుజాలం స్వేచ్ఛాయుతమైనదే. స్వేచ్ఛా, ధిక్కారం భూమి నుండే మనకు దక్కింది. భూగర్భంలో కరిగిన రాళ్లు ఒత్తిడిని తట్టుకునేంతవరకు తట్టుకొని, భరించలేని సమయంలో పెల్లుబికి బయటకు "లావా"లా వచ్చినట్లు ఒత్తిడిని తట్టుకోలేని తత్త్వం కూడా ఈ భూమినుంచి వచ్చిందే. అటువంటి భూమి కూడా అన్యాయాలను, అక్రమాలను, అణచివేతను కూడా అంగీకరించదు. ఆ తల్లి గుణమే పిల్లలకు వస్తుంది. ఆ పోరాట భావాలు, గుణాలు పిల్లలకు తల్లి రొమ్ముపాలనుంచే వస్తాయంటారు. ఉగ్గుపాలతోనే నేర్చుకుంటారని అంటారు. తల్లి ఉగ్గు పాలను దగ్గరుండి, తన చేతులతో పట్టిస్తుంది. నోటికి అందిస్తుంది.

రాజ్యం బందీగా చిక్కిన వ్యక్తులను చిత్రహింసలు పెట్టి చంపాలని ప్రయత్నిస్తుంది. రకరకాల బాధలకు గురిచేస్తుంది. చర్మం ఒలిచే దెబ్బలకు, చిమికే రక్తానికి, భయంతో కన్నీళ్లు పెట్టుకుంటే, భయపడి వెనుతిరిగితే ఈ భూతల్లి చనుబాలు తాగినట్టు కాదు. కనుక పోరాటంలో చావోరేవో అన్నదే యుద్ధనీతి అన్న విషయాన్ని స్పష్టపరుస్తాడు.

శత్రు శిబిరంలో నీ శరీరం ఒక మాంసం ముద్ద. పోరాటంలో మరణం కంటి ముందరే ఉంటుంది. తనువు రక్తంతో తడిసి ముద్దవుతుంది. శరీరం మాంసపు ముద్దలవుతాయి. చరిత్రలో ఇలాంటి సంఘటనలు అనేకం. అటువంటి సంఘటనల్లో నీ ప్రాణం పోతుంది. రక్తం ఏరులై పారుతుంది. **"కాలువై పారే నీ గుండె నెత్తురు"** నేలమ్మను విముక్తి కలిగించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. ఈ మాతృదేశ (ఆదివాసీ పోరాటాలకు స్థానిక స్వభావం ఉంటుంది. అదే వాళ్ల మాతృభూమి) విముక్తి కోసం నీ నెత్తురు వీర తిలకంగా నేలమ్మ నుదుట బొట్టవుతుంది. అది అంతిమంగా విజయం వైపుకు వెళ్తుంది. నీ

పోరాటం దాస్య శృంఖాలాలను తెంచుకొని స్వతంత్ర్య స్వేచ్ఛాకాంతులను, దోపిడి పీడనలను లేని సమాజాన్ని కలగంటుంది. అంతిమంగా నీ రక్త తర్పణం, పోరాటం తల్లి పెదవులపై నవ్వై మెరుస్తుంది. బహుజన జీవితాల్లో నేల దుమ్మును నుదిటికి బొట్టుగా పెట్టుకుంటారు. ఇక్కడ ఈ భావాన్ని తిరగేసి చెప్పారు. భూ తల్లే రక్తాన్ని బొట్టుగా పెట్టుకుంది. పోరాటంలో వీర తిలకమైందిగా భావించేట్లు చేస్తాడు రచయిత.

నవ్వు సంతోషానికి ప్రతీక. సంతానం త్యాగధనులుగా, అమరులుగా మారడం ఏ తల్లికైనా విషాదమే. ఆ విషాదం అసువులు బాసిన పోరు బిడ్డల తల్లులకు ఆనందంగానే ఉంటుంది. దాస్య శృంఖలాలను తెంచే మహాకార్యంలో ఒక సుక్కై నింగికెగురుతారు వారు. అది సంతోషం. ఈ దుఃఖం అశేష ప్రజా విముక్తి కోసం, సమసమాజ నిర్మాణం కోసం అర్పణం అయినప్పుడు అది తల్లి మోముపై నవ్వై మెరుస్తుంది. గర్వంగా రూపొందుతుంది. ఓ పోరాట వీరుడా! విలుకాడా! పుడమి తల్లికి, మాతృదేశానికి నీ జన్మను **"అరణ"**మిచ్చావు. నీ తల్లి నుండి భూతల్లికి **"అరణ"**మయ్యావు. ఒక కుటుంబ సమూహం నుండి విశాల సమాజాన్ని కుటుంబంలా భావించే తాత్త్వికతను నువ్వు సాధించావు అనే అర్థం ఇందులో ఉంది. అరణమంటే బతికున్న జీవం ఒకరి దగ్గరనుంచి మరొక్కరి దగ్గరికి వెళ్లడాన్ని అరణం పోయినవి అంటారు. ఒక తల్లి కొడుకు సమస్త పీడిత ప్రజల తల్లులకు కొడుకుగా మారడం, నూతన ప్రపంచవు మానవుడిగా తల్లులను పొందడమనే భావనకు పొందిక కుదిరింది. సినిమాలో కూడా ప్రాణం పోదు. కనుక సినిమా పాత్రకి అవసరమైన భావాన్ని కూడా రచయిత బతికించాడు.

పాట నడక, శైలి, వాడిన పదజాలం అంతా అడవి ప్రాంత సమూహాలు వాడే పదజాలం. కొమురం భీం గోండు జాతి. ఆదివాసీ పోరాటాలకు మూలస్తంభం. జల్ – జంగల్ – జమీన్ నినాదంతో, మావనాటే మావ సర్కార్ అనే లక్ష్యంతో నడచిన పోరాట వీరుడు. కనుక పాట నడక ఆదివాసీ జీవితాలకు, వారి పోరాటాలకు దగ్గరగా ఉంది. ప్రస్తుతం దేశంలో రాజ్యానికి వ్యతిరేకంగా, కార్పోరేట్ దోపిడికి వ్యతిరేకంగా పోరాటం చేస్తున్నది ఆదివాసీలే. నిజానికి ఆధిపత్యాలకు, అణిచివేతలకు, దౌర్జన్యాలకు వ్యతిరేకంగా మైదాన ప్రాంతాల కన్నా, అటవీ ప్రాంతాలు ఎక్కువగా స్పందిస్తాయి. పోరాడుతాయి. చరిత్ర మొదలు అన్నింటిలో మొదట అడవుల నుంచే వ్యతిరేకతలు ప్రారంభమయ్యాయి. కాకతీయులకు వ్యతిరేకంగా సమ్మక్క, సారక్కల పోరాటం, బ్రిటీష్ పాలనకు వ్యతిరేకంగా సంతాల్ తిరుగుబాటు, చోటానాగ్‌పూర్, రంపా, ముండాబాలి తిరుగుబాట్ల మొదలు నేటి బస్తర్ ఉద్యమాల వరకు ఆదివాసీలు ఆ పోరాట వారసత్వాన్ని కొనసాగిస్తున్నారు. తమ నేలలు తమకే చెందాలని పోరాడుతున్నారు. వందల వేల ఎకరాలు కార్పోరేట్లకు దోచిపెడ్తూ, బుక్కెడు బువ్వకోసం పోడు చేసుకుంటున్న ఆదివాసీలపై జులుం విదుల్చుతున్నారు. ప్రాణం పోయినా సరే, పోడును వదిలేది లేదని తేల్చి చెప్తున్నారు. మా భూములపై ప్రభుత్వాలకు ఏం హక్కు అని ప్రశ్నిస్తున్నారు.

రాజకీయ అవసరాల కోసం కార్పోరేట్ల డబ్బు అవసరమై రాజకీయ పార్టీలు ప్రజల గురించి ఆలోచించడం లేదు. వారి హక్కుల గురించి ఆలోచించడం లేదు. వారి స్వీయ అవసరాల కోసం హక్కులు, సమన్యాయం, శాంతి భద్రతలకు సంబంధించిన ఉత్తమ ప్రత్యమ్నాయ ఆలోచనలను అందించే ప్రజాస్వామిక వాదులపై తప్పుడు కేసులతో జైల్లో పెడుతున్నారు. విచారణ పేరుతో ఏళ్లకు ఏళ్లు జైళ్లలో బందీ చేస్తున్నారు. భీమా కోరేగాం కేసులో ఫాదర్ స్టాన్ స్వామి నేరం నిరూపణ కాకముందే రాజ్యం హత్య చేసింది. అనారోగ్య సమస్యలను పట్టించుకోలేదు. ఫలితం మరణం. ప్రజాస్వామిక ఆలోచనలను తొక్కేయడం అంటేనే ప్రజాస్వామ్య పరిధిని కుచింపజేయడం. ఆదివాసీ, గిరిజన తిరుగుబాట్లకు స్థానిక సంబంధం ఉంటుంది. అణచివేతలకు సార్వత్రిక సంబంధం ఉంటుంది. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా కార్పోరేట్ల అవసరాలు స్థానిక ప్రజల అడుగుల కింద దాగిన వనరులపై ఆధారపడి ఉంటాయి. కనుక ఆ నేలపై నడిచే మనుషులను నిర్మూలించాలనే లక్ష్యం పెట్టుకొని పనిచేస్తారు. వారికి బయటి ప్రజల మద్దతు అందకుండా పౌర సమాజంపై అణచివేతలను ప్రదర్శిస్తారు. పోరాటాలకు ప్రజా, పౌర సమాజ మద్దతు అందకుండా చేయడమే అన్ని రకాల తిరుగుబాటు వ్యతిరేక చర్యల మౌలిక లక్ష్యం. దీన్ని అక్షరాల పాటిస్తారు. దోపిడి విధానాలను రూపొందించేది కార్పోరేట్లయితే, అమలు పరిచేవి మన ప్రభుత్వాలు. కార్పోరేట్ల కోసమే ప్రజలను ప్రాజెక్టుల పేరుతో, మిగతా సంఘ విద్రోహ శక్తుల అణచివేత పేరుతో అక్కడి ప్రజలను తరలించే ప్రయత్నాలు మొదలుపెడతారు. వినకపోతే అణచివేస్తారు. అణచివేత ప్రతిఘటనకు దారి తీస్తుంది. ప్రతిఘటన, మానసిక సంఘర్షణ, దోపిడి – ప్రతిఘటనల చుట్టూ అల్లుకున్న అల్లకల్లోల జీవితం ఆదివాసీల పాలవుతుంది. పాలకులు ఇక్కడి ప్రజలకు భూమితోను, అక్కడి పరిసరాలతోను ఉన్న ఉద్వేగ సంబంధాలను పట్టించుకోరు. ప్రాజెక్టుల పేరుతో నిర్వాసితులైన వారికి సరైన వసతులు కల్పించరు. అనివార్యంగా ప్రజలు పోరాట రూపాన్ని ఎంచుకుంటారు. ఈ పోరాట స్వభావాన్ని ఒక పాట రూపంలో సుద్దాల అశోక్ తేజ అందించాడు. పోరాటం అంతిమంగా అమ్మ పెదవులపై నవ్వై మెరుస్తుందనే ఆకాంక్ష ఇంకా బతికే ఉందని నేటి ఆదివాసీ ఉద్యమాలను చూస్తే అర్థం అవుతుంది.

ISSN 2457-0796
మూసీ మాసపత్రిక సంపుటి -26 : సంచిక - 4 (51) UGC Care List Approved Journal
హైదరాబాద్ ఫిబ్రవరి : 2023

శబరి గిరుల యాత్ర

ప్రవీణ్ కుమార్ బోళ్ళ, ఫోన్ : 99894 75899

ఫోన్ రింగ్ టోన్ వినపడగానే, గాఢనిద్ర లోంచి ఠక్కున లేచి ఎవరో చూడకుండానే లిఫ్ట్ చేసి హలో అన్నాను. **"స్వామి మేం 11 గంటలకే చెంజర్ల నుండి బయల్దేరినం"** అనగానే, **"ఓకే స్వామి ఇక మేము కూడా బయలుదేరుతాం"** అన్నాను. **"తొందరేం లేదు స్వామి, స్నానం చేసి రైల్వే స్టేషన్ కి రా మేము అందరం స్నానాలు చేసే లోపు నువ్వు వస్తావు"** అని కాల్ కట్ చేసిండు యాకరాజు బాబాయ్. టైం చూస్తే సరిగ్గా పన్నెండు అవుతుంది అంటే స్వాములు దాదాపు వరంగల్ వరకు వచ్చే ఉంటారనుకుని ప్రణయ్‌ని నిద్ర లేపుదాం అనుకొని పక్కకి చూసేసరికి అసలు పడుకోనేలేదని అర్థమయింది.

నిజానికి ఏదైనా ట్రిప్ కి బయలుదేరే ముందు నాకు సరిగ్గా నిద్ర పట్టదు **'ట్రిప్ ఆంగ్జయిటీ'** అనొచ్చేమో దీన్ని. కానీ ఈసారి కొత్తగా నిద్రపట్టేసింది మేము ముందు రోజు సాయంత్రమే హైదరాబాద్ నుండి వచ్చి వరంగల్లో అక్క వాళ్ళ ఇంట్లో పడుకున్నాము. మేము వరంగల్ రైల్వే స్టేషన్ దగ్గరలోనే ఉన్నాం కాబట్టి నిజానికి తొందరేం లేదు. రాత్రిపూట కిషన్ అన్న సన్నీ ఇద్దరూ రెండు బైకులపై మమ్మల్ని ఇద్దరినీ రైల్వే స్టేషన్లో దించారు. నాకు వరంగల్ అంటే చిన్నప్పటి నుంచి ఏదో ఎమోషన్. నేను డిగ్రీ చదివేరోజుల్లో తిరగడానికే వరంగల్ వచ్చిపోయేది. ఇక వరంగల్ లో ఎవరిదైనా ఫంక్షన్ ఉందంటే అస్సలు వదిలేదే కాదు. ఈరోజు ఈరాత్రి వరంగల్ నాకు మరింత అందంగా అనిపించింది. ఇప్పటివరకు కలగని అనుభూతి. వెళ్లేదారిలో ముస్లిం లు ఒక టెంట్ కింద ఏదో భజన కార్యక్రమం లాంటిది చేస్తున్నారు. ఆ సంగీతం మనసుని మరింత పులకింపజేసింది.

రైల్వేస్టేషన్ వెళ్లేసరికి వెయిటింగ్ రూమ్ లో మా స్వాములు కొంతమంది గాఢనిద్రలో ఉన్నారు. మరికొంతమంది అప్పుడే స్నానలు చేసి గంధం బొట్టు పెట్టుకుంటున్నారు. కావాల్సిన ఇంకొందరి కోసం చుట్టూతిరిగి చూస్తే, ఒక మూల కూర్చొని ముచ్చట్లు పెడుతున్నారు. అక్కడికి వెళ్లి వాళ్ళ వద్ద లగేజ్ పెట్టివచ్చి స్వాములందరినీ పలకరించాను. నా బాల్యమిత్రుడు కుసుమ శ్రీను స్వామి నేను కలిసి రైల్వేస్టేషన్ బయట చాలాసేపు బాల్యంలోని జ్ఞాపకాలను నెమరు వేసుకున్నాం. ఈసారి గురుస్వామి సంపత్ స్వామి లేని లోటు స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. ఆ లోటును పూడ్చడం కూడా కష్టమే. సంపత్ బావ అనివార్య కారణాల వల్ల ఈసారి మాల వేసుకోలేదు. మాతోపాటు శబరిమలకి కూడా రావట్లేదు. నన్ను యాకరాజు బాబాయ్ మొదటిసారి శబరియాత్ర కు తీసుకుపోయి నప్పుడు, సంపత్ బావ నన్ను మొదటినుండి చివరిదాకా దగ్గర కూర్చుండబెట్టుకొని శబరిమలకి సంబందించిన ఎన్నో విషయాలు వివరించి చెప్పిండు. పోయిన సంవత్సరం 18వ సారి అయ్యప్ప మాల సందర్భంగా ఇంటివద్ద పడిపూజ ఎంతో ఘనంగా చేసిండు.

ఇది ఏడోవసారి నేను శబరియాత్ర వెళ్లడం. ఎన్నిసార్లు వెళ్లినా అసలు తనివితీరని యాత్ర, శబరియాత్ర. ఈసారి ప్రణయ్, వరుకోలు ప్రవీణ్, సుదగోని అనిల్, సుదగోని ప్రశాంత్, మేకల కుమార్ లు మొదటిసారి వస్తున్నారు. వీళ్ళకి యాత్రావిశేషాలు వివరించే బాధ్యత నాదే. మొదటిసారి శబరియాత్రకి ఎవరు వచ్చినా జీవితంలో ఒక మధురానుభూతి మిగిలిపోవడం ఖాయం. ఈసారి మేము మొత్తం ముప్పై ఆరు మందిమి. అందులో సగం స్వాములు, మిగతా సగం నాన్ స్వాములం, అంటే మాల వేసుకోని వాళ్ళం. ప్రతీసారి మా యాత్ర బృందంలో మా చెంజర్ల గ్రామంతో పాటు, కరీంనగర్ వాళ్ళు, నిజాయితీ గూడెం, గంగిపెల్లి, గట్టు దుద్దెనపల్లి గ్రామాల వాళ్ళు కలిసి సంపత్ గురుస్వామీ ఆధ్వర్యంలో వెళ్ళొస్తూ ఉంటాం. ఈసారి నూతన సంవత్సర మొదటిరోజు దర్శనం అయ్యేలా ప్లాన్ చేసుకొని వెళ్తున్నాం.

స్వర్ణజయంతి రైలు ప్లాట్ ఫామ్ చేరడానికి ముందే ఎవరి భోగి వద్ద వాళ్ళం సామాన్లతో సిద్ధంగా ఉన్న మేము, ఆగిన వెంటనే రైలెక్కి, ఒక కునుకు తీసి లేచే సరికి విజయవాడ దాటింది. అందరం మా బ్యాగుల్లోంచి రంగురంగుల కవర్లను ఓపెన్ చేసేసరికి రకరకాల ఆహారనిధులు బయటపడ్డాయి. అవే మాకు రైలు ప్రయాణం మొత్తం ఉపయోగపడతాయి. వాటితోపాటు మా స్వాములు ప్రతీసారి పులిహొర, ఫ్రూట్స్ పట్టుకొస్తారు. వెళ్ళేటప్పుడు బయటకొని తినాల్సిన అవసరం రాదు. తిరుగుప్రయాణంలో మాత్రం నచ్చుకున్నా, రైలుబండి తిండి నుండి తప్పిచుకోలేము. మా రైలు ప్రయాణం సరిగ్గా ఇరవై నాలుగు గంటలు. ఎర్నాకులంలో దిగి అక్కడినుండి పంబ బేస్ క్యాంప్ చేరడానికి మరో ఆరు గంటల బస్సు ప్రయాణం. అయినా ఎక్కడా విసుగురాదు. తిరుపతి రైల్వేస్టేషన్ వస్తే సగం ప్రయాణం అయినట్లు లెక్క. తిరుగుప్రయాణంలో మేము తిరుపతి ఆగేవాళ్ళం, కానీ ఈసారి మా ప్లాన్ లో తిరుపతి లేదు. శబరిమల వెళ్ళడానికి కేరళలోని ఏ రైల్వేస్టేషన్ లో దిగినా, అక్కడి నుండి KSRTC వాళ్ళవి బస్సులు అందుబాటులో ఉంటాయి. మేము ఎర్నాకులం, చెంగనూర్, కొట్టాయం స్టేషన్ లలో దిగి వెళుతుంటాం.

ఒక రోజంతా ప్రయాణం తర్వాత ఎర్నాకులం రైల్వేస్టేషన్ లో దిగి, KSRTC వాళ్ళ బస్ లో పంబ బయల్దేరాము. మొత్తం నూటా యాభై కిలోమీటర్ల దూరంలో వంద కిలోమీటర్లు వెళ్ళాక మధ్యలో

ఎరుమేలి వస్తుంది. అక్కడ బస్సు ఇరవై నిముషాలు ఆపిందు. ఎరుమేలిలో ధర్మశాస్త గుడి, వావర్ స్వామీ మజీదు ఉంటాయి. గుడి నుండి మజీదు వరకు ఉన్న సుమారు కిలోమీటరు దూరం డప్పుసప్పుళ్లు , డాన్సులు, రంగులతో కళకళలాడుతూ ఉంటుంది. ఇక్కడ భక్తులు రంగులను చల్లుకుంటూ డప్పుల ఊరేగింపుతో డాన్సులు చేస్తూ ధర్మశాస్త గుడి నుండి వావర్ స్వామీ మజీదుకు వెళుతుంటారు. శబరిమలలో ఇదొక గంగా జమున తహజీబ్ ఆచారం. కానీ మేము ఈసారి ఇక్కడ ఆగకుండానే పంబ వెళ్తున్నాం.

ఈ ఎరుమేలి నుండి సన్నిధానం సుమారు యాభై కిలోమీటర్లు ఉంటుంది. అయ్యప్ప స్వామి గుడి ఉన్న ప్రాంతమే సన్నిధానం. పూర్వం రహదారులు లేని కాలంలో ఇక్కడినుండి దట్టమైన అడవుల గుండా నడుచుకుంటూ సన్నిధానంలోని అయ్యప్ప స్వామి దర్శనానికి వెళ్ళేవారంట. ప్రస్తుతం పంబ నది వరకు రహదారులు ఏర్పడి సౌకర్యాలు పెరిగాయి. ఎక్కువమంది పంబ బేస్ క్యాంప్ నుండి సన్నిధానం వెళుతుంటారు. కానీ ఇప్పటికీ కూడా కొంతమంది భక్తులు ఎరుమేలి నుండి సన్నిధానంకు దట్టమైన అడవుల గుండా నడుస్తూ వెళుతుంటారు. దీనినే పెద్దపాదం అంటారు. పంబ నుండి నడిస్తే చిన్నపాదం అని అంటారు. మొదటిసారి వచ్చినప్పుడు మా యాత్రాబృందం లోని వారు పెద్దపాదం నడిచివెళ్లిన విశేషాలు చెబుతుంటే, ఎంత కష్టమైనా సరే ఆ అందమైన శబరిగిరుల గుండా నడిచివెళ్లాలని ఎంతో కోరిక కలిగింది. కానీ నేను శబరియాత్రకి వస్తున్నప్పటి నుండి మా స్వాములు పెద్దపాదం చెయ్యట్లేదు. ఎప్పటికైనా పెద్దపాదం చేసి శబరిగిరుల అద్భుతాలను, అనుభూతులను మీతో పంచుకుంటా.

ఇరవై నిముషాల విరామంలో ఎరుమేలి అంతా ఒక రౌండ్ వేసివచ్చాం. సూర్యుడు అప్పుడే నిద్రలేస్తుండడంతో, ఆ అడవిలో పొగమంచు బంగారువర్ణంలో మెరిసిపోతుంది. ఆ ఉషోదయపు అందాలను కొన్ని మనసులోకి తోసుకున్నాక, పంబ వైపు బస్సు ప్రయాణం మొదలయ్యింది. ఇక్కడినుండి సుమారు యాభై కిలోమీటర్ల ప్రయాణం మొత్తం ఎత్తయిన కొండల మధ్య హేయిర్ పిన్ బెండ్స్ లాంటి దారుల మధ్య సాగుతుంది. ఈ వంపులు తిరిగిన దారుల్లో చాలామంది వాంతింగ్స్ చేసుకుంటూ ఉంటారు. అందుకే మేము ఎప్పుడైనా ఖాళీ కడుపులతో పంబ కి వస్తుంటాము. మొదటిసారి వస్తున్న నా మిత్రులకి కూడా ఇదే హెచ్చరిక జారీ చేసిన. ఈ కొండల్లో మనకి ఎక్కువగా రబ్బరు తోటలు కనిపిస్తూ ఉంటాయి. మనవద్ద తాటి ఈత చెట్లనుండి కల్లు గీసే పద్ధతిలోనే ఈ చెట్లనుండి రబ్బరు సేకరిస్తారు. తర్వాత ఆ రబ్బరు షీట్లను ఆరబెడతారు. అక్కడక్కడ కనిపించే ఇక్కడి ఇళ్ళ ముందు, దండాలపైన బట్టలకి బదులు రబ్బరు షీట్లే ఎక్కువగా వేలాడుతూ కనిపిస్తుంటాయి. ఇంకా పైనాపిల్ తోటలు, అరటి తోటలు కనిపిస్తుంటాయి. ఇంతకముందు వచ్చినప్పుడు ఒకసారి ఇక్కడి పైనాపిల్ తోట వద్ద బస్సు ఆపి, ఆ తోట యజమాని అనుమతితో ఒకటి తెంపుకొని తిన్నాక తెలిసింది అసలైన పైనాపిల్ రుచి. మనం ఇక్కడ కొనుక్కొని తినే పండుకు, అక్కడి పండుకు ఎంతో తేడా ఉందని ఆ రైతుకు చెబితే, కోసిన వెంటనే రుచిగా ఉంటుందని రోజులు గడిచేకొద్దీ రుచి తగ్గిపోతుందని చెప్పిండు అతను. కొండల్లో అలా ముందుకు సాగుతూ ఉంటే ఒకపక్కన పెద్దపెద్ద కొండలు, మరోపక్క లోతైన లోయలు. ఆ లోయల్లో పంబ నది మనతో పాటే ప్రయాణం చేస్తూ ఉంటుంది. బస్సులో దాదాపు మన యాత్రా బృందమే నిండి ఉంటుంది కాబట్టి బస్సు ఎక్కడ అపుమంటే అక్కడ ఆపుతారు. KSRTC ప్రయాణికులకి ముఖ్యంగా శబరిమల యాత్రికులకి ఎంతో గౌరవం ఇస్తారు. అలా ఒకసారి ఒక ప్రాంతంలో బస్సు ఆపి లోయలోని మోకాళ్ళ లోతు నీళ్లున్న పంబానదిలో దిగి సంపాదించిన కొన్ని జ్ఞాపకాలు మనసుపొరల్లో ఇప్పటికీ చెరిగిపోలేదు.

పంబ బేస్ క్యాంప్ రావడానికన్నా సుమారు ఇరవై కిలోమీటర్ల ముందు నీలక్కల్ అనే ప్రాంతం వస్తుంది. ఇక్కడ మహాదేవ గుడి ఉంటుంది. నీలక్కల్ లోనే శబరిమలకి వచ్చే ప్రయివేట్ వాహనాలన్నీ పార్కింగ్ చేసుకోవాల్సి ఉంటుంది. ఇక్కడి నుండి KSRTC వాళ్ళ బస్సుల్లో పంబకి చేరుకోవచ్చు. ఈ నీలక్కల్ లోని కొండలన్నీ ఒకరకమైన తీగజాతి మొక్కలతో నిండి ఉండి, ఎటు చూసినా పచ్చని పందిరి వేసినట్లు కనిపిస్తాయి. ఎందుకో మనసుకు అదోపిచ్చి, పచ్చని ప్రకృతి కనపడగానే ఎగిరి గంతేస్తుంది. నీలక్కల్ ప్రాంతం నుండే శబరిగిరులు ఆధ్యాత్మిక శోభని అలంకరించుకుంటాయి. పచ్చని కొండల్లో, నల్లని బట్టల్లో మెరిసిపోయే స్వాములు రంగురంగుల గుడ్డలతో కప్పబడిన ఇరుముడులు, స్వామియే శరణం అయ్యప్ప అనే శరణుఘోషలు, తెలియకుండానే మనమొక ఆధ్యాత్మిక ప్రపంచంలోకి దూరిపోతాం. బస్సు మమ్మల్ని పంబ బేస్ క్యాంప్ వద్ద దించి వెళ్ళింది. వెనక్కి తిరిగి చూడగానే పంబానది పైనుండి వీచే చల్లగాలులు మాకు ఎప్పటిలాగే స్వాగతం పలుకుతున్నాయి.

నిరంతరాయంగా ముప్పై గంటల ప్రయాణం తర్వాత పంబ బేస్ క్యాంప్ చేరుకున్నాం. భక్తులందరూ పంబ నదిలో స్నానం చేసి పూజలు చేసుకొని సన్నిధానం వైపు ట్రెక్కింగ్ మొదలుపెడుతారు. 2018 సంవత్సరంలో కేరళలో సంభవించిన వరదల వల్ల ఈ ప్రాంతమంతా తన రూపురేఖలు కోల్పోయింది. అంతకముందు పంబ నదికి ఘాట్లు కట్టబడి, చుట్టూ ప్రాంతం అంతా సిమెంట్‌తో కప్పబడి ఉండేది. కేరళలోని అన్నీ నదుల్లాగే 2018 సంవత్సరంలో పంబానది కూడా తీవ్ర వరదలకు గురయ్యి భక్తుల సౌకర్యార్థం నిర్మించబడ్డ అనేక నిర్మాణాలు ఆనవాళ్లు కూడా లేకుండా పోయాయి. ఇక్కడి నుండి చుట్టూ చూస్తే ఏదో కొత్త ప్రపంచంలోకి వచ్చినట్లు అనిపిస్తుంది. చుట్టూ కొండలతో, ఎత్తయిన చెట్లతో, వాటి మధ్యనుండి

వచ్చే పక్షుల రాగాలతో, పొగమంచు దుప్పట్లతో, చల్లగా వీచే పరిమళాలతో ప్రతీ యాత్రికుడు తన్మయత్వానికి లోనవక తప్పదు.

మీకో విషయం చెప్పడం మర్చిపోయాను. మా యాత్రలో అయ్యప్ప మాల వేసుకోని వాళ్ళం కూడా చెప్పులు లేకుండానే వస్తాం. స్వాములతో పాటు మేము కూడా యాత్రలో ఉన్నన్ని రోజులు అన్ని నియమాలు పాటిస్తాము. చెప్పులు లేకుండా మొత్తం మూడువేల కిలోమీటర్ల ప్రయాణం. నేను మొదటిసారి వచ్చినప్పుడు నా కుడికాలు లోని రెండు వేళ్ళు స్పర్శ కోల్పోయి తిరిగి ఆరు నెలల తర్వాత స్పర్శని పొందాయి. పంబ బేస్ క్యాంప్ నుండి సన్నిధానం సుమారు ఏడు కిలోమీటర్లు ఉంటుంది. తిరుగుప్రయాణంలో మరో కిలోమీటరు ఎక్కువ ఉంటుంది. దారంతా బండరాళ్ళతో నిండి ఉంటుంది. అక్కడక్కడా మెట్లుంటాయి. మొత్తం సుమారు పదిహేను కిలోమీటర్ల ట్రెక్కింగ్. అదీ చెప్పులు లేకుండా.

పంబానదిలో స్నానం, స్వాముల పూజా కార్యక్రమం తర్వాత మా లగేజ్ అంతా క్లాక్ రూమ్ లలో పడేసి ట్రెక్కింగ్ ప్రారంభించాం. కొంచం ముందుకు వెళ్ళాక ఆన్లైన్ దర్శనం టికెట్స్ని స్కాన్ చేసుకొని పంపిస్తున్నారు. ఇక్కడే అయ్యప్ప, పందడం రాజుకు అడవిలో దొరికిన సంఘటనను చిత్రించిన విగ్రహాలుంటాయి. అదీ దాటాక ఉన్న రెండు మూడు చిన్న చిన్న గుడులలో దర్శనం చేసుకొని కొబ్బరికాయలతో భక్తులందరూ ముందుకు కదులుతున్నారు. ఇక్కడ కొబ్బరికాయలకు జుట్టు ఉండదు. నున్నగా ఉన్న కొబ్బరికాయలను ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు చేసిన రాతిగోడలకు విసిరికొట్టాలి. ఇదంతా మొదటిసారి వచ్చినవాళ్లకి వింతగా ఉంటుంది. ఇంకాస్త ముందుకు వెళ్ళాక, చిన్నపిల్లల చేతులకు వారి కుటుంబ సమాచారంతో కూడిన బ్యాండ్ ని వేస్తున్నారు. ఒకవేళ ఈ అడవిలో తప్పిపోయినా వెంటనే గుర్తుపట్టేవిధంగా ఏర్పాటు చేశారు. పది నుండి యాబయి సంవత్సరాల మధ్య వయసు గల స్త్రీలను శబరిమల కి అనుమతించ రన్న విషయం అందరికీ తెలిసిందే. అందుకే చాలామంది అయ్యప్ప భక్తులు వారి ఆడపిల్లలను పది సంవత్సరాల వయసు రాకముందే శబరిమల కి తీసుకొస్తూ ఉంటారు. అందుకే చిన్నపిల్లల్లో ఎక్కువగా మనకు ఆడపిల్లలు కనిపిస్తుంటారు. ఈ కొండలను ఎక్కలేని వారికోసం ఇక్కడ డోలి లు అందుబాటులో ఉంటాయి. నలుగురు వ్యక్తులు ఒక కుర్చీ లాంటి దాంట్లో కూర్చోబెట్టుకొని తీసుకుపోతారు. పోనూ రాను కలిపి ఆరు వేల వరకు తీసుకుంటారు.

పొద్దున్నుండి ఏమి తినని మాకు కొండలను ఎక్కుతుంటే ఆకలి మొదలయింది. నడిచే దారిలో చాలాచోట్ల దుకాణాలు, హొటళ్లు ఉంటాయి. కొద్ది దూరం నడవడం, అక్కడ లభించే అన్నిరకాల పండ్లను రుచి చూడడం, ఇలా నడుస్తూ తింటూ ముందుకు సాగినం. ఇక్కడి హొటల్స్లో ఆయుర్వేద వేర్లతో ఉడుకబెట్టిన రంగురంగుల వేడి నీళ్ళని తాగడానికి ఇస్తారు. రుచికరంగా లేకున్నా, ఆరోగ్యానికి చాలా మంచివి. నడక మొదలైనప్పటి నుండి గమనిస్తున్నా, నున్నటి బండలతో వేసిన దారి పైనే వచ్చాము. మొదట ఏదో కొద్ది దూరం వేశారనుకున్న కానీ అక్కడి హొటల్స్లో కనుక్కుంటే సన్నిధానం దగ్గరివరకు దారిని కొత్తగా వేశారని తెలిసింది. మొత్తం శబరియాత్రలో ఈ కొండలను ఎక్కడమే చాలా కష్టమైన పని, కానీ ఈ కొత్తగా వేసిన ఈ బండరాళ్ళ వల్ల చాలా సులువు అయిపోయింది. మా బృందంలో అరవై సంవత్సరాల పైనున్న ఒక అమ్మ కూడా వచ్చింది, వచ్చేప్పుడు ఎలా నడుస్తుందోనని భయపడ్డాం కానీ తను మాకన్నా ఎంతో ఉత్సాహంగా ముందుకు కదులుతూనే ఉంది. స్వాములకి నెత్తిన ఇరుముడి ఉంటుంది కాబట్టి ఈ ఎత్తయిన కొండలను ఏకధాటిగా నడవడం ఏంతో కష్టమైన పని. అందుకే మేము కూడా ఆగుతూ ఆగుతూ నడిచాము.

ఈ నడకదారిలో మనకు ఎత్తయిన చెట్లు కనిపిస్తుంటాయి. మనం చెట్టుకింద నిల్చొని తల పైకెత్తి చెట్ల చివరలను చూడలేనంత ఎత్తు. దారి మధ్యలో ఒక పెద్ద చెట్టుని తనివి తీరా ఆస్వాదించాక, ఒకరి చేతులు ఒకరం పట్టుకొని ఆ చెట్టు కైవరాన్ని కొలవడం మొదలు పెట్టాము. ఐదుగురి తర్వాత చివరగా ఆరో వ్యక్తి మాతో చేతులు కలిపితే గాని దాన్ని చుట్టుకోలేకపోయామంటే అది ఎంత వెడల్పుగా ఉందో ఉహించుకోండి. మేఘాలతో స్నేహం చేస్తూ ఎత్తులో కూడా అదేస్థాయిలో ఉందాచెట్టు. అలా చెట్టు చుట్టూ అలుముకొని ఉండేసరికి మనసులో చిప్కో ఉద్యమం కదలాడింది. ఈ శబరిగిరుల్లో అత్యంత ఎత్తయిన ప్రాంతం సముద్ర మట్టానికి మూడువేల అడుగుల ఎత్తులో ఉంది. అందుకే ఇక్కడ జీవవైవిధ్యం కూడా ఎక్కువగానే ఉంటుంది. అలా ముందుకు నడుస్తూంటే మరోచోట వింతగా ఉన్న ఒక కోతి కనపడ్డది. దాన్ని ఒక ఫోటో తీసుకొని తర్వాత గూగుల్ లో వెతికితే దాని పేరు మకాకు అని తెలిసింది. పశ్చిమ కనుమల్లో నివసించే ఈ సింహం తోక గల కోతి అంతరించిపోతున్న జాతుల్లో ఒకటి. ఇవి ప్రపంచంలోనే అతి తక్కువ సంఖ్యలో మిగిలి ఉన్నాయని, పశ్చిమ కనుమల్లో భాగమయిన ఈ శబరిగిరుల్లో అప్పుడప్పుడు ఇలా దర్శనం ఇస్తాయని తెలిసింది. ఇంకా ఇక్కడ అడవిపందులు భక్తులతో కలిసే తిరుగుతాయి. మనం ఇచ్చిన తిండి తినుకుంటూ సాధు జంతువుల్లా మన చుట్టే తిరుగుతుంటాయి. ప్రకృతి అందాలకు అలవాలమైన పశ్చిమ కనుమల్లో, మనల్ని మనం కోల్పోయి స్వేచ్ఛగా కొన్ని గంటలు విహరించాలంటే శబరియాత్రకి రావాల్సిందే.

అలా అడవిని ఆస్వాదిస్తూ నీలిమల, అప్పాచ్చిమెడు కొండలను ఎప్పుడు దాటామో కూడా ఏర్పడలేదు. వచ్చేదారిలో ఒకచోట టపాకులు పేలుస్తూ ఉన్నారు. భక్తులు పూర్వకాలంలో ఈ అడవుల్లోని ఏనుగులు పులులు ఇతర జంతువుల నుండి రక్షణ కోసం మొదలుపెట్టిన ఆచారం ఇంకా కొనసాగుతూనే ఉంది. శరణుగుత్తి వద్దకి చేరినం. మొదటిసారి అయ్యప్పమాల వేసుకున్న కన్నెస్వాములు

తమవద్ద గల బాణములను ఈ శరణుగుత్తి వద్ద కడతారు. మిగతా స్వాములు కూడా కత్తి, గద, గంట వంటి వాటిని ఇక్కడ కత్తి ముందుకు కదులుతారు. శరణుగుత్తి నుండి సన్నిధానం రెండు కిలోమీటర్ల లోపే ఉంటుంది. ఇక్కడినుండి లోయలోకి దిగుతూ ఉ ంటే సన్నిధానం కనిపిస్తుంది. అప్పటివరకు పడ్డ శ్రమంతా మాయమైపోతుంది.

గుడిదగ్గర్లోకి చేరగానే ఇరుముడి స్వాములకు ఒకదారిలో మిగతా భక్తులను మరో దారిలో దర్శనానికి పంపిస్తారు. ఇరుముడి ఉన్నవారు మాత్రమే పద్దెనిమిది బంగారు మెట్ల ద్వారా దర్శనం చేసుకోడానికి వీలుంటుంది. ఈసారి భక్తులు ఎక్కువగా ఉండడం వల్ల సుమారు నాలుగు గంటల్లో దర్శనం అయింది. ప్రతీసారి లాగానే దర్శనం అయ్యాక అయ్యప్పస్వామి గుడి వెనకాల గల మాలికాపురోత్తం గుడి వద్ద అందరం కలుస్తాం. అక్కడ స్వాముల ఇరుముడి పూజా కార్యక్రమాల తర్వాత కొద్దిసేపు సన్నిధానంలో తిరగడానికి వెళ్ళాము. ఇక్కడి అరవన్నం ప్రసాదం ఎంతో ప్రసిద్ధి. దేవస్థానం వారు అరవన్నం ప్రసాదాన్ని పంబ వద్ద ఇస్తే భక్తులకు ఎంతో సౌకర్యంగా ఉండేది. అప్పటివరకు నడిచి నడిచి అలసిపోయిన భక్తులు మళ్ళీ ప్రసాదాన్ని మోస్తూ కిందికి నడవడం ఎంతో ఇబ్బంది.

సన్నిధానంలో అయ్యప్ప స్వామి గుడిముందు ప్రాంతంలో ఒక పెద్ద హోమం ఉంటుంది. అందులో భక్తులు నెయ్యిని పోస్తుంటారు. కొబ్బరికాయలను వేస్తుంటారు. నిరంతరం వెలిగే ఆ హోమం నుండి కాలిన నెయ్యి సువాసనలు సన్నిధానం మొత్తం కమ్మేస్తాయి. ఆ హోమం పక్కనే ఉన్న కొన్ని దేవతా వృక్షాలను తప్పక చూడాల్సిందే. అలాగే గుడికి ఎదురుగా చాలాదూరంలో ఉన్న కొండల వరుసలో పొన్నాంబలంమేడు అను కొండ ఉంటుంది. ప్రతీ సంవత్సరం జనవరి 14వ తేదీన జరిగే మకరవిళక్కు సందర్భంగా ఈ పొన్నాంబలం మేడు నుండే జ్యోతి దర్శనం ఉంటుంది. ఆ సమయంలో శబరిగిరులు లక్షలమంది భక్తులతో కిక్కిరిసిపోయి ఉ ంటాయి. పోయిన సంవత్సరం మేము జ్యోతి దర్శన సమయంలోనే శబరియాత్రకి వచ్చాము. ఆ రోజంతా గుడికి ఎడమవైపున గల ఒక కొండపై టెంట్ వేసుకొని ఉండడం గొప్ప అనుభూతి. ఆ సమయంలో తినడానికి తిండి దొరకక, తాగడానికి నీళ్లు కూడా దొరకక ఎంతో ఇబ్బంది పడ్డాం. జ్యోతి దర్శన సమయంలో శబరిగిరులన్నీ స్వామియే శరణం అయ్యప్ప అను శరణుఘోషతో ప్రతిధ్వనించాయి.

శబరిమల దేవస్థానం పతన్నంతిట్ట జిల్లా పరిధిలో ఉంది. ట్రావెన్ కోర్ దేవస్వామి బోర్డు ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించ బడుతుంది. కేరళలోని చాలా దేవాలయాలు ఈ బోర్డు నిర్వహణలోనే ఉన్నాయి. దేశంలోని చాలా ప్రాంతాలనుండి కోట్ల సంఖ్యలో వచ్చే భక్తులకోసం ఇంకా ఇక్కడ సౌకర్యాలు పెరగాల్సిన అవసరం ఉంది. సౌకర్యాలతో పాటు భక్తుల నుండి అడవిని రక్షించాల్సిన బాధ్యత కూడా ఉంది. శబరిగిరులను ప్లాస్టిక్ ఫ్రీజోన్ గా తీర్చిదిద్దడం అత్యవసరం. మకరవిళక్కు సందర్భంగా తగు ఏర్పాట్లు, జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి. 2011 సంవత్సరంలో మకరవిళక్కు సందర్భంగా జరిగిన తొక్కిసలాటలో శబరిమలలో వందమందికి పైగా చనిపోయారు. ఇలాంటి సంఘటనలు పునరావృతం కాకుండా తగిన జాగ్రత్తలు పాటించాలి.

సన్నిధానం మొత్తం రెండుసార్లు కలియతిరిగిన తర్వాత సాయంత్రానికి పంబ వైపు నడక ప్రారంభించాము. రావడానికి పోవడానికి రెండు వేరు వేరు దారులుంటాయి. తిరుగు ప్రయాణంలో దారి బాగాలేకున్నా కొండలను దిగడమే ఎక్కువగా ఉంటుంది కాబట్టి పెద్దగా ఇబ్బంది ఏమీ కాలేదు. రాత్రికల్లా కొట్టాయం రైల్వేస్టేషన్ చేరుకున్నాం. ఇంతకముందు రైల్వేస్టేషన్‌ల వద్ద టెంట్లు వేసి భక్తులకు అందుబాటులో ఉంచేవారు. కానీ ఈ సంవత్సరం కొత్తగా ప్రతీ రైల్వేస్టేషన్ వద్ద బిల్డింగ్ లను నిర్మించి భక్తుల కోసం వసతి గృహాలను ఏర్పాటు చేశారు. యాత్రలో భాగంగా బస్ స్టాండ్‌లలో, రైల్వేస్టేషన్ ఫ్లాట్‌ఫామ్‌ల పైన, ఒక్కోసారి ఫుట్ పాత్‌ల పైన పడుకునే మేము ఇకనుండి హాయిగా ఈ వసతిగృహాల్లో పడుకోవచ్చన్నమాట.

ప్రతీసారి శబరియాత్రలో భాగంగా ఒకరోజు కేరళలోని ఒక ప్రసిద్ధ పర్యాటక ప్రదేశమో, గుడికో వెళుతూ ఉంటాము. ఈ సారి కొట్టాయం నుండి వరంగల్‌కి మా రైలు సాయంత్రానికి ఉంది. ఇక సమయం వృథా చేయకుండా ఉందయాన్నే అందరం లేచి తయారయి దగ్గర్లోని కుమారకోమ్ బ్యాక్ వాటర్ లో విహరించడానికి వెళ్ధామని నిర్ణయించుకున్నాం.

రైల్వేస్టేషన్ బయట ఆటోలను పోనూ రానూ మాట్లాడుకొని పదిహేడు కిలోమీటర్ల దూరంలోని బ్యాక్ వాటర్‌కి వచ్చాం. ఆటో వాళ్ళే మాకోసం ఒక బోట్ ని మాట్లాడారు. దేశంలోనే అతిపొడవైన వెంబనాడ్ సరస్సులో విహరిస్తూ ఎన్నెన్నో అనుభూతులకు గాలం వేసాం. కేరళ బ్యాక్ వాటర్ అందాలు ప్రపంచంలోనే ప్రసిద్ధి గాంచాయి. మా బోట్ ప్రయాణంలో ఎంతోమంది విదేశీ ప్రయాణికులు తమ కుటుంబాలతో సహా రావడం గమనించాము. ఈ వెంబనాడ్ సరస్సులోనే స్నేక్ బోట్ రేస్ గా ప్రసిద్ధి చెందిన నెహ్రూ కప్ బోట్ రేస్ ప్రతీ సంవత్సరం జరుగుతుంది. గాడ్స్ ఓన్ కంట్రీ అని కేరళను ఎందుకు పిలుస్తారో కేరళను సందర్శించిన యాత్రికులకు వెంటనే అర్థమయిపోతుంది. అందమైన ప్రకృతికి పుట్టినిల్లు కేరళ. సాయంత్రనికల్లా కొట్టాయం వచ్చి ఇక్కడ ప్రసిద్ధమైన హల్వా, కొబ్బరినూనె లాంటివి కొనుక్కున్నాం.

కేరళ ఎక్స్‌ప్రెస్ రైలులో ఎవరి బెర్త్ లలో వాళ్ళం ఒరిగి, సంపాదించిన మధురానుభూతులను నెమరువెసుకుంటూ, ఎప్పుడు నిద్రలోకి జారుకున్నామో తెలియనేలేదు.

ISSN 2457-0796 UGC Care List Approved Journal
మూసీ మాసపత్రిక సంపుటి -26 : సంచిక - 4 హైదరాబాద్ ఫిబ్రవరి : 2023

ఆనంద రామాయణం

డా. శ్రీరంగాచార్య, ఫోన్ : 92994 51266

ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో - ఒంగోలు దగ్గర గల స్వర్ణ చిన్మయం (చిన్మయానంద మిషన్) ద్వారా శ్రీశ్రీ స్వామి సత్యాత్మానందగారి సంపాదకత్వంలో వెలసిన ఈ ఆనంద రామాయణం - బహిరంత శ్శుద్దుల తోనే గాక విషయ వివేచనాన్విత పీఠికలతో నిజంగా ఆనందాన్ని కల్గిస్తున్నదటనంలో అతిశయోక్తి లేదు. గట్టి బైండు 1/4 సైజు. పెద్ద అక్షరాలతో శ్లోకాలు - తాత్పర్యాలతోనే గాక ప్రథమ భాగ ప్రారంభంలో విలువైన శ్రీరామ కథా సందర్భ చిత్రాలు సుమారు 46 చేర్చినారు. ఇదొక విశేషం.

రెండు భాగాలుగా విభక్తమైన ఆనందరామాయణం - ఇతర రామాయణాల వలె గాక ఒక విశేషరీతిలో ప్రథమభాగం. సారకాండ, యాత్రాకాండ, యాగకాండ, విలాసకాండ, జన్మకాండ, వివాహ కాండ, అని షట్కాండలతో సర్గవిభాగం వివిధ శ్లోకాన్వితంగా వుంటే ద్వితీయభాగం రాజ్యకాండ, మనోహరకాండ, పూర్ణకాండ అని మూడు భాగాలు, ఇట్లా మొత్తం 9 కాండలు. 11,194 శ్లోకాలు. వీనికి సంక్షిప్త భావాలున్నాయి.

ఇక 'శ్రీరామ సహస్రనామ స్తోత్రం'-స్తోత్రం. నామావళి వ్యాఖ్యాన యుతాలు. చివర్లో శ్రీరామ సహ్సాస నామ స్తోత్ర అకారాది, వీటన్నిటినీ మించి 'సర్వతోభద్రమండల గర్భిత షోడశ ముద్రారామలింగతోభద్ర మండలం' అనే దాన్ని సచిత్రంగా వివరించినారు. ఇది ఈ మూడు పుస్తకాల బహిఃస్వరూపం.

మన సంస్కృతాంధ్ర సాహిత్యాల్లో శ్రీ రామాయణం బాగా వ్యాప్తి చెందింది. కవులైన వారు తమ అభీష్టానుసారం వివిధ ప్రక్రియల్లో రామాయణ రచన చేసి ఎంతో వ్యాప్తిని కల్గిస్తున్నారు. శ్రీమద్రామాయణం మానవుని జీవితంలోని లోటుపాటులను ఎత్తి చూపగలిగిన మహోన్నత రచన. దీనియందలి వస్త్వైక్యం పఠితకాసక్తిని కల్గిస్తుంది. శ్రీరామాయణం ఏమత ప్రసక్తి లేని వైదిక శైవములకపవాదముగా వర్ధిల్లినట్టిది. అందుకే శ్రీమద్రామాయణము శ్రీరామ భక్తి పరత్వానికి ప్రతీక. కావ్య పఠనం రసానందాన్ని కలిగించి పఠితను ఉత్తమ సంస్కారవంతునిగా మార్చుతుంది. అందుకే శ్రీరామాలయాలు, శ్రీ రామాయణ రచనలు, తెలుగునాట అధికం. ఏ కష్టసుఖాలు వచ్చినా 'రామ-రామా' అనటం తెలుగునాట పరంపరాగతమైన ఒక పద్ధతి. ఈ విషయాలన్నిటిని బహు విధాలుగా భావించి ఒంగోలులో వర్ధిల్లుతున్న 'స్వర్ణచిన్మయ సంస్థ' ఎక్కడెక్కడో అంతర్ధానమైయున్న వివిధ భాషల ఆనందరామాయణాలను సంపాదించి వాటిని తెలుగు లిపిలో సిద్ధం చేయించి ప్రసిద్ధిగాంచిన పండితవర్యుల పర్యవేక్షణతో స్వామి సత్యాత్మానంద గారు వీటిని

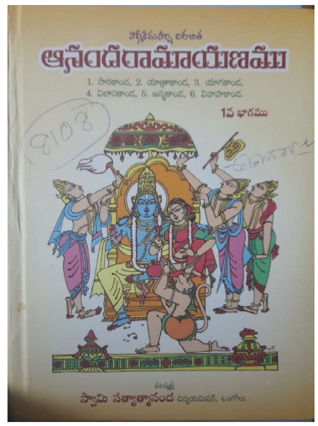

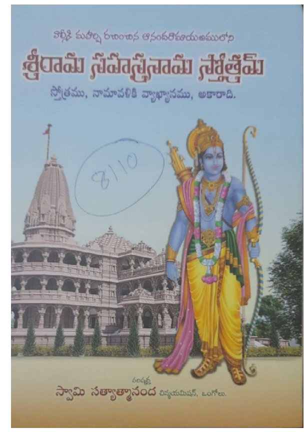

ఆనంద రామాయణ గ్రంథం (సంస్కృతం- తెనుగు)

2 భాగాలు

1భాగం 880 పుటలు ; 2 భాగం 930 పుటలు

శ్రీరామ సహస్రనామ స్తోత్రం 180 పుటలు, అన్నీ దృఢమైన బైండుతో సచిత్రంగా 2021, 2022 సంవత్సరాల్లో ముద్రితమైనాయి.

కావలసినవారు : శ్రీ స్వామీ సత్యాత్మానందగారు, చిన్మయ మిషన్ ఒంగోలు, ఆంధ్రప్రదేశ్ - 523001

ఫోన్ 9849140653 నుండి ఉచితంగా పొందవచ్చును.

వెలుగులోనికి తేవటం మన తెలుగు వారి అదృష్టమనే భావిస్తాం. ఇంతటి గ్రంథాలను బాధ్యతవహించి ధనధారాన్వితంగా వెలుగులోనికి తెచ్చిన శ్రీమతి కె.వి.యన్.రాఘవేణి (1960-2019)గారు శాశ్వతాక్షర చిరంజీవిగా వుంటారు. మొదటనే తెల్పినట్లు అన్ని విధాలా శోభయమానమైన ఈ కృతి ప్రతివారికీ ఆనందం కల్గించి పఠనాసక్తిని ద్విగుణీకృతం చేసే విధంగా పెద్ద సైజు అక్షరాలతో శ్లోకాలను అదే రీతి కాస్త భిన్నమైన పెద్ద సైజులో భావాన్ని వివరించటం గొప్ప పనిగా ఈ గ్రంథాలను అభిమానులు అడిగితే వారే తపాలా ఖర్చులను భరించి ఎంతో జాగ్రత్తగా పంపటం మరొక గొప్పనైన ఔదార్యాని కుదాహరణ.

ఇంత పెద్ద(11,194 శ్లోకాలు) రచనయందు చక్షురక్షర సంయోగాన్ని అతిక్రమించి ఎక్కడో ఒక్కటి ముద్రావ్యత్యయం కనిపిస్తున్నది. ఇదది బాధ పడే విషయంగాదు. ఆనంద రామాయణ కర్త కూడా వాల్మీకియేయని కలదు. మన 18 పురాణాలను ఒక ముని రచించినప్పుడు వాల్మీకి రామాయణమే గాక ఇతర రామాయణాలను మన వాల్మీకి రచించటం వింతయేమీగాదు. ఐతే

దీనిలోను అహల్యా శాప వృత్తాంతం కలదు. (శిలా స్వరూప విషయంగా లేదు.) వాల్మీకీయం వలెనే దీనిలోను–

శ్రీరామచంద్రాగ్ర నిజపాద పద్మ
స్పర్శేనతాం గౌతమ ధర్మపత్నీం
నిష్కల్మషా మద్భుత రూప సంయుక్తాం
చకార దేవ: కరుణా సముద్ర: (1 భా–26పు)

సారకాండలో ఇది 20 శ్లోకం. వాల్మీకి రామాయణంలోను 'వాయుభక్షానిరాహారా తప్యంతీ భస్మశాయినీ – అదృశ్యా సర్వ భూతానాం ఆశ్రమేస్మిన్ నివత్స్యసి' అనేగాని శిలగా మారిన కథలేదు. ఇది అధ్యాత్మ రామాయణ ప్రభావ శిలయే – దీన్ని మనం కథలుగా వర్ణిస్తాం.

ఇక గంగాతీరంలో రాముడు పడవనెక్కే సమయం. ఆ యజమాని శ్రీరామునిని పాదక్షాళనం చేసుకుని పడవనెక్కమంటాడు. కారణ మేమంటే ఆయన పాదధూళి ప్రభావం వవల్ల నౌక స్త్రీగా మారుతుందేమో అని అతని భావన, అందుకే

క్షాళయామితవ పాద పంకజం
నాథదారుదృషదో: కిమంతరం
మానుషీ కరణ చూర్ణమస్తితే..... అని ప్రార్థిస్తాడు. ఇదొక చమత్కారం. ఈ శ్లోకాలను ఆనంద రామాయణం (1–భా, 25–27 పుటల్లో) చాలా విపులీకరించింది. అందుకొరకే ప్రాచీన రామాయణాలను పఠించటం వలన అనేక విషయాలు తెలుస్తుంటాయి. ఈ గ్రంథంలోని విభాగాలే విశేష నామాంకితాలైనట్లు, వాటిలోని ఎన్నో విషయాలు సైతం విశేషంగా వున్నాయి.

ఈ ఆనంద రామాయణాన్ని కైలాసంలో పార్వతీదేవికి పరమేశ్వరుడు తెల్పుతాడు. దీన్ని భూలోకంలో శ్రీరామదాసు తన శిష్యుడైన శ్రీకృష్ణదాసునకు బోధిస్తాడు. గ్రంథం మధ్యలో శ్రీరామ – శ్రీకృష్ణ మహత్త్వాలను ఈ చిరువురు దాసులు సంవాద రూపంగా ప్రవచించటం ఒక విశేషం.

శ్రీ వాల్మీకి రామాయణమంతా దీనిలోని 'సారకాండ'యందు తెల్పి రామాయణ పాత్ర పర్వవృత్తాంతాన్ని వివరిస్తుంది. ఆనంద రామాయణం వాల్మీకి రామాయణానికి శ్రీ మహాభాగవతానికి ఒక వారిధి వంటిది. ఆ విశేషాలు దీంట్లో వున్నాయి. ప్రారంభంలో విషయ సూచిక, కృతజ్ఞతలు, గ్రంథముద్రణ దాత ఫోటో పరిచయం, సంకల్పం, సాకారం, కైమోడు, ఆనంద రామాయణం ఎందుకు చదవాలి? అనేవి తెల్పి శ్రీమద్రామయణ పారాయణ సమయ మంగళ హారతులు గలవు, తరువాత శ్రీరామాయణం ఆరంభం.

ముఖచిత్రం లోపల శ్రీరామ కథా సందర్భ చిత్ర పటాలు ఆకర్షణగా వున్నాయి. ఇక శ్రీరామ సహస్ర నామ స్తోత్రం ప్రత్యేకంగా దృఢమైన బైండు ముఖపత్రంపై చిన్మయ మిషన్ భవనం నిలువెత్తు శ్రీరాముని ఫోటోలు మనకెంతో ఆకర్షణగా వున్నాయి. ఇది కేవలము రామలింగతోభద్ర మండల చిత్రం వివరణకే ప్రాధాన్యమిచ్చింది. మరొక విశేషమేమంటే సిద్ధిపేట జిల్లాలోని మరుకూరు సంబంధీకులైన యతివర భావనానంద భారతీ భగవత్పాదుల విశేషాలు, పాండురంగాశ్రమం. అక్కడ ఒకనాడు జరిగిన యాగంలో 'శ్రీరామ భద్రతోమండలం' నిర్మాణం చేసి దాని ప్రభావాన్ని ఎట్లా వెల్లడించింది. (స్వామి సత్యాత్మానంద గారు) వివరంగా గ్రంథం చివర్లో తెల్పి మండల ప్రశస్తిని వ్యక్తం చేయటం మరొక విశేషం. ఇదే మండలాన్ని ఈ గ్రంథం చివరి అట్టపైన వేసినారు. సంస్కృతాంధ్రాలు తెలిసిన ప్రతివారూ తెప్పించుకుని పఠించవలసింది ఆనంద రామాయణ గ్రంథం.

శిలాక్షరం

(బి.ఎన్.శాస్త్రి సాహిత్యం – సమాలోచన)

ప్రముఖ శాసన, చారిత్రక పరిశోధకులు, మూసీ పత్రిక వ్యవస్థాపకులు కీ.శే. బి.ఎన్.శాస్త్రిగారి రచనలన్నింటిపైనా సాధికారికమైన విశ్లేషణా వ్యాసాల సమాహారం 'శిలాక్షరం'.

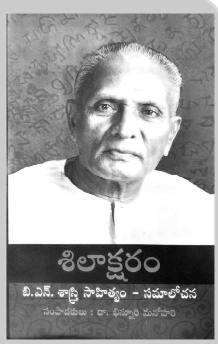

సంపాదకులు : డా. భిన్నూరి మనోహరి
సహ సంపాదకులు : అట్టెం దత్తయ్య
వెల : 300/-

సంప్రదించండి.
మూసీ మాసపత్రిక
ఫోన్ : 934 7971177

ఆలోకనం

(తెలంగాణ 31 జిల్లాల చరిత్ర సాహిత్య సాంస్కృతిక సమాచారం)

ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల సందర్భంగా మూసీ మాసపత్రిక ప్రత్యేకంగా సంకలనం చేసిన గ్రంథం ఆలోకనం.
తెలంగాణ 31 జిల్లాలకు సంబంధించిన విలువైన సమాచార సూచిక ఇది.
330 పేజీల ఈ గ్రంథం విలువైన రంగు చిత్రాలతో కూడుకుని ఉన్న విశేష గ్రంథం.
అన్ని రకాల కాంపిటీషన్ పరీక్షలకు కూడా వినియోగపడే సమగ్ర సమాచార దర్పణం.

మూసీ కార్యాలయంలో దీనిని పొందదలచిన వారికి కేవలం 300/– (అసలు 500/–) కు మాత్రమే అందిస్తున్నాం.
సంప్రదించండి.

ISSN 2457-0796
UGC Care List Approved Journal
మూసీ మాసపత్రిక సంపుటి -26 : సంచిక - 4 (57) హైదరాబాద్ ఫిబ్రవరి : 2023

రెడ్ స్ట్రింగ్ బంధాన్ని గమనించాలనిపిస్తుంది

గడ్డం సత్యపాల్ రెడ్డి, తెలుగు అధ్యాపకులు, నిర్మల్, ఫోన్ : 99 63 66 88 22

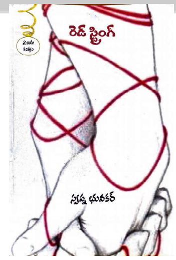

రెడ్ స్ట్రింగ్ – స్వప్న భువకర్
వెల : 195 /– పుటలు : 90
ప్రతులకు : పారమౌంట్ పబ్లిషింగ్ హౌస్,
ఫోన్ : 7799000082

ఇటీవలే తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వంచే 'ఉత్తమ అధ్యాపక అవార్డు' స్వీకరించిన శ్రీమతి స్వప్నభువకర్ గారు 'రెడ్‌స్ట్రింగ్' కవితా సంకలనంతో తెలుగు సాహిత్యరంగంలో అడుగుపెట్టారు. ఇంటర్మీడియట్ పాఠ్యపుస్తక రచనాసంఘం సభ్యురాలిగా పనిచేయడంతో పాటు, వివిధ జాతీయ, అంతర్జాతీయ సదస్సులలో పలు అంశాలపై పత్రసమర్పణలు చేశారు. వీరి వ్యాసాలు వివిధ మాసపత్రికలలో కూడా ముద్రితమయ్యాయి. వృత్తిపరంగా ప్రస్తుతం తెలుగుశాఖలో సహాయ ఆచార్యురాలిగా మల్కాజిగిరి డిగ్రీ కళాశాలలో పనిచేస్తున్నారు. ప్రవృత్తిపరంగా వర్తమాన కవయిత్రిగా సాహిత్య సేద్యం ప్రారంభించారు.

ఆధునిక సాహితీ ప్రపంచమంతా వచనకవితాధీనమే. ఈ వచన కవితాప్రక్రియ సాహితీ జగత్తులోకి నూతన కవులను సులువుగా ఆహ్వానిస్తూ, తనతో గాఢానుబంధాన్ని ఏర్పరచుకున్న కవులను గొప్ప కవులుగా మలిచే ప్రయత్నం చేస్తుంది. వచన కవితలో బయలుదేరిన అనేక ఉద్యమాలలో భావకవితోద్యమం ఒకటి. ఆత్మాశ్రయమైన ప్రేమ, ప్రణయం, ప్రకృతి మొదలైనవాటి సౌందర్యారాధనతో కవులకు తొలి కవితావస్తువుగా నిలిచింది ఈ భావకవిత్వం. 'రెడ్‌స్ట్రింగ్ బంధం' ఇరు హృదయాలను కలిపి ఉంచే శక్తివంతమైన బంధం. కంటికి కనిపించని ఈ ప్రేమబంధం దీనితో ముడిపడిన వాళ్ళను ఎక్కడ వున్నా దగ్గరచేస్తుంది. అంతటి ఈ రెడ్‌స్ట్రింగ్ పేరున కవితా సంకలనము చేసి ప్రేమలోని అనేక పార్శ్వాలను స్పృశించారు శ్రీమతి స్వప్నగారు. ప్రేమ ఒక అమృతసాగరం అని, అందులోని ఒక్క చినుకు అయినా మనపై పడితే మన జీవితం అమరమవుతుందని, ప్రేమ ఎలా పుడుతుందో ఏ శాస్త్రవేత్త తేల్చలేదని, ఆ ప్రవాహంలో ప్రతీ ఒక్కరూ కొట్టుకుపోతారని, కవులకు తొలి ఊపిరిలందించింది కూడా ప్రేమే అని, దానికి నేను కూడా అతీతురాల్ని కానని చెప్పుకున్నారు. అందువల్లనేమో తాను ప్రణయ కవిత్వపు కవితలు రాయగల్గింది. రెడ్‌స్ట్రింగ్ కవితలు చదువుతుంటే ప్రబంధకాలపు వర్ణనలతో, వినసొంపైన శబ్ద సౌందర్యంతో, ప్రేయసీప్రియుల అమలిన ప్రేమతత్త్వపు కవితలు కవయిత్రి అనుభవైకవేద్యమైన కవిత్వముగా తోస్తుంది.

స్వచ్ఛమైన ప్రేమ ఉన్నచోట తను ఇష్టపడేవారిని చూసిన వెంటనే హృదయం బరువెక్కుతుంది. అందుకే కవయిత్రి –

> **ఏదో కనెక్టివిటి నీతో / ఋణానుబంధం టైప్‌లో**
> **కొంపదీసి గతజన్మలో / ఏమైనా బాకీ ఉన్నానా**
> **లేకపోతే నా హృదయం / ఎందుకింత బరువెక్కుతుంది –**

అని అంటుంది.

మనుషులందరిపైన పూర్వజన్మవాసన ఉంటుందంటారు పెద్దలు. గజేంద్రమోక్షంలో గజేంద్రుడు పూర్వజన్మలో అష్టాక్షరి మంత్రం జపించడం వలననే ఈ జన్మలో నారాయణుడిని స్మరించగలిగాడు. తెలుగు సినిమా పుణ్యమా అని ఈగ, మగధీర మొదలైన సినిమాలలో నాయికానాయకుల గత జన్మానుబంధం మనం చూస్తాం. అందుకే కాబోలు కొందరు వ్యక్తులను చూడగానే మనకు గతజన్మలో ఏదో బంధం ఉన్నట్లు తోస్తుంది. అది నిజమే అనిపిస్తుంది.

'లవ్ ఆక్సిజన్' అనే కవితలో –

తన ప్రేమ / నా అస్తిత్వానికే ఆక్సిజన్ అంటుంది.

మనిషి ప్రాణం నిలవాలంటే మనం శ్వాసించే ఆక్సిజన్ ఎంతో ముఖ్యం. ఇక్కడ కవయిత్రి ప్రేమ కూడ ఆక్సిజన్‌లా పనిచేస్తుం దంటారు. నిజమే అనిపిస్తుంది. ఎందుకంటే జీవితం చివరి అంచుల్లో ఉన్నవాళ్ళను మనం చూస్తుంటాం. వారు తాము అమితంగా ప్రేమించే కుటుంబ సభ్యులను చూసేంతవరకు ప్రాణం వదలరు. వీరి కవిత్వం చదువుతుంటే కేవలం ఊహ కాదు. మనకు తాత్వికత గోచరిస్తుంది.

ప్రేమలో మునిగినటువంటి వారికి ప్రకృతిలోని ప్రతీది తనకోసమే అని అనిపిస్తుంది. పూవు పూసిన, చిరుగాలి వీచిన అన్నీ తనకోసమే అనుకుంటారు. అందుకే "చందమామ" అనే కవితలో –

> **చందమామ / ముసిముసిగా నవ్వుతూ**
> **నన్నే చూస్తున్నాడు** అని అంటుంది.

ప్రేయసి, ప్రియుల మదిలో ఎన్నెన్నో ప్రశ్నలు –

> **నిన్ను చూడగానే**
> **నా కళ్ళు మెరుస్తాయెందుకు**
> **హృదయ స్పందనలు పెరిగిపోతాయెందుకు**
> **లోకమంత శూన్యమయినట్లు**
> **నువ్వు నేనూ మిగిలినట్టు ఎందుకనిపిస్తుంది.**

ప్రేమసాగరంలో మునిగిన ప్రేమ పక్షులకు ప్రపంచమంతా శూన్యమే అనిపిస్తుంది. అందుకే కాబోలు ప్రేమ 'గుడ్డిది' అంటారు. అందులో ఉన్నవారు తమ ప్రేమను తప్ప ఇంకేది చూడలేదు అనే విషయాన్ని కవయిత్రి చక్కగా వ్యక్తం చేసింది.

'మనసు ప్రమాణం' అనే కవితలో –

నీ ప్రేమనే కాదు
కోపాన్ని కూడా సహిస్తానని
మనల్ని విడదీసే మరణాన్ని కూడా
ముందుగా నేనే స్వీకరిస్తానని
ప్రేమసాక్షిగా మనసు ప్రమాణం చేసింది అని అంటుంది.

ప్రేమికులు గొప్ప త్యాగమూర్తులు. ప్రేమకోసం తమ జీవితాన్నే అంకితం చేస్తారు. ఎన్నో కష్టాలు, ఎన్నెన్నో అవరోధాలు వాటిని ఎదుర్కొనే క్రమంలో తమ ప్రాణాలను సహితం తృణప్రాయంగా వదిలేస్తారు. అందుకే ప్రేమికుల ఆత్మహత్యలు.

ప్రతి మనసు తాను స్వేచ్ఛగా విహరించాలని, స్వేచ్ఛగా ఆలోచించాలని అనుకుంటుంది. తనలాంటి మనసు ఈ లోకంలో మరొకటి ఉండదని తెలిసికూడా 'మనసు పిచ్చిది' తనను అర్థం చేసుకొనే మరొక మనసుకై వెతుకులాడుతుంది. అందుకే –

"తన హృదిని అర్థం చేసుకొనే మదికై వెతుకుతారు' అని అంటుంది కవయిత్రి.

'రెప్పచాటు ఉప్పెన' అనే కవితలో –

కళ్ళు మౌనంగా సంభాషిస్తూ / మాటల్లో చెప్పలేని భావాలను
అందంగా పలికించగలవు – అని అంటుంది.

మూగమనసు భాషను, తన కళ్ళ ద్వారా కూడా సంభాషించగలదు అనే విషయాన్ని మనసు, మనసు కలిసినపుడూ కళ్ళ ద్వారానే సంభాషించుకోగలదు. మాటల ద్వారా వ్యక్తం చేయలేని ఎన్నో భావాలను కూడా కళ్ళద్వారా వ్యక్తం చేయగలరనే విషయాన్ని కవయిత్రి చక్కగా వ్యక్తంచేశారు. మన మనసు ఆరాధించే మనిషి చూపు కూడా ఎన్నో అద్భుతాలు చేయగలదు. అందుకే కవయిత్రి **"నీ చూపు నా బాధను కరిగించింది"** అంటుంది.

'యవ్వనం' అనే కవితలో ప్రతిమనిషి యవ్వనానికి రాగానే తన శారీరక దృఢత్వం, ఒంపుసొంపులను చూసి గర్వపడుతుంటాడు. తనను మించినవారు లేరనుకుంటారు. ఎన్నో ఆకర్షణలను చూసి వాటినే ప్రేమనుకొని భ్రమిస్తుంటారు. అందుకే **"యవ్వనం జీవితానికి ఒక పరీక్షా సమయం"** అంటుంది కవయిత్రి.

మనిషి ఎదుటి వారి పైపై మెరుగులను, అందచందాలను చూసి ప్రేమలో పడ్తారు కాని, వారి గుండె చప్పుడును, వారి అంతరంగాన్ని అర్థం చేసుకోవాలంటారు వీరు. వారి అందమైన నవ్వు వెనుక వున్న విషాదాన్ని అర్థం చేసుకోగల్గడమే అసలైన ప్రేమ అని చక్కని నిర్వచనం ఇచ్చారు కవయిత్రి.

ఎదుటివారిని ప్రేమిస్తున్నప్పటికీ వారికి తన ప్రేమను వ్యక్తం చేయడం కూడా ముఖ్యమే. చాలామంది ప్రేమికులు తాను ప్రేమిస్తున్నాని చెప్పడానికి వారి సగం జీవితం గడిచిపోతుంది. ఇద్దరు ప్రేమిస్తుంటారు కాని ఎవరూ చెప్పరు. అందుకే "ఒక నువ్వు ఒక నేను" అనే కవితలో **"ముందుగా బయటపెట్టేదెవరో"** అని అంటుంది. చెలి వాలుజడ కూడ ప్రేమ పుట్టుకకు కారణమైంది. **"మదనుని విల్లులా పూలబాణాలు కురిపిస్తూ వలపు సంకెళ్ళు వేసింది. ఆమె ప్రేమకు దాసుణ్ణి చేసింది"** అంటుంది. వాలు జడను మదనుని విల్లులా పోల్చడం కవయిత్రి ఊహాశక్తికి నిదర్శనం. కరోనా కష్టాలు ప్రేమికులను కూడా వదలలేవు. "ప్రేమికులను పరీక్షించింది" అంటుంది కవయిత్రి. నిజమే వారిని కలుసుకోకుండా చేసి వారి ప్రేమలోని నిజాయితీని, నిశ్చల, నిర్మలమైన ప్రేమ శక్తిని పరీక్షించింది అని చెప్పవచ్చు.

బ్రహ్మ మన నుదుటిపై రాత రాస్తాడు అంటారు. ఆ రాత ప్రకారమే మన జీవితం నడుస్తుందంటారు. అందుకే "కలనైనా ఊహించలేదు" అనే కవితలో **"విధి ఎవరు ఎప్పుడు ఎక్కడ కలవాలో ముందే నిర్ణయిస్తుంది. మన ప్రమేయంతో దానికి పనిలేదు, దాని శాసనాన్ని తప్పించుకోవడం ఎవరితరం కాదంటుంది కవయిత్రి."**

ఇక "ఆనందం అందుకో" అనే కవితలో నేటి యువత స్మార్ట్ ఫోన్ మాయలో పడి అన్నీ మర్చిపోతున్నారు. బంధాలు, అనుబంధాలు, ప్రేమలు, ఆప్యాయతలు, అంతెందుకు సెల్ఫీల కోసం తమ ప్రాణాలను సైతం ప్రమాదంలో పెట్టి మరణాన్ని కొని తెచ్చుకుంటున్నారు. ఈ స్థితిని కవయిత్రి చక్కగా వ్యక్తం చేశారు.

ఫోటోల కోసం సెల్ఫీల కోసం
కృత్రిమ నవ్వుల్ని ముఖాన పులుముకుంటున్న మనం
మనసార నవ్వుకొని ఎన్నాళ్ళయిందో
ఇతరులను ఇంప్రెస్ చేయడానికి
మనం డిప్రెషన్లో కూరుకుపోతున్నాం. యువత ఈ స్థితినుండి బయటపడాలని ఆశిద్దాం.

శ్రీమతి స్వప్నగారి 'రెడ్‌స్టింగ్' కవితలు పరిశీలిస్తే స్త్రీ, పురుషుల సౌందర్యవర్ణన కాకుండా, ప్రేయసి ప్రియుల మధ్య ప్రేమ పుట్టుకకు కారణమయ్యే కళ్ళు, నవ్వు, వాలుజడ మొదలైన వాటిని చక్కగా వర్ణించడం జరిగింది. ప్రేమలో మధురమైన ఘట్టాలుగా నిలిచిపోయే కౌగిలింత, ముద్దు మొదలైన కవితలను ఎంతో హృద్యంగా వర్ణించింది. ప్రతి మనిషి జీవితం ఏదో ఒక దశలో ప్రేమ అనే బంధంతో ముడివేసుకొని ఉంటుంది. వీరి కవితలు చదివినప్పుడు పాఠకులకు ఆ ప్రేమబంధం మధుర జ్ఞాపకాలుగా కళ్ళముందు కదలాడుతూ ఉంటాయి. వీరి సాహిత్యం మొత్తంగా 20వ శతాబ్దం ద్వితీయార్ధంలో వచ్చిన చైతన్య స్రవంతిని పోలిన మనోవైజ్ఞానిక సాహిత్యాన్ని తలపిస్తుంది. తెలుగు సాహిత్యానికి ఇంత చక్కని కవితా సంకలనాన్ని అందించిన శ్రీమతి స్వప్న భువకర్ గారి కలం నుండి తాను "నేను నాకలం" అనే కవితలో చెప్పినట్లుగా సిరాచుక్కలు ఆనందబాష్పాలుగా, అద్భుతమైన కవితలుగా జాలువారాలని ఆశిద్దాం.

ISSN 2457-0796
మూసీ మాసపత్రిక సంపుటి -26 : సంచిక - 4 59
UGC Care List Approved Journal
హైదరాబాద్ ఫిబ్రవరి : 2023

తెలుగు సామెతలను విభిన్న కోణాలలో ఆవిష్కరించిన గ్రంథం

డా. అట్టెం దత్తయ్య, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, శ్రీ వేంకటేశ్వర కళాశాల, ఢిల్లీ, ఫోన్ : 949471 5445

తెలుగు సాహిత్యం మీద సదస్సులు చాలా జరుగుతాయి. ఆ సదస్సు పత్రాలు సంచికలుగా, గ్రంథాలుగా శాశ్వతత్వం పొందినవి అతి అరుదు. అటువంటి అరుదైన పనిని చేసిన ఈ పుస్తకం ఎడిటర్ డా.వై.సత్యనారాయణకు పబ్లిషర్ సంగిశెట్టి బాబుకు ప్రత్యేక అభినందనలు.

తెలుగు సామెతలను సంకలనం చేసిన గ్రంథాలలో 1868 కెప్టెన్ ఎం.డబ్ల్యూ కార్ 'సంస్కృత లోకోక్తులు' గ్రంథం మొదలుకొని 2018లో వచ్చిన 'తెలంగాణ సామెతలు' వరకు కోకొల్లలు. వాటిపై 1963లోనే సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి ఆంధ్ర యూనివర్సిటీ నుండి పరిశోధన చేయగా అప్పటి నుండి ఇప్పటి వరకు 50కి పై చిలుకు పరిశోధన గ్రంథాలు వచ్చాయి. కాని ఎప్పుడు, ఎక్కడ సదస్సును మాత్రం నిర్వహించలేరు. ఇదే మొదటిది కావచ్చు.

ఈ గ్రంథం మొత్తం 26 వ్యాసాల సమాహారం. కీలకోపన్యాస పత్రాన్ని కలుపుకుంటే 27. వాటిలో-

1. తెలుగు సామెతలు ఆవిర్భావ వికాసం
2. సామెతలు లక్షణాలు
3. తెలుగు సామెతలు - విహంగ వీక్షణం

అనే ఈ మూడు వ్యాసాలు సామెతలకు వివిధభాషల్లో వాడుకలో ఉన్న పేర్లు, సామెతల వ్యాప్తి, స్వభావం, లక్షణాలు, రకాలు మొదలగు మౌలిక, ప్రామాణిక విషయాలను సంపూర్ణంగా తెలుపుతున్నాయి. పూర్వనుండి చెపుతున్న లక్షణాలను కసిరెడ్డి విన్నవిస్తే, నారాయణశర్మ వ్యాసం ఇవే వాటి లక్షణాలు అని హద్దు గీసుకుని ఆగిపోవడానికి అవకాశం లేదనే ఆలోచనతో కొత్తకోణంలో లక్షణాల వైవిధ్యాన్ని తెలియజేస్తుంది.

ఈ గ్రంథం ద్వారా ఇప్పుడు మనం వాడుతున్న సామెతలు ప్రాచీన సాహిత్యంలో ఎక్కడెక్కడ ఎవరు వాడారు? వాటిని ఎలా అధ్యయనం చేయవచ్చు అనే విషయాలతో పరిశోధనల అంశాలకు మార్గదర్శనం చేస్తున్న వ్యాసం లక్ష్మణచక్రవర్తి 'ప్రాచీన తెలుగు సాహిత్యం - సామెతల అధ్యయనం' అనేది.

సంస్కృత శ్లోకాలలో గల చక్కని పాదాలెన్నో తెలుగులో ప్రసిద్ధ సామెతలుగా నిలిచిపోయిన తీరును నిరూపించిన పత్రం 'తెలుగు సామెతలపై సంస్కృత ప్రభావం'. ఇదే తీరుతెన్నులు గల మరోవ్యాసం కోయి కోటేశ్వరరావుది. ఇందులో ప్రత్యేకించి సంస్కృత లోకోక్తులను - బైబిల్ సామెతలను, తులనాత్మకమైన పరిశీలన చేసారు. మచ్చుకు...

సం - క్షుధాతురాణం నరుచిర్నపక్వం

బై - ఆకలిగొన్నవానికి చేదైనా తీయగా నుండును (27-8).

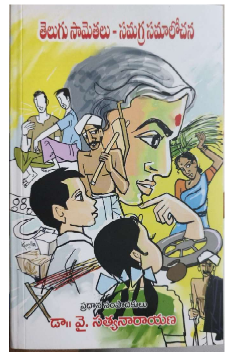

తెలుగు సామెతలు - సమగ్ర సమాలోచన
సంపాదకులు : డా. వై. సత్యనారాయణ
వెల : 150 /-
ప్రతులకు : సంగిశెట్టి బాబు, ఎంఐజి - 1, బ్లాక్-3, ఫ్లాట్ - 7, బాగ్‌లింగంపల్లి, హైదరాబాద్ - 500044.
ఫోన్ : 98490 71105

భారతీయ సంప్రదాయాలకు అన్నికోణాలలో ముద్రవేసిన భారత, రామాయణం వంటి వాటిల్లో పౌరాణికమైన సామెతల్ని విశ్లేషించిన వ్యాసం వై. సత్యనారాయణ 'తెలుగులో పౌరాణిక సామెతలు' అనేది. ఇందులో...

రామాయణం రంకు - భారతం బొంకు

ఆలిపంచాయతి రామాయణం - పాలి పంచాయతి భారతం వంటి వాటిని సమన్వయించిన తీరు స్మరణీయం.

'కన్న తల్లికి తిండి పెట్టనోడు సవతి తల్లికి బంగారు గాజులు చేయిస్తాడట' వంటి సామెతలను కూర్చి మానవ విభిన్న సంస్కృలను విశదపరిచిన వ్యాసం కోడం కుమారస్వామిది.

కోటి తిప్పలు కూటి కొరకే

తిండికి ఏనుగు పనికి పీనుగు- అంటూ మన ఆహార వ్యవహారాలను తెలిపే సామెతలూ ఉన్నాయి. వాటిపై చక్కని వ్యాసాన్ని అందించింది వద్దాపురం క్రిష్ణ.

గతికితే అతకదు

సంసారం గుట్టు వ్యాధిరట్టు

నవ్వే ఆడదాన్ని, ఏడ్చే మొగాన్ని నమ్మరాదు - వంటి సామెతలతో శైలజ 'సామెతలు - విశ్వాసాలు' పేరుతో రూపొందించిన వ్యాసం అద్వితీయం.

ఈ రోజుల్లో ప్రతి వ్యక్తికి కావల్సింది వ్యక్తిత్వ వికాసం. అది పాటలతో, అనుభవజ్ఞుల మాటలతో సాధ్యమౌతుంది. అట్లాగే కొన్ని సామెతలు కూడా వికాసానికి ఎంత గొప్పగా ఉపకరిస్తావో గమనించవచ్చు.

'నోరు మంచిదైతే ఊరు మంచిదౌతుంది

కష్టసుఖాలు కావడి కుండలు

ఇంట్లో గెలిచి రచ్చగెలవాలి

పెద్దల మాట సద్దన్నం మూట - వంటి సామెతల ఎంపికతో రూపొందించిన వ్యాసం ప్రతి విద్యార్థి చదవవలసింది.

కొన్ని సామెతల్లో ఎంతటి హాస్యం ఉంటుందో అంతటి తిట్లు ఉంటాయని తెలియజేసే వ్యాసాలు రెండు. అవి ఎస్.ధనలక్ష్మి, బి. మదన్ మోహన్‌రెడ్డిలవి.

తిట్లు...

కాకి ముక్కుకు దొండ పండు

పేనుకు పెత్తనం ఇస్తే నెత్తంత కొరిగిందట

హాస్యం...

ఆత్రం పెళ్ళికొడుకు అత్తవెంట పడ్డాడట

చీరెట్ల ఉంది అంటే చినిగిపోయిన చోట బాగుంది అన్నాడట

ఈ రెండు వ్యాసాలలో వర్గీకరణలు కూడా ఉండడం విశేషం.

సినిమా పాటలు అంటే చింపుకొని సిటీలు గొట్టె మనం ఆ పాటల్లో కూడా ఇన్ని సామెతలు వాడుతారా? అని ఆలోచనల్లో ముంచెత్తించే వ్యాసం డా.బి.చంద్రశేఖర్ 'తెలుగు సినిమా పాటలు– సామెతలు'.

అందరూ శాఖాహారులే రొయ్యల ముళ్లేడవాయె

నల్గుర్కి తల్లోని నార్కవైనావమ్మ ...(ఒసెయ్ రాములమ్మ)

దొంగలు దొంగలు కలిసి ఊళ్ళు పంచుకుంటుండ్రు

లంచానికి మంచమేసె..... (దండోర)

'ప్రకృతి పరిశీలన పండితులకన్నా జానపదులకే ఎక్కువ. ప్రకృతిలో మమేకమై ఉన్న జీవన విధానం వారది. అందువల్ల ఎన్నో ప్రకృతి సామెతలు వానికి మూలమైన జ్యోతిష భావనలు వారికి ఉంటాయి.' అంటూ...

అంగట్లో అన్నీ ఉన్న అల్లుని నోట్లో శని

రామేశ్వరం బోయిన శనేశ్వరం తప్పలేదు

రోహిణి ఎండలకు రోళ్ళు పగులును – వంటి జ్యోతిష సంబంధ సామెతలు తెలుగువారు ఎంతగా వాడుతున్నారో తెలుపడంతో పాటు, వాటి వెనుక జ్యోతిష వాస్తవికత ఎంతగా ఉందో నిరూపించిన సుదీర్ఘం వ్యాసం సాగి కమలాకరశర్మది. శాస్త్రీయ దృక్పథంతో 'సామెతలు – శాస్త్రాంశాలు' పేరుతో కనిపిస్తున్న అట్టెం దత్తయ్య వ్యాసంలో ధర్మ, అర్థ, కామ, నీతి, వైద్య శాస్త్రాల సంబంధిత సామెతల విశ్లేషణ కనిపిస్తుంది. 'తెలుగు సామెతలలో జనవ్యవహార కార్తెలు' వ్యాసం ఈ వర్గంలోనిదే.

'భార్య భర్తలో సగం' అన్నట్లు స్త్రీలు అన్నిటిలో వారి వాటను కల్పించుకుంటున్నట్లుగానే ఈ పుస్తకంలోకూడా 'సామెతలు – స్త్రీ జీవన చిత్రణ' శీర్షికతో స్త్రీ సంబంధిత సామెతలతో **'ఆడవారి మాటలకు అర్థాలే వేరులే'** అన్నట్లుగా విశ్లేషించారు.

ప్రతీ మనిషికి ఒక కులం. ప్రతికులానికి ఒక వృత్తి. ప్రతి వృత్తికి కొంత ప్రత్యేక పదజాలం. సామెతలూ ఉంటాయి. అవి మొత్తంగా ఒకే సుదీర్ఘ వ్యాసంలో వి.త్రివేణి వ్యవసాయం మొదలుకొని, విద్యావైద్యం వరకు 25 వృత్తులపై వాడుకలో ఉన్న వందలాది సామెతల క్రోడీకరణ, వివరణ కలిగిన వ్యాసం.

సామెతలను వ్యంగ్యంగానో, హాస్యంగానో భాష సొంపుతోనే మాత్రమే చూడకుండా వస్తువు రీత్య ఆలోచిస్తే ఎంతవైవిధ్యంగా ఉంటుందో 18 కోణాలలో స్పృశించిన మరో వ్యాసం 'తెలుగు సామెతలు – వస్తువైవిధ్యం'.

తెలుగు సాహిత్యానికి విస్తృత పదజాలాన్ని, సాహిత్యాన్ని అందించిన మహానుభావులు ఇద్దరు. ఒకరు వేమన, మరొకరు అన్నమయ్య. ప్రతి సంఘటనలను, సంతోషాన్ని పాటగా, పద్యంగా మలుచుకున్న వారు వీరిద్దరే. వారిలో భక్తి, రక్తి, నీతి, వ్యంగ్యం అన్నీ సమ్మిళితాంశాలు. వేమన ప్రతిపద్యంలో మూడవ పాదం ఒక సామెతే. వేమన మీద వ్యాసం ఇందులో లేకపోవడం కొంతలోటే. కాని అన్నమయ్య కీర్తనలలో వాడిన సామెతలు అందరికి ఆచరణీయాలు.

మచ్చుకు...

అంగము యేదు జానలు ఆస కొండల పొడువు

గుట్టు నుండుటే మేలు గుణవంతురాలికి

పరనింద వీడితే భావమెల్లా సుఖము

కులం పేరుతో నిందించే, ప్రశంసించే సామెతలు వినిపిస్తాయి.

పిచ్చుకుంట్లోడు పాటబాడితే దయ్యంబోయి బాయిల వడ్డదట

గొల్లానికి మల్లెపూవు ఇస్తే గోసివెట్టుకుందు వంటివి..... కాని ఈ పుస్తకంలో 'సామెతలలో బుడగ జంగాల జీవనం' పేరుతో ఒకే వ్యాసం వచ్చింది. ఇది మిగత కులాల మీద వచ్చిన సామెతల విశ్లేషణ విధానానికి మార్గదర్శకం అవుతుంది.

తెలంగాణ సామెతలు – భాషా స్వరూపం

సామెతలు – మాండలిక భాష

నిర్మల్ జిల్లా బహుభాషా సామెతలుమఅనే వ్యాసాలు సామెతల్లో తెలంగాణ భాషను, మాండలికాల భాషను, రెండుమూడు సరిహద్దుల్లో ఉన్న జిల్లావారి భాషల ప్రభావాలను, మార్పులను, కూలంకషంగా చర్చించాయి. మంత్రి శ్రీనివాస్ రాసిన నిర్మల్ జిల్లా బహుభాష సామెతలు వ్యాసం మిగతా సరిహద్దు జిల్లావారు వారు అధ్యయనం చేయడానికి మార్గదర్శకం అవుతుంది.

గ్రంథం చివరన ఉన్న చక్కని నివేదిక సదస్సును మరోసారి గుర్తుచేస్తుంది. మొదట్లో మూడు ముందుమాటలు గ్రంథంలోకి స్వాగతించే రమణీయ తోరణాల వంటివి. మొత్తంగా ఒక సమగ్రతను సంతరించుకుంటూ సదస్సు సంచికలలో ఉండే మాధుర్యం ఏమిటో నిరూపిస్తుంది ఈ గ్రంథం.

స్వ'కృతి'

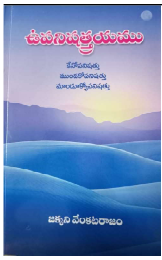

ఉపనిషత్త్రయము (ముత్యాల సరాలలో)
జక్కని వేంకటరాజం
వెల : 75 /-
ప్రతులకు : రచయిత, గురుకృప, నెం. 7-2-109, సుభాష్ నగర్, సిరిసిల్ల - 505 301, రాజన్న సిరిసిల్ల జిల్లా.
ఫోన్ : 944 00 21734

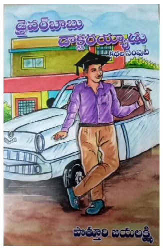

డ్రైవర్‌బాబు డాక్టరయ్యాడు (కథల సంపుటి)
పొత్తూరి జయలక్ష్మి
వెల : 100 /-
ప్రతులకు : సాహితీ కిరణం,
ఇం.నెం. 11-13-154, అలకాపురి,
రోడ్ నెం. 3, హైదరాబాద్ - 500 102.
ఫోన్ : 94907 51681

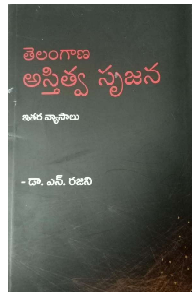

తెలంగాణ అస్తిత్వ సృజన ఇతర వ్యాసాలు
- డా. ఎన్. రజని
వెల : 200 /-
ప్రతులకు : డా.ఎన్. రజని, 266/2ఆర్‌టి, అరుణ నిలయం, సైదాబాద్ కాలనీ, హైదరాబాద్ - 500 059.
ఫోన్ : 9010501030

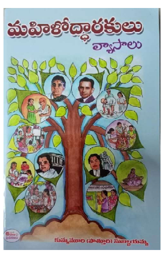

మహిళోద్ధారకులు (వ్యాసాలు)
- కుమ్మమూరి (పొత్తూరి) సుబ్బాయమ్మ
వెల : 100 రూపాయలు
ప్రతులకు : సాహితీ కిరణం,
ఇం.నెం. 11-13-154, అలకాపురి,
రోడ్ నెం. 3, హైదరాబాద్ - 500 102.
ఫోన్ : 2403 0810

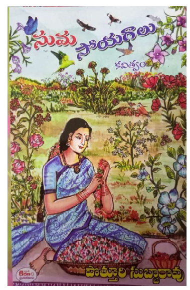

సుమ సోయగాలు (కవిత్వం)
- పొత్తూరి సుబ్బారావు
వెల : 100 /-
ప్రతులకు : సాహితీ కిరణం,
ఇం.నెం. 11-13-154, అలకాపురి,
రోడ్ నెం. 3, హైదరాబాద్ - 500 102.
ఫోన్ : 94907 51681

మూసీ పబ్లికేషన్స్ వారి పుస్తకములు

వివరాలకు : మూసీ మాసపత్రిక, 3-4-245/1, లింగంపల్లి, కాచిగూడ, హైదరాబాద్ -27, ఫోన్ - 27560616

1.	భారతదేశ చరిత్ర - సంస్కృతి (17భాగాలు 4,5 మరియు 7 నుండి 21 వరకు) రూ. 175/- ఒక్కొక్క భాగానికి	రూ. 2875 - 00
2.	బ్రాహ్మణ రాజ్య సర్వస్వము	రూ. 1200 - 00
3.	నల్లగొండ జిల్లా కవులు - పండితులు	రూ. 350 - 00
4.	మల్యాల వంశ చరిత్ర - శాసనములు	రూ. 100 - 00
5.	శాసన సంపుటి	రూ. 150 - 00
6.	కందూరు చోడుల శాసనములు - చరిత్ర - సంస్కృతి	రూ. 100 - 00
7.	షబ్నవీస్ శతజయంతి సంచిక	రూ. 100 - 00
8.	విజయనగర శాసనములు - సాహిత్య సాంస్కృతిక విశేషములు	90 - 00
9.	త్రిపురాంతక దేవాలయ శాసనములు	రూ. 75 - 00
10.	పులిజాల రంగారావు సంక్షిప్త జీవిత చరిత్ర	రూ. 75 - 00
11.	దేవాలయ వాస్తుశిల్పము	రూ. 50 - 00
12.	మూసీ ద్వైవార్షిక ప్రత్యేక సంచిక	రూ. 50 - 00
13.	మూసీ 'తెలుగు సంస్కృతి' ప్రత్యేక సంచిక	రూ. 75 - 00
14.	'సుచరిత' (బి.ఎన్.శాస్త్రి సంస్మరణ) ప్రత్యేక సంచిక	రూ. 100 -00
15.	మూసీ 'మన తెలుగు' ప్రత్యేక సంచిక	రూ. 100 - 00
16.	ఆంధ్రదేశ శాసన సాహిత్యంలో స్త్రీలు	రూ. 175 - 00

చిరునామా

మూసీ రచయితలకు, చందాదారులకు విజ్ఞప్తి.

చందాలు, రచనలు పంపాల్సిన చిరునామా
సంపాదకుడు, మూసీ మాసపత్రిక,
ఇం.నెం. 2-2-1109/
బికె-ఎల్.ఐ.జి.10, బతుకమ్మకుంట,
బాగ్అంబర్‌పేట, హైదరాబాద్-500013.
చందాలకు ఆన్‌లైన్ అకౌంట్
స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, నల్లకుంట,
హైదరాబాద్.
అకౌంట్ నెం. 52019740642
IFS Code : SBIN0020083
editormusi@gmail.com

ఆమె....

ఆమె అందమైన కనుల వెనుక
ఎన్నెన్ని కన్నీటి గాథలు గలవో..
ఏ చుక్కకి తెలుసు ..?
ఏ మొక్కకి తెలుసు ..?
ఆ కన్నీటిని కంట పడనియకుండ
ఎన్నెన్ని కళలను ఆమె ఒలకబోస్తుందోనని...!

పదాలను పెదాలపై పలకని ప్రయత్నంలో
పుష్పించని నవ్వులతో ప్రేమగా నిన్ను పలకరిస్తుంది
ఎవరికి తెలుసు ..?
ఎంతెంత తెలుసు ..?
రాని నవ్వుల వెనుక ఎన్నెన్ని రాగాలు గలవో...!!

అడుగులేస్తున్న ఆరేళ్ల నుండి
ఏడడుగులు వేస్తున్న నేటి యువరాణి దాక..
తల్లికి తెలుసా..?
తండ్రికి తెలుసా..?
నాలుగు గదుల గుండె గూటిలో గూడు కట్టిన
చెప్పలేని గోసలు ఎన్నెన్నో..!!

గడప దాటిన ఆమె కనులను
ఎన్నెన్ని కాళ్ళు తిరిగి ఆమెనే చూస్తున్నాయని..
ఆ దివికి తెలుసా ..?
ఈ భువికి తెలుసా..?
చూపుల కత్తులు చేసిన గాయాలలో
చిక్కుకున్న మనసులో ఇంకెన్ని మౌనాలు గలవో..!!

కడవనైన మోయలేని ఆ కుందనపు బొమ్మకి
కుదించి కడితిరి గాలిబండపు తాళిని
వానికి తెలుసా..?
వీనికి తెలుసా..?
ఆ ఎదపై నిలిపిన బంధము తో
ఎన్నెన్ని జీవితాలను జీవితాంతం మోస్తుందోనని...!!

కాపురానికి వచ్చిన కొత్త కోడలికి
నుదుటన దిద్దితిరి నూరేండ్ల బంధపు రక్త తిలకాన్ని
అత్తకి తెలుసా..?
అత్త మొగుడికి తెలుసా..?
అర్ధరాత్రిని చీల్చి అరుణోదయాన్ని తెచ్చిన ఆమె
ఎన్నెన్ని కాంతులను కోల్పోవలసి వస్తుందోనని...!!

పతి దైవపు ప్రేమ సముద్రం లో
అతని ఆయువే తన ఆయుష్షు అయిన ఆమెను గూర్చి
పతికి తెలుసా..?
అ పరమేశ్వరుడికి తెలుసా..?
వారు గీసిన గీతలలో చిక్కిన ఆమెకు
చెరపలేని కలలు ఎన్నెన్నో ...!!

చనుబాల ప్రేమమృతాన్ని కురిపించి
ఇల పై ప్రాణకోటి కి ఆధారమైన ఆ దేవిని గూర్చి
పుత్రుడికి తెలుసా..?
ఈ పురుషజాతికి తెలుసా..?
పుట్టెడు పురిటినొప్పుల నోములలో
బ్రతుకుతూ చస్తూ భరించిన ఆ ప్రేమని గూర్చి .....!!

ఎవరికి తెలుసు ..? ఇంకెవరికి...?
నీకు తెలుసా...?
నాకు తెలుసా...?
ఆమె ఒక రచించని అందమైన అధ్యయనమని..
వర్ణించలేని ఈ సృష్టే అని..
అంతం లేని అనంత విశ్వమాని...!! తెలియదు
ఎవరికి తెలియదు ...!
ఎప్పటికీ తెలియదు ...!
ఇంకెప్పటికి తెలియదు .....!!!!!

జి. గోపి, ఫోన్ : 905 287 1896

Regd No. R.N.37723/80
P.R.No.HSE-824/2023-2025
Date of Publication 1st of Every Month
Date of Posting 5th / 6th of Every Month

హరిహర త్రిశక్తి క్షేత్రం

నవాలయ ఆవరణం, శ్రీ విద్యాపురం, వలిగొండ, యాదాద్రి జిల్లా.

ఆలయ నిర్మాణ, నిర్వహణకు సహకరించండి.....

దాతలు తమ సహకారం ఆన్‌లైన్ ద్వారా కూడ అందించవచ్చు.

State Bank of India, Nallakunta Branch,

A/c. No. 62011461764, IFSC Code : SBIN0020083

రండి... ఈ ధర్మయజ్ఞంలో అందరం పాలుపంచుకుందాం.

వేద సంస్కృతి పరిషత్

వైదిక సాంస్కృతిక ఉద్దీపన పరిశోధనా సంస్థ

సెల్ : 9704227744, 9347971177

Website : www.vsparishath.com, E-mail : vsp613@gmail.com

From :
The Manager, MUSI Telugu Monthly Magazie
2-2-1109/BK - LIG - 10, Batukammakunta, Bagh Amberpet, Hyderabad- 500 013.
Cell : 9347971177, Email : editormusi@gmail.com

Printed, Published and Owned by : B.Anantha Laxmi, Printed at Sri Sai Process, 3-4-612/1, Narayanguda, Hyderabad - 500 029. Telangana.
Published at H.No.3-4-245/1, Lingampally, Hyderabad - 500 027. Telangana
Editor : Dr.Sagi Kamalakara Sharma